ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان

بەرگی یەکەم

2007

ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەری

ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان

لە بڵاوکراوەکانی مەکتەبی ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلا

شمارەسپاردن: 051

بەرگی یەکەم

2007 - 1428

ناوی کتێب: ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی
(ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان)
لەبڵاوکراوەکانی: مەکتەبی راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان
بەرگ: یەکەم
چاپ: یەکەم
تیراژ: سێ هەزار دانە
دیزاین: کەیوان عەبدوڵڵا
تایپ: سالم صدیق
چاپخانەی:
ژمارەی سپاردن:

لیژنەی نووسینەوەو ئامادەکار:

تۆفیق کەریم

شەریف وەرزێر

ئارام عەلی سەعید

بارام موحەممەد عەلی

لیژنەی کۆکردنەوە:

کەمال حەسەن

سەعید ئەحمەد

ناجیح حەمە فەرەج

دارا پیرەمەگروونی

ئارام شوانی

موحەممەد جەمال

شاخەوان عەلی

نایف ئاسوودە

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلاً﴾

الأحزاب : ٢٣

﴿وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾

آل عمران : ١٦٩

سوپاس و پێزانین

ئێمە کە ئەم ژیاننامانەمان ئامادە کردوون و داماان ڕشتوون، ناکرێت هەوڵی ئەو براو خوشکانەی پێش ئەم بەرهەمە لەیاد بکەین، کە لە کەناڵەکانی ڕاگەیاندندا بەبینراوو بیستراوو خوێنراوەوە توانای زۆریان بەخەرجدا بۆ بڵاوکردنەوەی ژیاننامەی شەهیدان و ئێمەش سوودمان لەبەرهەمەکانیان بینی بەتایبەت:

١. ڕێبوار کوێستانی کە ناوی بەرهەمەکەش (ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی) داهێنانی ئەو بوو گۆشەیەکی هەبوو لەگۆڤاری جەماوەر بەو ناوەوەو بەئەندێشەو قەڵەمە بەبڕشتەکەشی ژیاننامەی بەشێکی بەرچاوی لە شەهیدان داڕشتووە.

٢. مامۆستا موحەممەد سەنگاوی شەهید کە سەردەمێك بەرنامەی لە چاپدانی ژیاننامەی شەهیدانی هەبوو، بەڵام مەخابن مەرگ بواری نەدا.

٣. کامیل مەحمود

٤. سەلاح عەبدولقادر

٥. ڕێبوار هەورامی

٦. کاوە پێنجوێنی

٧. ئەرسەلان تۆفیق

٨. عومەر میراودەلی

٩. شوان ڕابەر

١٠. کاوە هاوڕاز

ـــ زۆر سوپاســـی ئۆرگانـــەکانی کۆمـــەڵی ئیـــسلامیی دەکـــەین کـــە بەپەرۆشەوە هاوکارییان کردین.

- سوپاسی ئەو بەڕێزانە دەکەین کە یارمەتی لەچاپدانی ئەم پرۆژەیـان داین، بەتایبەتی حاجی بیلال سلێمان کە کارئاسانی بۆ کـردین لـە بـە چاپ گەیاندنی ئەم کتێبەو هەوڵی زۆری بەخەرجدا لەم پێناوەد.

ئاگاداری و داواکاریی

بۆ ئەوەی ئەم بەرهەمە تێروتەسەل بێت ئێمە لیژنەیەکی ئامادەکارمان پێکهێناوە بۆ پلانداناو دارشتنەوەی ژیاننامەی شەهیدانمان، هەروەها لیژنەیەکی فروانمان دروستکردووە کە نوێنەری زۆر لە ناوچەکانی کوردستانی لەخۆگرتووە.دەمانەوێت ژیاننامەی سەرجەم شەهیدانمان تۆمار بکەین، بەبێ هیچ خوێندنەوەیەکی حزبی کە ئەمڕۆ واقیعە، وا دەزانین ئەو برایانەی شەهید بوون لە پێناوی ئیسلامدا بووە نەك شتی دی، بۆیە داوا لە کەسوکارو دۆستانی سەرجەم شەهیدان دەکەین، ئەم پڕۆژەیە بەتایبەت نەزانن و گشتگیرانە مامەڵەی لەگەڵدا بکەن، بێگومان هاوکاریی ئەوان پڕۆژەکە سەرکەوتوو تێروتەسەلتر دەکات، ئەم بەرگە کە بەرگی یەکەمە.

ژیاننامەی ئەوەندە شەهیدەمان تێدا بڵاو کردۆتەوەو واشمان بەباش زانی رێکخستنەکەیان بەپێی مێژووی شەهیدبوونیان بێت، جگە لەوەی ئەم ژیاننامانەمان زووتر دەسکەوتن، هیچ هۆیەکی دی نەبوو لە پێشخستنیان لەم بەرگی یەکەمەدا، دەشترساین گەر چاوەڕوانی بکەین تا کۆکردنەوەی ژیاننامەی هەموو شەهیدان.

پرۆژەکە دوا بکەوێتو پاشان سەرنەگرێت، چونکە پێش ئێمە هەوڵی لەو جۆرە دراوە، بۆیە لەگەڵ داوای لێبووردن، دەڵێین خوایاربێت هیچ شەهیدێك پشتگوێ ناخەین. ئومێدەوارین بەهیممەتی بنەماڵەو کەسوکارو هاورێیانی شەهیدان و دڵسۆزان بەرگەکانی داهاتووش ئامادە بکەین و لەچاپیان بدەین، خوازیارین لە هەر هەڵەیەکیش کە لەم

ژیاننامانەدا بەرچاو دەکەوێت ئاگادارمان بکەنەوە، چاوەڕوانی هاوکاریی سەرجەم دڵسۆزانی شەهیدانین، بۆ یاداشتکردنی ژیاننامەکانیان.

خوا پشتو پەنای هەموو لایەکمان بێت.

لێژنەی ئامادەکار

پێشەکییەکی پێویست

لەبەر ئەوەی بەرنامەی ئیسلام هەمیشە بەرپەرچدانەوەی ستەم و چەوساندنەوە بووە، بۆیە دەبینین لەهەر جێگایەکی جیهانی ئیسلامییدا ستەمو داگیرکاریی روویدابێت، هەڵگرانی ئیسلام بەخۆ کەوتوونو شۆڕشیان بەرپاکردووە.

کوردستانی ئێمەش کە بەرەو رووی دڕندەترین جۆری چەوساندنەوەو داگیرکاریی هات، لەماوەی نیوەی دووەمی سەدەی بیستدا، دەبوو هەڵگرانی پەیامی ئیسلامیش، شانبەشانی لایەنەکانی دیکەی سەر گۆڕەپانەکە، بەگژ داگیرکەردا بچوونایەو بەشداریی شۆڕشە رەواکەی گەلی کوردستانیان کردبایە.

ئەگەر چی ئیسلامییەکان لەکۆتایی حەفتاکانی سەدەی رابردوودا بەخۆ کەوتنو لەهەشتاکاندا بارەگای سەربازییان دامەزراندو مەفرەزەکانیان کەوتنە چالاکی سەربازییو زەبری گورچکبڕیان لەهێزەکانی بەعس وەشاند، کە بەشایەتی شۆڕشگێڕانی ئەو سەردەمە پێشمەرگەکانی ئیسلام نموونەی قارەمانیو بوێریو قوربانیدان بوون، دەکرێت بڵێین ئەو قارەمانیو چوستو چالاکیەی پێشمەرگەکانی لەشکری ئیسلام و پاشان بزووتنەوەی ئیسلامیی لەهەشتاکاندا، نەك هەر قەرەبووی درەنگ بەشداربوونی ئیسلامییەکانی لەشۆڕشی رزگاریخوازی کوردستاندا کردەوە، بەڵکو شانازییەکی مەزنی گەلی کوردو هەموو ئیسلامییەکانە، هەقە هەموو لایەك پێی بنازن.

دیارە ئەو شانازییەش بەسانایی دروست نەبوو، بەڵکو لەو پێناوەدا سەدان زاناو لاوی خوێنگەرمی قورئان ویست گیانی خۆیانیان بەختکرد، هەموو بەرژەوەندییەکی دیکەیان کردە قوربانی بۆ بیروباوەڕەکەیان، سەدانی دیکەش کەمئەندامو بریندار بوون،

هەزارانیش زێدو مەسکەنی خۆیانیان بەجێهێشتو roوویان لەشاخو ئاوارەیی کرد.

جا تۆمارکردنی ئەو سەروەرییانە، زەروورەتێکی حەقیقییە، لەبەر چەند هۆیەکی سەرەکی:

١. بەشێك دەبێت لە وەفاو پێزانین بەرامبەر بەو رەنجو قوربانیو زەحمەتە زۆرەی تووشی نەوەی پێشوو هاتوون.

٢. پیشاندانی نەوەی ئەمڕۆیە، کە باڵەخانەی رابوونی ئیسلامیی بەم شکۆو پڕ سەروەرییە هەروا بێ ریشەو بناغە دانەمەزراوە، بەڵکو بە رووبارێك لەخوێنو ئارەقەی رەنجو قوربانیدان گەیشتۆتە ئەم ئاستە.

٣. بەرپەرچدانەوەی رەخنەی ئەو بێئاگایانەیە کە دەڵێن: لەکاتی قڕکردنی کورددا ئیسلامییەکان لەکوێ بوون؟!!

٤. ئەم تۆمارە بەشێك دەبێت لە مێژووی زیندووی خەباتی گەلی کورد دژی ستەمکاران.

راستە پێشتر لەدەیان بڵندگۆی رابوونی ئیسلامییدا لەگۆڤارو رۆژنامەو رادیۆو تەلەفزیۆنەکانەوە، تۆماری ئەو سەروەرییانە بڵاوکراونەتەوەو تا ئەندازەیەك رێز لەو قوربانیو زەحمەتانە گیراوە، وەلێ لەگەڵ کەمو کورتیی زۆریشدا، ئەو باسانە پچڕ پچڕو نیوەچڵو شپرزە بوون، دواییش لەدوو توێی گۆڤارو رۆژنامەکاندا بەپەرتەوازەیی ماونەتەوە.

گشت ئەو هۆیانە ئێمەیان بزواند تا بیر لە ئیشێکی رێکخراوو تێرو تەسەلتر بکەینەوە، کە شایانی خوێنی شەهیدان بێتو بۆ خەڵکیش روونبکەینەوە کە رابوونی ئیسلامیی خاوەنی چ رابردوویەکی پڕ قوربانیو سەروەرییە، بەکەسوکاری شەهیدانیش بڵێین، راستە ئێمە بە ئەرکی تەواوی سەرشانمان هەڵنەستاوین بەرامبەر شەهیدە

سەربەرزەکانمان، بەڵام هێندەش بێوەفا نین، ئەو سەروەرانە لەیاد بکەین، بەڵکو ئەم بەرهەمە بە بەشێکی وەفاداریمان وەرگرن.
پرسیارێك کە دەبێت بەر لەکۆتایی ئەم پێشدەستییە وەڵام بدرێتەوە ئەوەیە، هۆی راپەڕینو قوربانیدانی ئەو برایانەمان بەگیانی خۆیان بۆ؟ دیارە هەر ئەوەندە نا بەڵکو وەك لەژیاننامەکانیاندا هاتووە زۆر لەو برایانە ئاواتەخوازو پەرۆشی ئەو گیان لەدەستدانە بوون، کەواتە دەبێت پرسیارەکە روونتر بکەینەوە: چی وای لەو برایانەمان کرد، دەست لەماڵو خێزانو منداڵو هەموو خۆشییەکانی دنیا هەلگرنو مردن هەڵبژێرن؟ وەلامەکەش زۆر بەکورتی ئەوەیە: بەهیوای شەهیدبوون.
کەواتە بەر لەوەی ژیاننامەکان بخوێنرێنەوە ئەگەر زۆر بەپوختیش بێت بالەسەر مانای شەهیدو پلەو پایەو ئەحکامەکانی دیکەی شەهیدیی هەڵوێستەیەك بکەین:

شەهیدیی پلەو پایەیە

شەهیدیی پلەو پایەیە کە خوای میهرەبان لەناو بەندەکانیدا کەسانێك هەڵدەبژێرێتو ئەو رێزەیان پێدەبەخشێت، (وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء)، ئەم پلەیەش دوابەدوای پلەی پێغەمبەرایەتی دێت، هەرچەندە هەندێك لەزانایان دەفەرموون لەدوای پلەی پێغەمبەرانو راستگۆیان دێ، وەك قورئان دەفەرموێت: (وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَـئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَـئِكَ رَفِيقاً)
بەلام زۆر لەشەهیدان راستگۆو ئیسلام بەراست زانیشن، چونکە کەسێك گیانی خۆی بەخت بکات لەرێی خوادا ئەوە بەرزترین پلەی

بەڕاست زانینی خواو پێغەمبەری خوایە. بۆیە دەڵێین پلەی شەهیدی لەپاش پلەی پێغەمبەرایەتیەوەیە.

پێناسەی شەهید

زاراوەی شەهید زاراوەیەكی ئیسلامییەو پێشتر لەناو عەرەبەكاندا نەبووە، لەقورئانو فەرموودەدا بەكارهاتووەو مەبەست پێی: ئەو كەسەیە كە لەڕێی خوادا دەكوژرێت.

وشەكەش بەمانای (شاهد) گەواهیدەر هاتووە، چونكە بەخوێنی خۆی شایەتی دەدات كە دینی لەژین خۆشتر دەوێ، بۆیە ژین دەكاتە قوربانیی دین.

بەمانای (حاضر) (ئامادە)ش هاتووە، چونكە ئەوانە نەمردوونو زیندوون (بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ). بەمانای (مشهودله) شایەتی بۆ دراویش راستە، چونكە خواو پێغەمبەری خوا (ﷺ) شایەتی چوونە بەهەشتیان بۆ داون.

بەمانای (مشهود) لەلا ئامادەبوو، واتە: فریشتەكان لەلای ئامادە دەبنو پێشوازی لەڕووحەكەی دەكەن هەر ڕاستە.

بەڵام شایەتی بۆدراوەكە بەهێزترین مانایە، چونكە خواو پێغەمبەری خوا (ﷺ) شایەتی چوونە بەهەشتیان بۆداوە. وەك ئیبن ئەثیر دەفەرموێت.

شەهید بەمانای ئەم ناوانە دێتو بەمانای دیكەش، كە ئیمامی نەوەوی (٧) مانای بۆ هێناوەو ئیبن حەجەری عەسقەلانیش چوار مانای هێناوە بۆ زاراوەی شەهید.

پلەی شەهید لەشەریعەتدا

سەبارەت بەگەورەیی و ڕێزی شەهیدان لەئیسلامدا، خوای گەورە دەفەرموێت: (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ * فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُو بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ * يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللّ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللّهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ)

واتە: پێتان وانەبێ کە ئەوانەی لەڕێی خوادا کوژراون مردوون، بەڵکو زیندوون لەخزمەتی پەروەردگاریان و بژێوو ڕۆزییان دەدرێتێ، دڵخۆشن بەوەی کەخوا لە بەخششی خۆی پێیداون، وە دڵخۆش دەبن کە مـوژدەی هاتنی ئەوانەیان دەدرێتێ کە جارێ پێیانەوە پەیوەست نەبوون و لەدوایانەوەن وە دڵنیان کە هیچ ترس و پەژارەیەکیان بۆ نییە. دڵخۆشن بەچاکە و بەخششی خوا وە بەوەی کە خوا پاداشتی چاکەکاران زایە ناکات.

سەبارەت بەم ئایەتە ئەم فەرموودەی پێغەمبەریش (صلی الله علیە وسلم) هاتووە: (عن مسروق قال: سألنا عبدالله (إبن مسعود) عن هذه الأية: (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ) قال: أما إنا قد سألنا عن ذلك، فقال (صلى الله عليه وسلم): أرواحهم في جوفِ طَيرٍ خضرٍ، لَها قناديلُ مُعلقة بالعَرش، تَسرَحُ منَ الجنة حيث شاءت، ثم تأوي الى تلك القناديل، فأطلع إليهم ربهم إطلاعةً، فقال هَل تشتهونَ شيئاً؟ فقالوا: أيَّ شيئٍ نشتَهي ونَحنُ نسرَحُ منَ الجنة حيث شئنا؟!، فَفَعَل ذلك بهم ثلاثَ مراتٍ، فَلما رأوا أنّهم لَن يُتركوا من أن يسألوا، قالوا: يارَبُّ نُريدَ أن تَردَ أرواحَنا في أجسادِنا حتى نُقتَلَ في سبيلك مَرةً أُخرى، فلما رأى أن لَيس لهم حاجة، ترِكوا) رواه مسلم.

واتە: (مَسروق) دەڵێ لەبارەی ئەم ئایەتەوە (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ....) (آل عمران: ١٦٩) پرسیارمان لە (عبدالله بن مسعود) کرد، ئەویش گوتی: ئاگاداربن ئێمە لەو بارەوە پرسیارمانکرد لە پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: (شەهیدان) رووحەکانیان لەنێو لەشی باڵندەی سەوزدانە چەند چرایەکی بەعەرشەوە هەڵواسراویان هەن، بەکەیفی خۆیان لە بەهەشتێدا دەگەڕێن پاشان دەچنەوە نێو ئەو چرایانە، جا پەروەردگاریان سەرنجێکی لێدان و فەرمووی ئارەزووی شتێك ناکەن؟ گوتیان: جا حەزمان لەچی بێت لە حاڵێکدا کە لە بەهەشتێدا دەگەڕێین؟! ئیدی سێ کەڕەتیان لێی دووبارە کردنەوە، جا کاتێك زانییان کە وازیان لێناهێنرێ و دەبێ هەر شتێك داوا بکەن، گوتیان: پەروەردگار! دەمانەوێ روحەکانمان بگێڕییەوە نێو جەستەکانمان، تاکو جارێکی دیکەش لەڕێی تۆدا بکوژرێین! ئینجا کە خوا بینی هیچ پێویستییان نییە وازیان لێهێنرا.

لە سوننەتی پێغەمبەریشدا (ﷺ) لەبارەی رێزو حورمەتو پلەوپایەی شەهیدانەوە فەرمایشت زۆرن، یەکێك لەوانە ئەوەیە کە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: (ما أَحَدٌ يَدخلُ الجَنَّةَ يُحبُ أن يَرجِعَ الى الدُنيا الا الشهيد يجب ان يرجع فيُقتَل عَشرَ مرات لِما يرى مِن الكرامة) (رواه البخاري ومسلم عن أنس رضي الله عنه).

واتە: هەر کەس کە دەچێتە بەهەشت بەئاوات ناخوازێ کە بگەڕێتەوە بۆ ژیانی دونیا ئەگەر هەرچییەك کە لەسەر زەوییە بیدەنێ، بێجگە لەشەهید، لەسۆنگەی ئەو هەموو رێزو حورمەتەوە کە دەیبینێ، خۆزگە دەخوازێ کە دە (١٠) جاران بچێتەوە بۆ دونیاو بکوژرێتەوە.

هەروەها لە فەرموودەیەکی دیکەدا دەفەرموێ: (للشهيد عند الله ستُّ خِصالٍ: يُغفَرُ لهُ مِن أولِ دُفعَةٍ مِن دَمِهِ، ويرى مَقعَدَهُ مِن الجنَّةِ، ويُجارُ

مِن عذاب القَبر، ويَأمَنُ منَ الفَزع الأكبر، ويَحلى حُلَّة الإيمـان، ويُـزوَّجُ مِنَ الحور العين، ويُشفَعُ في سبعين إنساناً مِن أقارِبـِه) (رواه الترمذي وقـال حسن صحيح غريب (رواه ابن ماجة وهذا لفظه وصححه الألباني). واته شەهید لەلای خوا شەش خەسڵەتو ئیمتیـازی هـەن: لەگـەڵ یەکـەمین دڵـۆپی خوێنەکـەی کـە لێـی دەڕژێ لـەتێکڕای گونـاحو هەڵـەکانی دەبووری، شوێنی خۆی لەبەهەشـتا پیشان دەدرێت، لەسـزاو ئازاری گـۆڕ دەپـارێزرێ، هـەروەها لەناڕەحـەتیو هەژمـەتی گـەورەی رۆژی قیامەت بێباكو دڵنیا دەبێ، بەرگو پۆشاکی ئیمـانی لەبـەر دەکرێت لەگەڵ ئافرەتانی سپی چاو گەورەی بەهەشتی (الحور العين)ی دەبێتـە هاوسەر، دەکرێ بەشەفاعەتکار بۆ لـێ بوردن لـە حـەفتا (٧٠) کـەس لـەخزمانی. هـەروەها لەڕیوایـەتی (ترمـذي)دا لـەجیاتی (ويُحلـيَّ حُلـة الإمان) ئەم رستەیە هاتووە: (ويُضَعُ على رأسهِ تـاجُ الوقِـار، الياقوتَـةُ منهُ خَير من الدنيا وما فيها) واتە: تاجی رێزو حورمەتو ویقاری لەسەر سەر دادەنرێ، کە یەك گەوهـەرو مـرواری لـەو تاجـەدا لـەدنیاو لـەوەی لەدونیادا هەیە چاکترە.

لەفەرموودەیەکی دیکەشدا دەفەرموێ: (ما يَجِدُ الشهيدُ مِن مَس القَتـل الا كَما يَجِدُ أحدُكُم مِن مَس القُرصَةِ) (رواه مسلم عن عبدالله بن عمرو بن العاص). واتە: شەهید هەر هێندە هەست بەئازاری کـوژران دەکـا، کـە یەکێکتان هەست بەئازاری گازی مەگەزێك دەکات.

هەروەها دەفەرموێ: (يُغفَرُ للـشهيدِ كُـلَ ذَنـبِ الا الـدين) واتـە: شـەهید هەموو گوناهێکی دەپۆشرێ بێجگە لەقەرز.

بەڵێ، بەڕاستی جەنگو جیهادو فیداکارییو لـەمردن سـڵ نەکردنـەوە، هەمووو شتێك پێشکەشی خوا کردن تاعـەتو بەندایەتییـەکی یـەکجار گەورەو بەرزو ناوازەیەو بەتەئکید شایستەی هەموو کەسێك نییە، هە

بۆیە خوای پەروەردگاریش وشەی هەڵبژاردن و گوڵبژێركردنی بۆ شەهیدان بەكارهێناوە، وەك فەرموویەتی: (إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الأيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّهُ الَّذِينَ آمَنُواْ وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء وَاللّهُ لاَ يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) (آل عمران : ١٤٠)

بەڵێ شەهیدان هەڵبژاردەو گوڵبژێری نێو مسوڵمانان و ئەهلی ئیمانن (وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء) هەر بۆیەش لەبەهەشتیش لەسەروەی هەموانن.

جۆرەكانی شەهید

وەك لەپێشەوە وتمان شەهیدان ئەوانەن كە لە رێی خوادا دەكوژرێن، سەبارەت بەو فەرموودانەش كە باسی جۆرەكانی تری شەهیدی دەكەن، دەتوانین بەسێ خاڵ پلەبەندیی شەهیدان بكەین:

جۆری یەكەم: ئەو كەسەیە كە لەجەنگی دژی كافراندا كوژرابێت بەهۆیەك لەهۆیەكانی جەنگەوە، ئەمانە هەم پاداشتی قیامەتیان مسۆگەرەو هەم حوكمە دنیاییەكانیشیان بەسەردا جێبەجێ دەكرێت، (واتە: ناشۆرێ و نوێژی لەسەر ناكرێت).

جۆری دووەم: ئەو جۆرە شەهیدەیە كە پاداشتی دواڕۆژی هەیە، بەڵام حوكمە دنیاییەكانی شەهید نایگرێتەوە، كە ئەوانەن بەهۆی: ژانەسك، كولێرا، شت بەسەردا رووخان، سووتان، بەرگری لەگیان و سامان و ناموس و جگە لەمانەش جۆری دی لەفەرموودەدا باسیان كراوە كە دەكەنە (١٥) جۆر، ئەمانە پاداشتی شەهیدیان هەیە، بەڵام مەرج نییە بگاتە پاداشتی جۆری یەكەم، دەبێت نوێژیان لەسەر بكرێ و كفن بكرێن و بشۆردرێن.

جۆری سێیەم: كەسێكە لەدەسكەوت (غنيمة) دزی دەكات، هەرچەندە لەجەنگی دژی كافرانیش كوژرابێت، ئەم جۆرە حوكمی دنیایی شەهید

دەیگرێتەوە، بەڵام پاداشتی دوارِۆژی وەك جۆری یەکەم تێرو تەواو نییە.

چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ جەستەی شەهیدان

لەبەر ئەوەی مردنی شەهیدان جیاوازە لەمردنی ئاسایی، بۆیە زۆرینەی زانایانی ئیسلام رایان وایە دەبێت مامەڵەکردن لەگەڵ جەستەکەشیدا کۆمەڵە جیاوازییەکی هەبێت وەك:

١. شەهیدان ناشۆرێن.

٢. شەهیدان بەبەرگی خۆیانەوە دەنێژرێن‌و کفن ناکرێن.

٣. شەهیدان نوێژیان لەسەر ناکرێت.

٤. شەهیدان لەشوێنی شەهیدبوونیان دەنێژرێن‌و ناگوێزرێنەوە بۆ شوێنی دیکە، مەگەر بەناچاری.

٥. لەکاتی ناچاریدا دروستە لەشەهیدێك زیاتر بخرێتە گۆڕێکەوە،

ئەرکی سەرشانمان بەرامبەر بەخێزان‌و کەسوکاری شەهیدان

١. بەتەنگەوە بوون‌و گرنگیدان بەکوژرانی شەهیدان‌و دەربرِینی هەست‌و نەست‌و هەڵوێستی بەپەرۆشانە:

بەڵێ ئەوە یەکەمین‌و سەرەتاییترین هەق‌و مافی خێزان‌و کەسوکاری شەهیدانە لەسەر مسوڵمانان، چونکە بێگومان هەرچەندە شەهیدی پلەوپایەیەکی یەکجار بەرزو ناوازەیە، بەلام دیسان خێزان‌و بنەماڵەو کەسوکاری هەر نارِەحەت دەبن، بۆیە پێویستە مسوڵمانانیش بەهەست‌و نەست‌و هەڵوێستی بەپەرۆشانەوە بەشدارییان بکەن‌و کەسوکارو بنەماڵەکەی بزانن کە ئەو شەهیدە تەنها هی ئەوان نییەو بەس لەوان نەرِۆیشتووە!

ئـەم بەســەرهاتەش باشــترین بەڵگەیــە لــەو بــارەوە، کــە بێگومــان لوێچکێکیشە لەتەغارێك:

(عَطاء بن يسار) دەگێڕێتەوە کە ڕۆژێکیـان پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) (کـە وادیـارە هــەر ئــەو ڕۆژە بــووە کــە لەجــەنگی ئوحــود گەڕاونەتــەوەو حــەمزەی مــامی (خــوا لێــی ڕازی بــێ) تێیــدا شــەهیدکراوە) بــەلای ئافرەتانی (بني الأشهَل) تێپەڕی ـ کە لەجـەنگی ئوحـود بووبوونـەوە ـ بیستی کە بۆ ئەو خزمانەیان دەگریان کە لە ئوحود شـەهید بووبـوون، جا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: (ولکن حمزة لابَواکي له (بەڵام هیچ ئـافرەت نـین بـۆ حـەمزە بگریـەن). (سـعد بـن معـاذ)یـش گـوێی لـەو قسەیەی بوو، بۆیە چوو بۆ لای ئافرەتانی تیرەی (بني الأشـهَل)و پێـی گوتن کە بچنە ماڵی حەمزەو بۆی بگریەن! ئیدی چوونو دەسـتیانکرد بەشینو گریان، جـا کاتێـك پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) گریانەکـەی بیسـتن، پرسی: ئەوانە کێن؟! گوترا: ئافرەتانی ئەنصارین کـە لەسـەر حـەمزە دەگریەن، پێغەمبەریش چووە لایانو فـەرمووی: مەگریـەن خـوا لێتـان ڕازی بــێ، لــە منداڵــەکانتان، لەمنــداڵی منداڵەکانیــشتان، هــەروەها لەریوایەتێکدا هاتووە کە فەرموویەتی: مەبەستم ئەمە نەبوو، هـەروەها شینکردنیشی قەدەغەکرد...

٢. سەرەخۆشی لێکردنی خێزانو کەسوکاری شەهیدان:

ئەمیش ئەرکێکی گەورەو گرنگەو نابێ بەکەم بگیرێو فەرامۆش بکرێ، چـونکە بابـای خـاوەن بـەلا (الـشخص المُـصاب) هەرکەسـێکی بێـت پێویستی بە دڵدانەوەو خـەمڕەوێنران هـەر هەیـە، جـا لـەو بارەشـەوە لەسیرەتی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) نموونە زۆرن، بـەلام ئێمـە بەیـەکیان وازدێنین:

(الشعبي) گێڕاویەتەوە کە کاتێك هەواڵی کوژرانی (جعفر بن أبي طالب) بەپێغەمبەری خوا گەیشت، پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە ژنەکەی (أسماء بنت عُمَیس) گەڕا هەتا تەواو گریاو فرمێسکی رشتن‌و تۆزێك پەژاری کەم بۆوە، ئەوجا هاتەلای‌و سەرەخۆشیی لێکرد، کوڕەکانی جەعفەری بانگ کردو بۆیان پاڕایەوە، دوعای بۆ (عبدالله بن جعفر) کرد کە دەستی پڕ بەرەکەت بێت، جا هەر شتێکی کڕیبایە قازانجی لێدەکرد، ئینجا ئەسماء گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا! ئەوانە پێیان وایە کە ئێمە لەریزی کۆچکەران (مُهاجرین)دا نین! ئەویش فەرمووی: (کَذَبوا، لَکم الهجرةُ مَرَّتین هاجرتم الى النجاشي وهاجَرتُم اليّ) واتە: راست ناکەن، ئێوە دوو کۆچتان هەن، چونکە بۆ لای نەجاشیش کۆچتان کردووەو بۆ لای منیش!

٣. چاودێریکردن‌و بەسەرکردنەوەی خێزان‌و کەسوکاریان‌و پێی لێنەبڕینیان:

بەڵگەو نیشانەیەکی دیکەی وەفاداریمان بۆ شەهیدانی سەربەرزمان ئەوەیە، کە بەگوێرەی تواناو بۆ لوان سەردانی خێزان‌و بنەماڵەیان بکەین‌و هەواڵیان بپرسین، لەوبارەشەوە نموونە لەسیرەی پێغەمبەری پێشەوامان‌دا (ﷺ) زۆرن کە ئەمە یەکێکیانە:

(بخاری ومسلم) لە (أنس بن مالك)ەوە خوا لێی رازیبێ گێڕاویانەتەوە کە گوتوویەتی: پێغەمبەر (ﷺ) بێجگە لەماڵی خێزانەکانی هێندەی دەچووە ماڵی (أُم سُلَیم) نەدەچووە ماڵی هیچ کەس، جا لەوبارەوە پرسیاری لێکرا، ئەویش فەرمووی: (إني أرحَمُها، قُتِلَ أخوها مَعي)، من بەزەییم پێیدا دێتەوە، چونکە برایەکی لەگەڵ من بوو کوژرا.

٤- دەست بەسەردا هێنانی منداڵەکانیان‌و مشوور لێخواردنیان

ئەمیش شێوەیەکی گرنگی دیکەی وەفادارییە بۆ شەهیدانی رێی خوا، چونکە ئەو کەبۆ خۆی رۆیشتووە خێزان‌و منداڵەکانی بەئەمانەت بەسەر مسوڵمانانندا بەجێهێشتووەو ئەمانەتیش پێویستە پارێزگاریی لێبکرێ.

دیارە لەو بارەشەوە دەتوانین گەلێك نموونان لەژیان‌و سیرەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)و خەلیفە راشیدەکانی (أبوبکرو عمرو عثمان‌و علی) خوا لێیان رازی بێ بێنینەوە، بەلاَم تەنها بەم نموونە دڵبزوێنە وازدێنین:

(إبن أبی شیبه) گێڕاویەتەوە کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) هاتە لای هاوسەری جەعفەری کوڕی ئەبوتالیب دڵی دایەوە پاشان فەرمووی: (إدعي لي بَني أخي) برازاکانم بۆ بانگ بکە! دەڵێ: جا ئەسماء سێ کوڕی گچکەی هێنان دەتگوت بێچووە باڵندەن، ئینجا پێغەمبەر (ﷺ) سەرتاشی بانگکرد سەری تاشین، ئەوجا فەرمووی: هەرچی (محمد)ە وەك (أبو طالب)ی مامان دەچێ، (عَون)یش رواڵەت‌و رەوشی وەك من دەچێ. بەلاَم (عبدالله) ئینجا دەستی گرت‌و دەستی بەرزکردەوە، پاشان فەرمووی: (أللهمّ بارِك في صفقة يمينه) خوایە دەستی بەبەرەکەت بکە!

دەڵێ: ئیدی دایکیان پێیان خۆشحاڵ بوو، ئینجا پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی فەرموو: (لَم تخشَينَ عليهم الضيقة وأنا وليهم في الدنيا والآخرة؟!) ئایا دەترسی زایەبن، لەحاڵێکدا کە من لەدونیاو دوارۆژدا سەرپەرشتیاریانم؟!

٥. یادکردنەوەی شەهیدان بەخێرو چاکە:

لەو بارەشەوە کە نموونە زۆرن بەیەکێکیان وازدێنین:

(ابن أبي شيبة) له (واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ)ەوە خوا لێیان رازی بێ کە نەوەی (سعد بن معاذ)ە دەگێڕێتەوە کە گوتوویەتی: چوومە لای (أنس بن مالك) گوتی: تۆ کێی؟ گوتم: من (واقد بن سعد بن معاذ)م، گوتی: خوا لە سەعد خۆشبێ بێگومان زۆر شێوەی سەعد دەکەی، پاشان گوتی: خوا لەسەعد خۆشبێ لەجوانترینو بالآبەرزترین خەڵکی بوو، گوتی: پێغەمبەری خوا (ﷺ) نامەیەکی بۆ (أكَيدرَ) پاشای (دومە) نارد، ئەویش لەبەرانبەرو لەوەڵامیدا (وێڕای نامە) جوببەیەکی ئاوریشمی بەزێڕ چنراوی بۆ ناردبوو، جا خەڵکی دەستیان لەو جوببەیە دەداو پێی سەرسام دەبوون، ئەویش فەرمووی: پێی سەرسامن؟ گوتیان: ئەی پێغەمبەری خوا هەرگیز بەرگی لەوە جوانترو چاکترمان نەبینیوە! ئەویش فەرمووی: دەجا سوێند بەو کەسەی گیانی بەدەستە دەستەسڕەکانی (سعد بن معاذ) لەبەهەشت لەوەی ئێوە دەیبینن چاکترە!

٦. سەردانی گۆڕەکانیانو دوعای خێر بۆ کردنیان:

ئەمیش بەڵگەو نیشانەیەکی گرنگی وەفاداریی مسوڵمانانە بۆ شەهیدەکانیانو لەو بارەشەوە نموونەو بەڵگە لەسیرەو ژیانی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) زۆرن، ئێمە تەنها دوانیان لێ باس دەکەین:

أ. (إبن كثير) لە (عبدالله بن عمرو بن العاص)و ئەویش لە (أبو مُوَيهِبة)ی غولامی پێغەمبەری خواوە (ﷺ) هێناویەتی، کە گوتوویە: شەوێکیان لەنیوە شەوێدا پێغەمبەری خوا (ﷺ) لەدوای ناردمو فەرمووی: ئەی (أبا مُوَيهبَة) من فەرمانم پێکراوە کە داوای لێبوردن بکەم بۆ خەڵکی (بَقيع)، جا لەگەڵم وەرە، منیش لەخزمەتی چووم، جا کاتێک لەنێوەڕاستیاندا وەستا، فەرمووی: (السلام عليكم يا أهل المقابر) سەلامتان لێبێ ئەی خەڵکی گۆڕستان...

ب- (البغوي) هێناویەتی كە پێغەمبەی خوا (ﷺ) وەك (عقبة بن عامر الجُهَني) گێڕاویەتەوە، پاش هەشت ساڵان دوعای بۆ كوژراوەكانی ئوحود دەكرد وەك ماڵئاوایی كردن لەزیندووان‌و كۆچی دوایی دەكرد...

جا رەنگە یەكێك لەبارەی برگەی (٥-٦)ەوە پرسیارێكی بۆ دروست بێ، چونكە بەرواڵەت هیچ پەیوەندییان بەخێزان‌و كەسوكاری شەهیدانەوە نییە! بەڵام لەراستیدا وانییە‌و كەسوكاری شەهیدان، چ هاوسەر، چ كوڕو كچ، چ باب‌و دایك... هتد زۆر دڵخۆش‌و شادمان دەبن كە هەست بكەن موسڵمانان شەهیدەكەیانیان فەرامۆش نەكردووە‌و یادی خێری دەكەن‌و سەلام لەگۆڕەكەی دەكەن‌و دوعای خێری بۆ دەكەن!.

٧. مشوور لێخواردنی خێزانی موجاهیدان بەگشتی‌و شەهیدان بەتایبەت لەڕووی بژێوو گوزەرانەوە:

سەرجەم شەرعزانان لەكتێب‌و سەرچاوەكانیان باسی ئەو مەسەلەیەیان بەوردی‌و گرنگی پێدانەوە كردووە‌و ئێمە بۆ نموونە تەنها چەند دێڕێك لەو سەرچاوانە نەقڵ دەكەین:

أ- خاوەنی (المهذب) لەوبارەوە گوتوویەتی: (وينبغي للأمام أن يفتَح ديواناً يُثبت فيه أسماء المقاتلهِ وقدر أرزاقهم ويُستحبُّ أن يجعل على كل طائفةٍ عَريفاً، لأن النبيّ (ﷺ) جعل عام خيبر على كل عشرة عريفاً.. ويَقسمُ بينهم على قدر كفايتهم لأنهم كفوا المسلمين أمرَ الجهاد فوَجَبَ أن يفوا أمرَ النفقة ويتعاهَدُ الأمامُ في وقت العطاء عَدَدَ عيالِهم لأنه قد يزيدُ وينقُصَ..).

واتە: وە پێشەوای موسڵمانان لەسەری پێویستە كە دیوانێك دابنێ ناوو ئەندازەی بژێوی جەنگاوەرانی تێدا تۆمار بكات، وە واباشە كە

لەسەر هەر کۆمەڵێك بەرپرسێك دابنێ، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) سالی گرتنی خەیبەر لەسەر هەر دەکەس بەرپرسێکی دانابوو.. وە دەبێ بەپێی پێوستییان بژێوییان بەسەردا دابەش بکات، چونکە مادام ئەون ئەرکی جیهادیان لەکۆڵ مسوڵمانان کردۆتەوە، پێویستە ئەوانیش ئەرکی مەسرەف کێشانیان لەکۆڵ بکرێتەوە، وە دەبێ پێشەوای مسوڵمانان لەکاتی یارمەتی پێدانیاندا ژمارەی خێزانیان بەسەر بکاتەوە، چونکە کەمو زیاد دەکەن...

ب- هەروەها خاوەنی (المُغني)ی لەو بارەوە گوتوویەتی: (.. وَيَعرِفُ قَدرَ حاجَتِهم يعني: أهل العطاء وكفايتهم، ويزداد ذو الوَلَد من أجلِ وَلَدِه وذو الفرس من أجلِ فرسِه.. وينظر في اسعاره في بُلدانِهم، لأن أسعار البُلدانِ تَختَلِفُ ولغرضَ الكفاية.. ومَن مات مَن أجنادِ المسلمين دفعَ الى زَوجتِه وأولاده الصغار قَدرَ كفايتهم..).

واتە: وە پێویستە (گەورەی مسوڵمانان) ئەندازەی پێویستییان یانی هی یارمەتی وەرگران لەسەر جیهادو چەندە بەشیان دەکات بزانێ، وە ئەوەی منداڵی هەبن لەبەر منداڵەکانی بۆی زیاد دەکرێ، هەروەها خاوەن ئەسپ لەبەر ئەسپەکەی بۆی زیاد دەکرێ..

وە سەرنجی قیمەتی پێداویستییەکانیان بدات لەشارو لەشوێنەکانیان، چونکە نرخی شتان لەشوێنەکان جیاوازەو ئامانجیش ئەوەیە کە یارمەتییەکە بەشیان بکات.. وە هەرکەس لەجەنگاوەرانی مسوڵمانان مرد (یان کوژرا) ئەوە مووچەکەی تەسلیمی ژنەکەی و منداڵە باڵغەکانی دەکرێ. ئەندازەیەك کە بەشیان بکات[1]. بەڵێ لەم پێشەکیەدا زۆر بەکورتی هۆی نوسینی ئەم کتێبەو حوکمەکانی شەهیدیمان خستە.

---

[1] . پلەو پایەی شەهیدیو حوکمەکانی، بەدەسکاریەوە لە کتێبی (شەهید کێ یەو.....)ی مامۆستا عەلی باپیر وەرگیراوە

ڕوو، هەر بەو پوختەیەش دەچینە سەر ژیاننامەکان‌و جیهادی قوربانیدانی شەهیدە سەروەرەکانمان.

جا لەبەر ئەوەی جەنابی مامۆستا مەلا عوسمان (ڕەحمەتی خوای لێبێت) درێژترین قۆناغی لە ڕابەرایەتی ئەو بزوتنەوە جهادیەدا بەڕێکردو لەسەردەمی ڕابەرایەتی ئەودا بزوتنەوە ڕیشە داکوتراوتر بوو، وەك وەفایەك بۆ ئەو زانا هەڵکەوتوە، دەروازەی سەروەریەکان بە پوختەیەکی ژیانی ئەو دەکەینەوە.

لیژنەی ئامادەکار

٢٠٠٧/٦/١

شەهیدان

شەهیدان نوری چـاومــانن
هێزی دڵو هەنـاومـانـــن
لەناخەوە خۆشمـــان دەوێـن
بۆ ئـازادی بوونە هــــەوێن
هەڵۆی لوتکەی تێکۆشـانـــن
خــــاکە لێوەی نیشتمـانـــن
بەسەرو ماڵو خوێنو گیـان
لەرێی خواو چەوساواندا ژیان
بەیداخی سەوەری و شکـــۆن
پرشنگی ئەستێرەی ئاســـۆن
مەشخەڵی رێی سەرفرازیـن
مایەی ئەوپەری شانــــازیـن
بوونە زانکۆی بڕواو صەبـــر
ڕوو سورن، نەلەخشاو، نەمر
سەرمەشقی پاکیو دڵسۆزین
لای خوا خاوەن رزقو ڕۆزیـن
خاوەنی باشترین بـــــەشـن
تاجی سەر سەری ئێمەشـن

پێشەنگی کاروانی رابوونی ئیسلامی

مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیز موحەممەد

لەساڵی ١٩٢٢ لەگوندی (پریسی سەروو)ی نزیك شاری هەڵەبجە لەدایكبووە، بەڕەچەڵەك دەگەڕێتەوە سەر زاهیدی خواناس (پیر خدری شاهۆ)، كە زانایەكو عارفێكی گەورەی كوردە، واتە لە ساداتی پیر خدرین، كە بە رەچەڵەك دەچنەوە سەر پێشەوا حوسەینی كوڕی عەلی - رەزای خوایان لێبێت -.

هەر لەمنداڵییەوە دەستیكردووە بەخوێندنی زانستە شەرعییەكان لەلای مامۆستا مەلا عەزیزی باوكیو هەر لەسەر دەستی ئەویشدا ئیجازەی وەرگرتووە.

مامۆستا مەلا (عەزیز)ی باوكی كە زانایەكی گەورەو خواناسێكی ناوچەكە بوو، لەگەڵ زانستە شەرعییەكاندا ئەدەبی ئیسلامیشی فێركردبوو، بۆیە وەك (عالمێكی رەببانی) پەروەردەی كردبوو، هەر لە سەرەتای گەنجێتییەوە دەست بەخوێندنی كتێبی (احیاء علوم الدین) دەكات كە ئەوانەی بۆ سەعاتێكیش لەخزمەتیدا بوون كاریگەری كتێبی (احیاء علوم الدین) یان بەسەر قسەو سلوكییەوە ئەبینی! مامۆستا مەلا عەزیز تا بڵێی پیاوێكی (بێ نەفس)و خواناسو زانا بووە، پاش باوكی مامۆستا مەلا صاڵحی گەورە كە ئامۆزای خۆی بووە، زانایەكی گەورەی ناوچەكە بووە، مامۆستا عوسمان زۆر لەزانستە شەرعییەكانی لای ئەم خوێندووە.

لەساڵی ١٩٥٤ ئەچێتە ریزی (برایانی مسوڵمان)ەوە - اخوان المسلمین -و دەست بەكۆكردنەوەی خەڵكی مسوڵمانی ناوچەكە ئەكات لەدەوری ئەو بانگەوازەو خەڵكی (تەییار) ئەكات بۆ كاری سیاسیو ئیسلامی.

لە (٢٧/رەمەزانی/١٩٥٩)دا بەبڕیاری عەبدولكەریم قاسم دەستگیر ئەكرێتو لەناوچەكە دوور ئەخرێتەوەو لەگەڵ بەڕێزان (مامۆستا مەلا صاڵحی گەورە) كە ئامۆزای خۆیو یەكێك بووە لەزانا بەتواناكانی

ناوچەکەو (مامۆستا مەلا عومەر)ی برا گەورەیو هەندێ لەپیاوە دیارەکانی ناوچەکەدا نەفی ئەکرێت بۆ ناوچەی (ناصریە)، لەوێدا بۆ ماوەی (٩) مانگ دەستبەسەر ئەبنو پاشان بەر لێبوردنی گشتی ئەکەونو دێنەوە بۆ ناوچەکەیان.

لەساڵی ١٩٦٠ کۆنگرەیەکی ئیسلامی لەبەغداد بەستراو مامۆستا مەلا عوسمانیش وەك نوێنەری خەڵکی کوردستان بۆ ئەو کۆنگرە ئیسلامییە بانگکراو (حزبی ئیسلامی عێراق)ی تێدا ئیعلانکرا، مامۆستا مەلا عوسمانیش وتارێکی لەجیاتی خەڵکی کوردستان بەگشتیو ناوچەی هەڵەبجەو سلێمانی بەتایبەتی خوێندەوە، کە رۆژنامەی (الفیحاء)ی ژمارە (٨٨)ی (٧/ صفر/ ١٣٨٠)ھ بەرامبەر بە (١٩٦٠/٨/١) دەقی وتارەکەی بڵاوکردەوە. لەو ساڵانەدا واتە لەساڵی (١٩٦٠)دا بەدواوە بزووتنەوەی کۆمۆنیستی زۆر فشاری بۆ زانایان هێناو عەقیدەی (مادییەتو ئیلحاد) یان فەرز ئەکرد لەسەر خەڵکی، مامۆستای ئیمامیش لەڕێگەی وتارو دەرسو نووسینو چاوپێکەوتنەکانیەوە زۆر بەتوندی بەگژیاندا ئەچوویەوە، لەگەڵ کۆمەڵە زانایەکی تردا گەورەترین بەربەستیان دژیان دروستکرد.

مامۆستا عوسمان (رەحمەتی خوای لێبێت) لەساڵی (١٩٥٩-١٩٦٨) بەدرێژایی حوکمی (عەبدولکەریم قاسمو عەبدوسسەلام)ی برای چەند جارێك چاوپێکەوتن لەگەڵیاندا ئەکات دەربارەی کێشەی ئیسلامییەکانو کێشەی میللەتی کورد، لەو بوارانەشدا رۆڵی بەرچاوی هەبووە، هۆشیارانە ویستوویەتی کێشەی نەتەوە جیاجیاکانی نەتەوەی ئیسلامی پێکەوە گرێ بدات، بۆ نموونە: زۆر هەوڵ دەدا خەڵك لە کێشەی فەلەستین ئاگاداربن یان نامەیەکی مێژوویی لەگەڵ مامۆستا مەلا سالحی ئامۆزایدا دەنێرێ بۆ جەمال عەبدولناسری

سـەرۆکی میـسر، کـە تێیـدا داوای هەڵوەشـاندنەوەی حـوکمی لەسێدارەدانی زانای گەورە (سەید قوتب)ی لێکردبوو.
پاش ئینقلابی بەعسییەکان لەساڵی ١٩٦٨ فشاریان زیاتر بوو لەسەر
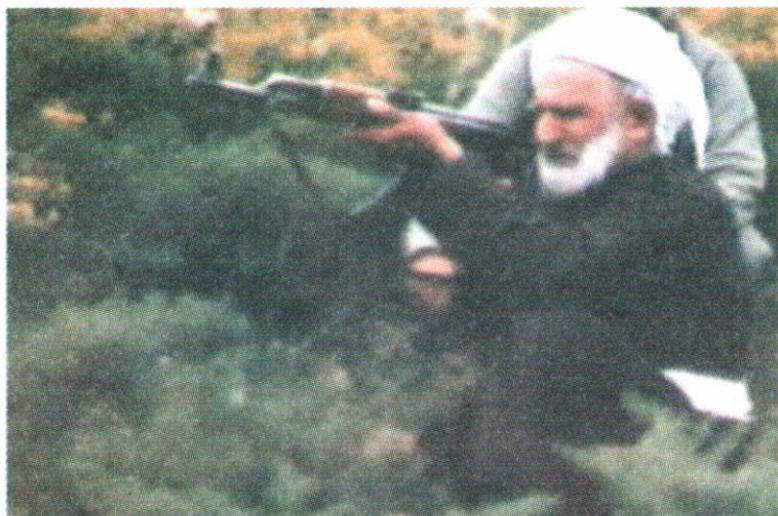
کوردو بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردی تاوی زیـاتری دەسـەند، بۆیـە بە دیدێکی پـڕ لـە دانـایی‌و واقیعییـەوە مامەڵـەی لەتـەك رووداوەکـانی رۆژگاردا دەکرد، ئـەوەتا کاتێك تێکڕای گـەلی کوردسـتان شۆڕشـیان هەڵگیرسـاند بـە سـەرۆکایەتی مـەلا مـستەفای بـارزانی، مامۆسـتاش پرۆژەی یەکێتی زانایانی ئیسلامی کوردسـتانی پێشنیازکردو لەگـەڵ کۆمەڵـە زانایـەکی دیکـە یەکێتیەکـەیان دامەزرانـدو سـەرکردایەتی شۆڕشیش پێشوازیی لەو هەنگاوەکرد.
لەسـاڵی ١٩٧٦ لەلایـەن رژێمـی عێراقـەوە لەسـەر هەڵوێـستەکانی دەستگیر دەکرێت‌و (١٠) مـانگ لـە (سـەماوەو رومێـسە) دەستبەسـەر دەکرێت‌و لەوێدا بیری نوسینی تەفسیرێکی (حەرەکی) ئەکەوێتە سـەر،

وەك (سـيد قوتـب) (رەحمـەتی خـوای لێبێـت)، هـەر لەوێـدا چـ... جوزئێكی لێ ئەنووسێت.

لەساڵی ١٩٧٨و سەرەتای ساڵی ١٩٧٩ كە كاری ڕێكخستنی ئیسلامی بەتـەواوی نامێنێـت، بـەڕێز مامۆسـتا (صـدیق عەبدولعـەزیز)ی بـرای بـچووكی مامۆسـتا عوسمـان پـڕۆژەی دروسـتكردنەوەی ڕێكخـستنی ئیـسلامی ئەخاتـە بەردەسـتی مامۆسـتاو بـۆ پـشتیوانیش وا بەباشـی ئـەزانێت مامۆسـتا وەك كەسـێكی سـەربەخۆو زانایـەكی ئیـسلامی بەناڕاستەوخۆ پشتیوانی لەو كـارە بكـات، ئـەوەبوو كـاری ڕێكخـستنی نوێ دەستیپێكرد.

لەسـاڵی ١٩٨٥ داو بـۆ یەكخـستنەوەی كـاری ئیـسلامی (ناوەڕاسـت)و (كوردسـتان)ی عێـراق لەسـەر بناغـەی پرۆسـەیەكی وردەكـاری، مامۆستای ئیمام بوویە ڕابـەری كـاری برایـانی موسـڵمانی كوردسـتان.

مامۆستا عوسمان قورسییەكی وای دا بە كارەكە هەموو ئـەو بانگبـەرە بەڕێزانەی تر كە دووریان لەكاری ڕێكخراوەیی‌و تەنزیمی كردبوو هاتنـە پێشەوەو كارە ئیسلامییەكە مەحكەم‌و توندوتۆڵ تـر كـرا، كـە ڕژێمـی عێراق بەمەی زانی هەرزوو كەوتـە پـلان‌و نەخـشەدانان بـۆ لـەباربردنی كارەكەو ساڵێكی نەبرد دەسیكرد بـەگرتنی ڕێبـەرانی كارەكـەو چـەند كەسێكی لە (ناوەڕاست)ی عێراق گرت‌و فەرمانی گرتنی چەند كەسێكی تریـشی لـە كوردسـتان دەركـردو لەوانـە (مامۆسـتا مـەلا عوسمـان)و مامۆستا (صدیق)، وە هەروەها كۆمەڵێكی تر لە مامۆستایان.

لە مـانگی (١٩٨٧/٥)دا كـە ڕژێمـی عێـراق فـشارێكی زیـاتری هێنـا بـۆ شارەزوورو هەڵەبجـەو دەسـتیكردە وێرانكـاری لـەو ناوچـانەداو چـەند گوندێكی نزیكی هەڵەبجەی وێرانكردو خەڵكەكەی ئـاوارەكردو تەنانـەت چەند گەڕەكێكی شاری هەڵەبجەشی دایـە بـەر تـۆپ‌و (گـەڕەكی كـانی

عاشقان)ی بەماددەی (T.N.T) بەتەواوەتی تەقاندەوەو خاپورکرا
مامۆستای ئیمام ئەو هەلەی لەدەست نەداو لە دژی ستەمی بەعس
راپەڕیو شانازییەکی گەورەی بۆ ئیسلامییەکان تۆمارکرد، ئەویش
بەشداری کردنی فراوانیانە لە شۆڕشی ڕزگاری خوازی کورد دژی
بەعسی شۆڤێنی، بۆیە لەگەڵ پۆلێك لەزانایانو لاوانی ناوچەکە
ڕێگەی (هیجرەت)یان گرتەبەرو بەمەش کاروانی ئیسلامیەکان بەگوڕ
فراوانتر بوو (بزووتنەوەی ئیسلامی لەکوردستان/ عێراق)یان راگەیاند
وەك (براڤێکی ئیسلامی جیهادی)و هەموو بەشانازییەوە رابەرایەتی
(مامۆستا مەلا عوسمان)یان قبولکردو بڕیاری (سمع وطاعة)یان دا
بەمامۆستا.

ئیتر لەو ساڵەوە وەك (سەفیرێکی کوردستانو گەلی مسولمانی
کوردستان) رۆلی بینیوە، لە هەرکوێدا بووبێت باسی مەزلومییەتی
میللەتەکەیو رۆڵەکانی (صلاح الدین)ی کردووەو ئەو ئاسەوارە
خراپەی سڕیەوە کە رژێمی عێراق بەرامبەر کورد دروستی کردبوو لە
دەرەوەو ناوەوەی نیشتمانی گەورەی ئیسلامیدا، گەشتەکانی
مامۆستاو سومعەی پاکی لە دەرەوەو ناوەوەی وڵات ناوو رۆڵی
بزووتنەوەی ئیسلامیش کە ئەو رابەرایەتی دەکرد، هۆکاری گرنگ
بوون بۆ ناساندنو دروستکردنی هاوسۆزیو پشتیوانی وڵاتو
کەسایەتییە ئیسلامییەکان لەسەر کێشەی رەوای گەلی کورد.

لەساڵی ١٩٩٢ دا ئیسلامییەکان بە رابەرایەتی بزووتنەوەی ئیسلامی
بەشدارییان لە هەڵبژاردنەکانی کوردستان کرد، بە ئومێدی دامەزراندنی
حکومەتی یاساو دادگەری، جەنابی مامۆستاش پاڵێورا بۆ سەرۆکایەتی
هەرێمی کوردستان، ئەوەبوو پاشان سەرۆکایەتی یان (رابەرایەتی)
کوردستانیش هەر بە(شاغر)ی مایەوە.

لەساڵی (١٩٩٢)ەوە تا ساڵی (١٩٩٨) مامۆستای ئیمام رابەرایەتی (بزووتنەوەی ئیسلامی لەکوردستان/ عێراق) لەئەستۆگرتو بەهەموو شتێك كە هەیبوو خزمەتی بەو بزووتنەوەیەو رۆڵەكانی ئەكردو چەند جارێك پرۆژەی (یەكبوونی ئیسلامییەكانی كوردستان)ی خستە ناو تەنزیمە ئیسلامیە كوردییەكانو راگۆڕینەوەی لەسەر كرا.

بەو شێوە تا ساڵی (١٩٩٩)كە جەنابی مامۆستا مەلا عوسمان لە گەشتێكیدا كە بەنیازبوو چەند ولاتێكی كەنداو بەسەربكاتەوە لە رێگای شامەوە، ویستی پەروەردگار وەهابوو لەڕۆژی (١٢/٥/١٩٩٩) بڕیاری كۆچی ئەو (رابەرە ئیمام)ەی دا لەنزیك ئارامگەی باپیرە (صلاح الدین الأیوبي)ەوە ، دواتر تەرمی بەڕێزیان لەڕۆژی (١٤/٥/١٩٩٩) بەڕێزو شكۆوە هێنرایەوە بۆ شاری هەڵەبجەی قەلای مسوڵمانانو لەگۆڕستانی (گوڵان)، دوای پێشوازییەكی كەم وێنە تەرمی پاكیان بەخاك سپێردرا. هێنانەوەی كەژاوەی تەرمی بەڕێزیان بەو شێوە ناوازەیە بۆ كوردستان، گەرمو گوڕییەكی زۆریدا بە موسڵمانانو خەلاتێك بوو بۆ یەكخستنەوەو بەهێزبوونیان، بەڵكو بۆ گشت گەلی كوردستان: چونكە لە ئاستی كەسی یەكەمی حزبە سیاسییەكانو هەردوو ئیدارەكانی هەرێمو سەرجەم چینو توێژەكانی كوردستان زۆر بە گەرمی مەراسیمی پرسەكە بەڕێوەبرا، تەنانەت حكومەت بەرەسمی سێ رۆژ ماتەمینی راگەیاند، هەروەها لە دەرەوەش لە چەندین ولات پرسەی ماتەمینی بۆ دانرا.

مامۆستا مەلا عوسمان لەتەمەنی پڕ بەرەكەتیدا پاش وەرگرتنی زانستە شەرعییەكان دەستی كردووە بە بەخشینەوەی ئەو زانستە بەمسوڵمانانی ناوچەكەو لەسەر دەستی ئەو چەندین زاناو كەڵە پیاو

پەروەردەكراون، كە ئەوانیش خزمەتێكی زۆری ئەم ئایینو میللەتەیان كردووەو دەكەن لەوانە:

١. مامۆستا مەلا عەلی عەبدولعەزیز، رابەری پێشووی بزووتنەوەی ئیسلامیی لەكوردستان.

٢. مامۆستا شێخ عەزیزی پارەزانی، زاناو نووسەری بەتوانای كوردو خاوەن كتێبی (ژیانی پێغەمبەری مەزن).

٣. د. مستەفا پێنجوێنی كە زانایەكی بەناوبانگە لەناوەندە زانستییەكاندا.

٤. مامۆستا مەلا صدیق عەبدولعەزیز كە برای بچووكی خۆیەتیو ئەمینداری گشتی بزووتنەوەی راپەرینی ئیسلامی بوو لەگەڵ بزووتنەوەی ئیسلامیدا لەساڵی ١٩٩٩ یەكیانگرت.

٥. مامۆستا مەلا عومەر رێشاوی (داعیو خواناس)و ناوداری ناوچەی خۆیو یەكێكە لەو زانا ناودارانەی كە فەزڵی زۆری هەبوو لەڕووی عیلمو ئیمانەوە.

٦. مامۆستا مەلا ساڵحی بامۆكی، كە بەباگخوازو مامۆستاو موجاهیدێكی گەورەبوو، دەیان قوتابی لەسەر دەستی پێگەیشتن.

٧. مامۆستا مەلا ئەحمەد كاكە مەحمود كە زانایەكو نووسەرێكی بەتوانا بوو لەزۆر مەیدانی فیكری ئیسلامیدا نووسینی هەیەو (تەفسیرێكی كوردی)شی نووسیوە.

٨. مامۆستا مەلا موحەممەد عومەر كە برازای مامۆستای رابەرەو وەزیری ئەوقافو كاروباری ئیسلامی بوو لەحكومەتی هەرێمی كوردستان. ئیدارەی سلێمانی.

٩. مامۆستا مەلا ئەحمەدی شافیعی.

١٠. مامۆستا مەلا عەلی (چنار) كۆكۆیی.

١١. مامۆستا شێخ موحەممەد سازانی.

١٢. مامۆستا مەلا حەمە ئەمین ئیمامی لەکوردستانی ئێران.

١٣. مامۆستا شێخ بابا عەلی کوڕی شێخ عومەری قەرداغی.

١٤. مامۆستا مەلا موحەممەد سۆفی عەبدولکەریم.

١٥. مەلا موحەممەدی کلانی.

١٦. مەلا ئەحمەدی تاوگۆزیو مامۆستا سەید ئەحمەد سەید جەمیلی تاوگۆزی.

١٦. مامۆستا مەلا عەبدولقادری عەبدوڕڕەحمان.

١٧. مامۆستا شێخ خالید موفتی.

١٨ـ مامۆستا شێخ نورەدین موفتی.

١٩. مامۆستا مەلا عەبدوللەتیفی بامۆك.

٢٠. مەلا عەبدولغەفارو مەلا مەحمود.

٢١. مەلا موحەممەدی هۆرێنی.

٢٢. مامۆستا شێخ موحەممەدی شەمێرانی.

٢٣. مامۆستا مەلا موسا.

٢٤. مەلا ئەحمەدی جوانڕۆیی.

٢٥. مامۆستا مەلا حەمە ئەمین کلاشی.

ئەم مامۆستایانەش بەشێکن لە شوێنەواری زانستیی مامۆستا مەلا عوسمان، کە پاش وەفاتی باوکی بووەتە بەڕێوەبەری مەدرەسەی پریس، پاشان زانایانی بنەماڵەکە، قوتابخانەی سەرەتایی ئیسلامیی و پەیمانگای ئیسلامییان لە هەڵەبجە دامەزراند، کە مامۆستا خۆی بەڕێوەبەری پەیمانگاکە بوو، جگە لە حوجرە ئاوەدانەکەی مزگەوتی شافیعی، کە بەردەوام سیخناخ بوو بە فەقێو موستەعیدو لە هەموو ناوچەکانی کوردستانەوە رووی تێدەکرا.

مامۆستای رابەر مامۆستا مەلا عوسمان (رەحمەتی خوای لێبێت) لەبەر ئەوەی زۆرتر خەریکی (تدریس)و کاری ئیسلامیی و صولحی نێوان خەڵك و عەشیرەتەکان بوو، کەمتر بواری ئەوەی هەبوو کاری کتێب دانان بکات.

بەڵام بەم تەمەنە پڕ سەرقاڵییە بەکاری خێرەوە هەموو جارێك لەگەڵ کاتدا پێشبڕکێی ئەکردو لەئیسراحەتی ئەگەڕتەوەو دایئەنا بۆ نووسین، عادەتی وابوو دوای نوێژی بەیانی تا چێشتەنگا هیچ کارێکی نەئەکرد، نووسین نەبێت، بۆیە خوای گەورە ئەو منەتەشی خستە سەرشانیی و کردیە خاوەنی چەند بەرهەمێك:

١-نووسینی تەفسیری قورئانی پیرۆز، لە (١٥) بەرگدا، کە چەند بەرگێکی لە هەشتاکاندا چاپکراوە، پاشان بۆ یەکەمجار لەلایەن پرۆژەی تەفسیری قورئانی پیرۆزەوە بە رێکوپێکی هەموو بەرگەکان لەچاپدران، لەلایەن بنەماڵەی بەڕێزیشیانەوە لە ئامادەکاریدایە بۆ لەچاپدانەوەی سەرلەنوێ.

٢- مامۆستا ئومێدی وابوو کە پاش تەفسیری قورئانی پیرۆز، شەرحی تەواوی (صەحیحی بوخاری)ش بکات، بەڵام بۆی تەواونەکراو، ئەم ئاواتە شیرینەی بردە ژێر گڵ. مامۆستای رابەر یەك لەسەر سێی صەحیحی بوخاری شەرحکردووەو ئێستە دوو بەرگی چاپکراوەو کەوتۆتە بەر دەستی خوێنەرانی کوردو بنەماڵە بەڕێزەکەی بەنیازن بەشەکانی دیکەشی لەچاپ بدەن.

٣-نووسینی کتێبێك لە (علوم القرآن)دا کە مامۆستا لەژیاندا بوو لەنووسینەکەی بوویەوە، بەڵام فریای پێداچوونەوەی نەکەوت.

٤- نووسینی چەند نامیلکەیەك لە زانستە ئیسلامییەکاندا، بۆ قوتابیانی زانستە شەرعییەکان.

٥- مامۆستا پێش ئەم بەرهەمانە کتێبی (شبهات حول الأسلام)ی موحەممەد قوتبی کردبوو بە کوردی، کە بەداخەوە تا ئێستا لەچاپ نەدراوە.

٦- چەند پرسیارێکی زانای بەرزی موسڵمان (رەشید خەتیب)ی وەڵامداوەتەوە لەسەر (أصول الفقه)، پاشان لەچاپدرا.

هەندێ نامیلکەی تر وەك (فەتوا)ی نووسی کە چارەسەری هەندێ کێشەو گرفتی ناو کۆمەڵگەی کوردەواری دەکەن، وەك (بیدعە چییە)، (تەڵاقی سێ بەسێ بەیەکجار ئەکەوێت؟) کە بنەماڵەی بەرێزیان دەیانەوێت لەچاپیان بدەن.

خێزانی جەنابی مامۆستا (خاتوو عەتییە) کچی شێخ سدیقی شێخ مەعروف نێرگسەجارە، کە شێخی گەورەی تەریقەتی قادریی سەردەمی خۆی بووەو خاوەنی قوتابخانەی مێژوویی (ئەحمەد برندە)و (نێرگسەجار)ە، کە لەسەر دایکییەوە دەبێتە کچەزای شێخ نەجمەدینی بیارەو شێخی گەورەی تەریقەتی نەقشبەندی.

عەتییە خان دایکی هەموو منداڵەکانی مامۆستایە کە (٥) کچو (٥) کوڕن، کچەکان هەموویان هاوسەردارنو (٥) کوڕەکانیش مامۆستا مەلا ئیبراهیمو کاك عەبدولقادر ناسراو بە (مەلا سۆران)و کاك عەبدوڕەحمانو کاك زوبێرو کاك سەعید. کە ئێستا تەنها مامۆستا مەلا ئیبراهیمو عەبدوڕەحمان لە ژیاندا ماون[2].

---

[2] بۆ ئەم نوسینە جگە لەزانیاری خۆمان، سودما لە سایتی بزووتنەوەی ئیسلامیوکاك عەبدوررەحمانی کوڕی جەنابی مامۆستا عوسمان وەرگرت، سوپاسیان دەکەین.

شەهیدی سەرقافڵە

مامۆستا مەلا عومەری مەلا مستەفای پەڵکۆیی

ناسراو بە (مەلا عومەری تیمار)

زاناو مامۆستایانی ڕاستەقینەی ئیسلام، میراتگری پێغەمبەرانن و، لە کلاوڕۆژنەی ئەم پێنج و دوو ڕۆژەی ژیانەوە، چاو ئەندازی دڵگیری نەبڕاوەیان بەدیی کردووە.. لەبەرئەوە شەویان لەسەر ڕۆژ داناوەو، لە پێناوی وریاکردنەوەی خەڵك و ڕەواندنەوەی تەمی نەزانی و بێ ئاگاییدا، هەموو شتێکیان لەخۆ گرتووەو، هەموو جۆرە ئازارو ئەشکەنجەیەکیان بە ئاسایی وەرگرتووەو، گیان لەسەردەست بوونەتە مەشخەڵی سەرەڕێ...

گەلێك جاران، یەکێکیان وەکو مانگی نێو ئەستێران درەوشاوەتەوەو، دەوروبەری تریفەباران کردووەو، بۆتە قامك نیشان... ئەوەش هەمووی لە ئەنجامی توانەوە لە نێوخۆشەویستیی خوداداو، خۆناسینەوە، کە گەیاندوویانەتە ئەوپەڕی مشورخۆریی و هەستکردن بە بەرپرسیاریی...

هەڵبەت ئەوەش کارێکی زۆر ئاسایی و بەجێیەو هەر دەبێ وابێ، چونکە زانای ئایینی، وەکو چۆن لە نوێژدا پێشەوایە، دەبێ لە کاروباری ژیانیشدا بە پاشکۆیەتیی قایل نەبێت و، هەر پێشڕەو بێت و، ڕێوشوێن بۆ خەڵك دانێت و، بەرەو ڕێڕوونیی و ڕاستەشەقام، چاوساغیان بێت...

جا یەکێك لەو زانا بەمشوورانە، کە نموونەی ئازایەتی و بوێریی و هەستکردن بە بەرپرسیاریی و، خواناسیی و خەڵك دۆستیی و، بەکورتیی زانای مسوڵمانی راستەقینە بوو و، وەکو مۆم بۆ میللەتەکەی دەسووتا، شەهیدی مەزن مامۆستا مەلا عومەری تیمارە...

مامۆستا، لە مامۆستا مەلا مستەفای باوکییەوە، زانست و شەهیدیی بە میرات بۆ مابۆوە، چونکە جەنابی بابیشی لەسەر بەرگریی کردن لە ڕەش و ڕووتی گەلەکەی، بەدەستی داگیرکەران شەهید کراوە. ئەمەش

لە ساڵی ١٩٦٥دا ڕوویدا کاتێك کە ڕژێمی عێراق هێرش دەکاتە سەر ناوچەی سەرووچاوە مامۆستا مەلا مەستەفاش بەخۆیی‌و نزیکەی (٣٠) کەسەوە دەچێتە نزیکی ترشاوا، بۆ ئەوەی هێرش نەکاتە سەر ناوچەکە، بەڵام حکومەت لەجیاتی وەڵامدانەوەی داواکەیان هەر هەموویان شەهید دەکات‌و پاشانماڵی (٣) کەسیان لە سەرووچاوە کە یەکێکیان ماڵی مامۆستا مەلا موستەفا دەبێت دەسوتێنێت‌و کتێبخانەکەشی دەسوتێ، کە ئێستاش کتێبە سوتاوەکانی لە کتێبخانەکەی مامۆستا مەلا عومەری شەهیددا ماون، دواتر تەرمی مامۆستا مەلا موستەفای باوکی کە ئیمام‌و تاربێژی سەرووچاوە بووە لەگەڵ سەرجەم شەهیدەکاندا لە گۆڕستانی گوندی دواوەی خۆشناوەتی بەخاك سپێردراون.

مامۆستا مەلا عومەر نموونەی بەرچاوی یەکانگیربوونی گوفتارو رەفتار بوو، ئامۆژگاریی‌و ڕێنوێنییەکانی، لە ژیانی خۆیدا بەرجەستە بوون‌و، بەڵگەی حاشا هەڵنەگری ڕاستگۆیی‌و سەر ڕاستیی مامۆستا بوون لەگەڵ رەش‌وڕووتی مسوڵمانی کوردستانداو، هەرچی لەوبارەوە بڵێین، هەر لایەکی تابلۆی گەشی ژیانی پڕ لە سەرفرازیی مامۆستایەو تەنها ئەوانەی لە نزیکەوە مامۆستایان ناسیوەو، هەڵسوکەوتیان لەگەڵ کردووە، بەتەواویی دەتوانن ئەو زاتە شۆڕشگێڕەی کوردستان، لەنێو چوارچێوەی هزرو بۆچوونی خۆیاندا دابنێن‌و، مافی تەواوی خۆی بدەنێ... چونکە لەدوای شەهید بوونی، سەید قوتب گوتەنی :"وشەکانی گیانیان هاتەبەر"و، دوای لە خوێندا شەلاڵ بوونیان، مۆری ڕاستیی ئیسلام‌و پووچیی‌و زەلیلیی خوانەناسانی تیرۆریستیان لە سنگ‌و نێوچاوانی بریندارو شەقار شەقاری کوردستان داو، تۆوی

ڕابوون‌و وریابوونەوە بوون، بە گەرمێن‌و کوێستانی ئەم خاکە برینداره وەرکران.

مامۆستا مەلا عومەر، کوڕی مامۆستا مەلا موستەفای پەڵکۆییە، ساڵی (١٩٥٢) لە بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەر، لە گوندی (مەلا ئۆمەر)ی سەر بە ناحیەی (چناران)ی جاران لە دایکبووە، لە (سەروچاوە) دەستی بە خوێندنی سەرەتایی کردووەو، لەپاشان لەلای باوکی چۆتە بەر خوێندنی ئیسلامیی‌و، بۆ خوێندن، گەلێك ناوچەی کوردستان گەڕاوە، لەتەمەنی (١٨)ساڵیدا قورئانی پیرۆزی لەبەرکردووە.

ساڵی (١٩٦٦) مامۆستای بابی، لەکاتێکدا لەپێش کۆمەڵێك لە خەڵکی هەژاری سەروچاوە دەڕۆیشت بۆ بەرگری لێکردنیان، لەلایەن ڕژێمی داگیرکەرەوە گوللەباران کراو شەهید بوو.

ئەو کاتە مامۆستا تەمەنی لە (١٤) ساڵیدا بوو، بەڵام لەسەر خوێندن هەر بەردەوام بوو، ڕۆژ بەڕۆژ لەو بوارەدا زیاتر پێشدەکەوت، تا لە ساڵی (١٩٧٤)دا لە شاری کۆیە، لەسەر دەستی مامۆستا (مەلا محمد ئەمین) ئیجازەی زانستی وەرگرت‌و، بوو بە مامۆستایەکی لێزان‌و وریای بە مەعنای وشە مامۆستا، لە گوندی (خەرابە)ی سەر بە ناحیەی (تەقتەق) بوو بە مەلا، پێنج ساڵ لەوێ خەریکی مەلایەتی‌و دەرس گوتنەوە بوو، ڕۆڵێکی بەرچاوی لە وریابوونەوەو چاوکرانەوەو تەواو لە ئیسلام حاڵی بوونی خەڵکێکی زۆری ئەو دەڤەرەدا هەبوو، پاشان چووە گوندی (تیمار)ی ناحیەی (سورداش)و، خوێندنگەیەکی ئیسلامیی لێدامەزراندو دەستی بە دەرس گوتنەوە کرد، گەنج‌و لاوێکی زۆری لێخڕبوونەوە، لە زانست‌و بۆچوونە ئیسلامییەکەی بەهرەمەند بوون..

ساڵی ١٩٨٠ چووە حەج، لەوێ چاوی بە گەلێك کەسایەتی ئیسلامیی ناودار کەوتو، بارودۆخی کوردستانو، گەلی کوردی بۆ روونکردنەوە، ستەمی داگیرکەرانو کێشەڕەواکەی تێگەیاندن، ئەوەی بۆی کرا لەو بارەوە تەمی دڕندۆنگیی‌و گومانی ڕەواندەوەو بەرچاوی روونکردنەوە، لەبەر ئەوە هەرکە گەڕایەوە، دەزگا سیخوڕییەکانی بەعس لێکۆڵینەوەیەکی وردیان لەگەڵ کرد.

ساڵی ١٩٨٣ وەکو چەندەها کەسی دیکە، لە گەرمەی (قادسیە) دۆڕاوەکەی سەدامدا، بۆ سەربازیی داواکرا، بەلاّم مامۆستا مۆخی ڕژێمی عەلمانیی دەناسی‌و لەو کەسانە نەبوو، گوێ بە داواکاریی وا بدات، لەبەرئەوە بە نهێنی هەر لە تیمار مایەوەو، لەسەر بانگەوازو وریاکردنەوەی خەڵك بەردەوام بوو، ئەوە لەکاتێکدا بوو کە مارکسیزم لە کوردستاندا بوو بووە مۆدێل‌و، وڵاتەکەمان لە گێژاوی هەژارییەکی فەرهەنگیی گەورەدا دەخولایەوە، مامۆستاش لەوێ تاقەسواری مەیدان بوو، جاهیلیەتی دەستەپاچە ئەوەی پێی قبوڵ نەدەکرا..

لەبەرئەوە لە شەوی (٢٠-٢١ ڕەمەزانی ساڵی ١٩٨٤)، سەعات یەکی نیوە شەو، دوژمنانی زانستو رووناکیی‌و ناحەزانی کوردو کوردستان، کە دڵیان لەو نیوە شەوە ڕەشتر بوو، شەمشەمەکوێرە ئاسا لە کونەکانیان هاتنەدەرێو، لە نێو منداڵەکانی لەماڵی خۆیدا، دەستڕێژیان لێکردو، تیرۆریانکرد..

بەوجۆرە تیرۆریستانی خوانەناس‌و جاهیل‌و تاریکی پەرست، سێرەیان لە روناکیی‌و زانستو رەسەنایەتی گرتو ئەو دڵەی پڕبوو لە خواناسی‌و خۆشەویستیی چەوساوانی کوردەواریی، لە لێدان کەوتو، مامۆستا مەلا عومەر شەهید بوو، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گەورەی چوارقوڕنە بەخاك سپێردرا.

مانگێك دوای شەهیدبوونی مامۆستا، لەسەرانسەری کوردستانەوە، سەدان کەس لە زانایانی ئایینیو لاوانی بە مشووری مسوڵمان، کۆبوونەوەو، لە (چوارقورنە) کۆڕێکی شکۆداریان بەست بۆ ناڕەزایی دەربڕین لە دژی تیرۆرو تیرۆریستان، هەموو پەیمانیاندا بۆ ریسواو دەم لە پووش کردنی ناحەزانی ئیسلام، دەست لەنێودەست بە ڕێبازی ئیسلامدا کاروانی خەباتی کوردان بەرەو هەواری ئازادیی بەڕێخەن.

هەڵبەت مامۆستا کاریگەرییەکی ڕاستەوخۆی لەسەر بنەماڵەکەی هەبووەو، منداڵەکانیشی، بابیان کردووەتە سەرمەشقو، ڕێبواری ڕێگای ئەون، لەبەرئەوە لە (١٩٩٤/٥/١٣) یەکێك لە کوڕەکانیشی بەناوی (مەسعود) لەتەمەنی (١٨) ساڵیدا، هەر لەو ڕێیەدا بە پلەی بەرزی شەهیدیی گەیشت.

مامۆستا مەلا عومەری شەهید، لەپاش خۆی چوار کوڕو دوو کچی بۆ ڕابوونی ئیسلامیی بەجێهێشتووە.

سلاّوی خوات لێبێ ئەو ڕۆژەی لەدایك بوویو، ئەو ڕۆژەی شەهید بوویو، ئەو ڕۆژەی زیندووش دەبییەوە.

هەزاران سلاّو لە گیانی شەهیدی مەزنو زانا، مامۆستا مەلا عومەری تیمارو، سەرجەم شەهیدانی ڕێگای خواو چەوساوان، ڕێگایان هەر پڕ لە ڕێبواری بوێری سەودا سەربێ.

شەهید: عوسمان عەلی ئەحمەد نادر

شەهید عوسمان عەلی ئەحمەد هەورامی ساڵی ١٩٥٥ لە گوندی (گوڵپ)ی سەر بە ناحیەی خورماڵی دامێنی چیای سەرکەشی هەورامان‌و لە دەڤەری هەورامان چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووەو نەچووەتە بەر خوێندن‌و هەر بە ئاژەڵداریی‌و کشتوکاڵەوە سەرقاڵ بووە.

شەهید عوسمان ماوەی سێ ساڵ لە رێکخستنی پارتییدا کاری کردووە، بەهۆی ئەو رۆڵە گرنگەی کە مامۆستایانی بەرێزی وەکو ئەحمەد کاکە مەحمودو شێخ صدیق سەرگەتی‌و چەندین مامۆستای تر لەدەڤەرەکەدا گێڕاویانە لە وشیار کردنەوەی جەماوەر لە راستییەکانی ئیسلام، شەماڵی بێداری‌و دەستگرتن بە رەسەنایەتییەوە باڵی بەسەر ناوچەکەدا کێشاوەو یەکێك لەوانەی بە گرنگی خۆری رابوونی ئیسلامی‌و بانگەوازیی خوایی رێبازی ژیانی رۆشن بووەتەوە شەهید عوسمان عەلی ئەحمەد هەورامییە.

شەهید ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ریزەکانی پێشمەرگەی بزووتنەوەوە دەکات‌و لە تیپی (٢١)ی عومەری کوڕی خەتتابی هێزی (سەلاحەددین) دەبێتە پێشمەرگەو پێشمەرگەیەکی چالاك‌و خواویست‌و دڵ پڕ لە خۆشەویستی خواو رێبازی ئیسلام بووەو گەلێك جار رووی لە هاوسەنگەرانی کردووەوەو گوتوویەتی "ئەم جیهادە هەل‌و فرسەتێکە، با خۆمان بۆ خواو بەسەر دینی خوادا ساغ بکەینەوە".

شەهید عوسمان داخی رژێمی داگیرکەری زۆر لە دڵدا بوو، بۆیە هەمیشە دەیویست زەبری لێ بدات‌و نیشانی دوژمنی بدات کە پێشمەرگەی ئیسلام (سوورێن)ە لە نەبەردی‌و ورەو بڕوادا.

هەر بۆیە هەمان ساڵی پێشمەرگایەتی ١٩٨٧ دەکاتە ساڵی بەرەنگاری‌و بۆ یەکەمین جار لە شەڕی (هانەی قوڵ) لەگەڵ سوپای

داگیرکەری بەعسدا رۆڵی جوامێرانە دەگێڕێو بەشدارییەکی کاراوا دەکات، دوایین جاریش لە گوندی (سەرگەت) لەگەڵ جەیشو جاشی بەعسییەکاندا دەستەویەخە دەبێتەوەو هەر لەو شەڕەداو لە شەوی ٢٦ـ١٩٨٧/١٢/٢٧ لە کەمینێکی جاشان دەکەوێتو سەرەنجام بە ئاواتی شەهیدی دەگاتو دەچێتە ریزی کاروانی نەمرانەوەو پاشان تەرمەکەی دەبرێتە سلێمانیو لە گردی (سەیوان) بە خاك دەسپێردرێت.

بەم پێیە شەهید عوسمان عەلی ئەحمەد هەورامی بەر لەوەی دەرفەتی پێکەوەنانی خێزانی بۆ برەخسێت خولیای ئازادی میللەتەکەییو شەکانەوەی ئالای ئیسلامو رزگاری نیشتمان دڵی دەخەنە جۆشو خرۆشەوەو مێژوویەکی پڕ لە سەروەری بۆ خۆییو رابوونی ئیسلامی کوردستانو شۆڕشی رزگاریخوازی کورد تۆمارکرد.

شەهید: مەحمود کەریم رەسوڵ رەشید

ساڵی ١٩٥٩ لـە گونـدی (سیاگوێز) سـەر بـە شارۆچـکەی سەیدسـادق لــەدایکبووە، خوێنــدنی ســەرەتایی لــە قوتابخانــەکانی ســیاگوێزو شانەدەری تەواوکردووە، لە حەزو پەرۆشییدا بۆ زانسـتە شـەرعییەکان مەحمود حەمەکەریم دەچێتە بەر خوێندنی حوجرەو چـەند ساڵێك لـە لای مامۆستا (بابە شێخ سیاگوێزی) دەخوێنێ.

ساڵی ١٩٨٣ هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت، ئەو گەلێ گرنگی بـە ژیـانی کۆمەڵایەتییانەی خۆی داوە، بۆیە پەیوەنـدی نزیـكو قـوڵی لەگـەڵ زۆر کەسدا هەبووە هەر ئەوەش وایکردووە کە لـە نێـو خـەڵكو دەوروبـەردا خۆشەویست بێت.

لە ساڵی ١٩٨١ەوە تێکەڵ بە کاری ئیسلامی بـووە لـە شـانەدەری، لـە ساڵی ١٩٨٦دا دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی پەیوەنـدیی ئیـسلامی لە تیپی (خالیدی کوڕی وەلید)، مەحمود حەمەکەریم یەکێك دەبێت لە پێــشمەرگە چــاپووكو چــالاکەکانو دەوری دیــاری هـــەبووە لـــە نەبەردییەکاندا بەتایبەت لە شـەڕەکانی (بۆسـکانو برالـەو هانەنـەوە)، دواجـار گونـدی (کـانی سـێخی سـەربە کوردسـتانی ئێـران) دەبێتـە دواوێـستگەی ژیــانی کاکــە مــەحمودو ســاڵی ١٩٨٧ ماڵئـاوایی لــە بزووتنەوەو هاوڕێیانو کـەسوکاری دەکـات وە لـە(چـامپاراو) لـەوڵاتی غەریبی (ئێران) بەخاك دەسپێردرێ، پاش خۆی سێ منداڵ بەجێـدێڵێ بە ناوەکانی (هێمنو خواناسو ئارام)، کە جێپێی باوکیـان ون ناکـەنو درێــژە بــە ڕێبازەکــەی دەدەنو توشــی نارەحــەتی زۆر بــوون لـــەو پێناوەدا.

شەهیدی سەرکردە
مامۆستا مەلا عەلی بیارە

شەهید مامۆستا مەلا عەلی بیارە ناوی تەواوی (عەلی حسین میرزا)یە، ساڵی ١٩٤٦ لە گوندی (بناوە سووتە)ی سەر بە قەزای پێنجوێن لە بنەماڵەیەكی ئایین پەروەر چاوی بە دونیا هەڵێناوە.

شەهید سەر بە عەشیرەتی (ئیختیارە دینی)یە، شۆرەتی بنەماڵەكەی (بناوە سووتەیی)یەو كوڕی سێیەمەو بچووكی بنەماڵەكەی بووەو لەبەر وریایی‌و زیتەڵی، هەر لە منداڵییەوە باوكی گرنگییەكی تایبەتی پێدەدات. هەر لەبەر ئەم هۆیەش بووە كە باوكی هەوڵیداوە بەزووترین كات بینێرێتە بەر خوێندن، چونكە جێگەی هیواو ئومێدی باوكی بووە بەو زیرەكیی‌و لێهاتووییەوە.

بۆیە باوكی وەسیەت بۆ كوڕەكانی دەكات‌و دەڵێ: "ئەگەر من مردم ئەوا (عەلی) بنێرنە (حوجرە) بۆ خوێندن". شەهید لە تەمەنی (٤-٥) ساڵیدا باوكی كۆچی دوایی دەكا، بۆ ئەم مەبەستەو بۆ بەجێهێنانی وەسیەتی باوكیان حاجی رەحمانی برای شەهید كە برای گەورەی بووە، وەسیەتەكەی باوكی بەجێدێنی‌و شەهید دەنێرێتە بەرخوێندن.

هەروەك لەو سەردەمەدا وا باو بووە كە لە تەنها جێیەك نەدەتوانرا زانستی تەواو بەدەست بهێنێت، بۆیە ئەم حوجرەو ئەو حوجرەو زۆر گوندو شاری ئێران‌و عێراق گەڕاوە. تا دوا پلەی خوێندنی لە حوجرەكانی كوردستان بەدەستهێناوە، كە بە پلەی (دوانزە عیلم) ناسراوەو ئیجازەی عیلمی لەلایەن دوو مامۆستای زاناو ناسراوی گەلەكەمانەوە وەرگرتووە، ئەوانیش مامۆستا مەلا (حەمە ئەمین)ی كانی سانان‌و مامۆستا مەلا (مەحمودی گەلاڵە)یە، كە بە (رەئیس) ناسرابوو.

دوابەدوای ئەوە لەبەر بەتوانایی لە بوارەکانی شەرعزانییو روناکبیری ئیسلامیدا لە ساڵی (١٩٦٧)دا دەکرێتە ئیمامو خەتیب لە خانەقای (بیارە).

ئاشکرایە کە بیارە مەدرەسەیەکی گرنگو بەرچاو بوو لە سەرانسەری عێراقداو بە (ئەزهەری کوردستان) ناسرابوو، لەبەر ئەو خزمەتە زانستییەی کە دەیکرد بە زانستە شەرعییەکان، بۆیەش کەسی زاناو هەڵکەتوو بەرجەستەی وەکو مامۆستا مەلا عەلی بیارەی بۆ دانرا.

شەهید (١٦) ساڵ مودەررپسی خانەقای بیارە بووەو خزمەتێکی دیارو بەرجەستەی کردووە بە قوتابیانو خوێندکارانی زانستە شەرعییە ئیسلامییەکانو دەستێکی باڵآشی هەبووە لە چارەسەرکردنی کێشە کۆمەڵایەتییەکانی ناوچەکەدا، وەك موصلیحێکی بەرچاو ناسرابوو.

هەر لەبەر ئەو دەورە کاریگەرەی کە لە بیارەدا دەیبینیّ، رژێمی بەعس ئیدی توانای دان بەخۆداگرتنی نەماو دەزگا سەرکوتکەرەکانی رژێم مامۆستایان دەسگیرکردو بە ناشیرینترین شێوە ئەزیەتیان دا، پاش ئەوەی مامۆستا سڵی لە زیندان نەدەکردەوەو لەهەوڵی بەرچاوی خۆی هەر بەردەوام بوو لەناوچەکەدا، بۆیە بۆ جاری دووەم لەلایەن

ئەو رژێمە فاشییەوە دەسگیر دەکرێتەوەو بۆ ماوەیەك ون دەکرێت، تەنانەت کەلو پەلەکەی دەنێرنەوەو هەواڵ دەدەنە کەسوکارو قوتابیانی مامۆستا کە مامۆستا لەسێدارە دراوە. بەلاّم مامۆستای خواناس هەرگیز ئەو کارانە نەیانتوانی بەر بە شەپۆلی عیلمو مەعریفەو بۆ خوا ژیانی بگرێت.

مامۆستای شەهید سالّی (١٩٦٧) خێزانی پێکەوەناوەو پێنج کورو چوار کچی بە ناوەکانی (عیرفانو رێزانو بەیانو صەلاحو فەیصەلّو فەریدو فەوزیەو صوبحیو زەینەب) لەدوای خۆی بەجێهێشتوون، تا ئەوکات لە بیارە نیشتەجێ بوو منداڵەکانیشی هەر لەوێبوون، هەر بەو هۆیەشەوە بە (بیارەیی) ناسراوە.

پاش پەرەسەندنی جەنگی (عێراق - ئێران)و لەبەر ئەوەی ناوچە سنووریەکان کەوتنە بەر بۆمبارانو وێرانکاری، ناوچەی بیارەش وەکو زۆربەی ناچەکانی تری کوردستان بێبەش نەبوو لە بۆمبارانو کوشتارو قوربانیدان، بۆیە ناحیەی بیارە چۆلکراو مامۆستاش وەك خەلّکی ناحیەکە، کە هەریەکی روویان لە شوێنێك نا، بە خێزانەوە لە ناحیەی سەیدصادقی ناوچەرگەی شارەزوور نیشتەجێ دەبێتو لەوێش دەبێتە پێش نوێژو وتارخوێنی مزگەوتی گەورەی سەیدصادق.

تا سالّی (١٩٨٤) لەوێ دەمێنێتەوەو خەریکی دەرسو دەورو چالاکیو کاری ئیسلامی دەبێتو زیاتر لە جاران پەرە بە کارەکانی دەدات، چونکە سەرپەرشتی رێکخستنەکانی (پەیوەندی ئیسلامی)ی دەکرد. تا هاوینی ئەو سالّە کە سەیدصادقی بەجێهێشت، پاش ئەوەی کە هەوالّی پێدەگا کە پێویستە ئەوێ بەجێ بهێلّێت، ئەگەرنا ئەوا ئیتر ناتوانێ دابنیشێت، بۆیە کاتی چوونەدەرەوە دیاری دەکاو لە دەرەوەش چەند نامەیەکی هەر بە مەبەستی رۆشتنە دەرەوەی پێدەگات، ئەویش

لەگەڵ هەندێك لە هاوەڵانی وەك (مامۆستا مەحمودی ئازادیو مامۆستا ئەبوبەکری صدیقیو مامۆستا مەلا لەتیفی پێنجوێنیو حاجی سەعیدو وەستا حەمە ئەمینی خەیات... هتد) لە رێگەی ئاوایی رۆستەم بەگو ئەحمەدئاواوە لە ناوچەی خورماڵ هیجرەت دەکات، بەمەبەستی خەباتو جیهادکردن.

پاش گەیشتنی مامۆستاو هاوەڵانی بە کوردستانی ئێران پێشوازییەکی شایستەیان لێکراو راستەوخۆ چەکی جیهادو تێکۆشانیان لەشان کرد، ئەمەش لەسەر بنەمای ئەو رێکخراوەی بەناوی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی کوردستان دامەزرێنرابوو، کە ناوبراویش یەکێکە لە دامەزرێنەرانی، جیهادیان لەدژی حزبی بەعس راگەیاند، زاناییو لێهاتوویيو کەسایەتی مامۆستا مەلا عەلی بیارە وای لێکرد کە بە بەرپرسی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوەی پەیوەندی

شەهید مەلا عەلی بیارە لەگەڵ مامۆستا موحەممەدی رازیو پۆلێك لە پێشمەرگەکانیدا ـ ١٩٨٦ ـ بۆسکان

هەڵبژێریت لەلایەن سەرکردایەتی هاوڕێو هاوسەنگەرانیەوە، کە ئەوسا لەلایەن مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجییەوە ڕابەرایەتی دەکرا، هەرچەندە مامۆستا کەسی دووەمی ناو حزبەکەی بوو وەکو پلە، بەڵام هەروەك هاوەڵانی دەڵێن بەشێوەیەکی زۆر کرداریی و مەیدانی هەڵدەسوڕاو مشووری تەواوی کاروبارەکانی دەخوارد، فەرماندەو بەرپرسی لەشکری قورئانی باڵی عەسکەری بزووتنەوەی پەیوەندی بوو لەکاتی نووسینی نامە رەسمییەکاندا دەینووسی (فَلَق) کە کورتکراوەی فەرماندەیی لەشکری قوڕئان بوو، کە دەیکردە ناوی سورەتێکی قورئانیش. هەروەها ئاماژەبوو بە هەڵهاتنی سپێدەی ئازادیو لەناوچونی تاریکیو زوڵم.

مامۆستای شەهید، وەك بەرپرسێکی خزمەتکاری قورئانو گەلو دینەکەی دەژیاو هەرگیز لە پێشمەرگەو هاوسەنگەرانی دانەبڕاوەو زۆربەی کاتەکای ژیانی لەناو پێشمەرگەدا بەسەر دەبرد. وتارەکانی ناو بنکەو بارەگاکانی کە باسی هەڵسووکەوتو ئەخلاقو عەقیدەو رۆشنبیری ئیسلامی دەکات شایەتی ئەوەن.

هەر لەبەر مانەوەی زۆری لە جەبهەکاندا، لەناو ماڵو منداڵیدا گلەیی ئەوەی لێدەکرا کە ئەوانی فەرامۆشکردووەو بەخەمیانەوە نییە، چونکە تەنانەت لە موناسەبەو جەژنەکانیشدا هەر لەناو پێشمەرگەدا جەژنی دەکردو هەمیشە دەیفەرموو: "ئەوان پێشمەرگەنو دوای ئێمە کەوتوون، بە ئومێدی گەیشتن بە رەزامەندی خوداو بەدەستهێنانی بەهەشتی بەرین، ئەوانیش خاوەنی خێزانو دایكو باوکن، بۆیە دەبێت لەگەڵیان بموو دڵخۆشیان بکەمو دڵیان بدەمەوە".

مامۆستای سەرکردەو موجاهید، بەر لە شەهیدبوونی بەر لە ماوەیەك، نامەیەك بۆ منداڵەکانی دەنێرێت لە ناوچەی (سیمان)ەوە لە سەنگەری

پێشەوەی شەڕ دژی رژێمو لە نامەکەدا دوای هەواڵپرسین پێیان دەڵێت: "ئەلحەمدولیللا ئێوە گەورە بوونو ئیتر ئێوە پێویستیتان بە من نییە ئەوەندە لەلاتان بم، خەڵكو شوێنی تر هەیە زیاتر من لەوێو لەلایان بمێنمەوە، ئەوانەتان گەورەن ئاگاتان لەوانیتر بێت (دیارە نامەکەی بۆ کوڕە گەورەکەی کە مامۆستا عیرفانو کچە گەورەکەی کە ڕێزان خانە نووسیبوو، واتە ئێوە کە گەورەن ئاگاتان لە منداڵەکان بێتو سەرپەرشتیان بکەنو ئامۆژگارییان بکەنو ئاگاداریان بن)، نوێژەکانتان بپارێزن، ریعایەتی ئادابو هەڵسووکەوتی ئیسلامیانەی خۆتان بکەن، ڕێزی دایکتان بگرنو گوێڕایەڵی بن، هەوڵی خوێندن بدەن بۆ بەدەستهێنانی عیلمو مەعریفەت... هتد". ئیتر ئەوە دوایین نامەی مامۆستا بوو بۆماڵو منداڵی.

مامۆستای شەهید ڕۆژی ١٩٨٨/٣/٩ لەکاتی سەردانیدا، کە ئەوکاتە ئەندامی مەکتەبی سیاسیو بەرپرسی مەکتەبی عەسکەری بزوتنەوە بوو، بۆ بەسەر کردنەوەی بارەگاکانی ناوچەی (سیمان) لە نزیك هەڵەبجە لە ڕێگاداو لە کاتی دەستنوێژگرتن لەسەر سەرچاوەی کانی ئاوی گوندی (سیمان)، ڕژێمی بەعس دەستدەکات بە بۆردومانکردنی ناوچەکە، لەوکاتەدا گوللە تۆپێك لەنزیك سەرچاوەی ئاوەکەوە دەکەوێتەوەو مامۆستاو دوو هاوەڵی شەهید دەبن. مامۆستا هەمیشە خۆی لە دوعاکانیدا داوای دەکرد خودا بە پلەی بەرزی شەهیدی بگەیەنێت. پێویستە ئەوەش بووترێت کە مامۆستا ماوەیەکی زۆر بوو کە نەگەڕابۆوە ناو ماڵو منداڵیو کاتێکیش کە گەڕایەوە بە شەهیدی گەڕایەوە. تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (بەهەشتی موحەممەدی) لە شاری سنەی کوردستانی ئێران ئەسپەردەی خاك کرا.

شەهید: یاسین موحەممەد ئەمین حەمەکەریم
ناسراو بە (مەلا یاسین)

ساڵی ١٩٣٦ لە هاوینەهەواری زەڵمی نێو باوەشی هەورامانی سەرکەش لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە نێو باخ‌و پەنا تاق‌و هاوڕێ لەگەڵ جوانی سروشتی هەوراماندا گوزەراندووە.
مەلا یاسین کەسێکی کۆمەڵایەتی بووەو تەمەنی لاویی خۆی لەگەڵ مامۆستا (سەلاحەددین موحەممەد بەهادین)و مامۆستای شەهید (ئەحمەد کاکە مەحمود)و....هتد بەسەر بردووە، هەر لەبەر ئەوەی باوکی (خەلیفە حەمە ئەمین) بنەماڵەیەکی ئەهلی مزگەوت‌و دیندار بوون (مەلا یاسین)یش شارەزایی باشی زانستەکانی (تەفسیرو عەقیدەو فیقە) دەبێت.
شەهید هەر لە تەمەنی گەنجێتییەوە بەهۆی کاریگەری مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیز ئاشنای کاری ئیسلامی دەبێت‌و هەر لەبەر ئەوەشە کە دەوروبەر نازناوی (مەلا یاسین)ی بەسەردا دەبڕن. شەهید لە فەرمانگەی کشتوکاڵ لە سیروان دەبێتە فەرمانبەر، تا ئەوە بوو لە ڕاپەڕینەکەی خەڵکی هەڵەبجەو هەوراماندا دژی حزبی بەعس لە ساڵی ١٩٨٧، مەلا یاسین کە خۆی یەکێك بوو لە ئەندامە چالاکەکانی ڕێکخستن‌و بەشدار بووان، دەستگیر دەکرێت‌و لەگەڵ چەند کەسی تردا لە نزیك (سەیدصادق) زیندەبەچاڵ دەکرێت، تا ساڵی ١٩٩٥ ئەو گۆڕە بە کۆمەڵە دۆزرایەوەو لە گۆڕستانی (دەروێش خەجێ) لە خورماڵ بەخاك سپێردرانەوە، مەلا یاسین دوای خۆی شەش کوڕو یەك کچی بەجێهێشتووە بە ناوەکانی (موحەممەدو والی‌و عیرفان‌و ئیحسان‌و موسلیم‌و موئمین‌و پەیمان).

شەهید: موحەممەد فەرهاد رۆستەم مەحمود

ساڵی ١٩٤٩ لە گوندی (هانەی قوولڵ)ی نێو باوەشی هەورامان لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی لە هانەی قوولڵو هەورامانی سەرکەشدا بەسەربردووە.

شەهید لە تەمەنی لاوێتییدا دەبێتە فەرمانبەری وەزارەتی کشتوکاڵ.

ساڵی ١٩٧٦ هاوسەری ژیانی هەڵبژاردووەو خێزانی پێکەوەناوە.

ساڵی ١٩٨٧ ستەمو زۆرداریی حزبی بەعس وا لە کاك موحەممەد دەکات رێگای چیاکان هەڵبژێرێو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی لە هێزی (سەلاحەددین).

شەهید چەندین جار لەگەڵ براپێشمەرگەکانیدا زەبری کاریگەر لە بەعسییە خوێنخۆرەکان دەوەشێنێت، سەرەنجام لەدوای کارەساتی کیمیابارانکردنی هەڵەبجە لە ١٩٨٨/٣/١٦ و شەهید کردنی ئەو شارە لەلایەن رژێمی بەعسەوە، کاکە موحەممەد لە نزیك ئۆردوگای (دزڵی)ی سەر بە کوردستانی ئێران بەهۆی بوردومانی چەکی کیمیاوی لەلایەن فرۆکەکانی رژێم لە مێژووی ١٩٨٨/٤/٣ شەهید دەبێت، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆرستانی (هەزار خانی) لە کوردستانی ئێران بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەمال مەولود موحەممەد

لە ٢/٤/١٩٦٩ لە شاری (سلێمانی) لەدایکبووە، لە قوتابخانەی (شێخ مەحمودی کوڕان) دەخرێتە بەرخوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواو دەکاتو قۆناغی ناوەندیو دواناوەندی لە قوتابخانەی (سەلاحەددین)ی کوڕان تەواو دەکاتو لە بەشی یاسای زانکۆی (موصڵ) وەردەگیرێت.

شەهید ساڵی ١٩٨٦ پەیوەندی بە ڕێکخستنی ئیسلامییەوە کردووە لە قۆناغی دووەمی زانکۆدا، کاتێك بە ئیجازە لەماڵەوە دەبێت شەوی ١٠/٥/١٩٨٨ لە ماڵەوە لەلایەن هێزەکانی ئەمنی سلێمانییەوە دەستگیر دەکرێت، دوای چەند ڕۆژ بەسەر دەستگیرکردنی کاك جەمال داو لە ٣٠/٥/١٩٨٨ سەرجەم خێزانەکەشیان دەستگیر دەکرێنو خوشکێکی کاك جەمال کە قوتابی پۆلی شەشەمی ئامادەیی دەبێت، لە کاتی سەعیکردنیدا کاتێ کە ئەمنەکان خۆیان دەکەن بە ماڵدا تووشی (جەڵتەی دڵ) دەبێت، چوار خوشكو برایەکی ئەو ساڵە خوێندنیان دەفەوتێت، خوشکێکیشی کە بەمیوانی گەڕابوویەوەو شوی کردبوو، کە مامۆستاش بوو، ماوەی چوار ساڵ فەسڵکراو منداڵێکی لەزیندان لەدایك بوو، دوای چەند ڕۆژێکیش خانووەکەیان تێکدەدرێتو تەخت دەکرێت، پاشان لە ٢٠/١٢/١٩٨٨دا خانەوادەی کاکە جەمال ئازاد دەکرێن، ئیدی لەوساتەوە خانەوادەکەشیان دەنگوباسی کوڕەکەیان نازانن تا دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعسی گۆڕبەگۆڕو لە ساڵی ٢٠٠٣دا وەفاتنامەی کاکە جەمال لە کەرکوك دەدۆزرێتەوە کە لە مێژووی ٣٠/٥/١٩٨٨دا گوللەبارانکراوە.

شەهیدانی داستانی قەڵاتووکان

شەوەزەنگەو
تروسکە نایە
دەڵێی ئاشی ئاولێبڕاوە
ئەو پێدەشتو رەوەزو چۆڵو چیایە
قەندیل کزو دۆش داماوەو
(مامەندە) خەمبارو ماتە
لە هەموولا خەمبارانەو
بزە قاتە
مزگێنی بێ وائێستا لەو بنارە
چەخماخەی نووری قورئانە
گەوەو تەلانو رەوەزی کوردستانم
لێرەواری ئەرخەوانە
هەموو بستوو ئاسۆگەیەک
ئێستا دەربەندی بازیانە
گشت تاشەبەردێکی ئێرە
بۆ خۆی بەردە قارەمانە
بست بەبستی گردی رەمکان
لاپەڕەی بەخوێن نووسراوی
ژیاننامەی کەڵە مێردانو
سەرورەیی چەندان داستانە

شەهیدانی داستانی قەڵاتووکان

شەوەزەنگەو

تروسکە نایە

دەڵێی ئاشی ئاولێبڕاوە

ئەو پێدەشتو ڕەوەزو چۆڵو چیایە

قەندیل کزو دۆش داماوەو

(مامەندە) خەمبارو ماتە

لە هەموولا خەمبارانەو

بزە قاتە

مزگێنی بێ وائێستا لەو بنارە

چەخماخەی نووری قورئانە

گەوەو تەلانو ڕەوەزی کوردستانم

لێڕەواری ئەرخەوانە

هەموو بستوو ئاسۆگەیەک

ئێستا دەربەندی بازیانە

گشت تاشەبەردێکی ئێرە

بۆ خۆی بەردە قارەمانە

بست بەبستی گردی ڕەمکان

لاپەڕەی بەخوێن نووسراوی

ژیاننامەی کەڵە مێردانو

سەروەریی چەندان داستانە

کاتێك هێزی (ئیمامی حەمزە)ی بزووتنەوەی ئیسلامی بە فەرماندەیی مامۆستا عەلی باپیر لە ١٩٨٧/٨/٢٠ لە قەڵاتووکانی بناری قەندیل جێگیربوو، چەندان بنکەو بارەگای لەوسنوورەدا کردنەوەو بوو بە مەڵبەندێکی هێزی پێشمەرگەی ئیسلامو بانگەوازو ڕێکخستن، ڕژێمی بەعس گرێیەکی گەورەی لەسەر دڵ پەیدابوو، لەدوو سەرەوە خۆی بە دوژمنی بابەکوشتەی ئەو هێزو پێشمەرگە خواناسانە دەزانی، لەلایەکەوە پێشمەرگەی ئیسلامو پابەندی شەریعەت بوون، کە ئەوە لەگەڵ نیازە ئیلحادیو صەلیبییەکانی بەعسی عەلمانیو کافردا تێکدەگیرا، لەسەرێکی دیشەوە کوردبوونو بەرگریکردن لە کوردستانیان بە فەرز دادەناو دەست تێکەڵاوکردن لەگەڵ ڕژێمیان نەك هەر بەخیانەت، بەڵکو بە وەرگەڕانو دژایەتیکردنی ئیسلام دەزانی، ئەوەش بۆ یەکەم جار ڕەگەزی ئیمانی تێکەڵاوی هاوکێشەی شۆڕشی کورد دەکردو عەفلەقییەکان بە مەترسییەکی قبووڵ نەکراویان لەقەڵەم دەدا.

چونکە دەیانزانی ئەگەر بێتو گەلی مسوڵمانی کوردستان، لەجیاتی بیری نامۆ، ئیسلام بکاتە بەرنامەی شۆڕشو خەباتو لە دەلاقەی ئیمانەوە بۆ مەسەلەکان بڕوانێتو دۆستو دوژمن هەڵسەنگێنێ، دەهۆڵی فڕوفێڵی ئیمپریالیزمی بەعس دەدڕێتو بەتەواوی دەناسرێت، بەرەی گەلو بەرەی داگیرکەر تەواو لێك هەڵدەوێرێت، لەبەرئەوە بە هەموو هێزو توانایەکیانەوە کەوتنە پیلاننانەوەو شەڕ پێفرۆشتنیان، هەر لەسەرەتاوە دیاربوو، کە شەمشەمەکوێرەکانی ئیمپریالیزمی عەفلەقی چاویان بەو ترووسکاییانە هەڵنایەت، کە شەوە زەنگی بنارو ڕەوەزەکانیان ڕەواندووەتەوەو هێمای وەجاخ ڕوون بوونەوەی کوردو گەڕانەوە بۆ ڕەسەنایەتی کوردەواریی بوون، ئەوەبوو لەسەرەتاوە بە

هێرشێکی لەناکاو لە بەرەبەیانی ١٩٨٨/٥/٢٤دا رژێم هێزێکی شەقاو شڕی لە جاشو عەسکەر بەگژ گردی (رەمکان)دا کرد، کە شوێنێکی ستراتیژیو عەسکەرییە و بنکەیەکی هێزی (حەمزە)ی لێبوو، بەڵام دوای ئەوەی کە هێزەکەی رژێم دەچنە سەر گردەکەو تەقەی خۆشیی دەکەن، ئا لەوکاتەدا پێشمەرگە دلێرەکانی ئیسلام، لەپڕدا لێیان دێنەدەستو بە دەنگی (الله اکبر)و دەستڕێژی گوللەزەندەقیان دەبەنو تێکیان دەشکێننو کەلاکێكو کۆمەڵێك چەكو تەقەمەنییان پێ لەدوای خۆ جێدێڵنو بە ژمارەیەك کوژراوو برینداروەوە سەربەرەو ژێر بەشێوەیەك کە کەس ناگاتە کەس هەڵدێنەوە.

بەڵام جارێکی تر رژێم بۆ تێهەڵێنانەوەی شکستەکەیو بەنیازی زەبر وەشاندن لە پێشمەرگەی ئیسلام لە ڕۆژانی (١٨-١٩٨٨/٧/١٩)دا دەستدەکاتەوە بەجموجوڵو هێزێکی بێشومار لە جەیشو جاش رەوانەی سنووری قەڵاتووکان دەکاتو سەرەنجام لە ٧/٢٠ وە هێرشێکی چڕو فراوان بە پشتیوانی فڕۆکەی جەنگیو تۆپخانەکانی قادراواو شەرویێتو سەید ئەحمەدان بەئاراستەی قەڵاتووکان دەستپێدەکاتو هێرشەکانیشی بە پلەی یەکەم بۆ سەر گردی رەمکان چڕ دەکاتەوە، کە بەتەنیا پێشمەرگەی هێزی (حەمزە)ی بزوتنەوەی لێ بوو، دیارە جگە لە گردی ڕەمکان پێشمەرگەکانی هێزی حەمزە لە بەرزاییەکانی (ڕۆژ تەرازوو جیقنە)و تەواوی بەرەی پێشەوەی قەڵاتوکان جێگیر بوو بوون وەك چیا پێشیان بە دوژمنی داگیرکەر گرتبوو، هەروەها لەسنورەکەدا پێشمەرگەی پارتیو شیوعی لە دیوی ڕەزگەو یەکێتیو سۆشیالیستو پارتی گەلیش لەبەری عەوبەکرەو کوڕکی کاوی هەبون، لەئاکامی ئەو شەڕە نابەرابەرەشدا، کە سێ شەوو سێ ڕۆژی خایاندو پێشمەرگەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوکاتە بە فەرماندەیی مامۆستا عەلی

باپیر قارەمانێتییەكی كەم وێنەیان نواندو زیانی قورسی گیانیو مادییان بەدوژمن گەیاندو بەدەیانیان لێكوشتو بریندار كردن، سەرەنجام سەروەرییەكی مێژووییان بۆ ئیسلامو شۆڕشی رزگاریخوازی گەلی كورد لەسەروبەندی جەژنی قورباندا بەخوێنی چوار پێشمەرگەی قارەمان تۆماركرد، كە بریتین لە (عەبدوڕڕەحمان مەحموود سەعیدو ئەحمەد حەمەد ئەمین عەبدوڵلاو عومەر ئەحمەد خدرو تاهیر عەبدوڵلا مەمەنداوەیی)، جگە لە برینداربوونی مامۆستا عەلی مەمك، هەر لەبارەی ئەم داستانەو ئەو پۆلە شەهیدەوە (كۆساری) لە قەسیدەی (رێبواری نامۆ)دا دەڵێ:

خۆشم دەوێ
خۆشەویستیت گێچەڵێكەو
لەدونیادا یەخەم دەگرێت
خۆشم دەوێ خۆشەویستیت
دڵنیابە لەسەر رێگا
چەقۆیەكەو سەرم دەبڕێت
خۆشم دەوێ خۆشەویستیت
وەكو هەر حەوت هەڵۆیەكەی قەلاتووكان
خاتر جەمم بەرەو مەرگ باڵان دەگرێت
خۆشەویستیت با زۆر تۆڕی دانراویش لاقی بگرێت
با زۆر ئەرقەمی دوو پشكەش
لەسەر رێگا پەنجەی یەكپەرستی ببڕێت
با زۆر نەمروودو صدامی عەرەبو كورد
نەواری تەمەنی بسڕێت
دۆڵێك، گردێك، هەردەرەخسێت
وێنەی هەر چوار كۆترە مل بەخوێنەكەی
گردی (رەمكان) لەباوەشی گەرمی بگرێت

شەهید: عەبدوڕڕەحمان مەحمود سەعید
ناسراو بە مامۆستا (عەبدوڕڕەحمان لۆتەری)

ساڵی (١٩٥٦) لە گوندی (لۆتەر)ی بەری مەرگەی سەر بە قەزای دوکان چاوی بەژیان هەڵهێناوە، لەتەمەنی شەش ساڵیدا دەنێردرێتە بەرخوێندن‌و هەردوو قۆناغی سەرەتایی‌و ناوەندی لە شارۆچکەی بنگرد تەواو دەکات‌و ساڵی (١٩٧٩) خێزان پێکەوەدەنێت.

دواتر بۆ درێژەدان بەخوێندن دەچێتە پەیمانگای مامۆستایان لە سلێمانی، هەرلەوێش بۆ وەرگرتنی زانستە شەرعییەکان ماوەیەك لە حوجرەو لەلای مامۆستا ئەحمەدی ریش دەخوێنێ‌و دوای تەواوکردنی پەیمانگای مامۆستایان دەبێتە مامۆستاو لە قوتابخانەی گوندەکەیان دادەمەزرێت.

شەهید مامۆستا عەبدوڕڕەحمان لۆتەری لە ساڵی (١٩٨٣)وە بەهۆی نزیکی‌و ئاشنایەتی لەگەڵ مامۆستا عەلی باپیردا وەك گەنجێکی هۆشیارو تێگەیشتوو و چالاك دەردەکەوێت‌و دواتر وەك ئەندامێکی کارای ڕێکخستنەکانی بزووتنەوە لێبڕاوانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، تا دواجار لە (١٩٨٧/٧/٢١) لەگەڵ پۆلێك مامۆستاو لاوی ئیسلامخوازی دەڤەری بیتوێندا هیجرەت دەکات‌و دوای دامەزراندنی هێزی (حەمزە) دەبێتە ئەندامی هێزو لەناو پێشمەرگەدا دەبێتە نموونەی مرۆڤی ئازاو بە ویقارو فەرماندەیەکی لێوەشاوە.

مامۆستا لە داستانی قەلاتووکاندا رۆڵی جوامێرانە دەگێڕێت‌و یەکێك بووە لەو کەسانەی کە بەشداری دژەهێرشەکەی کردووە بۆ شکاندنی گەمارۆی دوژمن لەسەر گردی رەمکان‌و هەر لەو دژە هێرشەشدا لە (١٩٨٨/٧/٢٢) بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت‌و هەر لەو گردەش بە خاك سپێردرا.

شەهید مامۆستا عەبدوڕڕەحمان لە وەسیەتنامەیەکدا کە بۆ ماڵەوەیانی نووسیوە ئامۆژگاری کوڕەکەی دەکات (کە رێگای باوکی

بەرنـەدات)و دوای خۆیـشی (جیهـادو رۆشـناو رۆژگـار) بـۆ رابـوونی ئیسلامی کوردستان بەجێدێڵێ، هەروەها ئـەو زۆر جـار ئامۆژگـاری بـرا پێشمەرگەکانی دەکردو دەیگوت: "براکانم، ئەم ئایینە ئەمانەتە

مامۆستا عەلی باپیرو شەهید عەبدوڕڕەحمان لۆتەری

لەلای ئێمە، جا هیوادارم بۆ خزمـەتکردن بـەم ئایینـە پـیرۆزە لێـبڕاو و پشوودرێژبین، تا بەوپەڕی رووسوورییەوە بچینەوە بۆ بارەگـای خـوای پەروەردگار".

بـەم پێیـە مامۆسـتا عەبـدوڕڕەحمان وەکـو مامۆسـتاو فەرماندەیـەکی جەربـەزە هەمیـشە وانـەی نەبـەزیی و هۆشـیاییی و رەوشـت بـەرزیی بـەکردارو گوفتـار دەگوتـەوە، بـە وریـاییی و چـاوکراوەیی و ئومێـدو هیوایەکی بەرزەوە لەگـەڵ خـەڵك و بـرا پێـشمەرگەکانیدا هەڵسوکەوتی دەکردو کاریگەری زۆری بەسەر خزم و کەسوکارەکەیەوە هەبوو.

شەهید: ئەحمەد حەمەد ئەمین عەبدوڵڵا سکتانی
ناسراو بە (ئەحمەد شاسوار)

ساڵی (١٩٦٦) لە گەڕەکی (گڵنجان)ی شاری ڕانیەی دامێنی کێوەڕەش لە دایکبووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی ئاکۆی سەرەتایی‌و ناوەندیشی لە ناوەندی (ڕانیە)ی کوڕان تەواوکردووە، بەهۆی زیرەکییەوە بۆ تەواوکردنی شەشەمی ئامادەیی دەچێتە ئامادەیی هەڵکەوت لە شاری سلێمانی، بەڵام بەهۆی نەخۆشییەکی سەختەوە ئەو ساڵە ناتوانی بەشداری تاقیکردنەوەکانی سەری ساڵ بکات، ساڵی دووەم‌و لە هەمان قوتابخانەدا پۆلی شەشەمی ئامادەیی تەواو دەکات‌و بە کۆی (٧٨) نمرە لە (پەیمانگای تەکنیکی، بەشی یاریدەدەری پزیشکی) موسڵ وەردەگیرێ.

دوای ساڵێك دەوامی پەیمانگا بە هۆی تێکەڵاوبوونی لەگەڵ کاری ئیسلامی‌و هەستی شۆڕشگێڕی نەیتوانی درێژە بە خوێندن بدات، بۆیە بەهۆی ئەڵقەبەندی بە ڕێکخستن‌و نزیکی لە مامۆستا عەلی باپیر لە ١٩٨٧/٧/٢١ لەگەڵ پۆلێك ڕێکخستنی تردا وەك هەڵۆ بەرەو قەندیل دەکشێ‌و دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و دوای پێکهێنانی هێزی (حەمزە) دەبێتە ئەندامی هێز.

شەهید ئەحمەد شاسوار بەر لە ژیانی پێشمەرگایەتیی وەکو لاوێکی ئیسلامخواز لە جمووجوڵدا بووەو ملی بۆ سیاسەتەکانی ڕژێم‌و تەنانەت سەربازییش کەچ نەکردووە، شەهید لەناو خێزان‌و گەڕەك‌و

هاوەڵانیشیدا نموونەی دڵ نەرمیو ڕێزو ویقار بووەو خوێندنو کاری ئیسلامیو کەسابەتی پێکەوە گرێداون.
شەهید گرنگی بە زانستە شەرعییەکان داوەو لە ساڵانی (١٩٧٨)و (١٩٧٩) لای مامۆستا مەلا ئەحمەدی قازی خوێندوویەتیو شارەزایشی لە فکری چەپدا هەبووەو بە بەرچاوڕوونیو شارەزاییەوە لەگەڵ لاوە سەر لێشێواوەکاندا کەوتووەتە گفتوگۆوە.

کاک ئەحمەد شاسوارو چەند پێشمەرگەیەکی قەڵاتوکان، هێزی حەمزە

زۆر خولیای خوێندنەوەو خۆڕۆشنبیرکردن بووەو بەر لە ساڵی (١٩٨٢) پەیوەندی بە کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستانەوە هەبووە.
شەهید لە سەردەمی پێشمەرگایەتیشی لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا وەکو مامۆستاو کەسێکی خاوەن ویقار سەیری دەکراو دڵنەرمانە

لەگــەڵ هاوســەنگەرانیدا دەجوولایــەوەو نموونــەی ئازایــەتی و چاونەترسییش بوو.

کاتێـك رژێمـی بـەعس و جـاش و نۆکـەرەکانی لـە مـانگی حـوزەیرانی (١٩٨٨)دا هێرشیان هێنایـە سـەر قـەلاتووکان و گـردی رەمکـان، وەك فەرماندەیەکی مەیدانی دەرکەوت و کاتێکیش ئەڵقەی گـەمارۆی دوژمـن بۆ سەر گردی رەمکان و پێشمەرگەکانی بزووتنەوە تەسك بـووەوە، لـە دژە هێرشێکدا کە بە فەرمانـدەیی مامۆسـتا عـەلی باپیرو دەسـتەیەك پێشمەرگە ئەنجامدرا ئەڵقەی گەمارۆی دوژمـن شـکێنرا، کـاك ئەحمـەد شاسوار یەکێك لەو پێـشمەرگانە بـوو و بەوپـەڕی هیممـەت بەرزییـەوە بەشـداریکرد، هـەر لـەو دژە هێرشـەداو لـە ١٩٨٨/٧/٢٢ سـەربەرزانە گیـانی لـە پێنـاوی خـواو چەوسـاواندا بەخـشی و هـەر لەسـەر گـردی رەمکانیش بە خاك سپێردرا.

شایانی باسە شەهید ئەحمەد شاسوار لە بواری پزیشکیشدا رۆڵی خۆی دەبینی و بە دڵسۆزی و دڵفراوانییەوە خزمەتی پێشکەش دەکرد.

شـەهید ئەحمـەد شاسـوار زۆر خۆشەویـستی کۆسـاری شـەهید بـووەو لەبەر پەرۆشی و خۆشەویستی و لێ بەهرەمەندبوونی شـیعرێکی بـەناوی (قوتابی و مامۆستای شەهید) بۆ نووسیوە.

شەهید: عومەر ئەحمەد خدر

ناسراو بە (عومەر بۆسکێنی)

سالّی (١٩٦٩) لە گوندی (بۆسکێن)و لە باوەشی بیتوێندا لە دایك بووە، پاشان لە قوتابخانەی بۆسکێنی سەرەتایی دەنێرێتە بەرخوێندن، دواتر بواری خوێندنی نابێتو سەرقالّی کارو کەسابەتو شۆفێری دەبێت.

شەهید عومەر بۆسکێنی لە سالّی (١٩٨٧)دا بەهۆی سەدای زۆلاڵی ئەو کاروانە ئیسلامییەی دەڤەرەکەو کوردستانی بەگشتی گرتبووەوە، بەتەواوی بێدار دەبێتەوەو دەستبەرداری کوێرە ڕێیان دەبێتو پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکاتو سالّی (١٩٨٨)یش بڕیاری یەکجاری دەداتو لە هێزی حەمزە دەبێتە پێشمەرگەو چەکی بەرگری لە ئایینو گەلو نیشتمان دەکاتە شانو خولیای شەهیدی دەکەوێتە کەللەیەوە، هەر بۆیە ئازایەتیو چاونەترسی دەبێتە خەسلّەتێکی زەقی کاکە عومەر، کاتێکیش بەعسی دیکتاتۆر بە جەیشو جاشێکی زۆرەوە لە کۆتایی حوزەیرانی (١٩٨٨) هێرش دێنێتە سەر قەلاتووکانو گردی ڕەمکان کە بنکەو بارەگاکانی هێزی حەمزەی لێدەبن، شەهید عومەر یەکێك لەو پێشمەرگە قارەمانانە دەبێت کە وەك بەور بەگژ دوژمندا دەچێتەوە، لەگەڵ دەستپێکردنی دژەهێرشی پێشمەرگەکانی ئیسلامدا بۆ سەر دوژمن لە گردی ڕەمکان، شەهید عومەریش خۆی پێناگیرێتو بە (الله اکبر) لەسەنگەر دێتە دەرەوەو پەلامار دەباتە سەر دوژمنو لەو کاتەدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

باوکی دەربارەی شەهید عومەر دەڵێت: "ئەو ئەوەی لێی نەدەترسا مردن بوو، لەناوخۆشدا زۆر ڕقی لە دوژمن دەبووەوەو زۆر جار قەستی دەکرد بە ئۆتۆمبیلەکەی خۆی بە ئۆتۆمبیلەکانی ڕژێمدا بکێشێ، بۆیە

کاتێك هەواڵی شەهیدبوونی عومەرم بیست زانیم حەماسە گرتوویەتی‌و هەڵیکوتاوەتە سەر دوژمن".

شەهید عومەریش بەر لە شەهیدبوونی دەیگوت: "سوپاس بۆ خوا بەر لەوەی لەخزمەتی کوێرە ڕێیاندا تووشی شتێك بم، بۆ باوەشی ئیسلام گەڕامەوەو لەوەش بەولاوەتر بوومە پێشمەرگەیەك لە ریزی پێشمەرگە دڵسۆزو فیداکارەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی".

کاك عومەر بۆسکێنی دوای شەهید بوونیشی لە ١٩٨٨/٧/٢٢دا تەرمەکەی هەر لەسەر گردی رەمکان (ئەو شوێنەی بە خوێن سەروەری بۆ ئیسلام‌و کوردستان تێدا تۆمارکرد) لەگەڵ هاوڕێیانی تریدا بە خاك سپێردراو بە رەبەنی ماڵئاوایی لە ژیانی دونیا کردو بە رووسووری بەرەو بارەگای پڕ لە میهری پەروەردگار گەڕایەوە.

شەهید: تاهیر عەبدوڵڵا قادر
ناسراو بە (تاهیر مەمەنداوەیی)

ساڵی (١٩٧٠) لە گوندی مەمەنداوەی بەری مەرگەی سەر بە شارۆچکەی بنگردی سەر بە قەزای دووکان لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر لە دایکبووە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووە، قۆناغی سەرەتایی لەقوتابخانەی گوندی قەرەتەپەو ناوەندیشی لە بنگردو سەنگەسەرو قەلادزێ تەواوکردووە، دواتر لەخانەی مامۆستایانی سلێمانی وەرگیراوە، بەلام نەچووە، ئەمجار بەرەبەرە بەهۆی نزیکی لە مامۆستا سەید عەبدوڵلای لۆتەری چاوو دڵی بەئیسلام رۆشن دەبێتەوەو شارەزایی پەیدا دەکات بەجۆرێك لەگەڵ گەورەبوونیدا خۆشەویستی ئیسلامو کاری ئیسلامیی تێکەلاوی گۆشتو خوێنی دەبێت، بۆیە کاتێك قەندیلو پێشمەرگەی ئیسلام دەستەملانی یەکتربوون، کاك تاهیر وەکو لاوێکی ئیسلامخوازو خواویست، لەگەڵ مامۆستای ناوبراودا ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە هێزی حەمزەی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو سەربەرزیی دونیاو دوارۆژی خۆییو گەلەکەی لەوەدا دەبینێتەوە کە ئامێز لە چەکی بڕوا وەرێنێو لەسەر لوتکەی هەرە بەرزی ئیسلام کە جیهادە ئۆقرە بگرێ. شەهید تاهیر پێش چوونەدەری کە بەهۆی رووخانی گوندەکەیان لەلایەن رژێمەوە لەئۆردوگای پیرەمەگروون نیشتەجێ دەبنو لەوێ بە باوکی دەڵێ: "باوکە من عەسکەریو جاشایەتی ناکەمو دەڕۆمە دەرەوەو دەبمە پێشمەرگەو جیهاد دەکەم"، لەڕاستیدا پەیمانی خۆشی بردەسەر.

کاك تاهیر لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا خۆشەویستو بە ئارامو سەنگین بوو، کاتێکیش بەعسییە عەفلەقییەکان بە بەشداری نۆکەرانیان لە کۆتایی مانگی حوزەیرانی (١٩٨٨)دا هێرشێکی فراوان دەکەنە سەر ناوچەی قەلاتووکان، کاکە تاهیر وەکو هەموو برا پێشمەرگە

قارەمانەکانی قارەمانانـە سـەنگەری لـە دوژمـن گـرتو زۆر دڵگەرمانە دەجـەنگا، تـا سـەرەنجام لـە (١٩٨٨/٧/٢٢) لەسـەر گـردی رەمکـان گوللەیـەکی رەشـتاڵە دڵـە پـڕ لـە باوەڕەکـەی لـە لێـدان خـستو سەنگەرەکەی بوو بە باخی ئەرخەوانو پاشان تەرمە پاکەکەشـی هـەر لەناو قەڵاتووکانو لەتەنیـشت مقـەڕی یـەکی هێـزدا ئەسپەردەی خـاك کرا.

کاك تاهیر کە یەکەم شـەهیدی داسـتانی قـەڵاتووکان بـوو لـە گەرمـەی شەڕدا دەیگوت: "ئای چەند خۆشە ئادەمیزاد لە پێناوی خوادا شەهید بێت، چۆن خۆدەشارمەوە! خۆ ئەوپەڕی شـەهید دەبم، شـەهادەتیش بەرزترین پلەو پایەیە کە خوا بە ئادەمیزادی دەبەخشێ!".
کاك (طالب)ی برای لەبارەیەوە دەڵێ: "شـەهید تـاهیر بـەدڵێکی سـاف چووە دەرەوەو خـواش بـەدڵی خـۆی لەگـەڵی کـرد، هـەر بۆیـەش مـن شـاهیدم لـەکاتی دانـانی پرسـەکەیدا ئـەوەی دەهـاتن بـۆ لای دایکـم بەگریانەوە دەیانگوت: خۆزگە من بوومایە لەجێگای شەهید تاهیر".
شەهید لە ژیانیدا زۆر حەزی لەبەجێهێنانی سیلەی رەحم کـردووەو لـە مەلەوانیو کشتوکاڵیشدا شارەزایی هەبووەو کەسێکی دەسـت رەنگـین بووە.

شەهید: موصلیح مستەفا نەبی

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (میرەبەگ)ی دامێنی ماکۆك لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ لەدایکبووە، قۆناغی سەرەتایی لە سەرکەپکانو ناوەندیشی لە رانیە تەواوکردووەو تا پۆلی شەشەمی ئامادەیی لە رانیە درێژەی بە خوێندن داوە، ماوەیەکیش لە رانیەو لە مزگەوتی (کێوەڕەش) لە لای مەلا حسێنی صۆفیانی لە حوجرە دەخوێنێو رێژەیەکی باش لە قورئان لەبەر دەکات.

ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنی بزووتنەوەوە دەکاتو چالاکانە ئەرکە حزبییەکانی رادەپەڕێنێ.

شەهید لە ١٩٨٨/١٠/١٢ لە کاتی ئەنجامدانی چالاکییەکی ناوخۆدا لە شاری رانیە کە دەیەوێ زەبرێك لە دوژمن بووەشێنێ شەهید دەبێو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی کێوەڕەش، لە رانیە، تەسلیم بە خاك دەکرێ.

شەهید: ئیبراهیم سابیر ئیبراهیم

ناسراو بە (سەروەر)

ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی سوسێی دۆڵی سماقوڵی سەر بە شاری هەولێر لەدایکبووە، هەر لە سوسێ ژیانی منداڵیی بەسەر بردووە، پاشان دەخرێتە بەر خوێندنو تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی دەخوێنێو ئیدی لە خوێندن دادەبڕێو ناچار لەگەڵ کارکردندا بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیانی خێزانەکەی خەریك دەبێت، کاکە سەروەر گەنجێکی دڵبەستراو بوو بە مزگەوتو ماڵی خواوەو لەگەڵ قورئانی پیرۆزدا، کە دیاری خوایە بۆ مرۆڤەکان دەستەملان دەبێتو هاوڕێو خوێنەرێکی دانەبڕاوی بوو، بۆیە توانی پانزە جوزو لە قورئانی پیرۆز لەبەر بکاتو بۆ هەمیشە ببێت بە هاوڕێی قورئان.

ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکاتو لە ماڵو خێزانی دوور دەکەوێتەوەو دەچێتە ناوچەی کانی هەرمێو دواتر لەهێزی شافیعی دەبێتە پێشمەرگە، هەر لەو ساڵەدا لە گوندی سوسێی زێدی خۆی لەگەڵ (مەلا کاوە)ی هاوسەنگەریدا لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە لەساڵی (١٩٨٨) لە پرۆسەی بەناو ئەنفالدا دەگیرێو پێکەوە شوێن بزر دەکرێن، ئیدی لەو ساتەوە هیچ هەواڵو ئاسەوارێکی ئەو دوو هاوەڵە بەڕێزو خۆشەویستە دیار نییە.

شەهید: فەیسەڵ قادر کەریم
ناسراو بە (نەوزاد)

ساڵی (١٩٦٤) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەر بە عەشیرەتی سورچی لە شاری هەولێری مەڵبەندی رەسەنایەتیو ئیسلامخوازی چاوی بەژیانو ناسۆرو کوێرەوەری میللەتەکەی هەڵێناوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندنو دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی، لە ناوەندی (چیمەن)ی کوڕان لە سەیداوا قۆناغی ناوەندیش تەواو دەکاتو دواتر دەچێتە ئامادەیی پیشەسازیو ئەم قۆناغەش سەرکەوتووانە بەکۆتایی دەگەیەنێت.

شەهید ماوەیەکیش بە پیشەی ئاسنگەریو دوکانداریییەوە خەریك دەبێت.

شەهید نەوزاد تادێ زیاترو چاکتر بە راستییەکانی ئیسلامو زەرورەتی کارو خەباتی ئیسلامی ئاشنا دەبێتو لە ناخەوە تینووی سەرهەڵدانی شۆڕشێك دەبێت کە بەیداخی (لاإلـه إلاّ الله محمد رسول الله) هەڵبکاتو بە بیروباوەڕی ئیسلامی لە پێناو هاتنەدی مافەکانی نەتەوەکەیدا تێبکۆشێت، بۆیە کاتێك هێزی شافیعی بزووتنەوەی ئیسلامی بارەگاکانی لە ناوچەی مەلەکان دەکاتەوە، ئاواتی کاکە نەوزاد دێتەدیو لە ساڵی (١٩٨٧)دا لە ریزی ئەو هێزە تێکۆشەرەدا دەبێتە پێشمەرگەو بەوپەڕی ئازایەتیو بوێرییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێتو زۆر حەزی لە جمووجوڵو چالاکیو جەولە دەبێتو جگە لە بەشداری چەندان چالاکیو مەفرەزەدا، بە مەبەستی ئەنجامدانی چەند چالاکییەكو راپەڕاندنی چەند فەرمانێك بەتایبەتی لەگەڵ چەند هاوسەنگەرێکیدا رەوانەی ناو شاری هەولێر دەکرێتەوە، ئەویش زۆر دڵسۆزانەو چاونەترسانە بە هاوکاریی هاوڕێیانی بەرنامەی چەندان چالاکی دادەڕێژێتو بەکردەوەش زۆربەیان جێبەجێ دەکات، بەمەش ترسو لەرزێکی زۆر دەکەوێتە دڵی دوژمنەوەو لە ئاکامی ئەو هەموو

چـالاکیو جمووجووڵەشـدا رژێمـی بەعـسی دڕنـدە شـوێن پێیـان هەڵدەگرێتو لە مانگی ئازری ساڵی (١٩٨٩) لە هەولێر لەلایـەن ئـەمنی هـەولێرەوە دەسـتگیر دەکرێـتو یەکسەر رەوانـەی کـونجی زینـدان دەکرێـــتو دەکەوێتـــە بـــەر ســـزاو ئەشـــکەنجەدانی دڕنـــدانیو جۆربـەجۆرەوە، جگـە لـەوەش رژێـم خانووەکـەیان لـە هـەولێر دەڕوخێنێتو بەمەش بەتەواوی بنەماڵەکـەیان دەکەوێتـە بـەر شاڵاوی شێتانەی ئەمنە چاوسوورەکانەوەو دەیانەوێ بەهەموو شێوەیەك رقـی دوژمنکارانەیان بەسەردا برێژن.

دیـارە شـەهید نـەوزاد لەگـەڵ (کاکـە جیهـادو کاکـە ئـاری)دا دەستگیردەکرێنو بەسەختترین شێوە سزا دەدرێـن، بـەڵام ئـەوان لـەو هـەموو ئەشـکەنجەو ئـازارەدا بـە کێوێـك لـە ورەو بـڕواوە بـەڕووی بەعـسیەکاندا دەوەسـتنەوەو تۆزقاڵێـك نالەخـشێن، هـەر بۆیـە دوژمـن وەك دواڕقـی خـۆی بڕیـاری گوللـەبارانکرا دەداتو سـەرەنجام لـە (١٩٨٩/٤/١٨) دا لە قیـادەی جەیـشی شـەعبی هـەولێر لەسـەر رێگـای عەنکاوە کاکە نەوزاد لەگەڵ (کاکـە جیهـادو کاکـە ئـاری)دا بەدەسـتو چـاو بەسـتراوی بـە دارەوە دەبەسـترێنەوەو لەلایـەن جـەللادەکانی رژێمەوە لەبەردەم سەرانی بەعسو خەڵکێکی زۆردا کە بۆ چاوترساندن هێنابوویـانن دەسـتڕێژیان لێـدەکرێتو شـەهید دەکـرێن، دواتـر تەرمەپاکـەکانیان لەسـەر رێگـای مـەخموری هـەولێر بـە بلـدۆزەرو بـە کۆمەڵ ژێر خاك دەکرێن.

شایانی باسە ئەو تاوانە چەپەڵەو گوللـەبارانکرانی ئـەو سـێ قارەمانـە خواویـستو میللـەت پـەروەرە بـەهۆی ئـەوەی بـە وێنـەی ڤیـدیۆیی گیراوەو ماوەتـەوە، وەك بەڵگەنامەیـەکی مێـژوویی لەسـەر دڕندایـەتی بەعسییەکانو قارەمانێتی ئەو مرۆڤە تێکۆشەرانە بە زیندوویی لەبەر

دەستدایەو هەمیشە وەکو پەڵەیەکی رەش بەنێو چاوانی بەعسییەکانەوە دەمێنێتەوە، هەروەها نرکەی (ألله اكبر)ی ئەو قارەمانە دڵ پڕ لە باوەڕانە لەکاتی گوللەبارانکردنیان دڵی دوژمنی لەرزاندو تێیگەیاندن کە دروشمی جیهادو خەباتو تێکۆشان بەخوێن نەخشاوەو کاروانی خواویستانو هەقخوازانیش بە گرتنو کوشتن ناگەڕێتەوە دواوە. شەهید کۆساری شاعیریش لەبارەی ئەم سێ شەهیدەوە لە بەشێکی قەصیدەی (رێبواری نامۆ)دا دەڵێ:

گرمەی تەکبیری زوڵاڵی کپکراوی

(ئاری)و (جیهاد)و (نەوزاد)م

هەرچەندە باوەشی عەموود بمگرێتو

پەڕۆ چاوم ببەستێتو

گوریس لە باسکم بئاڵێت

تەکبیرێکەو

قوڕگی تفەنگ

دەنووسێنم

زراوی مردن دەتۆقێنم

پۆستاڵ رەشو

سەربە هەشی دائیرەی شەعبیی عەتکاوە

پێنج پێنج بەرەو مێزی باوەڕ

دڵیان لەخەو

هەڵدەستێنم.

شەهید: لوقمان سەعید عەزیز
ناسراو بە (جیهاد)

ساڵی (١٩٦٥) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەر بە عەشیرەتی مەموندیو لە کەسنەزانی سەر بە هەولێر هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووەو خوێندنی سەرەتایشی هەر لەوێ تەواوکردووە.

ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە کردووەو لە ساڵی (١٩٨٧)دا لە بارەگای دۆڵی سماقووڵی سەر بە هێزی شافیعی بووە بە پێشمەرگەو چەکی شەرەفو جیهادی کردۆتە شان، لەبەر لێهاتوویی هەرزوو کراوە بە فەرماندەی کەرتو دەیان جار بە مەفرەزە دابەزیوەتە سەر ڕێگا گشتییەکانی هەولێرو شارۆچکەکانو لەگەڵ برا پێشمەرگەکانیدا بۆسەیان بۆ دوژمنو بەکرێگیراوانی ڕژێم داناوە، بە گوندەکانی دەشتی کۆیەو خۆشناوەتیدا جەولەی جۆراوجۆریان ئەنجامداوەو لەپاڵ ئەمەشدا بە ئەرکی بانگەوازو هۆشیارکردنەوەی جەماوەری هەستاون. هەروەها چەند جارێکیش بە ئەرکی پێشمەرگانەو ڕاپەڕاندنی کاروباری ڕێکخستن دابەزیوەتە ناو شاری هەولێرو لە میانەی ئەم کارو جموجووڵو جەولەو چالاکیانەشدا چەندان جار تووشی مەترسیو ئاستەنگو کۆسپو تەگەرە بووەو لەگەڵ مەرگدا ڕووبەڕوو بۆتەوە.

جگە لەوەی لەنێوان بارەگاکانی سماقووڵیو بالیسانو مەلەکانو قەڵاتووکاندا هاتووچۆی هەبووەو بەشداری لە شەڕەکانی ناوچەی خۆشناوەتی دژ بە ڕژێم کردووە، بەتایبەتی لە شەڕی چیای (بەنەباوی) مانگی ئابی(١٩٨٧)دا بۆ ماوەی (١٢) ڕۆژ وەك چیا لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا بەرامبەر بە ڕژێمی بەعسی داگیرکەر وەستایەوە.

کاتێکیش ڕژێم لە (٢٥/٨/)١٩٨٨دا دوای وەستاندنی شەڕی نێوان (عێراق - ئێران) هێرشێکی گەورەی هێنایە سەر ناوچەئازادکراوەکانی

ناوچەی خۆشناوەتی‌و هێزی پێشمەرگە ناچار بە پاشەکشەبوون، شەهید جیهاد لەگەڵ مەفرەزە پارتیزانەکانی هێزی (شافیعی)دا بۆ ماوەیەك لە چیاکانی دۆڵی خۆشناوەتی مانەوە، دواتربە بڕیاری سەروی خۆیان لە مانگی ئابی (١٩٨٨) لەچیای (هەورێ)وە بەشێوەی پارتیزانی‌و پێبەپێ دابەزینەوە ناو هەولێر، شەهید جیهادیش دڵسۆزانەو بە حەماسەتی شاخەوە، بەگەرمی کەوتەوە کاروچالاکی‌و بەسەرکردنەوەی ڕێکخستنەکان‌و شەوو ڕۆژی پێکەوە گرێ دەدان، تا سەرەنجام ڕژێمی فاشیستی بەغداو دەزگا سیخوڕەکانی هەستیان بە جموجووڵەکانی کردو لەئاکامدا پاش زنجیرەیەك چالاکی لە مانگی ئازاری ١٩٨٩دا لەلایەن ئەمنی هەولێرەوە دەستگیرکراو کەوتە بەر سزاو ئازاری بەعسییەکان‌و خستیانە کونجی زیندانەوە، دوابەدوای ئەوە خانەوادەکەشیان دەستگیرکراو بۆ ماوەی (٦) مانگ ڕاپێچی زیندانی (سەماوە)ی باشووری عێراق کران‌و خانووەکەشیان بە بلدۆزەر خاپوورو وێران کرا.

بەڵام هەموو ئەو سزاو ڕەفتارە نامرۆڤانانە ورەی کاکە جیهادیان نەلەخشاندو هەر لەسەر بڕواو ڕێبازی خۆی مەردانە مایەوە، دواجار ڕژێم رقی شێتانەی خۆی بەسەردا ڕشت‌و لە ڕۆژی (١٩٨٩/٤/١٨)داو لە قیادەی جەیشی شەعبی عەنکاوە لە هەولێر دوای دەست‌و چاو بەستنیان لەگەڵ (کاکە نەوزادو کاکە ئاری)دا گوللەباران کراو ئەوانیش بە هاوارو دەنگی (الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر) وەڵامی گوللەیان دایەوەو دوژمنیان تووشی شەرمەزاری کردو مێژوویەکی پڕ لەشانازی‌و سەروەرییان بۆ خۆیان‌و بزاڤی ئیسلامیی کوردستان‌و شۆڕشی ڕزگاریخوازی کوردو خانەوادە سەربەرزەکانیان‌و هەولێری هۆلاکۆ بەزێن تۆمارکرد.

ڕژێمی دڕندەی بەعس بەمەش دڵی ئاوی نەخواردەوە، بۆیە دواتر تەرمی ئەم شەهیدە قارەمانانەی بە بلدۆزەر لەسەر ڕێگای هەولێر - مەخمور بەکۆمەڵ ژێر خاك کردن، شایانی باسە بەهۆی بڵاوبوونەوەی ئەم تاوانە دڕندانەیەی بەعسییەکان لە ڕێگای کاسێتی ڤیدیۆییەوە، بۆ هەمیشە بوو بە پەڵەیەکی ڕەش بەنێو چاوانیانەوەو بەڵگەیەکی حاشاهەڵنەگریشە لەسەر قارەمانێتیو جەربەزەیی پێشمەرگەو ڕێکخستنەکانی ئیسلام لە خەباتی ڕزگاریخوازی گەلەکەماندا، کە ئەوەتا کاکە جیهادی تێکۆشەر کە فەرماندەیەکی عەسکەریو کادیرێکی بەتواناو لێهاتووی ڕێکخستن بوو، بەدەستی ڕەشی بەعسییەکان لەبەردەم خەڵکێکی زۆرو سەرانی بەعسدا لەگەڵ دوو قارەمانو تێکۆشەری ئیسلام خوازی تردا گوللە باران دەکرێت، دەك ڕحمەتی خوا لە خۆتانو خانەوادە تێکۆشەرەکانتانو جێو ماواتان فیردەوسی ئەعلا بێ ئەی شەهیدە قارەمانو ئازیزەکانمان!

شەهید: موحەممەد عەبدوڵڵا فەتاح
ناسراو بە (موحەممەد گوڵپی)

ساڵی (١٩٧٢) له گوندی گوڵپی ئامێزی هەورامان لەدایکبووە، ژیانی منداڵی کاکە موحەممەد لە نێو کۆچو بارو ماڵ گواستنەوەدا دەگوزەرێت له گوڵپەوە بۆ خورماڵو دوای سێ ساڵ له خورماڵیشەوە دەگوازنەوە بۆ هەڵەبجە.

شەهید موحەممەد خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی گوڵپو خورماڵدا تەواوکردووەو ناوەندیی لە قوتابخانەی ئەحمەد موختار جاف لە هەڵەبجەو دواناوەندیشی لە سیروانو عەربەتی کوڕان خوێندووە تا پێنجەمی ئامادەیی بڕیوە، شەهید موحەممەد وێڕای خوێندن سەرقاڵی بژێوی ژیانی خۆی بووە، هەروەها لەگەڵ براو هاوەڵەکانیدا شەهید (کەیوان)و شەهید (موسا) دەستدەکەن بە کاری نهێنی ئیسلامی، لەوکاتەدا کە چاوی جاسوسو جەللادەکانی بەعس هەموو ژیانو ماڵی خەڵکیان خستبووە ژێر چاودێریی وردەوە، کاك موحەممەدو هاوەڵەکانی سەرگەرمی ئیشوکاری رێکخستنو کاروچالاکی نواندن بوون دژی حکومەتی بەعس، ئەوەبوو دواجار کاکە موحەممەدو چەند هاوڕێیەکی لە رۆژی (١٩٨٨/١٢/٢٠) دەستگیر دەکرێنو دوای چەند مانگ هێشتنەوەیان لە ئەمنەسوورەکەی سلێمانی رۆژی (١٩٨٩/٥/٢٠) گوللەباران دەکرێن.

شەهید: ئەڵڵا کەرەم عەباس صاڵح حەمە شەریف

ساڵی (١٩٦٨) لە گوندی یالاّنپێی لاپاڵی هەورامانی سەرکەش و سەربڵند لەدایکبووە، شەهید تەمەنی منداڵیی لە گوندی پالاّنپێ و ناحیەی خورماڵ بەسەر بردووە، پاشان خراوەتە بەرخوێندن و قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئاوێسەر)ی سەرەتایی و قۆناغی ناوەندیش لە ناوەندی (سیروان) لە ناحیەی سیروان تەواودەکات، دواتر بەهۆی نائارامی و پشێوی بەردەوامی ناوچەکەوە دەستی لە خوێندن هەڵگرتووە.

ساڵی (١٩٨٤) کاکە ئەڵڵا کەرەم هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت. بە درێژایی ژیانی لەگەڵ هاوسەرەکەیدا سێ منداڵیان دەبێت بە ناوەکانی (شادمان، شەیما، شەیدا)

سالی (١٩٨٧) چیتر خۆی پێڕاناگیرێ بەرامبەرزوڵم و زۆری بەعسیە خوێنمژەکان و روو لە چیاسەرکەشەکان دەکات و دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (سەلاحەددین)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی.

شەهید رۆڵێکی بەرچاوی لە لێدانی بارەگاکانی حزبی بەعسدا بینیوە لە ناوچەکانی هەوراماندا، دواجار لە مانگی مایسی (١٩٨٩) لە ئۆردوگای دزلی سەربە کوردستانی ئێران بە نەخۆشی کتوپڕ ماڵ و منداڵ و هاوەڵانی بەیەکجاری بەجێدێڵێ و دەگەڕێتەوە بارەگای پەروەردگاری جیهانیان، تەرمەپاکەکەشی هەر لە گۆڕستانی دزڵی بەخاك سپێردراوە.

شەهید: حەسەن حسێن رەسوڵ وەیس
ناسراو بە (حەسەن هێرۆیی)

ساڵی (١٩٦٨) لە شارۆچکەی (هێرۆ)ی سەر بە قەڵادزێ لە دایك بووە، لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا رێگای زانستو زانیاری دەگرێتەبەرو لە هێرۆ دەنێردرێتە بەر خوێندن.

دوای راگواستنی شارۆچکەکەیان لە لایەن حزبی بەعسەوە لە ساڵی (١٩٧٨) بۆ کۆمەڵگەی (پێماڵك) لەوێ قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (بنار) تەواو دەکاتو پاشان لە دواناوەندی (ئاسۆس) دەیەوێت درێژە بە خوێندن بدات، بەڵام بە هۆی هەژارییو دەست کورتی خێزانەکەی توانای خوێندنی نامێنێو ناچار خەریکی کارو کاسبیو بژێوی پەیداکردن دەبێت.

لەگەڵ گەشەکردنی رابوونی ئیسلامیو هۆشیاربوونەوەی زانایانو لاوانی ئیسلامخوازی دەڤەرەکەدا شەهید (حەسەن هێرۆیی)ش بەرچاوی رۆشن دەبێتەوەو ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەوە دەکاتو دواتریش هەستی شۆڕشگێڕیو فیداکاری پاڵی پێوە دەنێتو لە ساڵی (١٩٨٧)دا لەگەڵ کردنەوەی بنکەو بارەگاکانیدا پەیوەندی بە هێزی (حەمزە)وە دەکاتو

لەوێو لە قەڵاتووکانی بناری قەندیلو لەڕیزی پێشمەرگەکانی بزووتنەوەدا دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێتو جێگای خۆی لەناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە، شەهید لە داستانی قەڵاتووکانیشدا رۆڵی جوامێرانە دەگێڕێت، سەرەنجام کاک حەسەن هێرۆیی لە کاتی راپەڕاندنی ئەرکێکی پێشمەرگانەداو لە کوێستانی (گوێزێ) لە (١٩٨٩/٩/١٠) بەسەر لوغمدا دەکەوێتو شەهید دەبێت، پاشان تەرمەکەی دەبرێتەوە بۆ (سەردەشت)و لە گۆڕستانی ئەو شارەدا بە خاک دەسپێردرێت، بە رەبەنیماڵئاوایی لە هاوسەنگەرانو کەسوکارو کۆمەڵی کوردەواری دەکات.

شەهید: حسێن موحەممەد رەشید

ناسراو بە (عەلی سیوەیلی)

ساڵی (١٩٤٧) لە گوندی (دێگەڵ) سەربە ناحیەی سیوەیلی ناوچەی شاربازێڕ لەدایكبووە، ژیانی منداڵی حسێن موحەممەد وەكو ژیانی منداڵی زۆربەی هاونیشتمانییەكانی لەبەر كۆچو بار لە چەند شوێنی جیا جیا بەسەربردووە، لەبەر خراپی باری ژیان لەو سەردەمەدا تەنیا ئەتوانێ تا پێنجەمی سەرەتایی بخوێنێت.

لە بەهاری (١٩٧٠) هاوسەری ژیان هەڵدەبژێریۆ دەچێتە قۆناغێكی تازەی ژیانو خوای پەروەردگار حەوت منداڵی پێدەبەخشێت بە ناوەكانی (مەهدیو عەبدولهادیو گوڵچهرەو گوڵزارو شنۆو مهابادو ئامینە)، شەهید بۆ بەدەستهێنانی بژێوی ژیانی خێزانەكەی بۆ ماوەیەكی زۆر كاری بەڵێندەری بیناسازی دەكات، لەبواری پزیشكیشدا توانیویەتی خزمەتێكی باش بكات.

شەهید دوای بەسەربازگیرانی تەنها (٥٣) ڕۆژ سەربازی دەكاتو پاشان فیرار دەكات. سەرەتای حەفتاكان هەستكردن بە بەرپرسیارێتی خاكو نەتەوەكەی چەكی سەربەرزیو پێشمەرگایەتی پێ لەشان دەكاتو دەبێتە پێشمەرگەی (پارتی دیموكراتی كوردستان)و حەوت ساڵ خزمەت بە نەتەوەكەی دەكات بە پلەی (سەرپەل). ساڵی (١٩٨١) پەیوەندی بە كاری ئیسلامییەوە دەكاتو دڵسۆزانە خزمەت بە ئیسلامو مسوڵمانان دەكات.

لە ساڵی (١٩٨٦) دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (خالیدی كوڕی وەلید)ی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیو لەگەڵ بەرپرسەكانی وەك شەهید مامۆستا عەلی بیارەو مەلا شێخ عەلیو مامۆستا موحەممەدی رازیو كاك كەمال دۆڵپەمویی چالاكانە كارەكانی رادەپەڕێنێو دەبێتە جێگری فەرماندەی هێز تا دواجار هەر لە زێدی خۆیو لەگەڵ هاوڕێیانی (شەهید تەهاو شەهید فاروق) لە(١٩٨٩/٩/٢٩) لە پێناو

بیروباوەڕەکەیاندا گیانی خۆیان پێشکەش بە ئیسلام دەکەن‌و هەر لە گوندەکەی خۆیان بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید عەلی سیوەیلی بە چەك‌و ئاڵای ئیسلامەوە

شەهید: عەبدولقادر فەقێ عەلی سلێمان
ناسراو بە (قادر شۆڕش)

ساڵی (١٩٥٧) لە گوندی (چیوەی سەروو)ی ناوچەی خۆشناوەتی دامێنی چیای (هەورێ) لە باوەشی خانەوادەیەکی ئیسلام پەروەردا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، پاشان فەقێ عەلی باوکی لە سۆنگەی دینداریو خواناسییەوە عەبدولقادری کوڕی لە تەمەنی (٦) ساڵیدا هەر لە گوندەکەی خۆیان لەلای (مەلا مەولود) دەنێرێتە بەر خوێندنی ئایینیو تا تەمەنی (١٢) ساڵی قورئانو چەند کتێبێکی سەرەتایی پێ تەواودەکات.

پاشان لەبەر زیرەکیو حەزو ئارەزووی بۆ خوێندن، باوکی، کاکە عەبدولقادری کوڕی بردووەتە لای (مامۆستا مەلا فەتحوڵڵا) لە سەرکەپکانی دۆڵی ئاکۆیەتی سەر بە رانیە، ماوەی دوو ساڵ لەوێ سەرقاڵی خوێندنو فێربوونی زانستە شەرعییەکان دەبێ، دواتر بۆ هەمان مەبەست ماوەی یەك ساڵ لەلای (مەلا موحەممەد ئەمین) لە گوندی (ئالان)ی سەر بە شارۆچکەی قەڵادزێ دەخوێنێ، پاشان دەگوازێتەوە بۆ رانیەو لەوێش لە مزگەوتی (رەشەمێرگ) لەلای (مامۆستا مەلا عەبدوڵڵای کونەفلوسەیی) تر دەخوێنێو بەمەش شارەزاییەکی باش لە زانستە شەرعییەکاندا پەیدادەکات.

بەڵام مەخابن دواتر بەهۆی باری کۆمەڵایەتییەوە ناچاری ئەوە بوو کە بە قاچاخی بگەڕێو بخوێنێ، کاتێکیش لە ساڵی (١٩٧٥) نوشووستی بەسەر کوردو شۆڕشەکەیدا هات ژیانی کاك عەبدولقادر سەختتر بوو ، ناچار لە مانگی نیسانی (١٩٧٥) دا تووشی سەربازی دەبێتو رژێم رەوانەی سەربازگەی (خالید)ی کەرکووکی دەکاتو ماوەی چوار مانگ لە بەشی زرێپۆش دەمێنێتەوەو دواتر لە (١٩٧٥/٨/١٢) رەوانەی سەربازگەی (دۆڵە بەفرە)ی قەڵادزێ دەکرێو ماوەی (٨) مانگ ناچاری ئاوارەی سالارەو دارەشمانە دەبێو ساڵی (١٩٧٦)

دەگوازرێتەوە بۆ كانی ماسی دەڤەری بادینان‌و لەوێ بڕیارێكی جوامێرانە دەدات‌و بەڕووی ڕژێمدا یاخی دەبێت‌و لە (١٩٧٧/٣/٢) دا بەخۆی‌و كلاشینكۆفێك‌و جیهازێكی راكاڵەوە بەشەو رادەكات‌و ریزەكانی سوپای رژێم جێدێڵێ‌و پێبەپێ‌و بە دەردەسەری‌و قاچاغی لە سنووری توركیاو بە ناوچەی خواكوڕكداو بەناو ئەو هەموو دۆڵ‌و گردو كێوە سەختانەدا بە ماوەی (٢٢) رۆژ شێرانە سەدان كیلۆمەتر دەبڕێت‌و دەگاتەوە گوندی چیوەی سەروو واتە گوندەكەی خۆیان. لەوێش ماوەی (٦) مانگ لە حەشارگەكانی كەوان‌و كانی بارەكییان خۆی حەشار دەدات.

پاشان لە ساڵی (١٩٧٧) بە پیلانێك تەسلیمی هەواڵگری كەركووك دەكرێتەوەو دوای ئەشكەنجەو لێدانێكی زۆر دەبرێتە سەربازگەی (فایدە)ی نێوان دهۆك‌و موصڵ‌و ماوەی (٩) مانگ لەوێ بێسەرو سۆراخ دەبێت. دوای هەوڵ‌و گەڕانێكی زۆر لە (١٩٧٨/٨/١٦) بەهۆی دۆستێكی باوكی بە بەندكراوی لە كونجی زیندانەكانی كانی ماسی دەدۆزرێتەوە، دواتر لە (١٩٧٨/٩/٤) بەواسیتە دەدرێتە دادگای سەربازی موصڵ‌و بڕیاری لەسێدارەدانی بەسەردا دەسەپێنرێت، بەڵام دوای ئەوەی كە پارێزەری بۆ دەگیرێ‌و هەروەها باوكی بەهۆی عەمیدێكی عەسكەرییەوە دەچێتە لای گەورە پیاوانی رژێم لە بەغدا، بەوهۆیەوە بە حوكمەكەیدا دەچنەوەو لە بڕیاری لەسێدارەدانەوە بۆی دەكرێتە (٢)ساڵ زیندانی‌و ماوەی (٩) مانگ لە سەربازگەی (غەزالی) موصڵ دەهێڵرێتەوەو سەرەنجام لە ساڵی (١٩٧٩) ئازاد دەكرێت‌و سەرلەنوێ دەگەڕێتەوە گوندی چیوە.

شەهید ماوەیەك لە فەرمانگەی شارەوانی دادەمەزرێ، پاشان لە مانگی (١٩٨١/٢) دەگەڕێتەوە چیوەو لە مانگی تەموزی (١٩٨١)ماڵی

دەباتە شاری رانیەو ماوەی دوو ساڵ دەمێنێتەوەو لەوێشەوە لە مانگی ئابی (١٩٨٣) دەچێتە شەقلاوەو ساڵی(١٩٨٥)یش ماڵی دەباتە هەولێر لە گەڕەکی (گڵکەند) نیشتەجێ دەبێتو لەوێش ئاشنایەتیو تێکەڵاوی لەگەڵ (مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەیی)دا پەیدادەکات.

شەهید کاك عەبدولقادر لە رێگەی مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەوە کە لێپرسراوێکی کارای رێکخستنەکانی بزووتنەوە دەبێت لە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکاتو لەبەر زیرەکیو دڵسۆزیو چالاکی خۆیەوە بە ماوەیەکی کەم ئاستێکی بەرز لە کاری رێکخستندا وەدەست دێنێ، شەهید زۆر هەڵوێستی مەردانە دەنوێنێو زۆریش سەرگەرمی خۆپەروەردەکردنو خۆپێگەیاندنو خەڵك تێگەیاندن دەبێتو هەمیشە لە هەوڵی تەنزیمکردنی ئەندامو کادیری نوێدا دەبێتو رێگای پێشمەرگایەتیو تێکۆشانی راستەقینەیان پێ ئاشنادەکاتو دەیاننێرێتە دەرەوە، هەروەها بەردەوام خەریکی پەیداکردنی کۆمەكو داودەرمانو چەكو تەقەمەنی دەبێ تا بۆ برا پێشمەرگەکانی لە هێزی شافیعی بنێرێت.

کاك عەبدولقادر دەیان جار بە نهێنیو قاچاخو بە رێگای هاتو نەهاتدا لە هەولێرەوە بۆ کۆبوونەوەو وەرگرتنی رێنومایی نوێو گەیاندنی پەیامەکان بە رێکخستنەکان دەچوو بۆ بارەگاکانی (شێرەو مەلەکانو سماقولیو سەردانی مەفرەزە پارتیزانەکانی دەشتی کۆیەو خۆشناوەتی) بزووتنەوەی ئیسلامی دەکرد.

جگە لەمە کاك عەبدولقادر بۆ راپەڕاندنی ئەرکەکان شارەو شار دەگەڕاو زۆر جاریش سەردانی شارەکانی ناوەڕاستو خوارووی عێراقی

دەکرد، بەم پێیە بە خۆیو بە ئۆتۆمبیلی خۆی ببوو بە پردی نێوان شاخو شارو دێ بەدێو شار بەشار دەگەڕا.

خۆیوماڵو منداڵی لە خزمەتی پێشمەرگەو ئیسلامو کورددا بوونو هەرگیز سڵیشی لە مردنو گیرانو ئەزیەتو ئازار نەدەکردەوەو تا بڵێی چاونەترسو وریاو چەلەنگو لێبڕاو بوو.

شەهید دەیان جار لە بازگەو ڕێگاوبانەکاندا دوچاری زۆر حاڵەتی ترسناکو دژوار دەبووەوە، بەڵام هەموو ئەمانەی بەلاوە ئاسایی بوونو ئەو ژیانو بەختیاریی خۆی لە بەرەوپێش چوونی کارەکانیو زەبرلێدانی دوژمنو رزگاری گەلەکەیو سەرکەوتنی خەباتو شەکانەوەی ئاڵای ئیسلامدا دەبینی.

شەهید بەهۆی زانینی زمانی عەرەبییشەوە زۆر کاری بۆ ئاسان بووبوونو لە چەندان شوێنی مەترسیداریش قوتاری بووەو خوای گەورە پاراستوویەتی.

کاك عەبدولقادر کە لە ژێر لێپرسراوێتی مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەییدا کاروباری ڕێکخستنی رادەپەڕاندو گەلێکیش چالاك بوو، زۆر جێگای متمانەی ئەو بووە، هەر بۆیە بۆ هەر کارێکی پێویستو خێرا ئامادەی ماڵی مامۆستا بووە، تا لە یەکێك لەو حاڵانەداو لە ۱/۲/ ۱۹۹۰ کە کاك عەبدولقادریش لە ماڵی مامۆستا موحەممەد دەبێت لە هەولێر دەزگای ئەمنی رژێمی بەعس بەسەر ماڵی مامۆستا موحەممەدی کونەفلوسەدا دەداتو لە پڕ لێیان وەژوور دەکەون، ئا لەو کاتەدا کاك عەبدولقادری چاپووكو چاونەترس پەلاماری ئەمنێك دەدات تا چەکی بکات بەلام مەخابن لە پشتەوە ڕا لێیدەدرێتو دەستبەجێ شەهید دەبێو مامۆستا موحەممەدو ئەو ڕێکخستنانەی تریش کە لەوێ دەبن لەلایەن ئەمنەکانی رژێمی خوێن خۆرەوە

دەستگیردەکرێن‌و ڕەوانەی زیندانی شوومی (ئەبوغرێب) دەکرێن‌و دوای ئەشکەنجەدانێکی زۆرو سەخت، سەرەنجام ئەم (٩) قارەمان‌و شۆڕشگێڕانەی کە تینووی حوکمی خواو ئازادی میللەتەکەیان‌و ڕزگاری نیشتمان بوون لەلایەن ئەو ڕژێمە دیکتاتۆرو دژ بە ئیسلام‌و کوردەوە لەسێدارە دەدرێن‌و دەچنە ڕیزی کاروانی شەهیدانەوەو دەبنە ئەستێرەیەکی تری ترۆپکی سەروەری.

کاك عەبدولقادری قارەمانیش کە لە ساڵی (١٩٧٦) خێزانی پێکەوەنابوو دوای خۆی سێ کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (یوسف‌و یونس‌و عەبدوڵڵاو دیمەن‌و پاکستان‌و ئارەزوو) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون‌و تەرمەکەشی لە گۆڕستانی شێخ مەعروف لە هەولێر نێژراوە.

شەهید: ڕەسوڵ خضر ڕەسوڵ عیسا
ناسراو بە (ڕەسووی گچکە)

سـالّی (١٩٧١) لـه گونـدی سـینەمۆکەی بنـاری قەنـدیل هاتووەتـه دونیاوە، دوای ئەوەی مالّیان دەبرێتـه چـوارقورنه لـەوێ نراوەتـه بـەر خوێنـدنو قۆنـاغی سـەرەتایی لـه قوتابخانـەی (ئـالان)و ناوەنـدیو دواناوەندیشی له قوتابخانـەی (چـوارقورنه)ی تێکـەلّاو خوێنـدووەو تـا پۆلی شەشەمی زانستی بڕیوە.شەهید گـەلێك زیرەكو وریا بـووە، لـه قۆنـاغی ناوەنـدیو دواناوەنـدی مـەعفوی عـام بـووەو هەمیشه پلـەی یەکەمی بەدەست هێناوەو به زیرەکترین قوتابی چـوارقورنه ناسـراوەو شـارەزاییەکی چـاکی لـه زمـانی عەرەبیـدا پەیـداکردووە، هـەروەها لـه حوجرەش لای مامۆسـتا ئەحمـەدی سینەمۆکی لـه مزگـەوتی (صـلاح الدین) له چوارقورنه خوێندوویـەتیو شـارەزاییەکی گـشتی لـه زانـسته شەرعییەکاندا هەبووە. شەهید رەسولّ سەرەتای ژیانی ئیسلامەتی لـه سالّانی (١٩٨١/٢/١٨)ەوە دەسـتپێدەکات، ئەمـەش بـەهۆی تێکـەلّاوی لەگەلّ مامۆستا حەسەن پێنجـوێنی کـه ئەوسـا لـه سەنگەسـەر مامۆسـتا بووە. دواتر پەیوەنـدی دەکـات بـه ریـزی (کۆمـەلّی برایـان)ەوە) پاشـان لەگـــەلّ ســـەرهەلّدانی بزووتنـــەوەدا دەبێتـــه ئەنـــدامێکی چـــالاکی رێکخستنەکانو تێکەلّاوییو هاتوچۆشی لەگەلّ مامۆستا عـەلی بـاپیر کـه له له گوندی (ماخۆبزنان) بووە دەبێت، ئەو له چوارقورنه وەك کەسێکی مـشوور خـۆرو چـالاك هەلّدەسـوڕاو سەرپەرشـتی بەشـێك لـه برایـانی رێکخستنی دەکرد. دواجـار لـه مێـژووی (١٩٩٠/١١/١٥) لەگـەلّ دوو بـرای ئەندام به ناوەکانی (خضر حەمەد خـضرو عەبدوللّا خـضر حەمـەد) کـه یەکـەمیان پـورزایو دووەمیـان بـرای مامۆسـتا ئەحمـەدی سـینەمۆکی شـەهیدە لـه بارگـەی (جونـدیان) کـه نامـەی رێکخـستنی بزووتنـەوەی ئیسلامی پێبووەلەلایەن حزبیبەعسی عەفلەقیەوە دەگیرێنو لەوکاتـەوە تا ئێستا خۆییو دوو هاوڕێکەی بێ سەرو شوێنن.

شەهید: منەوەر صاڵح عەباس
ناسراو بە (حەسەن حەداد)و (حاجی منەوەر)

ساڵی (١٩٥٥) لە شاری هەولێری قەڵاو منارەو هۆلاکۆ بەزێن چاوی بە ژان و ناسۆری نەتەوەکەی هەڵێناوە، سەرەتای تەمەنی منداڵیی هەر لە هەولێر بەسەربردووە، لە تەمەنی شەش ساڵیدا لە قوتابخانەی سەرەتایی (خالدیە)ی کوڕان دەچێتە بەر خوێندن و پاشان لە ناوەندی (جمهوری)ی کوڕان قۆناغی ناوەندی تەواو دەکاو لەوەش زیاتر دەرفەتی خوێندنی نامێنێ و سەرقاڵی کاروکەسابەت دەبێت و ئاسنگەری دەکات، لەپاڵ کاروکەسابەتیشدا بەهۆی خولیای زۆری بۆ فێربوون و باشتر تێگەیشتن و پێگەیشتنی لە ئیسلامدا لەخزمەت مامۆستا (مەلا موحەممەد کونەفلوسەیی)دا دەخوێنی و تائەندازەیەك شارەزایی لە فیقهدا پەیدادەکات و ساڵی (١٩٧٩) فەریزەی حەج جێبەجێ دەکات.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و لەماوەیەکی کەمدا بەهۆی گورج و گۆڵی و دڵسۆزیی و کارامەییەوە کارو چالاکی زۆر ناوازە ئەنجامدەدات و هەر لەبەر ئەم لێهاتوویی و لەخۆبووردووییەش بووە کە دەبێتە یەکێك لە لێپرسراوە سەرەکییەکانی ڕێکخستنی ناوخۆی شاری هەولێرو لەژێر سەرپەرشتی ڕاستەوخۆی مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەیی شەهیددا کاردەکات و بەباوەڕی قووڵ و ورەی بەرزو هیوای زۆرەوە شاندەداتە بەر کاری ئیسلامی و دوژمنایەتی ڕژێمی دڕندەی بەعس و دەیان کارو چالاکی قارەمانانە ئەنجامدەدات و دەبێتە دەست و دڵ و چاوو قاچی پێشمەرگە بۆ چالاکی ئەنجامدانی ناوشار، بەردەوام لە هاتووچۆو بەهێزکردنی پەیوەندی نێوان پێشمەرگەکانی ئیسلام و ڕێکخستنە جوامێرەکاندا دەبێت و بەبێ سڵەمینەوە لە بەعس ئەرکەکانی زۆر بە لێهاتووانە ڕادەپەڕاندن و هیچ کاتێك گرتن و کوشتن و لەسێدارەدانی

دوژمـــن نەیاندەترســـاندو ســـاردیان نـــەدەکردەوە لـــەو هـــەموو جـــۆش و خـــرۆش و حەماســـەیەی کـــە ســـەراپای جەستەی داگرتبوو، هـەر بۆیـە گـــەلێك جـــار دەیگـــوت: "نـزیکترین رێگـا بـۆ بەهەشـت پـــەتی ســـێدارەو گوللـــەی دوژمنـــە"، تـــا ســـەرەنجام لـــە ئاکـــامی کـــارو جمووجـــۆڵ و چـالاکی چـڕوپڕو پێکـەوە گرێـدانی شـەوو رۆژ لـەکاری ئیـسلامیداو هاتووچۆی بـەردەوامو زەبروەشـاندن لـە رژێـم لـە (١٩٩٠/٢/١٥) لەلایـەن ئـەمنی هـەولێرەوە لەگـەڵ (دکتـۆر خـالص موحەممـەدو عەبدولـصەمەد (هیوا)دا لە هەولێر دەستگیردەکرێن و دوای ئەشکەنجەدانێکی زۆر لەگـەڵ (دکتۆر خالص و هیواو مامۆستا موحەممەد کونەفلوسەیی و حاجی حازم و ئەنوەر حەدیدی و عەبدوڵلاو تاریق و موحەممەد صالح)دا لە بەندینخانـەی ئـەبوغرێب لـە مێـژووی (١٩٩٠/١٢/٢٦) دا لـە سـێدارە دەدرێـت و پاشـان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی کارگەی قیر لە هەولێر بەخاك دەسپێردرێت. شەهید منەوەر دوای خۆی کوڕێك و چوار کچی بـە ناوەکـانی (عەبـدوڵلاو تاڤگـەو مریـەم و زوهـرەو مەدینـە) بـەدیاری و یادگـاری بـۆ ئیـسلام و کوردستان بەجێهێشتووە. (کۆساری)ی شاعیر لە کۆپلەیەکی قەصـیدەی رێبواری نامۆدا دەڵێ: **چریکەی گەرووی خنکێنراوی**

(هیوا)و (دکتۆر خالیص)و (منەووەر)م

بوومەتە کەنەکی بناغەی شۆڕشی نوێ

شەهید: خالص موحەممەد عومەر
ناسراو بە (دکتۆر خالص)

ساڵی (١٩٥١) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەربە عەشیرەتی خۆشناو لەشاری هەولێری دێرین و هۆلاکۆ بەزێن لەدایکبووە، ژیانی منداڵیشی لەشارەکەی خۆی بەسەربردووەو قۆناغەکانی سەرەتایی و ناوەندی و دواناوەندیشی لە هەولێر خوێندووەو دواتر پەیمانگای تەندروستی لە بەغداد تەواوکردووەو پاشان لە نەخۆشخانەی (کۆماری - رزگاری) لەهەولێر بەپلەی (یاریدەدەری بەنج) دامەزراوەو ساڵی (١٩٨١) دەرمانخانەی (ئیمان)ی لەو شارەدا داناوە.

دکتۆر خالص بەتەواوی ماکی رژێمی بەعسی ناسیبوو باش دەرکی بەو هەموو ستەمە کردبوو کە لە میللەتی کوردی دەکرد، بۆیە ملی بۆ سەربازی نەداو لە ساڵی (١٩٨٢) پەنای بۆ ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستان بردو لە گوندی (خەتێ)ی ناوچەی خۆشناوەتی جێگیربوو، لەوێ دەستیکرد بە خزمەتکردنی هاولاتیانی ئەو ناوچەیەو درێغی لە خزمەتکردن نەدەکرد، ساڵی (١٩٨٣) لەکاتی دانووستانی نێوان (یەکێتی و حکومەت)دا گەڕایەوە هەولێرو دەستی بە کارەکانی خۆی کردەوە، شەهید تا دەهات زیاتر خۆشەویستی ئیسلام و کاری ئیسلامیی و رێکخراوەیی لەدڵدا دەچەسپا، بۆیە لە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکات و بەهۆی لێهاتوویی و چالاکییەوە لە ساڵی (١٩٨٨)دا دەکرێتە ئەندامی کۆڕی راوێژی رێکخستنەکانی بزووتنەوە لە پارێزگای هەولێر.

دکتۆر خالص پیاوێکی ئازاو خۆڕاگرو گیانفیداو خۆشەویست و چاک و پاک بوو، ماندووبوونی نەدەزانی و ژیان و سەربەرزی لە کارو هەڵسووڕان و تێکۆشاندا دەبینی و لە سەرپەرشتیکردنی رێکخستنەکاندا کادیرێکی کاراو بەدەستوبردو لێزان بوو، هاتووچۆی بەردەوامی

لەنێوان شاخو شارو ڕێکخستنەکانی شارو شوێنەکانی تردا دەکرا کۆمەکو داوودەرمانی بۆ براپێشمەرگەکانی کۆدەکردەوەو ئەندامانی نوێی بۆ پێشمەرگایەتی ئامادەدەکردو بەوریاییو ڕێکوپێکیو بەهاوکاری ڕێکخستنەکان ڕەوانەی دەرەوەی دەکردنو خۆشی چەندان جار بەبێ گوێدانە مەترسی ڕێگاوبانو بازگەکانو جاسووسو خراپەکاران بە کاری ڕێکخستن سەردانی بارەگاکانی هێزی (شافیعی)ی لە سماقوولیو بالیسانو مەلەکان دەکردو زۆرجار برا پێشمەرگە برینداره‌کانی تەداوی دەکردن.

هەروەها لە نەخۆشخانەو لە دەرمانخانەکەی خۆشی زۆر بەپەرۆشەوە بەپیر هەژارو نەدارانەوە دەچووو هاوکاریی دەکردن، تەنانەت هاوکاریی بۆ ئاوارانو لێقەوماوان کۆدەکردەوە، ماڵەکەشی کردبوو بە پەناگەو هۆڵی کۆبوونەوە تایبەتییەکان، خەڵکیشی لە دژی ڕژێمی بەعس هاندەداو ڕاستییەکانی بۆ ڕووندەکردنەوە.

سەرەنجام لە ئاکامی ئەو هەموو جموجووڵو کارو چالاکییانەی کە بەشەوو ڕۆژو لەشاخو شاردا ئەنجامی دەدان، لەلایەن دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمو ئەمنی هەولێرەوە لە ڕێگای سیخورو ناپاکانو خائینانی ئایینو گەلو وڵات هەست بەجموجووڵەکانی کراو لە (١٩٩٠/٢/١٥) لە ڕێگای گەڕانەوە بۆ ماڵەوە بە ئۆتۆمبیلەوە لە هەولێر لەگەڵ (عەبدولصەمەد مەجرومو حاجی منەوەر) لەلایەن ئەمنی هەولێرەوە دەستگیرکراو ماوەی (١٠) مانگ خستیانە زیندانە تاریکو شوومەکانی هەولێرو موصڵو بەغدادو لەگەڵ هاوڕێکانیدا بە سەختترین شێوە سزای جۆراوجۆر دەدرا، بەڵام ساتێکیش ئەم سزاو زیندانیکردنە چۆکی پێ دانەداو هەناسەیەکیش لە بیروباوەڕو ڕێبازەکەی پەشیمانیان نەکردەوەو تەنانەت نهێنییەکیشیان

پێنەدرکاند، تا دوژمنان لە دکتۆر خالص‌و هاوڕێکانی بێ هیوا بوون، ڕژێمی دڕندەی بەعس وەك پێڕشتنی دوا ڕق‌و کینەی شەیتانەی خۆی کاك (دکتۆر خالص)و (عەبدوصەمەد مەجروم‌و حاجی منەوەر)ی لەگەڵ (٦) هاوڕێی تریاندا کە بریتی بوون لە مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەو حاجی حازم‌و ئەنوەر حەدیدی‌و عەبدوللاّو تاریق‌و موحەممەد صالّح) کە هەموویان بەرپرس‌و کادیرانی بەتواناو هەڵکەوتووی ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی بوون لە هەولێر لە مێژووی (١٩٩٠/١٢/٢٦) لە زیندانی شوومی (ئەبوغرێب)دا گوللە باران کردن‌و ڕۆحیانەتی پاکی هەموویان بەرەو بارەگای پەروەردگار پەروازی کردو لە ناسۆرو ژانی میللەتەکەیان دوورکەوتنەوە، ئەو کاروانە پیرۆزەی کە شوێنکەوتەی بوون دایانە دەست برایان‌و هاوسەنگەرانی خۆیان‌و ماڵئاواییان لەم دونیا پڕ لە زوڵم‌و زۆرو چەرمەسەرییە کردو بەرەو دونیای ئاخیرەت‌و قاپی میهرەبانی خودا گەڕانەوە، پاشان تەرمی پاکی دکتۆر خالص لەلایەن هاولاّتیانەوە دوور لە کەسوکارو هاوڕێیانی لە بەغداد بەخاك سپێردرا.

بەم پێیە ئەم پۆلە شەهیدە لەخوێندا شەلاڵ‌و دڵ پڕ لەباوەڕو حەماسەتانەی ڕێکخستنە تۆکمەو دلێرو دڵسۆزەکانی بزووتنەوە بوون بە ئەستێرەی ترۆپکی سەروەری‌و مەدالیای شەرەف‌و شانازییان بە بەرۆکی خۆیان‌و ئیسلام‌و کوردستاندا کردولاپەڕەیەکی پرشنگداریان لەمێژووی شۆڕش‌و قوربانیدان‌و تێکۆشانی براقی ئیسلامی کوردستان‌و ڕێکخستن‌و پێشمەرگە جوامێرەکانی لە چوارچێوەی خەباتی ڕزگاریخوازیی کورددا بۆ هەتا هەتایە تۆمارکرد.

شەهید: کاسترۆ قادر کەریم

ساڵی (١٩٧٢) لە شاری هەولێر لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە هەولێر بەسەر بردووە.
ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، شەهید هەمیشە لەناو هەولێردا پەیوەندییەکی گەرم و گوڕو چالاکانەی بە شەهید نەوزادی برایەوە هەبووە.
ساڵی (١٩٨٩) لەسەر کاری رێکخستن و چالاکی لەگەڵ خێزانەکەیان لەلایەن بەعسییەکانەوە دەست بەسەر دەکرێت و هەموویان نەفی دەکرێن بۆ (نوگرە سەلمان) و نزیکەی ساڵێك دەهێڵرێنەوە.
شەهید لە راپەڕینەکەی ساڵی (١٩٩١) دا بەرهەمی کارو چالاکییە نهێنییەکانی خۆی دەبینێتەوە و لە راپەڕیندا بەشداری دلێرانە دەکات و کاتێك لە ٣/١١ دا شاری هەولێر لەژێر پێی بەعسییەکاندا دەبێتە بورکان، کاکە کاسترۆ هاوشانی پێشمەرگە و رێکخستنەکانی بزووتنەوە لەگەڵ جەماوەری راپەڕیوو پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکانی تردا پەلامار دەباتە سەر مۆلگاو دام و دەزگا سەرکوتکەرەکانی رژێم و لەکاتی گرتنی (فیرقەی فاروق)دا بەدەستی رەشی بەعسییەکان بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات.
دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ ئەحمەد)ی هەولێر بەخاك دەسپێردرێت. بەمەش دەبێتە دووەمین شەهیدی بنەماڵە تێکۆشەرو ئیسلام پەروەرەکەیان..

شەهید: عەلی حەسەن عەبدوڕڕەحمان

ساڵی (١٩٥٨) لە گوندی (بەردە عەلی خواروو)ی سەر بە خانەقین هاتووەتە دونیاوە، ساڵی (١٩٧٤) بنەماڵەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسی خوێنخۆرەوە بۆ باشووری عێراق (نەفی) کراوەو لە شاری (ناصریە) نیشتەجێ بوون، ساڵی (١٩٧٦) گەڕاونەتەوە کەلارو هەر لەو ساڵەشدا خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆ سێ کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (موحەممەدو هۆشیارو یوسفو بوشراو زەهرا) بەجێهێشتوون، ماوەی (١١) مانگیش راپێچی سەربازی کراوە.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە کردووە، لەگەڵ نەعرەتەی راپەڕیندا لە ساڵی (١٩٩١) مەردانە کەوتە جموجوڵو کۆکردنەوەی برایانو لە رزگارکردنی ناوچەکەو دەرپەڕاندنی بەعسییەکاندا رۆڵی بەرچاوی هەبوو.

شەهید عەلی کەسێکی بێ نەفسو خاکیو رووخۆشو دەم بە پێکەنین بوو، هەمیشە بۆ راپەڕاندنی ئەرکو مافەکان ئامادەبوو، خاوەنی خەسڵەتی بەخشندەیی بوو، سەرەڕای نەخوێندەوارییی لە سەردەمی کاری رێکخستنی نهێنی پێش راپەڕیندا زۆر نهێنی پارێز بوو، لەگەڵ ئینسافو راستگۆییدا ئاوێتە بوو.

بە هۆی ئەوەی ناوچەکەیان خەتی تەماس بوو لەگەڵ هێزەکانی رژێمدا، لە بەرایی خۆئامادەکردنی دژەهێرشی بەعس بە هاوکاری (رەجەوییەکان) بۆ سەر جەماوەری راپەڕیوو لە پێش نیوەڕۆی (١٩٩١/٣/٢٥) بەعسییەکانو جاشو نۆکەرەکانیان هێرشێکی خەستو بەربڵاو دەستپێدەکەن، دیارە بۆ بەرپەرچدانەوەی ئەو دژە هێرشەش پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی ئیسلام بەرگری مەردانە ئەنجام دەدەنو وەکو کێو لە بەرامبەر دوژمندا دەوەستنو هەر لەو

قارەمانێتییەشدا كاك عەلی دڵ پڕ لە باوەڕو ورە لە شاری كەلار بەتۆپ شەهید دەبێتو داستانێك لە بەرگری شێرانەو پارێزگاری لە راپەڕینو كوردستانو ئیسلامی هەوێنی شۆڕشو رزگاری بە خوێنی خۆیو چەندان شەهیدی قارەمانی دی دەنووسێتەوە، دوایی تەرمەكەی لە گۆڕستانی (پەروێزخان)ی سەر بە خانەقین بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد مەحمود ئیبراهیم
ناسراو بە (شاخەوان)

ساڵی (١٩٦٣) لە گوندی (مەمکان)ی دەڤەری پشدەرە ڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بەسەر دەباتو پاشان لە ساڵی ١٩٧٠ لە سەنگەسەر دەخرێتە بەر خوێندن، دواتر بە هۆی هەژاریو نەداری بنەماڵەکەییەوە دەستبەرداری خوێندن بووەو سەرقاڵ بووە بە کارو کەسابەتەوە.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٨٨)یش دەبێتە پێشمەرگەو دەچێتە ناو ریزی هێزی (ئازادی)ییەوە کە فەرماندەکەی شەهید مامۆستا مەغدید بووە، خێزانو بنەماڵەکەشی بەگشتی هیجرەت دەکەنو لە ئۆردوگای (دێلزێ)ی سەربە کوردستانی ئێران نیشتەجێ دەبن، شەهید شاخەوان کەسێکی ئازاو لێهاتوو و خۆشەویست بوو، کاتێکیش راپەرینی ئازاری (١٩٩١) دەستپێدەکات شەهید شاخەوان وەك پێشمەرگەیەکی جەربەزە لەگەڵ مامۆستا مەغدید حسێن کە ئەوکات لێپرسراوی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوە بوو بە گەرمی بەشداری دەکاتو تا کەرکووکی بابەگوڕگوڕ لە راونانی بەعسییاندا ناوەستێت، تەنانەت لە هێرش کردنە سەر (معسکر خالد)یش لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەدا کە رۆڵێکی گرنگی لە رزگارکردنی کەرکووكو بەرگریکردنیدا بینی، لە ریزی پێشەوە دەبێت، کاتێکیش بەعسی ملهوڕ بە هەڵکردنی گڵۆپی سەوز بۆی لەلایەن زلهێزانەوە بە سوپا تێکشکاوەکەیو رەجەوییە بەکرێ گیراوەکان پەلاماری جەماوەری راپەڕیوی کوردستانو کەرکووکیان دایەوە هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی بە فەرماندەیی مامۆستا مەغدید لە تەك هێزی پێشمەرگەی لایەنە شۆڕش گێڕەکانی تردا وەك چیا دژی

وەستایەوەوبەڵام لە دوا ساتدا لـە بەرامبەریدا بە تـەنیا مایـەوەو لـە ئاکامی ئەوەشدا پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانی بزووتنەوە لە (١٩٩١/٣/٢٨) دوای زەبرێکی کوشندە لە هێزە هێرش بەرەکـەی ڕژێـم شەهیدبوون کە یەکێکیان کاك (شاخەوان)بوو و تا ئێستاش تەرمی ئەو پۆلە شەهیدە بێ سەرو شوێنەو لە ڕاستیدا لـە کـەرکووکی مـەحبووبی بابەگوڕگوڕ+پێشمەرگەی ئیسلامیی کوڕبوون بەڵام کوڕ!

شەهید شاخەوان هـەر لـە سـەرەتای لاوێتییـەوە هەسـتی شۆڕشـگێری لادروست ببووەو زۆر ڕقـی لـە زوڵمو سـتەمی بەعسـییەکان بووەتـەوە ئـەوەتا کاتێـك دزو جـەردەکانی گـومرگی بەعسـییان بـە چـەتەیی و ڕاووڕووت ژیانیان لە خەڵکی بێتوێنو پشدەر تـاڵ کردبوو، دەسـتێکی مەردانـەی لەسـاڵی (١٩٨٨) لــە بازگــەی کۆمــەڵگای تووەســوران لێوەشاندن و تەمێی کردن و دوانی لێکوشتن.

شەهید شاخەوان لە ساڵی (١٩٨٢) خێزانی پێکەوە ناوەو دوای خۆی دوو کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (شەپۆل و شاسوارو بێزاو ڕێژان) بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: حسێن حسێن موحەممەد رەسوڵ
ناسراو بە (کاکە)

ساڵی (١٩٦٣) لە گوندی (کانی بناو)ی دۆڵی (ئاکۆیان)ی ناوچەی رانیە چاوی بە ژیان هەڵێناوە، کێ دەیزانی رۆژێك دێ ئەم منداڵە بە هاژەی تاڤگەی خوێنە گەشەکەی نەعرەتەی راپەرینی گەلە چەوساوەکەی بە رووی داگیرکەرانی کافردا دەستێنێتەوە و، بەسواری ئەسپە رەسەنەکەی جیهاد دەیگەیەنێتە دەشتی هەولێرو کەرکووك، و بە گزنگی بورکانەکەی بناری (کێوەرەش) تارمایی گەرمەسێری کوردستانە ژێردەستەکەی دەرەوێنێ.

کاکەی قارەمان لە ساڵی لەدایك بوونیدا و پێش ئەوەی بێتە دونیاوە بابی شەهید دەبێت، بۆیە بە ناوی باوکیەوە کراوەو ناوی نراوە (حوسێن).

لەبەر هەژاریو دەست کورتی خێزانەکەی بواری خوێندنی نابێتو بە هەوڵو ماندوبوونی خۆی فێرە خوێندەواری دەبێت.

لە حەفتاکاندا بنەماڵەکەیان لە ژێر فشاری قورسی نەداریدا روودەکەنە شاری رانیەو لەوێ شان دەداتە بەر کەسابەتو کرێکاری، ئەم ژیانی هەتیویو نەدارییە کردی بە زوورە پیاوێکی وا گاڵتەی بە سەختیو تەنگانەو کوێرەوەریی دەهاتو تریفەی بزەی ئومێدو خۆڕاگرییەکەی رەشترین شەوەزەنگی دەرەواندەوە، بەقەدەر ئازایەتیو پێکراوییەکەی رقی لە ژێردەستیو چەوسانەوە بوو، لەبەرئەوە لە ساڵی (١٩٨٣)ەوە بە شێوەیەکی رێکخراوەیی کەوتە بەربەرەکانی رژێمی بەعسو پەیوەندی بە یەکێتی نیشتمانییەوە کرد، لە (١٩٨٥/٥/٢٢)یش بوو بە پێشمەرگە لە تیپی (٧)ی کارۆخو سەرەنجام بە هۆی لێهاتووییەوە بوو بە ئامرکەرتو لە شەڕەکانی رەواندوزو قەیوان ماوەتو بنەی هەریریو چەندان شەڕی تردا بەشداری کردووەو

یەکجار گیراوەو دوو جاریش لە شەڕی ڕەواندوزو قەیوان ماوەت‌دا برینداربووە.

لە مێژووی (١٩٩١/١/٢٢) هاتە ریزی پێشمەرگەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی، شەهید نموونەی ئازایەتی‌و دلێری‌و چاونەترسی بوو، ئەم ئازایەتییەی ئاوێتەی باوەڕی پتەو و تەقواو نووری خواپەرستی‌و پاداشتی خوایی کردبوو، ئەو لە هێزی (ئازادی‌و حەمزە)دا وەك پێشمەرگەیەکی بە تەجروبەو پێکراو و سەنگین سەیری دەکراو لە گەرمەی راپەڕینە شکۆدارەکەی ئازاری (٩١)یشدا لەگەڵ برا پێشمەرگەکانی تری خۆی گەیاندەوە نێو جەماوەری راپەڕیوو و رقی پیرۆزی بەسەر بەعسییە خوێن خۆرەکاندا دەباراندو لە تێکڕای نەبەردییەکاندا دەوری بەرچاوی هەبوو، شەهید (کاکە) هەمیشە بە گورج‌وگۆڵی‌و قەنناسەکەی شانیەوە لە دوورەوە دەناسرایەوەو بەوپەڕی ئومێدو بوێرییەوە لە کەرنەڤاڵی راپەڕینی دەروانی‌و بەردەوام ئامادەو لەسەر پێ بوو بۆ پشتگرتنی جەماوەری راپەڕیوو و دەست وەشاندن لە دوژمن، لە ناو هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوە لە مەڵبەندی سێی رانیە هەمیشە لە ڕیزی پێشەوە دەبینراو خواویستی‌و ئازایەتی لە روخساریدا هەمیشە شوعلەی دەدا، سەرەنجام لە دژە هێرشی رژێم بۆ سەر کوردستان‌و جەماوەری راپەڕیوو شەهید (کاکە) لەناو هێزێکی بە هەڵمەتی بزووتنەوەدا بە فەرماندەیی شەهید (زانا)ی برای وەك چیا پێشی بە دوژمنی داگیرکەرو هێرش هێنەر گرت لە (پردێ)ی سەر بە کەرکووك‌و لە شەڕێکی سەخت‌و نا بەرابەردا لەگەڵ جەیش‌و فڕۆکەو تانکەکانی رژێمدا دوای گەیاندنی زیان‌و زەرەرێکی زۆری گیانی‌وماڵی بە دوژمن، (کاکە)ی قارەمان لەگەڵ کاك زانای فەرماندەو برای‌و کاك فەقێ خدر صالح بۆسکێنیدا لە مێژووی (١٩٩١/٣/٣٠) بوونە

ئەستێرەی ترۆپکی سەروەریو مەدالیای شانازییو شەرەفی بەرگرییان بە بەرۆکی خۆیانو خانەوادەو رابوونی ئیسلامیو کوردو کوردستانو کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستاندا کردو تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك سپێردرا.

شەهید: خدر صالّح قادر
ناسراو بە (فەقێ خدر بۆسکێنی)

کاتێك گرموهۆڕو ئاگرباران بوو، شالاوی داگیرکەر وەکو ئاگر تەڕو وشکی پێکەوە دەسووتاندو ئاسایش‌و هێمنی تەواو هەڵگیرابوو، لەو نێوەدا ئەوەی پتر نیشانەی تیری ژەنگاوی رق‌و قینی دوژمنانی دڵ رەشی گەلەکەمان بوو، گوندە بێ نازەکانی کوردستان‌و خەڵکە چەوساوەو رەش‌و رووتەکەی بوون، لە ناخی ئەو شەوە زەنگە تاریك‌و نوتەکەوە تروسکەی لەدایك بوونی کاك فەقێ خدر لە گوندی بۆسکێن‌و لە ساڵی (١٩٦٧)دا لێیداو چاوی بە ژیان هەڵێنان، ژیانی منداڵی لە بۆسکێن بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایشی هەر لەوێ تەواو کردووە، بۆ درێژەدان بە خوێندن‌و قۆناغی ناوەندی چووەتە رانیەو لەبەر هەژاری‌و کارو کەسابەت‌و بژێوی ژیان تەنها تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندووە، ماوەیەکیش لای مەلا موحەممەد لە (قولەی کانی ماران) وەکو فەقێ سەرقاڵ بووە بە زانستی شەرعییەوە، ساڵی (١٩٨٥) خێزانی پێکەوە ناوەو چوار کوڕی بە ناوەکانی (جوتیار و رێبوارو شاسوارو سێبوور) دوای خۆی جێهێشت‌و مەخابن (جوتیار)کە کوڕە گەورەکەی بوو ساڵی ٢٠٠٥ لە رێگای کۆچی هەندەراندا لە سوریا دەگیرێت‌و لە زیندانی بەعسییەکانی سوریادا دەستڕێژی لێدەکرێت‌و شەهید دەکرێت.

شەهید فەقێ خدر هەر لە ساڵی (١٩٨٥)ەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات‌و وەك ئەندامێکی چالاکی رێکخستنەکانی ناوخۆ هەڵدەسوڕێ، لە مێژووی (١٩٨٧/٧/٢١)یش لەگەڵ پۆلێك لاوی ئیسلامخوازی دەڤەرەکەدا هیجرەت دەکات‌و دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی حەمزەی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و پێشمەرگەیەکی چوست‌و چالاك بووو لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانیدان هەرگیز کەمتەرخەمی نەدەزانی، لە داستانی قەڵاتووکانیشدا رۆڵی بەرچاوی گێڕاو خاوەنی هیممەتێکی

بەرزو زەبری گورچکبڕ بوو، لە راپەڕینی ئازاری (٩١)یشدا کە ئەو رۆژە بوو پێشمەرگەو رێکخستنە گیان لەسەر دەستەکانی بزووتنەوە لێی دەگەڕان بۆ ئەوەی ئەرکی ئیسلامیانەی خۆیان بە زەبر وەشاندن لە دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعس‌و تەمبێ کردنی ئەو ستەمکارانەو لەسەر کردنەوەی جەماوەری ستەمدیدە ئەنجام بدەن، کاک خدر بۆسکێنی وەکو هەڵۆ خۆی گەیاندە ناو شەپۆلی جەماوەرو دەورێکی بەرچاوی لە راپەڕین‌و راماڵینی دوژمندا بینی‌و هەر شوێنێك پێویست با لەوێ بەرسینگی لە دوژمن دەگرت، شەهید هەمیشە بە رەوشت‌و وریایی‌و باڵای بەرزو چەك‌و تاقمە توندوتۆڵەکەیەوە لە ناو پێشمەرگەکانی مەڵبەندی (٣)و تیپی (٦١)ی باوەڕو (٩٩)ی سەربەستیدا دەناسرایەوە.

سەرەنجام لە کاتی بەرگری لە راپەڕین‌و لە شەڕێکی نابەرامبەردا لەگەڵ عەفلەقیە کورد کوژەکاندا کاتی پەلامار هێنانەوەیان بۆ سەر کوردستان لە مێژووی (١٩٩١/٣/٣٠) لە (پردێ)ی سەر بە کەرکووك کەوتە بەر گوللەی ژەنگاوی دوژمنانی ئیسلام‌و گەلی کوردو لەو داستانە مەزنەی بەرگریدا لەگەڵ شەهیدان کاك (زانا)و (کاکە)دا بوونە ئەستێرەیەکی گەشی ترۆپکی سەروەریی‌و تاجی رووسووریی‌و شانازی سەری ئیسلام‌و کوردستان. تەرمەکەی شەهید فەقێ خدر بۆسکێنی هەر لە زێدی خۆیی‌و لە گۆرستانی گوندی بۆسکێن بە خاك سپێردراوە.

شەید: موئەیید حسێن موحەممەد

ناسراو بە (موئەیید حسێن هەنارەیی)

ساڵی (١٩٧٠) لە شاری هەولێر چاوی بە ژیانی پڕ لە ناسۆرو مەینەتی میللەتەکەی هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی (سێبەردان)و شاری هەولێر بەسەربردووەو هەر لە سێبەردان خراوەتە بەر خوێندن‌و قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو لە کۆمەڵگای (کەسنەزان)یش ناوەندی خوێندووەو پاشان لە ئامادەیی (کوردستان) درێژە بە خوێندن دەدات.

شەهید موئەید ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لەگەڵ هەڵگیرسانی ڕاپەڕینەکەی ئازاری ١٩٩١ی گەلی کوردستاندا لە ریزی هێزەکانی بزووتنەوەدا دەبێتە پێشمەرگەو چەکی بەرگریکردن لە خاك‌و بیروباوەڕەکەی لەشانکردووە، ئەو کاتەش کە ڕژێمی بەعسی وەدەرنراو لە کوردستان بە سوپاو تووڕەییەکی زۆرەوە هێرشی هێنایەوە بۆ کوردستان خەڵکی بە کۆمەڵ ڕەویان دەکردو وڵاتیان بەجێدەهێشت شەهید موئەید هاوشانی برا پێشمەرگەکانی لە بزووتنەوەی ئیسلامی لە شاری هەولێر رووبەڕووی ئەو سوپا دڕندەیە بوونەوەوسەرەنجام لە مێژووی (١٩٩١/٤/٢) شەهید موئەید لەلایەن ئەو سوپایەوە دەستبەسەر دەکرێت‌و بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات‌و کەس نازانێ تەرمەکەی دەکەوێتە کوێ.بەم شێوەیە کاك موئەیەد دەبێتە یەکێکی تر لە شەهیدانی ڕێبازی ڕزگاری‌و ئەستێرەی ترۆپکی سەروەری‌و وەکو هەزاران ڕۆڵەی تری گەلی کوردی ستەمدیدە بێ گۆڕوگڵکۆو بێ سەرو شوێن دەمێنێتەوەو بەسەربەرزی‌و ڕوو سوورییەوە بەرەو بارەگای خوای گەورە دەگەڕێتەوە.

شەهید: شێروان عوسمان حاجی
ناسراو بە (موحەممەد حاجی)

ساڵی (١٩٦٨) لە بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەری عەشیرەتی خۆشناو لە گەڕەکی خانەقای هەولێر چاوی بەژیان هەڵێناوەو ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (سۆران)ی سەرەتایی چۆتە بەرخوێندن و بەهۆی سەختی ژیان و کاروکەسابەتەوە نەیتوانیوە درێژە بە قۆناغەکانی تری خوێندن بداتو دەستی کردووە بە شاگردییو فیتەریی.

ساڵی (١٩٨٦) راپێچی سەربازی کراوەو لە سلکی کۆماندۆدا ماوەی چەند مانگێك ماوەتەوەو پاشان فیراری کردووە.

ساڵی (١٩٨٨) ئیلتیزامی ئیسلامی تیایدا رەنگی داوەتەوەو بەگەرمی هاتووچۆی مزگەوتو وتاربێژەکانی کردووەو بەڕاستییەکانی ئیسلام ئاشنابووەو خۆشەویستی کاری ئیسلامیو رێکخراوەیی لەدڵدا رسکاوە.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو چالاکانە ئەرکەکانی راپەڕاندوون و نهێنییەکانی پاراستوون.

شەهید شێروان خۆشناو لەگەڵ ئامادەسازییەکانی جەماوەری کوردستان و لایەنە سیاسییەکاندا بۆ راپەڕین، لەچوارچێوەی رێکخستنە جوامێرەکانی بزووتنەوەدا گورج وگۆڵانە دەکەوێتە کارو لە (١٩٩١/٣/١١) کە خەڵکی قارەمانی شاری هەولێری هۆلاکۆ بەزێن وەکو بورکان بەڕووی بەعسییەکاندا دەتەقێتەوەو شاری قەڵاو منارە وەڵامی نەعرەتەی (٥)ی ئازاری کێوە رەش و حاجیلە دەداتەوە، لەگەڵ شانە چەکدارەکاندا بە هوتافو هاواری ألله أکبر مەردانە هێرش دەکاتە سەر دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی رژێمو بەم پێیە بەحەماسەتی پێشمەرگەو رێکخستنە دلێرەکان و جەماوەری هەڵمەتبەر دۆزەخێك بۆ بەعسییەکان دادەخرێتو کاکە شێروانیش لەنێو ریزی پێشمەرگەو

ڕێکخستنە قارەمانەکانی بزووتنەوەدا لەو ڕۆژە شانازییەك بۆ خۆیی و ڕێبازەکەی تۆماردەکات،پاشان بە هەمان حەماسەتەوە بەشداری ڕزگارکردنی شاری کەرکووکی کوردستان دەکات، کاتێکیش ڕژێم پەلاماری دڕندانەو بەربڵاو بۆ سەر جەماوەری ڕاپەڕیوی کوردستان دەستپێدەکاتەوە، کاکە شێروانی پێشمەرگەی گیان لەسەر دەست لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا ئامادەی بەرپەرچدانەوەی ڕژێمو پارێزگاری لە جەماوەری ڕاپەڕیوو خاکی کوردستان دەبێتو دەزانێ کە بەرگری لە نیشتمانو بەگژداچوونەوەی ستەمو ستەمکاران ئەرکێکی بنەڕەتی مسوڵمانەتییە، شەهید زۆرجار دەیگوت: "سوپاس بۆ خوا لە سەربازیکردن بۆ حزبی بەعس ڕزگاری کردمو گێڕامی بەیەکێك لەو پێشمەرگانەی بەرگری لە ئاییني پاکی ئیسلامو گەلی چەوساوەی کوردستان دەکەن" هەروەها دەیگوت: "چەند خۆشە مرۆڤ لەپێناوی ئاییني خواو نەتەوەی خۆیدا شەهید بکرێت"، بۆیە هەر لە قوشتەپەو پاشان لە شاوێسو مەلا ئۆمەرو مەصیف صلاحەددین پێبەپێ بەشداری بەرەنگاریو بەرگری دەکات.

کاتێکیش شەڕێکی قورسو یەکلاکەرەوە لەنێوان پێشمەرگەی کوردستانو سوپای ڕژێمدا لە (دەربەندی کۆڕێ) بەرپادەبێت، شەهید شێروان کە لەگەڵ هێزێکی جەربەزەی بزووتنەوەدا هاوشانی هێزی پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکان لەوێ دەبێت، بەرگرییەکی کەم وێنە دەکەنو زیانێکی زۆری گیانیوماڵی بەر ڕژێمو سوپا لەرزۆکەکەی دەگاتو بەچەندان تانكو زرێپۆش تێکدەشکێنرێن، بەجۆرێك کە ئەم بەرگرییە دلێرانەیە بوو بە یەکێك لە داستانە دیارو بەناوبانگەکانی ڕۆژانی بەرگریی لە ئایینو گەلو نیشتمانو کاریگەری بەرچاوی بەسەر

بارودۆخەکەدا هێناو لەدوای ئەو شەڕەوە مەسەلەی دانوستان لەنێوان هێزی پێشمەرگەو رژێمدا هاتەئاراوە.

مایەی شانازییە کە لەم داستانە مێژووییەدا پێشمەرگەکانی ئیسلام رۆڵێکی گرنگو کارایان گێڕاو ئەم راستیو سەروەرییەشیان لە (١٩٩١/٤/١١) بەخوێنی ئاڵی شەهیدان (کاک مەلا عومەر)ی مەسئول عەسکەری مەڵبەندی هەولێرو (کاکە شێروان) تۆمارکرد، شان بەشانی هێزولایەنە سیاسیەکانو جەماوەری بەرگریکار لەئایینو گەلو نیشتمان، کەچی مەخابن ئەم راستیە گەورەو حاشا هەڵنەگرە لەلایەن هەندێ لایەنو کەناڵی ڕاگەیاندنەوە پەردە پۆش دەکرێو دەشاردرێتەوە، بەڵام ئەم ڕاستیو سەروەریانەی کاروانی جیهادی ئیسلامی کوردستان وەك خۆر دەدرەوشێنەوەو بەری خۆریش بە بێژنگ ناگیرێو جوانیش لە ڕاستی ئینصاف دایە وەکو گوتویانە (الانصاف خیر الاوصاف).

شایەنی باسە دواتر تەرمی پیرۆزی هەردوو شەهیدی دڵ پڕ لە باوەڕو ئەوینی نیشتمان دوای تۆمارکردنی داستانەکە لە گۆڕستانی (سەرمەیدان) لە شەقڵاوە بەخاك سپێردران.

شەهیدی سەرکردە:
جەمال ئەحمەد فەتتاح ئەحمەد
ناسراو بە (صەلاحەددین)و
(مامۆستا جەمال شارباژێڕی)

کاروانی رابوونی ئیسلامیی‌و بزاڤی رزگاریخوازیی وەك داربەڕووی بنارە چیاکان رەگ‌و ریشەی بە هەموو کون‌و قوژبنێکی کوردستانی نیشتمانەکەی صەلاحەددین‌و شێخ سەعیدی پیران‌و شێخ مەحموودو نەورەسیدا بڵاوبۆتەوەو مەشخەڵە درەوشاوەکەی سەرپاکی گوندو شارەکانی گرتۆتەوەو لە خوێن‌و دەماری حەشاماتی مسوڵمانی کوردەواریدا بۆتە ئۆخژنی هیواو ئومێدو تەزووی بوێری‌و مەردایەتی... بەڕاستی هەر دەبێ واشبێ، چونکە ئەم بزاڤە خوایی‌و کاروانی نوورە وەجاخی روونی کوردان‌و هەوێنی رەسەنایەتی‌و قەڵغانی سەر سەرو پەرژینی دەوروبەریانەو لە نامۆیی‌و هەڵدێران‌و داوەشاوەیی سایکۆلۆژی‌و دەروونبەزین دەیانپارێزێ‌و بەرەو رێبازە پڕ سەروەرییەکەی پێغەمبەری پێشەوا (صلی الله علیه وسلم)، دەستیان دەگرێ کە تەقواو پەروەردەو جیهادو تێکۆشانی پێکەوە گرێداوەو جۆشداوەو رێگای چەسپاندنی حوکمی خواو سەرەنجام وەدیهێنانی ئازادی راستەقینەو سەرفرازیی‌و دادپەروەریی‌و بەختەوەریی هەتا هەتاییە.

ئەوەتا خوێنی شەهیدە سەروەرەکانی ئەم بزاڤ و کاروانە خواویستە وەك بارانی پەڵە ئیقلیم گیرەو هەموو رەوەزو لوتکەو بستووو گەوەو گردو دۆڵ‌و لاپاڵێکی گرتۆتەوە، بەرەکەت‌و تریفەی خوێنی گەشی ئەو عەزیزانە، ئاسۆی ئایندەی رۆشنکردۆتەوە، یەکێك لەو شەهیدە قارەمان‌و فەرماندە ئاکار پەسەندانەی ئەم بزاڤە خواییە مامۆستا جەمال ئەحمەد شارباژێڕییە، کە لە ساڵی (١٩٥٧) لە گوندە زەنوێرو شاخاوییەکەی (قوڵەڕەش)ی ناوچەی سەرسەوزی شارباژێڕی سەر بە شاری سلێمانی چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لە گوندەکەیان بەسەر دەبات‌و پاشان لە قوتابخانەی (خەمزە) تا

شەشەمی سەرەتایی دەخوێنێ، دواتر لە سلێمانی دەست بە خوێندنی قورئان‌و زانستەشەرعییەکان دەکات‌و لای مامۆستایان (مەلا فەتتاحی باپیری‌و مەلا فەرەجی واژەو مەلا عەبدوڵڵای چوارتایی) دەخوێنێ‌و شارەزایی باش لە قورئان‌و فەرموودەدا پەیدا دەکات.

کەس نەیدەزانی رۆژێك دادێ کاکە جەمال لەو گوندە تەریك‌و بێ نازەوە دەستە چیلەی رابوونی ئیسلامیی هەڵدەگرێت‌و بە شەبەقەکەی ماڵە نوتەکەکان رووناك دەکاتەوەو هۆبەی کوردان لەپاش چەندەها ساڵ نامۆیی لە هەواری باسەفای جیهاد هەڵدەداتەوەو سەرەنجام شوێن پێی عومەرو حەمزەو سەید قوطب هەڵدەگرێت‌و هەر بە رێبازە خوێناوییەکەی واندا بەرەو بارەگای پەروەردگاری دەڕواتەوە.

سەرەتا ساڵی (١٩٨٣) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندیی ئیسلامی (رابطة)وە دەکات، بەهۆی موتاڵای کتێبەکانی مامۆستا موحەممەدی شارەزووری‌و وتارەکانی مامۆستا شێخ موحەممەدی بەرزنجی‌و شەپۆلی بێداری ئیسلامی کە لە رێی مامۆستایانی دڵبێدارو رۆشنبیرانی ئیسلامییەوە رۆژ بەرۆژ بەگوڕتر دەبوو، زیاتر بیروهۆشی فراوان دەبێت‌و ئاسۆ بەرروونی دەبینێت.

بۆیە بە تەواوی رقی لە سایەی بەعسی شوومی ستەمکار دەبێتەوەو مەزلومییەتی میللەتەکەشی حەجمینی لێدەبڕێت‌و سەرەنجام بڕیاری هیجرەت دەدات‌و لە ١٩٨٥/٥/٥ بە خۆی‌و خانەوادەکەیەوە دەچێتە دەرێ‌و لەم هیجرەتەشدا خانەوادەکەی رێی لە (چاڵە خەزێنەو سنەو ئۆردوگای وەرامین‌و دێ گولان‌و مەریوان‌و کانی سانان‌و براڵەی شلێرو بۆیەن‌و شوێی بانە) دەکەوێت‌و تا ساڵی (١٩٩٢) خانەوادەکەیان کاڵەی غەریبی دادەپێچێت‌و لەو ساڵەداو دوای راپەڕینەکەی ئازاری (١٩٩١) دەگەڕێنەوە بۆ سلێمانی.

مامۆستا جەمال شاربازێڕی هەرچەندە کە قاچێکی ناتەواو بوو، بەڵام بڕواو ورەو ئومێدی لە چیا گەورەتر بوون و ئەو بزووتنەوە جیهادییەی کە بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەدی بەرزنجی لە ساڵی (١٩٨٤) ەوە جیهادی دژی رژێمی بەعس راگەیاندبوو هیواو ئاواتی ئەو بوو، بۆیە وەك کەسێکی دامەزرێنەرو پێکهێنەر لەتەك دەیان زاناو کەسایەتی شۆڕشگێڕی وەك مامۆستا موحەممەدی رازی و سەدان لاو لە (رابطة)دا لە ناوخۆو دەرەوەدا هەڵدەسوڕاو وەك بیلبیلەی چاوی خۆشی دەویست و لە مەفرەزە سەرەتاییەکاندا زیاتر لە کەسێکی ساغ بە جموجۆڵ و چالاکی بوو، لە جەولەکاندا بەسام و هەیبەتەوەو لەخۆبوردووانە رێی دەبڕی و لەپاڵ ئەرکی پێشمەرگایەتی و فەرماندەییشیدا وەکو بانگخوازێك رۆڵی دەبینی، ساڵێك بە خێزانەوە لە ناوچەی شلێر کە بارەگای سەرکردایەتی و پێشمەرگەی لێبوو دەمێنێتەوەو بەشداری چەندان چالاکی و مەفرەزەی تایبەتی و جەولەو شەڕەکانی (بۆسکێن و سیاگوێز)ی ناوچەی پێنجوێن دەکات.

کاتێکیش کە رژێمی بەعس شاڵاوی بەناو (ئەنفال) دەستپێدەکات چەند مەفرەزەیەکی هێزی (فاروق)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی رووەدەکەنە قەندیل کە بارەگای هێزەکانی (حەمزەو ئازادی) لێدەبن، مامۆستا جەمال یەکێك دەبێت لەو فەرماندانەی لەپاڵ ئەو هێزەدا دەکەوێتە گەڵ هێزی (حەمزە)و لە ناوچەکانی کەڵەکینو شێخ شەرۆو کونە کۆترو خڕندۆڵی قەندیل دادەمەزرێن، ئەوسا کە ساڵی (١٩٨٨) بوو دوژمن چەندین پەلاماری بۆ سەر ناوچەکەو هێزەکانی پێشمەرگە دەهێنا، بەڵام هەموو جارێك لەگەڵ بەرگریو زەبری توندی پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی ئیسلام بەتایبەتی لە سنووری کەڵەکین رووبەڕوو دەبووەوە، کە مامۆستا جەمال وەك پێشمەرگەو فەرماندەیەکی دیار لەناو ئەو هێزەدا بە گورجو گۆڵیو ئازایەتیو پێکراویو جەماڵی نوورانییەوە دەبینراو ورەو وزەی بە هاوسەنگەرانو برا پێشمەرگەکانی دەبەخشی، هەروەها لەپێش راپەڕینیشدا بەمەبەستی ئامادەسازی پێشمەرگەی بزووتنەوە بۆ راپەڕین، مامۆستا جەمال لە خدراوا بەشداری گواستنەوەی کاروانەکانی چەكو پێداویستییەکانی دەکرد بە کوێستانەکانی گوێزێو سادردا بۆ سنووری نێوزەنگو نۆکان کە لەوێوە هێزێکی گەورەی بزووتنەوەو لایەنەکان خۆی گەیاندەوە رانیەی دەروازە، شایانی باسە مامۆستا جەمال جێگای ئەوپەڕی متمانەو حورمەتی سەرکردایەتیو رابەرە زاناو تێکۆشەرە یەك لەدوای یەکەکانی کاروانە جیهادییەکە بریتی بوون لە مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجیو مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەییو مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیزو بەتایبەتی خودی مامۆستا عەلی باپیر بوو، بۆیە سەرەڕای پێسپاردنی دەیان بەرپرسیارێتی گرنگ لەگەڵ تەشکیلەی مەڵبەندەکانی بزووتنەوەی

ئیسلامیشدا کە لە سەرەتای ساڵی (١٩٩١)و بەر لە راپەڕین ئەنجامدرا
وەك یەکەمین لێپرسراوی مەڵبەندی (٣) دەستنیشان کراو تا رۆژی
شەهیدبوونیشی ئەو بەرپرسیارێتییە گرنگەی هەر بە ئەستۆوە بوو.
مامۆستا جەمال لە هەڵسوڕان و ئازایەتیدا نموونەو سەرمەشقی براکانی
بوو، بە هۆی ئەو شارەزاییە زۆرەی لە کاروباری چەك و چۆڵ و
سەربازییدا هەیبوو، بەردەوام خەریکی راهێنان و فێرکردنی برایانی
پێشمەرگە بوو.

شەهید لە راپەڕینیشدا جێدەستی تەواو دیار بووو وەکو فەرماندەیەك
لە خەتی هەیبەت سوڵتان و قەرەهەنجیرو کەرکووك و تا معەسکەر
خالید رۆڵی مەردانەی نواندووە، لە دوای رزگارکردنی کەرکووك بە
چەکی دژی هەوایی (٥٧)ملم کۆپتەرەکانی بەعسی دەدانەبەر،
کاتێکیش بەعس دژەهێرشی بۆ سەر کەرکووك و معەسکەر خالید
دەستپێکردەوە، مامۆستا جەمال و پێشمەرگەو فەرماندەکانی تری
بزووتنەوە ئاخر کەس بوون کە شاریان دوای شەڕێکی سەختی
نابەرابەرو بەرگرییەکی کەموێنە بەجێهێشت، پۆلە شەهیدەکەی
کەرکووکیش زیندووترین و باشترین بەڵگەی ئەو راستییەیە کە تا
ئێستاش تەرمە پیرۆزەکانیان بێ سەروشوێن ماونەتەوە.

مامۆستا جەمالی قارەمان شەوو رۆژ پڕکارو سەرقاڵی پەروەردەکردن و
راهێنانی پێشمەرگە بوو لەسەر کاروباری سەربازی و پەروەردەیی و
هونەری شەڕکردن، دەیویست ئەزموون و شارەزایی خۆی بۆ برا
پێشمەرگەکان بخاتەڕووو فێریان بکات، ئەوکاتەش کە بەهۆی دژە
هێرشی رژێمەوە بۆ سەر جەماوەری راپەڕیوی کوردستان جەماوەر
تووشی ئاوارەیی و کۆچی ملیۆنی و حزب و لایەنەکانیش دووچاری
چۆڵکردنی بارەگاکانیان بوون، مەڵبەندی سێی بزووتنەوە لە رانیە

بڕیاری چۆڵنەکردنی بارەگاکەیداو لەپاڵ ئەوەشدا چەند بارەگایەکی خەلفی لە ناوچەی پشدەر دامەزراندن‌و یەکێك لەو بارەگایانە بارەگای (دۆڵی نێسیێ)ی خەتی گەناو بوو کە مامۆستا جەمالیش جارجارە بۆ مەشق‌و راهێنانی پێشمەرگە دەچوو بۆ ئەوێ، مەخابن لە یەکێك لە خولەکانی مەشقدا کە خودی مامۆستا جەمال وانەی کردەیی لەسەر ئاربیجی دەگوتەوە لەکاتی تاقیکردنەوەی ئاربیجیداو بەهۆی تەقینەوەی خودی ئاربیجییەکە لە رۆژی ١٩٩١/٥/٦ دڵە گەورەکەی کە پڕاوپڕ بوو لە ئەوینی خواو چەوساوان لە لێدان کەوت‌و گەیشتە کاروانی شەهیدانی ئیسلام، دواتر تەرمەکەی لە نێو حوزن‌و ماتەمی هاوسەنگەرانیدا گەیەنرایەوە رانیەو یەکسەر لە گۆڕستانی (کێوەڕەش) کە هاوکات بوو لەگەڵ بەخاك سپاردنی شەهیدان کاکە زاناو کاکەی برایدا کە لەدوای شەهیدبوونیانەوە لە ٣/٣٠ لە پردێ، ئەو رۆژە تەرمەپاکەکانیان هێنرابوونەوە لەگەڵ ئەوانداو بە پەرۆشی قووڵ‌و فرمێسك باران ووردە ووردە دوور لە بەشداری خێزان‌و منداڵەکانی کە لە ئێران بوون ئەسپەردەی خاك کرا.

مامۆستا جەمالی فەرماندە کە هەموو ژیانی خۆی بەم ناتەواوی جەستەیی‌و بەنێو ئەو هەموو هەورازو نشێوو ئەو دیواودیو و تاڵی‌و سوێرییەدا گوزەراندووە لە ساڵی (١٩٨٢) خێزانی پێکەوە ناوەو دوای خۆی سێ کوڕو دوو کچی بەناوەکانی (قارەمان‌و موحەممەدو سومەییەو نوسەیبەو باوەڕ) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: نەجمەددین عەبدوڵڵا ئیسماعیل
ناسراو بە (هێمن قەنناس)

ساڵی (١٩٧١) لە شاری کەرکووك لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە شاری هەولێر بەسەر دەبات، قۆناغەکانی خوێندنی لە قوتابخانەی (نبراس)ی سەرەتاییو ناوەندی (١٤ی تەممون)ی کوڕانو ئامادەیی (ئازادیی)کوڕان تەواودەکات.

کاکە هێمن هەر لە ساڵی (١٩٨٨) وە سەروکاری لەگەڵ ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی پەیداکردووە تا ساڵی (١٩٩١) دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (٤)ی بزووتنەوەی ئیسلامی کاك هێمن نموونەی پێشمەرگەی پارێزگارو ئەدەبو ڕەوشتی بەرزبوو، زۆر بەشەرمو بەڕێز بوو،گوێڕایەڵو پابەندبوو بەفەرمانەکانی سەرووبراگەورەی خۆی، لە زۆرنەبەردیدا دەوری بەرچاوی هەبووە وەکو ئازادکردنی شارەکانی هەولێرو کەرکووكو لە شەڕی بەناوبانگی (کۆڕێ)شدا کاکە هێمن بە خۆیو (قەنناس)ەکەیەوە توانی نیشانە لە دڵی دوژمن بگرێ.

دواجار لەکاتی دەوامی پێشمەرگایەتیدا لە (کاولۆکان) کە سەربازگەیەکی گەورەی مەشقی هێزەکانی بزووتنەوەی لێدەبێت، بە کارەساتێکی دڵتەزێن لە مێژووی(١٩٩١/١٠/٢٩) لەگەڵ شەهید عەبدولقەهاردا شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە هەولێر بەخاك دەسپێردرێت.
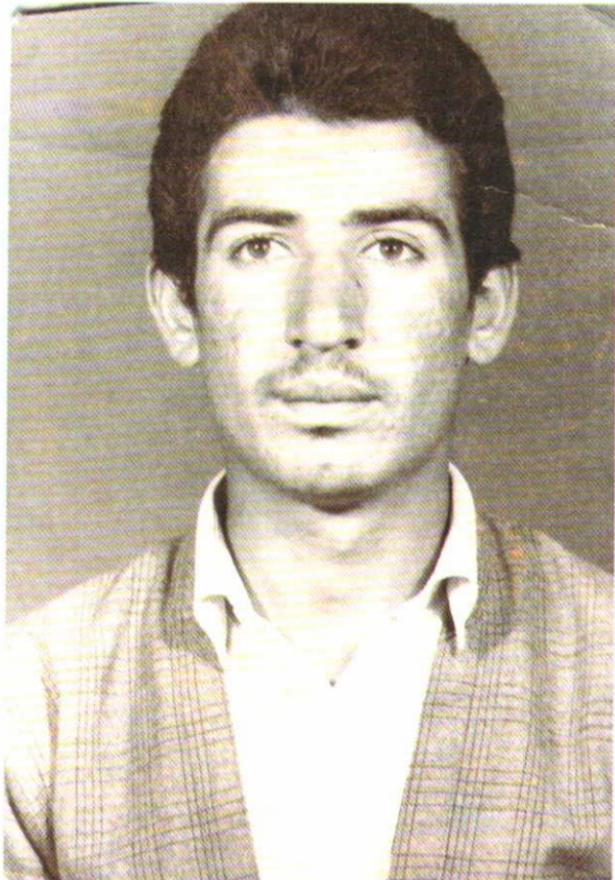
شەهید: تەحسین کەریم قادر ئەمین
ناسراو بە (عەبدولقەهار)

ساڵی (١٩٧٢) له (سماقوڵی گرتك) لەدایكبووەو ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان لە قوتابخانەی سماقوڵییش قۆناغی سەرەتایی دەخوێنێ.

ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكات و ئەو ماوەیە سەرگەرمی قورئان خوێندن و كاری ئیسلامیی خۆی دەبێت، هەر لەو كاتەدا شەهید پێنج (جوزء) لە قورئانی پیرۆز لەبەردەكات.

ساڵی (١٩٩١) چەكی پێشمەرگایەتی لەشان دەكات و دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (٤)ی بزووتنەوەی ئیسلامی، لە نەبەردییەكانی ئازادكردنی هەولێرو كەركووك و شەڕی كوڕێدا نموونەی پێشمەرگەی ئیسلامی بەرجەستە دەكات، ئەوەی هاوڕێ و دۆستانی شەهید لێی دەگێڕنەوە كە چەند رۆژێك بەر لە شەهیدبوونی هەروەك هەواڵێك لە پەنهانەوە بەر گوێی كاك عەبدولقەهار كەوتبێ بەسەر خزم و دۆستانیدا دەگەڕێت و داوای گەردن ئازادییان لێدەكات، تا دواجار لە شەوی(٢٩/٣٠-١٠-١٩٩١)لە (كاولۆكان)ی سەر بە رەواندوز لەكاتی دەوامی پێشمەرگایەتیدا بەكارەساتێكی دڵتەزێن شەهید دەبێت و تەرمەكەی لە گۆڕستانی (كەسنەزان)ی سەربەهەولێر تەسلیم بە خاك دەكرێت.

شەهید: فارس عەباس مەجید
ناسراو بە (ئوسامە)

شەهید ساڵی (١٩٧٢) لە شاری هەولێری قەڵاو منارە هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە هەولێر بەسەربردووەو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (باداوان)ی سەرەتاییو ناوەندی لە قوتابخانەی (قەندیل)ی کوڕانو پاشان دواناوەندیی دیراساتی ئیسلامیی تەواوکردووەو لە کۆلێژی شەریعەی زانکۆی دهۆك وەردەگیرێت، بەڵام لەبەر خراپی باری ژیانی خێزانەکەی دەستبەرداری خوێندن دەبێت، شەهید فارس خاوەنی بەهرەی جوان نووسی بووەو دوای شەهیدبوونیشی چەند نموونەیەك لە تابلۆ جوان نووسیەکانی لێ بەجێماونو کەسێکی ژیرو دڵسۆزو مەندو هێمن بوو.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دەبێتە کادیری ڕاگەیاندنو بەشداری بەرچاو لە ڕاپەڕینو ڕزگارکردنی شاری هەولێر دەکاتو هەر لە هەمان ساڵو لە هەولێر دوای پەلاماردانەوەی ڕژێم بۆ سەر جەماوەری ڕاپەڕیو لەلایەن ڕژێمەوە دەستگیر دەکرێو تا ئێستاش بێ سەروشوێنەو وەکو هەزاران ڕۆڵەی زوڵملێکراوی ئەم میللەتە بێ گۆڕو گڵکۆو دورلە نیگای کەسو کارو خۆشەویستانی دەمێنێتەوە.

شەهید: مەغدید ئەسعەد مستەفا فەیزی
ناسراو بە (موجاهید)

ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (سوسێ)ی دۆڵی سماقوڵی لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیاندا بەسەربردووە، قۆناغی خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی سوسێ دەخوێنێو بۆ قۆناغی ناوەندیش دەچێتە ناوەندی (کامەران) لە شاری هەولێر.

شەهید ساڵی (١٩٨٣) هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت، شەهید هەر لە تەمەنی لاوێتییەوە خەمی ناڕەحەتی ژیانی هاوزمانەکانی لەشان دەنێو دەبێتە پێشمەرگە لە ریزەکانی (یەکێتی نیشتمانی کوردستان)دا، پاش سێ ساڵو لەگەڵ کردنەوەی بارەگاکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا لە ناوچەی خۆشناوەتی کاکە مەغدید پەیوەندی بە هێزی (شافیعی) بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو خەمی ئەمجارەی دەبێتە دوو خەم، خەمی نەتەوەکەیو خەمی دینو بیروباوەڕەکەی، شەهید پێشمەرگەیەکی بە ورەو هەڵسوڕاوی بزووتنەوە دەبێتو بەهۆی ئەوەوە کە بەمنداڵی لەگوند پەروەردە بوو بوو، لە بەڕێوە بردنی کاروبارەکانی بارەگاکاندا زۆر کارامەو لێزانو ئازابوو، کەلێنی زۆری لە ڕاپەڕاندنی کارەکاندا پڕکردبووەوە، بەتایبەت ئەو کارانەی کە بەهەموو پێشمەرگەیەك ئەنجام نەدەدران، وەکو بارهێنانو بارلێنانو بردنو دیاری کردنی جێگەو ڕێگەی گونجاو بۆ بارەگاو هێزی پێشمەرگە، لەڕاستیدا لەم بوارانەو لەزۆر بواری تریشدا شەهید موجاهید لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەکی هاوشێوەیدا لایەکی هێزی شافعییان گرتبوو، شەهید پێشمەرگەیەکی بوێرو بەجەرگ بوو،

ناوو شۆرەتی ئازایەتیو مەردایەتی لە نێو هێزی پێشمەرگەی ئەوکات بەگشتیو دۆڵی سماقوڵی بەتایبەتی دەنگی دابووەوە.

هەقی خۆیەتی بگوترێ کە لەم ڕووانەوە وانەی گەورەی پێشکەشی پێشمەرگە تازە هاتوەکان دەکردوو هەموانی قەرزدارو منەت بار کردبوون، هەروەها شەهیدموجاهید لە چەندین نەبەردیدا دەوری کارا دەگێڕێت لەوانە شەڕی (جادەی کۆیە)وشەڕی چیای بەنەباویو چەندین عەمەلیاتی ناو شارەکان، ئەمە جگە لەوەی لە ڕاپەڕینە مەزنەکەی ئازاری (١٩٩١)داو لە ئازادکردنی شارەکانی هەولێرو کەرکووکدا نموونەی پێشمەرگەی ئازاو بەجەرگ بووە، شەهید دووجار لەلایەن جەللادەکانی بەعسی خوێنڕێژەوە دەستگیرکراوە، جارێک شەش مانگو جارێکی تریش هەشت مانگ لە زینداندا بووە، دواجار لە شاری سۆران لەگەڵ هاوڕێیەکیدا بە ناوی (فاخیر ئەسعەد) لەلایەن دەستێکی ڕەشەوە لە ساڵی (١٩٩١) دەگیرێنو بێ سەروشوێن دەکرێن.

شەهید: کەمال وسو برایم وسو

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (زەنگلان)ی ناوچەی پشدەرە ڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتووەتە دونیاوە، هەر لە سەرەتاوە لەگەڵ بنەماڵەکەیاندا خەریکی کارو کەسابەتو مەڕداریو گەرمێنو کوێستان بووەو بەوهۆیەشەوە دەرفەتی خوێندنی بۆ نەڕەخساوە، دوای راگوێزانی پشدەر لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە ساڵی (١٩٨٨) ماڵیان دەبرێتە کۆمەڵگەی (جدیدە)ی هەولێر.

ساڵی (١٩٩١)و لە کاتی راپەریندا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە تیپی (٩٩)ی پشدەرو لە مەڵبەندی (٣)ی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو لە راپەرینیشدا چالاکو گورجوگۆڵ بووە، کاتێك کە بارەگای تیپەکەیان لە دەربەندی رانیە نیشتەجێ دەبیٚو دەبینیٚ لە چیای کێوەڕەشدا لوغمی زۆری رژێم هی سەردەمی شۆڕشی ئەیلولو ساڵانی دواتر هەیە، بە پشت بەستن بەو خەمخۆریو پەرۆشەی دەرهەق بە گەلەکەییو ئەو زانیارییە کەمەی لەسەر هەڵگرتنەوەی لوغم هەیبوو، لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەکی تردا دەست دەکات بە هەڵگرتنەوەی کۆنە لوغەکانو تا (٥٠٠) دانەیان لەگەڵ مامێکیدا بە ناوی (عەبدوڵڵا برایم وسوو) لیٚ هەڵدەگرنەوە، سەرەنجام قینی خاچپەرستانەی بەعسیان لە لوغمێکدا لە مێژووی (١٩٩٢/٣/١٩) بەروویدا تەقیەوەو لەگەڵ (عەبدوڵڵا برایم وسوو)ی مامیدا شەهیدبوونو گەیشتنە سەر ترۆپکی سەروەرییو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك سپێردراوە.

شەهید: عەبدوڵلا برایم وسو

سالّی (١٩٥٧) له گوندی (زەنگلان)ی ناوچەی پشدەرە ڕەقەی سەربە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتووەتە دونیاوە، لە نێو کوێرەوەریو ژیانی رەوەندایەتیو گەرمێنو کوێستاندا گوزەراندوویەتی، لە پێش راپەریندا رۆلّی بەرچاوی لە کارو چالاکی ئیسلامیو یارمەتیدانی پێشمەرگەکانی هێزی (حەمزە) کە لە قەلاتووکانو ناوچەی بەستەمەلەو خواری قەندیلدا بنکەو بارەگایان هەبوون بینیوە، لە راپەرینیشدا شێرانە زەبری گورچك بڕی لە بەعس داوەو دەستێکی بالای لە تەمبێکردنیاندا هەبووە، دواتر دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (٩٩)ی پشدەری سەربە مەلّبەندی (٣)ی بزووتنەوەو دلسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیّ، کاتێك بارەگای تیپەکەیان لە دەربەندی رانیە دەبیّ بەهۆی ئەو شارەزاییەی لە هەلگرتنەوەی لوغمدا هەیبووە لەگەلّ کاك (کەمال وسوو)ی برازایدا دەست دەکەن بە لوغم هەلگرتنەوە لە چیای کێوەڕەش، بەمەبەستی دوورخستنەوەی زیانو مەترسی لە خەلکی دەڤەرەکە، مەخابن دوای هەلگرتنەوەو پوچەلکردنەوەی (٥٠٠) لوغم، لە مێژووی (١٩٩٢/٣/١٩) لوغمێکی ژەنگاویی بەرجەستەی رقی بەعسیان بە روویاندا تەقییەوەو هەردووکیانی شەهید کردوو ئەم راستییەیان بە خوێن لەسەر تاشەبەردەکانی کێوەڕەش نووسییەوە کە خۆیانو بزووتنەوەکەیان دلّسۆزو فیداکاری نەتەوەو نیشتمانن و لە پێناویاندا ئامادەی قوربانیدانن.

شەهید: صەدام حەسەن عەلی کاکەخان
ناسراو بە (موحەممەد)

نزیك نوێژی عەسری پێنج شەممەیەكی ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (گاكۆڵ)ی ناحیەی (قۆرەتوو)ی سەر بە قەزای خانەقین لەدایكبووە، ژیانی منداڵیی لە گوندەكەیانو كەلار بەسەردەباتو لە قوتابخانەی (شێروانە) دەچێتە بەر خوێندنو تەنها تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی درێژە بە خوێندن دەدات، پاشان خەریكی كاروكەسابەت دەبێت، كاتێكیش راپەڕینی ئازاری (١٩٩١) بەرپادەبێت لە ناخی كاك موحەممەدیش راپەڕینێك دادەگیرسێو بە رووی دوژمنی داگیركەردا دەتەقێتەوەو لەگەڵ سەرەتای راپەڕیندا پەیوەندی بە یەكێتییەوە دەكات، كاتێكیش لە سیماو قەڵافەتی پێشمەرگەكانی بزووتنەوە رادەمێنێ دەستبەجێو هەر لە ساڵی (١٩٩١)دا بە چەكی شانی خۆیەوە پەیوەندی بە بزووتنەوەوە دەكاتو لە تیپی (شەهید عەلی)و لە بارەگای مزگەوتی شێخ ئیبراهیمی كەلار دەبێتە پێشمەرگە، ئەو پێشمەرگە تازە نەفەسو گورجوگۆڵە جگە لەوەی بەشدارییەكی كارا لە راپەڕیندا دەكات لە دووبارە دەرپەڕاندنەوەی رژێمیشدا لە (١٩٩٢)دا رۆڵی جوامێرانە دەبینیو زۆر سوور دەبێ لەسەر بەشداریكردنی شەڕەكانو راونانی بەعسییەكاندا، تەنانەت جارێكیان كە لەلایەن كاك دڵشاد كەلارییەوە ژمارەیەك پێشمەرگە بۆ هێرشكردنە سەر بەعس دەستنیشان دەكرێنو ئەو دیاری ناكات عاجز دەبێتو زۆر خەفەتی پێوە دەخوات.

ئەم شەهیدە ئازیزە زۆر رقی لە ناوەكەی كە (صەددام)ە بووەتەوەو پێی رازی نەبووە بۆیە لەگەڵ یەكەمین هەنگاوی پێشمەرگایەتییدا لە ریزی بزووتنەوە روو لە هاوسەنگەرانیو بەتایبەتی كاك كەمال حەسەن دەنێ، كە ناوێكی نوێی بۆ دابنێن، ئەوانیش لە نێوان ناوەكانی

(موحەممەدو سەلاحەددین) ناوی موحەممەدی بۆ هەڵدەبژێرن‌و لەوساوە بوو بە کاك موحەممەد بۆ ئەوەی لەسەر ڕێبازو شەریعەتی موحەممەد بژییێت‌و بمرێت.

شەهید موحەممەد زۆر حەزی لە تێکەڵاوی خەڵك‌و پێشمەرگەی بزووتنەوە دەکردو تەنانەت بە مەبەستی یەکتر ناسین‌و خۆشەویستی جەولەی تایبەتی ئەنجام دەدا بۆ سەردان‌و بینینی برا پێشمەرگەکانی لە هەڵەبجەو سلێمانی‌و ڕانیەو سەربازگەی سەلاحەددین‌و هەروەها بینینی مامۆستایان‌و لێپرسراوان.

زۆریش سەرقاڵی پەروەردەکردن‌و قورئان خوێندن دەبووو دەیزانی لەچ سەرچاوەیەکی زوڵاڵەوە دڵ‌و دەروون‌و گیانی ئاوێتەی ئاسوودەیی‌و ئۆخژن‌و ئارامی دەبێت، هەر بۆیە ئەو موحیببەت‌و تامەزرۆییەشی بۆ ئیسلام‌و قورئان‌و حزوری خوا ورەیەکی بەرزو روحێکی سووکی پێبەخشیبوو لە مردن نەدەسڵەمییەوە، تا دواجار هەر لە نزیکی نوێژی عەسرو لە ڕۆژی پێنج شەممەو لە مێژووی (١٩٩٢/٧/٣٠) لە کەلارو لە کاتی بەرگریکردن لە ئیسلام‌و بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێت‌و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: خەلیل موحەممەد عەلی
ناسراو بە (خەلیل حاجی)

ساڵی (١٩٦٩) لەبنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی تاڵەبان لە گوندی (گۆڕە شەلە)ی سەر بە قەزای خانەقین هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە کەلار بەسەربردووەو پاشان لە قوتابخانەی (وەحدە)ی سەرەتایی چووەتە بەر خوێندنو دواتر ئامادەیی پیشەسازی لە دەربەندیخان تەواوکردووە.

ساڵی (١٩٨٨) لە قۆناغی دووەمی خوێندنی ئامادەییدا خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (ئیبراهیمو بیلال) بەجێهێشتوون.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو لە ڕاپەڕینی بەهاری (١٩٩١) دا چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشان، لەناو برا پێشمەرگەکانیدا خۆشەویست بوو، بە دڵسۆزو وەفادار ناسرابوو، هەروەها لە بواری هونەری (کۆنفۆ)دا شارەزاو بەتوانا بووو خولی فێربوونو ڕاهێنانی بۆ برایان دەکردەوە لە گەرمیان، بەر لە ڕاپەڕینیش لەو هونەرەدا بەناوبانگ بوو.

شەهید خەلیل کەسێکی دامەزراوی کەم قسەو بە ویقارو هەڵوێست بووو لە ڕاپەڕاندنی ئەرکەکانی سەرشانیدا دریغی نەدەکرد.

تا سەرەنجام لە ڕۆژی پێنج شەممە (١٩٩٢/٧/٣٠) لە کەلارو لە نزیک مزگەوتی شێخ ئیبراهیم گیانی دەبێتە قوربانی ڕێبازو بیروباوەڕەکەیی‌و دەچێتە ریزی کاروانی هەمیشە زیندووانەوە، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بەرلوت) لە کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەسکەندەر عارف ولایەت عەبدوڵڵا

ساڵی (١٩٦٨) لە شارۆچکەی (خورماڵ)ی باوەشی دەڤەری هەورامان چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووەو هەر لە خورماڵ دەستی بە خوێندنی قۆناغی سەرەتایی کردووەو دواتر سەرقاڵی کارو کاسپی بووە.

ساڵی (١٩٨٦) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (هێمنو وریاو سۆزان) بەجێهێشتوون.

شەهید ساڵی (١٩٨٧) ڕێگای هیجرەت دەگرێتەبەرو سایەی شومی ڕژێمی بەعسی داگیرکەر بەجێدێڵێو سەنگەری بەرگری دەگرێو لە ڕیزی بزووتنەوەی ئیسلامیو لە تیپی (٢١)ی هێزی سەلاحەددین دەبێتە پێشمەرگە، شەهید لە چەندان چالاکی دژ بە هێزەکانی ڕژێم لە سنووری هەورامان بەشدار دەکاو لە ڕاپەڕینو ڕزگارکردنی کەرکووکیشدا ڕۆڵی دیار دەبینێتو ڕقی خۆی بەسەر داگیرکەرانی کوردستاندا دەڕێژێو لەگەڵ پێشمەرگەکان لەسەر دەستەکانی ئیسلامدا لە ڕاپەڕینو کەرکووکی خۆشەویستدا مێژوویەکی پڕ لە سەروەری تۆمار دەکات.

سەرەنجام کاک ئەسکەندەر عارف لە ساڵی (١٩٩٢)دا دڵە گەورەو پڕ لە باوەڕەکەی بە کارەساتی ئۆتۆمبیل لە خورماڵ لەلێدان دەکەوێتو دەچێتە ڕیزی کاروانی نەمرانەوەو هەر لەوێش بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم ئەحمەد مەولود

ناسراو بە (جوتیار)

کاکە جوتیار ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (گردەزبێڕ)ی ناوچەی شارباژێڕ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی لە نێو سروشتی جوانو دڵگیری ناوچەکەدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی گوندەکەیان دەنرێتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی هەر لەوێ تەواودەکات. دواترماڵیان دەگوازرێتەوە بۆ شاری سلێمانیو لەوێ دەچێتە ناوەندیی خوێندنی ئیسلامییو تەنیا دەتوانێت قۆناغی یەکەم ببڕێت، ئیدی دەگیرێ بە سەربازو دوای چوار مانگ لە سەربازی هەڵدێ، بەوهۆیەشەوە دەستگیر دەکرێتو شەش مانگ زیندانی دەکرێت. شەهید جوتیار هەر لە منداڵییەوە پابەندی ئەرکە دینییەکان بووە، ئاشنای مزگەوت بووەو لە حوجرە لە لای (مامۆستا مەلا شەریف)ی کوڕەداوێ خوێندوویەتی.

ساڵی (١٩٨٥) خێزان پێکەوە دەنێتو دەبێتە خاوەنی سێ منداڵ بە ناوەکانی (ئارامو هاوژینو خەندە)، بەر لە راپەڕین رۆڵی کارای هەبوو لە کۆکردنەوەی چەندین گەنجو ئامادەکردنیان بۆ پێشمەرگایەتی لە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا، لە راپەڕینەکەشدا بەشداری چالاکانە دەکات لە گرتنی (ئەمنە سوورەکە)ی سلێمانی، دواتر بەهۆی بڕواو متمانەی زۆر دەکرێتە پاسەوانی (مامۆستا شێخ عەبدول لەتیف بەرزنجی)، لەو ئەرکەشدا دڵسۆزانە هەڵسوکەوت دەکات، تا دواجار لە (٢١-٦-١٩٩٣) لە نێوان بۆکانو مهابات لە کوردستانی ئێران لەگەڵ مامۆستا شێخ عەبدول لەتیف بەرزنجیدا کە لە سەفەرێکی ڕەسمیدا بوو بە رووداوی ئۆتۆمبیل شەهید دەبێتو دەگەڕێتەوە لای پەروەردگارو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (دەباشان) لە شاری سلێمانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد موجاهید موحەممەد ئەحمەد

ساڵی (١٩٧٣) کاك موحەممەد کە سەربە عەشیرەتی (چووچانی)یە لە
شاری کفری لەدایکبووە، هەر لەوێش ژیانی منداڵیی دەباتەسەرو لە
قوتابخانەی (سیروان)ی سەرەتایی نراوەتە بەرخوێندنو قۆناغی
سەرەتایی تەواوکردووەو ناوەندیشی لە قوتابخانەی (مکاسب)
دەخوێنیّو لەوەش زیاتر دەرفەتی خوێندنی نامێنیّو خەریکی
کاروکەسابەت دەبیّو بە پیشەی دوکانداریو سەعات سازییەوە خۆی
سەرقاڵ دەکات.

کاکە موحەممەد گەنجێکی سپی رەنگی تازەپێگەیشتووی زیتەڵو
خوێنگەرم بوو، هەر لە منداڵییەوە پابەندی ئیسلام دەبێتو ساڵی
(١٩٩١) یش هاوکات لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا
پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لەو ساڵەدا
دەبێتە پێشمەرگەو لە بارەگای کفری درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی
دەداتو لەو ماوەیەشدا لەبەر ئەوەی کفری هێڵی تەماسی عەسکەری
بوو لەگەڵ رژێمی بەعسدا کاك موحەممەد لەلایەن رژێمەوە دوو جار
بریندار دەبێتو دوای بریندابوونی دەگوازرێتەوە بۆ بارەگای
مزگەوتی (شێخ ئیبراهیم) لە کەلار کە سەر بە هێزی گەرمیان بوو.

سەرەنجام کاك موحەممەدی دڵ پڕ لە نوری قورئان لە پێناو
پارێزگاریکردن لە رێبازەکەیدا لە (١٩٩٣/٨/١٥) بە رووداوێکی
دڵتەزێن لە دەوامی پێشمەرگایەتییدا بە پلەی بەرزی شەهیدی
دەگاتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (باوە شاسوار) لە کفری
بەخاك دەسپێردرێت

شەهید: حەمید کەریم موحەممەد سلێمان

ساڵی (١٩٦٣) لە کەلار هاتووەتە دونیاوە، لە قوتابخانەی سەرەتایی (کلار الجدیدة) دەستی بە خوێندن کردووە، پاشان بە کڕینو فرۆشتنو شۆفێرییەوە سەرقاڵ بووەو بژێوی ژیانی پەیداکردووە.
ساڵی (١٩٩٠) خێزانی پێکەوەناوەو خوای پەروەردگار کوڕێكو کچێکی بەناوەکانی (سەلاحەددینو سیڤانا) پێبەخشیوەو کچەکەشی دوای شەهیدبوونی باوکی لەدایکبووە.
هەر لەو ساڵەدا واتە ساڵی (١٩٩٠) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووە.
ساڵی (١٩٩١) لە ڕاپەڕینە جەماوەرییەکەی گەلی کوردستاندا شەهید حەمید چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشانو لە تیپی شەهید (عەبدوڵلا)و پاشان لە هێزی گەرمیان درێژەی بە خەباتی پێشمەرگایەتیداوە. لە ڕزگارکردنی کەلارو باوەنورو کولەجۆو خانەقینو بەرپەرچدانەوەی دژە هێرشی ڕژێمدا ڕۆڵی بەرچاوی بینیوە.
شەهید لە دەوامی پێشمەرگایەتیو ڕاپەڕاندنی کاروباری بارەگادا زۆر لێبڕاوو چوستو چالاكو بەمشوور بووەو هەم وەکو پێشمەرگەو هەم وەکو شۆفێرو کارگوزاریش کاروبارەکانی ڕاپەڕاندوونو خزمەتی برایانو کاروانەکەی کردووە، بە خۆییو (ئیڤا)کەیەوە کە شۆفێری بوو شەوو ڕۆژ لە سەفەری دوورو نزیکدا لەخزمەتدا بوووو هەموو پێداویستییەکانی بارەگای بە جوانترین شێوە دابین دەکرد.
تا دواجار کاك (حەمید کەریم)ی قارەمانو بەمشوور لەکاتی ڕاپەڕاندنی ئەرکی پێشمەرگایەتییدا ئۆتۆمبیلەکەی لە (١٩٩٣/٩/٢٥) لە پێنجوێن وەردەگەڕێو لەگەڵ کاکە (موحەممەد نوری)دا شەهید دەبێتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد نوری علی عوەید
ناسراو بە (نوریە سوور)

ساڵی (١٩٥٦) لە گوندی (حەوش کوڕ)ی ناحیەی قۆرەتووی سەر بە قەزای خانەقین لەناو بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەر بە عەشیرەتی هەمەوەندی هاتووەتە دونیاوە، سەرەتای ژیانی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیان بەسەربردووەو هەر لە قوتابخانەی حەوش کوڕی سەرەتایی تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی خوێندوویەتیو پاشان لای باوکیشی کە مەلا بووە قورئانی خوێندووە، ساڵی (١٩٨٣) خێزانی پێکەوەناوەو سێ کوڕی بە ناوەکانی (هونەرو هاوکارو هیوا) دوای خۆی بەجێهێشتوون.

ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی یەکێتییەوە دەکاتو سەرپەرشتی دەستەیەك دەکات، ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو تێکەڵاوی مزگەوتو قۆناغێکی نوێی ژیانی دەبێت، بەهۆی جموجوڵو چالاکییەوە لە (١٩٨٩/١٠/٣٠) لەلایەن ئیستخباراتی ڕژێمی بەعسەوە دەستگیردەکرێتو ڕەوانەی مەنزومەی ئیستخباراتی کەرکووك دەکرێتو بۆ ماوەی زیاتر لە (١٠) ڕۆژ دەخرێتە ژووری ئینفیرادییەوە، دوای تەنها (٤) ڕۆژ لە گیرانیو لە (١٩٨٩/١١/٣) ئیستخبارات هەڵدەکوتێتە سەر هاوڕێکانیو (٧) هاوڕێی بە ناوەکانی (ئەنوەر عومەر ئەمینو سلێمان سەمین میرزاو صالح موحەممەد حەمیدو تالب محمودو یاسین خضر سلێمانو پشتیوان عەبدوڕڕەحمان حەسەنو تەحسین عەبدولکەریم) دەستگیردەکرێنو ئەوانیش دەخرێنە ژووری ئینفیرادییەوەو بەسەختی تەعزیب دەدرێن، بەپێی ووتەی یەکێك لە دەسگیرکراوەکان هۆکاری گیرانەکەیان بۆ ئیخبارکرانیانو درانی ناوی سیانییو نهێنییان بە ئیستخبارات لە پێشووتردا لەلایەن کەسانی خۆفرۆشەوە بە ئیستخباراتی کەرکووك بووە، کاتێك جەللادەکانی

بەعس دەیانەوێت بە شەهید موحەممەد تەعزیبی هاورێکانی بدەن‌و کێبلێکی پێدەدەن، شەهید چاونەترسانە کێبلەکە فرێدەدات‌و پێی گوتبوون "کەی ئەوە ئسلوبە خەڵك ئاوا رووت دەکەنەوە بۆ تەعزیب" و بە بینینی هاورێکانی بەم شێوەیە دەستی کردبوو بە گریان، دوای ئەوە هەر هەشتیان رەوانەی شوعبەی پێنجی بەغداد دەکەن‌و دوای یەك مانگ رەوانەی رەقەم (١)و ئەمجار بۆ ماوەی چوار مانگ‌و بە (حجز خاص) دەگوازرێنەوە بۆ گرتووخانەی (ئەبوغرێب)و دوای ئەوە رەوانەی (محکمە ثورة) دەکرێن کە ئەوکاتە (عواد البندر) سەرۆکی مەحکەمەی بەناو سەورە دەبێت‌و لەسەر ماددەی (١٥٦و ١٥٧) دادگایی دەکرێن‌و دوای چەندان جار دادگایی‌و ئیعتراف نەکردنیان‌و دواجار دادگایی کرانیان بە پێی ماددەی (١٨٢) بڕیاری بێتاوانییان دەدرێت‌و سەرەنجام لە (١٩٩٠/١١/٥)و دوای ساڵێك‌و شەش رۆژ گیران‌و تەعزیب‌و دادگایی کردن، هەر هەشتیان پێکەوە ئازاد دەکرێن‌و دەگەڕێنەوە ناو خزم‌و کەس‌وکارو هاورێکانیان، بەڵام ئەم گیران‌و ئازارانەش چۆك بە کاك نوری دانادەن‌و سەرلەنوێ لەگەڵ رێکخستنەکانی بزووتنەوەدا گەرموگوڕتر لە جاران تێهەڵدەچێتەوە، تا دوای داگیرکردنی (کوەیت) لەلایەن رژێمی بەعسەوەو دەرپەڕێنرانی کە زەمینەی راپەڕینێکی جەماوەری بۆ گەلی کوردستان‌و عێراق بەگشتی رەخسا، بۆیە لەو کاتەشدا رێکخستنەکانی بزووتنەوە دەکەونە حاڵەتی ئامادەباشی تەواوەوە، لەو بارەوە کاك کەمال حەسەنی هاورێی دەڵێ: "رۆژی (١٩٩١/٢/٢٠) لەگەڵ کاك دڵشاد گەرمیانیدا لە کەلارەوە چووینە گوندی (سونێ)ی پشتی قەڵادزێ لەوێ لەگەڵ لێپرسراوانی بزووتنەوە سەبارەت بە چۆنیەتی دەستپێکرن‌و هەنگاوەکانی راپەڕین‌و وەرگرتنی تەوجیهاتی دانیشتنمان ئەنجامدا، کاتێك کە گەشتینەوە

کەلار بینیمان پێویستی زۆرمان بە ئۆتۆمبیل هەیە بۆ راپەڕندنی کاروبارەکانمان، ئا لەو کاتەدا کاك نوری شەهید هەڵوێستێکی مەردانەی نواندو وتی "ئەوە ئۆتۆمبیلی من لە خزمەتتاندایەو چاوەڕوانی هێنانەوەشی ناکەمو بۆ خۆشم بە هەموو شێوەیەك لە خزمەتتاندام" بەم پێیە وەخۆ کەوتینو رۆژی راپەرینمان لەگەڵ جەماوەری راپەڕیودا لە بەعسییەکان کردە جەهەننەم، کە کاکە نوری رۆلێکی گرنگی لەگەڵماندا گێڕا".

کاك نوری هەر لەو کاتەوەو لە ساڵی (١٩٩١)ەوە بە شێوەیەکی رەسمی بووە بە پێشمەرگەو لە هێزی (١)ی گەرمیاندا بەهۆی لێهاتووییەوە دەکرێتە فەرماندەی تیپ، شەهید جگە لە راپەڕین لە راوەدونانەوەی جاری دووەمی بەعسییەکانیشدا لە ساڵی (١٩٩٢) بەشداری بەرچاو دەکاتو لەناو برا پێشمەرگەکانیدا زۆر رووخۆشو دڵفراوانو خاوەن حورمەت دەبێتو هەمیشە زمانی لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا بە وشەی (جزاك الله) گۆی دەکردو بە ماڵو خێزانەوە لەتەك بنکەو بارەگاکاندا دەژیانو دەربەستی هەژارییو ئازارو ساردیو گەرمی نەبووە لە پێناو بیروباوەڕو رێبازەکەیدا، تا سەرەنجام لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکێکدا لە (پێنجوێن) لەگەڵ کاك (حەمید کەریم)دا لە رۆژی (١٩٩٣/٩/٢٥) شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیحسان عەبدوڕڕەحمان ئەمین

سالّی (١٩٦٦) لەناو هۆزی جمورو لە قۆرەتووی خانەقین چاوی بە ژیان‌و ناسۆرەکانی گەلی کورد هەلّیناوە، ژیانی منداڵیی لە دەربەندیخان بەسەربردووەو هەر لەوێش چووەتە بەر خوێندن‌و تەنها تا قۆناغی سەرەتاییشی خوێندووە.

سالّی (١٩٨٦) چووەتە قۆناغێکی نوێی ژیانەوەو خێزانی پێکەوەناوەو لە پاش خۆیشی کوڕێك‌و چوار کچی بە دیاری‌و یادگاری بە ناوەکانی (سوزان‌و ساراو شەیماو موحەممەدو سومەییە) بەجێهێشتوون.

سەرەتای پابەندبوونی ئیسلامی لە سالّی (١٩٨٧) وە دەستی پێکردووە، لە پێناو دابینکردنی ژیان‌و مەعیشەتدا خەریکی کارو کەسابەت بووەو فیتەری کردووە.

شەهید سالّی (١٩٩١) بۆتە پێشمەرگەو لە هێزی گەرمیانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەرکی پێشمەرگایەتی راپەڕاندووە، لەو ئاستەنگانەی بۆ کاروانی ئیسلامی هاتوونەتەڕێ ئامادەی گیان بەختکردن بووە، یەکێك بووە لە پێشمەرگە دامەزراوەکانی سنووری گەرمیان‌و سەرەڕای خێزانداریی لە هەردوو بوارەکانی پێشمەرگایەتی‌و رێکخستندا خزمەتی دەکردو ماندووبوونی پێوە نەدەبینرا. شەهید حەزی لە بەجێهێنانی سیلەی رەحم بووەو تەنانەت نیو کاتژمێر پێش شەهیدبوونی لای برایەك وتبووی: "خۆزگە دایکم ئەبینی"، زۆریش تامەزرۆی شەهیدی بوو، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٠/٢٣ دوای نوێژی عەسر لە کەلار لەگەڵ (عوسمان عەبدولقادر)دا گەیشتە ترۆپکی سەروەری‌و شەهید دەبێت. کاتێك باوکی دەچێتە سەر تەرمەکەی پێی دەڵێ: "رۆڵە پیرۆزت بێ، ئەوەی مەبەستت بوو هاتەدی".

پاشان تەرمی ئەو شەهیدە قارەمانە لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید: عومەر حسەین عەبدولکەریم عەلی،
ناسراو بە (عومەری خونچە)

ساڵی (١٩٦٩) لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی نەورۆڵی لە هەڵەبجەی ئیسلام پەروەر چاوی بەژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووە، پاشان لە قوتابخانەی (حەمدون)ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن‌و تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی درێژەی بە خوێندن داوە.

شەهید ماوەیەك لە حوجرەی قوتابخانەی پێگەیاندنی شۆڕەسوارانی میللەتەکەی لەلای مامۆستا (موحەممەدی موفتی‌و شێخ عەزیزی سازانی) لە مزگەوتی مەلا صاڵحی گەورە لە هەڵەبجە خوێندوویەتی.

ساڵی (١٩٨٨) بە زۆر رەوانەی سەربازی کراوەو تا داگیرکردنی (کوێت) لەلایەن عێراقەوە سەربازی کردووە.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لە ئازادکردنی کوردستان لە ژێر دەستی بەعسی تاغوت لە قوڵی هەڵەبجەو هەورامان‌و ناوچەکانی گەرمیانەوە بەشداری کردووەو لە بەرپەرچدانەوەی دژە هێرشەکانی بەعس‌و هێزەکانی موجاهیدینی خەلقدا رۆڵی بەرچاوی بینیوە.

شەهید زۆر داکۆکی لە بیروباوەڕی جیهادی‌و شەریعەت کردووەو حەزی بەکاری خێرو چاکەو هاوکاری خەڵك‌و هاوسەنگەرانی کردووە، لەپێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا پیشەی دوکانداریی‌و کشتوکاڵی کردووە.

سەرەنجام کاك عومەر لە (١٩٩٣/١٠/٢٥) لە هەڵەبجە شەهید دەکرێ‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵان)ی ئەو شارە ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید: شەریف ئەحمەد حوسێن موراد
ناسراو بە (عەبدوڵڵا مەدەنی)

ساڵی (١٩٦٩) لە بنەماڵەیەکی سەر بە هۆزی جاف و لە گوندی (پەلەچەفت)ی سەر بە شارۆچکەی (قەرەتوو) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە کەلار بەسەر دەبات و پاشان لە قوتابخانەی (ئەڵوەند)ی سەرەتایی دەچێتە بەر خوێندن و ناشتوانێ لە قۆناغی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بدات.

لە ساڵی (١٩٨٧) ەوە وەکو گەنجێکی مسوڵمان دەرکەوتووە و بەرەبەرە لەگەڵ قورئاندا خەریك بووە و خەتمی قورئانی کردووە.

ساڵی (١٩٩١) لە ریزی بزووتنەوەی ئیسلامییدا دەبێتە پێشمەرگە و لە تیپی شەهید (عەبدوڵلا) دەوام دەکات، پاشان لە هێزی (١)ی گەرمیان و ئەمجار لە مەڵبەندی (٧)ی گەرمیان ئەرکی پێشمەرگایەتی ئەنجام دەدات.

شەهید عەبدوڵلا مەدەنی پێشمەرگەیەکی ڕووخۆش و رووح سووك بوو بە مانای وشە لە عیبادەتدا قووڵ ببۆوە و لە کۆتاییەکانی پێش شەهیدبوونیدا زۆر لەگەڵ شەونوێژدا ئاوێتە ببوو بە خۆیی و قورئانێکی بچووکەوە ئەندازەیەکی زۆر لە حزووری پەروەردگاردا دەوەستا، زۆر حەزی لە شارەزایی و شوێنکەوتنی شەرعی خوا بوو، هەر شتێکیش نەیزانیایە پرسیاری لەبارەوە دەکرد، لەگەڵ هاوەڵانیدا زۆر کراوە و بە گفت و لفت بوو، هەر جارێك دەگەیشت بە برایانی دوای سەلامکردن لەناخی دڵەوە دەیگوت: "چۆنی، باشی، چاکی، سیحەتت باشە".

لەلایەکی ترەوە شەهید عەبدوڵلا مەدەنی پێشمەرگەیەکی چاپووك و گورج و گۆڵ بوو، هەمیشە ئامادەبوو لە پێناوی رێبازەکەیدا گیانی ببەخشێت، هەر بۆیە لە هەر رووداوێکی ناهەمواردا کە دەهاتە پێشەوە، لە مردن نەدەسڵەمییەوە و هەیبەت و ئازایەتیی لێدەباری.

تا سەرەنجام ئەم پێشمەرگە جوامێرو خۆشەویستە لەپێناو بیروباوەڕو ڕێبازەکەیدا گیانی خۆیی کردە خەڵاتو لە ڕۆژی ١٩٩٣/١٢/١٨ و لە بازگەی کفری کە لەگەڵ ژمارەیەك لە هاوسەنگەرانیدا دەبێت، دەستڕێژیان لێدەکرێتو وێڕای برینداربوونی چەند پێشمەرگەیەك کاکە شەریفو کاکە هیوا شیوەڕەزی شەهید دەبنوماڵئاوایی لە هاوڕێیانو خۆشەویستانیان دەکەن.

شەهید: کامەران خالید مستەفا
ناسراو بە (کەمال)

ساڵی (١٩٦٨) لە شاری هەولێر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گەڕەکی (تەیراوا)ی ئەو شارە بەسەربردووە، قۆناغەکانی خوێندنی لە قوتابخانەی (زانین)ی سەرەتایی‌و ناوەندی (شکاک)و دواتر ئامادەیی پیشەسازی کارەبا تەواودەکات، شەهید کەمال لە تەمەنی لاوێتی خۆیدا بە دڵگەرمی وابەستەی مزگەوت‌و قورئان بوو، هەر ئەو هەستە بەتینە کاکە کەمالی هاندا هەموو قورئانی پیرۆز لە دڵدا جێگە بکاتەوەو قورئان لەبەر بکات‌و هەمیشە سەرگەرمی فێرکردنی منداڵان‌و قوتابییەکانی بوو بە قورئان.

شەهید ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات‌و ساڵی (١٩٩١) دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوەی ئیسلامی. شەهید کەمال لەگەڵ کاری پێشمەرگایەتیدا هەمیشە دڵی پاکی منداڵانی بە خوێندن‌و فێرکردنی قورئان ئاو دەدا، بۆیە ژمارەیەکی زۆر قوتابی لە دەوری کۆدەبوونەوەو لە ڕێگەی کاکە کەماڵەوە بە قورئانی پیرۆز بەهرەمەند دەبوون، تا دواجار بە دڵی پڕ لە نووری قورئانەوە کاکە کەمال لە (١٩٩٣/١٢/٢٠)دا لە بارەگای شەقلاوەی بزووتنەوەی ئیسلامی لەکاتی پارێزگاری کردن لە ڕێباز و بیرو باوەڕەکەی شەهید دەکرێت‌و دەبێتە ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریی‌و تەرمە پاکەکەشی لە هەولێر بەخاک دەسپێردرێ

شەهید: عەبدوڵڵا فەقێ موسا
ناسراو بە (مەلا عەبدوڵڵای جەلکی)

ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی (جەلکی) دەڤەری پشدەرە رەقەی ئیسلام پەروەر لەدایکبووە.

ساڵی (١٩٨١) لە قوتابخانەی (سەرکەپکان) دەنێردرێتە بەر خوێندنو تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی دەخوێنێ، پاشان بە هۆی نەبوونیو هەژارییەوە دەستبەرداری خوێندن دەبێتو دەست دەکات بە شوانیو کەسابەت، جارێکی تر لە رێگەی حوجرەوە دەگەڕێتەوە ناو دونیای زانستو لای مامۆستا مەلا حەمەد ئەمین لە مزگەوتی (حاجی عەزین) قورئانو زانستە شەرعییەکان دەخوێنێ.

بە هۆی نزیکیشی لە مامۆستا مەغدیدەوە ئاشنایەتی لەگەڵ کاری ئیسلامیدا پەیدا دەکاتو ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو چالاکانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

کاتێك بورکانی راپەڕین لە ٥ی ئازاری (١٩٩١) بە رووی بەعسییەکاندا دەتەقێتەوە، شەهید مەلا عەبدوڵڵای جەلکی بەشداری دەکاتو دواتر لە تیپی (شەهید عەبدوڵڵا عەزام)ی سەر بە مەڵبەندی (٣) دەبێتە پێشمەرگەو بە تەواوی خۆی بۆ کاری ئیسلامی یەکلا دەکاتەوە، تەنانەت نەیتوانی خێزانیش پێکەوە بنێ، تا لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢١و لە کاتی بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەی لە ناو بارەگای تیپ لە حاجیاوا شەهید دەبێتو دواجار تەرمەکەی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك دەسپێردرێ.

شەهید: ڕەسوڵ نەبی ئەحمەد

ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (جەلکان)ی ناوچەی پشدەرەڕەقانی ئیسلامپەروەری سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر چاوی بە ژان‌و ناسۆری کوردەواریی هەڵهێناوە، ساڵی (١٩٧٤) خێزانەکەیان لەگەڵ هەزاران بنەماڵەی تر ئاوارەی ئێران بووەو دوای نسکۆی شۆڕشیش لە شاری (دیوانیە)ی باشووری عێراق گیرساوەتەوەو دواتر گەڕاوەتەوە سەنگەسەر، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (میرزا رۆستەم)و ناوەندیو دواناوەندیشی تا پۆلی شەشەمی وێژەیی لە سەنگەسەر تەواوکردووە.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و دوای ئەوەی بەعسی ملهوڕ لە ساڵی (١٩٨٩)دا پشدەری کردە خەزان‌و ئەو دەڤەرە سەر سەوزەی تەختکردو دانیشتووانەکەی راگواستن،ماڵی کاك رەسوڵ لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (جدیدە)ی سەر بە شاری هەولێر گیرسایەوە.

شەهید لە راپەڕینە جەماوەرییەکەی (١٩٩١)دا رۆڵی بەرچاوی بینیوەو دواتر لە تیپی (٩١)ی شەهیدان لە مەلبەندی (٣)ی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو لە پەرەپێدانی گیانی وەرزشیو سەربازی برا پێشمەرگەکانیدا دەورێکی کاریگەری هەبووەو بۆ ئەنجامدانی هەر کارێکی ئیسلامی فیداکارو ئامادەبووە، لە زستانی (٩٣)دا کە دەوامی تیپەکەیان لەسەر چیای (هەیبەت سوڵتان) بوو، بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەستاوە، سەرەنجام ئەو هەڵۆ چاوتیژەی هەیبەت سوڵتان لەو رێیەداو لەوێ لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٢ لەگەڵ (عەبدوڵڵا پیرۆت رەسوڵ) گیانە پاکەکەی بەرەو بارەگای میهرەبانی خودا لە شەقەی باڵ دەدات‌و دوایی تەرمە پاکەکەشی لە (حاجیاوا) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم عەبدوڵڵا ئیبراهیم شێخاوەلی
ناسراو بە (خاڵ ئیبراهیم)

ساڵی (١٩٦٩) لە گوندی (شێخاودەلان)ی بناری چیای مامەندەی سەر بە قەڵادزێ لە دایك بووە، قۆناغی سەرەتایی لە شێخاودەلانو ژاراوە بەهۆی ڕاگوێزانی گوندەكەیان لەلایەن ڕژێمەوە تەواو دەكاتو لەوەش زیاتر بە هۆی هەژاریو كارو كەسابەتەوە بواری خوێندنی نامێنێ، لە هەشتاكاندا ماوەی ساڵێك لە ریزی ڕێكخستنەكانی سۆسیالیستدا

كاردەكات.

ساڵی (١٩٨٦) بەتەواوی بەرچاوی ڕۆشن دەبێتەوەو پەیوەندی بە ڕێكخستنەكانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەكاتو ساڵی (١٩٨٧)یش لە هێزی (حەمزە)دا دەبێتە پێشمەرگەو خۆییو خانەوادەكەیان بەگشتی هیجرەت دەكەنو حاشا لە سایەی شوومی ڕژێمی بەعس دەكەن.

ساڵی (١٩٨٩) خێزان پێکەوەدەنێت و بەردەوام دەبێ لە خزمەتی پێشمەرگایەتی، خاڵ ئیبراهیم لە ژیانی پێشمەرگایەتیداو لەناو هاوسەنگەرانیدا پێشمەرگەیەکی بەشەرم و ویقارو خۆشەویست و دڵسۆزبوو لە خۆشەویستیدا بە (خاڵ)یان ناودەبرد، لەکاتی ڕوبەڕو بونەوەی تەنگانەو مەترسیەکانیشدا بەورەو ئازابوو ڕقی بەسەر دوژمندا دەباراند، لە شەڕەکانی قەڵا توکان و قەندیلدا دلێرانە ئەرکەکانی خۆی ڕاپەڕاندوون، لە ڕاپەڕینیشدا وەك پێشمەرگەیەکی قارەمان ڕۆڵی خۆی لە ڕزگارکردنی شارەکانی کوردستاندا دەگێڕێ.

دواتر لە تیپی (١)ی (برایەتی) لە قەڵادزێ دەوام دەکات و لە کاتی ئالۆزییەکانی زستانی (١٩٩٣)شدا هەر لەوێ دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ، دواجار لە ڕۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٢) لەگەڵ برایان (عەبدولجبار عەلی ئیبراهیم و عومەر حەمە شێخە)دا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات و تەرمە پاکەکەشی هەر لە گوندی (شێخاودەلان)ی زێدی باوو باپیرانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەبار عەلی ئیبراهیم حەسەن
ناسراو بە (عەبدولجەبار سۆفیانی)

ساڵی (١٩٦٨) لە گوندی (سۆفیان)ی بەری مەرگەی سەر بە قەزای دوکان لە نێو بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، قۆناغی سەرەتایی لە گوندی مەرگەو ناوەندیو دواناوەندیشی لە ناوەندی (ئاسۆس)و دواناوەندیی (قەڵادزێ) تەواوکردووە، ساڵی (١٩٨٥) لە کۆلێژی (کارگێڕیو ئابووری) زانکۆی موصڵ وەرگیراوە، لە ناو خوێندکارانی زانکۆدا پێشەنگی تەقواو سەرڕاستی بووە، بە هۆی رەفزکردنی جەیشی شەعبی رژێمی بەعسەوە لە زانکۆ دەردەکرێتو ماوەی دوو ساڵ لە خوێندن دادەبڕێت، ماوەیەکیش لە موصڵ لەلایەن رژێمەوە دەستگیردەکرێت، دواتر بە هۆی پاشگەزبوونەوەی رژێم لە بڕیارەکەی خۆی کاك عەبدولجەبار دەگەڕێتەوە زانکۆو خوێندن تەواو دەکاتو دەبێتە کادرێکی زاناو رۆشنبیری ئیسلامی لە ناو کۆمەڵگەدا.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لە راپەڕینیشدا لە شارۆچکەی حاجیاواو دواتر لە هەولێرو کەرکووك رۆڵی مەردانە دەگێڕێت، پاشان وەك مامۆستاو روناکبیرو نووسەرێك درێژە بە خەباتو تێکۆشانی دەداتو لە ریزی بزووتنەوەی راپەڕینی ئیسلامیدا کاردەکاتو بەوانە وتنەوەو هۆشیار کردنەوەی جەماوەرەوە سەرقاڵ دەبێت.

ساڵی (١٩٩٣)ش کاتێك بزووتنەوە تووشی شەڕێکی نەخوازراو بوو، شەهید مامۆستا عەبدولجەبار پەیوەندی بە بارەگای تیپی (١)ی برایەتی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە لە قەڵادزێ دەکاتو چەکی بەرگری لە ئیسلامو رەسەنایەتی کوردستان دەکاتە شانو وەك پێشمەرگەیەکی بەبیرو باوەڕو رۆشنبیر قۆناغێکی نوێ لە ژیان دەسپێدەکات، تا سەرەنجام هەر لەوێو لەو شەڕە نەخوازراوەداو لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٢) لەگەڵ برایان (ئیبراهیم عەبدوڵڵا ئیبراهیمو

عومـەر حەمـە شـێخە)دا بـە پلـەی بـەرزی شـەهیدی دەگـاتو تەرمـە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوا بە خاك سپێردراوە.

مامۆسـتا عەبدولجـەبار سـاڵی (١٩٩٨) خێزانـی پێکـەوەنابوو و دوو کۆرپەی بە ناوەکانی (رێبازو رۆشنا) لەدوای خۆی بەجێهێشتوون.

شەهید: عومەر حەمە شێخە رەسوڵ
ناسراو بە (ئارام)

پشدەری مەڵبەندی ئەخلاق و خواناسیی، هەمیشە شوورەی پۆڵایینی دەوری قورئان و ئیسلام بووە و ئەو درێشە تیژە بووە مستی ستەمی ناحەزانی لێگەڕاوەتەوە، ئەوەتا مێژووی کۆن و تازە بخوێنیتەوە چەندجار بروسکە و چەخماخەی دڵی (قەڵادزێ) لە ئامێزی قەندیل و مامەندەوە دڕی بە شەوەزەنگ داوە و بووە بە کڵپەی گڕو پەڕو باڵ و چاوی شەمشەمەکوێرەی هەڵپڕوزاندووە! (بادەڵیان)یش یەکێکە لەو پۆلە گوندە ڕەسەنەی لە دەوری مانگی (قەڵادزێ) بوونەتە خەرمانە و لەگەڵ هەموو ڕاپەڕینێکی شاردا ڕاپەڕیوون. کاک (عومەر حەمە شێخە) ساڵی (١٩٧٣) لە گوندی (بادەڵیان) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، دوای ڕاگواستنی گوندەکەیان بۆ کۆمەڵگەی زۆرەملێی (پێماڵك)ی سەر بە قەڵادزێ نراوەتە بەر خوێندن و تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (زرنگ) خوێندوویەتی. کاتێك لە (١٩٨٩/٦/٢٥)دا گوڵی گەشی پشدەر سەرانسەر لە دۆزەخی سۆشیالیزمی عەفلەقیدا هەڵپڕوکا و هەموو شارو گوندەکانی ڕاگوێزان و کرایە ئەرزی (محرمە)! ماڵی کاك عومەر لە ئۆردوگای زۆرەملێی (بازیان) گیرسایەوە. لە ڕاپەڕینەکەی ساڵی (١٩٩١)یشدا لەگەڵ یەکەمین ساتەکانیدا لەگەڵ شانە چەکدارەکانی بزووتنەوەدا چەکی جیهادی لەشان کردووە و لە گرتنی ئیستخباراتی (تەیناڵ)دا ڕۆڵی بەرچاوی بینیوە. دوای ئاوەدان بوونەوەی پشدەر، کاك عومەر وەك پێشمەرگەیەکی چالاك و دیار لە تیپی (١)ی برایەتی لە قەڵادزێ درێژەی بە کارو ئەرکەکانی سەرشانی خۆی دا. دواجار، ئەو شێرە پێشمەرگەیە لە ڕۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٢ لە کاتی بەرگریکردن لە ئیسلام، لەگەڵ کاك عەبدولجەبار سۆفیانی و خاڵ ئیبراهیم شێخ ئاودەلانی لە قەڵادزێ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی پێماڵك بە خاك سپێردراوە.

شەهید: ئەحمەد کەریم موحەممەد
ناسراو بە (مامۆستا عەبدوڵڵا)

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (صاڵحائاغا)ی سەر بە کەلار چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵییشی هەر لەوێ بەسەربردووە.

شەهید ئەحمەد وەك هەر مرۆڤێکی کۆمەڵگای کوردەواری ژیانی بە چەند قۆناغێکی جیاجیادا تێپەڕاندووە، لە سەردەمی پێش راپەڕیندا کە هێشتا بە تیشکی خۆری هیدایەتی خوایی، دڵو دەروونی تەواو رۆشن نەبۆوە، ماوەیەك دەبێتە چەکداری میری، هەروەها بە کاروکەسابەتیشەوە خۆی خەریك دەکات، ماوەی (٦) مانگیش لە ریزی یەکێتییدا ئیش دەکات.

ساڵی (١٩٩١) لە رێگای شەهید موحەممەد حەسەن عەلی کاکەخانەوە پەیوەندی بە کاك (کەمال حەسەن)ەوە دەکات، بۆ ئەوەی ببێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیو بەهۆی ئەو گەڕانەوە ریشەییو هەمەلایەنەی لە کاك (ئەحمەد کەریم)دا وەدی هاتبوو بە خۆشحاڵییەوە وەك پێشمەرگەیەکی ئیسلام قبوڵ دەکرێت، دواتر کاریگەری زۆریش بۆ پەیوەندی کردنو گەڕانەوە بۆ راستە شەقامی ئیسلام بەسەر هاوڕێکانییەوە دادەنێو دڵسۆزانەش ئەرکەکانی جێبەجێدەکات.

کاتێکیش مەکتەبی عەسکەری بڕیاری کردنەوەی خولێکی مەشقو راهێنانو وانەی شەرعی دەدات لە فێرگەی سەربازی، کاك ئەحمەد کەریم لەلایەن هێزەکەیەوە دەستنیشان دەکرێت بۆ خولەکەو ئەویش بەوپەڕی حەماسەتو زیرەکییەوە بەشداری خولەکە دەکاتو تەواوی دەکاتو دەگەڕێتەوە ناو برا پێشمەرگەکانیو ئەمجا شەهید وەکو مامۆستا مەشق بە هاوڕێکانی دەکاتو بەم هۆیەوە وەکو مامۆستا عەبدوڵلا دەناسرێت.

هەروەها لە هەموو حاڵەتە نائاساییەکانیشدا وەك پێشمەرگەیەکی گیان لەسەردەست ئامادەی پارێزگاریکردن بوو لە رێبازەکەی، تەنانەت بە هۆی چاونەترسی لە یەکێك، لە رووبەڕووبوونەوەکاندا ئەوەندە دەچێتە پێشەوە خەریك دەبێت لولەی چەکەکەی بەچاوی بەرامبەرەکەیدا بکاتو لە پڕ پڕدەدەنە چەکەکەیو لێی دەڕفێننو ئەویش یەکسەر پڕ دەداتە چەکی بەرامبەرەکەیو لێی دەڕفێنێتو دەگەڕێتەوە بۆ لای هاوسەنگەرانیو هەر لەو رووبەڕووبوونەوەیەشدا کە لە مانگی ١٩٩٢/٧ دا بوو بریندار دەکرێت.

هەروەها لە تێکهەڵچوونەکانی ١٩٩٣/١٠/٢٢ و مانگی ١٩٩٣/١٢ شدا دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، سەرەنجام مامۆستا عەبدوڵلا لە پێناوی رێبازو پەیامەکەیدا لە سەعات (٩)ی سەرلەبەیانی ١٩٩٣/١٢/٢٣ لەگەڵ کاك (ئەرسەلان)دا گەیشتە کاروانی شەهیدان.

باوکیشی کە بەشداری بەرگرییەکان بوو دەڵێ: "ماوەی هەفتەیەك تەرمەکەیمان لابوو، بەڵام هیچ نەگۆڕابوو" ، وە گەلێکیش دڵخۆشبوو بە شەهید بوونی کوڕەکەیو تەنانەت خۆشی زۆر ئاواتی بۆ شەهیدی دەخواست، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید: سائیب حەمە یوسف حەمە کەریم

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (دەرەمەڕ)ی دەڤەری هەورامانی سەر بە شارۆچکەی خورماڵی ئیسلامپەروەر چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵییشی لە گوندەکەیان‌و خورماڵ بەسەر بردووە.

ساڵی (١٩٨٨) لەگەڵ سەدان بنەماڵەی ناوچەی شارەزووردا بنەماڵەکەیان ئاوارەی کوردستانی ئێران دەبێت‌و لە ئۆردوگای (دزلی) نیشتەجێ دەبن، هەر لەو ساڵەداو لەوێ کاکە سائیب دەبێتە پێشمەرگەی هێزی (سەلاحەددین)ی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و بەمەبەستی پەیداکردنی بژێوی ژیانیش گەلێك جار سەرقاڵی کارو کاسپی‌و بازرگانی بووە.

شەهید لە راپەڕینی ئازاری (١٩٩١)دا بەشداری دەکات‌و رۆڵی خۆی دەبینێت، لە هێزەکەیدا تاپلەی بەرپرسی کەرتی پێدەسپێردرێت، لە ژیانی پێشمەرگایەتییدا دڵسۆزانە ئەرکەکانی خۆی رادەپەڕێنێ تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٥) لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات‌و هەر لەوێش بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: زیاد بەکر حەسەن

ساڵی (١٩٧٤) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (شوان) لە گەڕەکی ئیسکانی شاری هەولێر چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو پاشان لە قوتابخانەی (یەکگرتن) لە ئیسکانو (هەندرێن) لە گەڕەکی نەورۆز قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، قۆناغی ناوەندیشی لە قوتابخانەی (عێراق)ی گەڕەکی نەورۆز بڕیووەو دواتر چۆتە ئامادەیی پیشەسازیو بەشی کارەبای هەر لە هەولێر بەکۆتایی گەیاندووە، هەروەها لە بواری ئەلیکترۆنیشدا شارەزایی هەبووە، لە زانستە شەرعییەکانیشدا بەهۆی خوێندنو خوێندنەوەوە بەتایبەتی لە قورئانو فەرموودەدا هەوڵی پەیداکردنی شارەزایی داوە، لە راپەڕینی ئازاری (١٩٩١)دا بەشداری چالاکانەی کردووەو لە ساڵی (١٩٩٢)شدا لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتیی راپەڕاندوون، کاکە زیاد زۆر تینوو تامەزرۆی شەهیدی بووەو زۆرجار گوتوویەتی "ئەگەر شەهیدبووم با کەس بۆم نەگری".

سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٥و لە دامێنی چیای (ماکۆك)، گیانی شیرینی دەکاتە پەرژینی رێبازو بیروباوەڕەکەیو لەو پێناوەدا شەهید دەبێت، دواتر تەرمەکەی دەهێنرێتەوە شاری هەولێرو لە گۆڕستانی (گردە رەشە) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: بورهان ئەحمەد عەبدولعەزیز رەحیم
ناسراو بە (بورهان ئەحمەد)

ساڵی (١٩٦٩) لە ناحیەی (قۆرەتوو)ی سەر بە قەزای خانەقین هاتووەتە دونیاوە، سەردەمی لە دایکبوونی شەهید بورهان، گەرمەی دەبەرێك راچوونی شۆڕشی کوردو رژێمی بەعسی داگیرکەر بوو، ئەو رژێمەی هەمیشە ئاگرو ئاسنی بەسەر خەڵکی کوردستانو شارو گوندەکاندا دادەباراندو داخی دڵی رەشی خۆی پێدەڕشتن، ئەوەتا کاکە بورهان کە هێشتا تەنها لە تەمەنی پێنج ساڵیدایە کەچی خۆیو خێزانەکەی لە گوندی (عەلی خانە)ی سەر روباری سیروان بەر بۆردومانی رژێمی بەعس دەکەوێتو لە ئاکامدا خۆی بە سەختی زامدار دەبێتو دایکیو برایەکیو پورێکیشی شەهید دەبن، ئەمەش سەرەتای ژیانێکی سەختو خوێناوی دەبێت بۆ کاکە بورهانو بەم ئازارانەوە دەچێتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەکانی سەرەتایی (ئەڵوەند)ی ئێستاو ناوەندی (سیروان) قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی تەواودەکاتو پاشان بەناچاری خەریکی کاروکاسبی دەبێتو ماوەی ساڵێکیش سەربازی دەکاتو دواتر پەیوەندی بە ریزەکانی یەکێتییەوە دەکاتو ماوەی دوو ساڵ لەو حزبەدا دەبێتە پێشمەرگەو بۆ دووەمین جار بریندار دەبێت.

لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری کوردستاندا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە هێزی (١)ی گەرمیاندا دەبێتە پێشمەرگەو چالاکانە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنیو هەمیشە ئامادەو گیان لەسەردەست دەبێت، هەر بۆیە لە مانگی تەمموزی (١٩٩٢)دا لە پێناو بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەی بریندار دەبێتو دوای برینداربوونی دەچنەسەریو دەستڕێژێکی بە ناودەمو ددانندا دەکەنو بە حیساب بە کوژراوی بەجێی دەهێڵن، بەڵام دەبێتە شەهیدی زیندوو سەرلەنوێ چارەسەری بۆ دەکرێتو لە دوا مەوعیدی عەمەلیاتیدا کە

بڕیاردەبێ بچێ بۆ (تاران)، بە هۆی ڕووداوەکانی کۆتایی ساڵی (١٩٩٣)وە بەدەم مەوعیدەکەوە ناچێتو بەوحاڵەوە دێتەوە ناو هاوسەنگەرانیو سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٥ لە کەلار بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، ئەم هەڵۆ بەرزەفڕو باڵ خوێناوییە بەسەر ترۆپکی سەروەرییەوە دەنیشێتەوەو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی کەلاری کۆن بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید بورهان ئەحمەد هەمیشە هاوسەنگەرانو ڕێبوارانی ڕێبازەکەی هاندەدا کە ئەم ڕێگایە بەرنەدەن تا لە ژیاندا ماونو لە پێناویشیدا تێبکۆشن.

شەهید: یوسف مەحمود رەمەزان

ساڵی (١٩٦٤) لە گوندی (گوڵپ)ی دەڤەری هەورامانی سەر بە شارۆچکەی خورماڵ هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی هەر لە گوڵپ خوێندووە.

لە ساڵی (١٩٧٥)ەوە ئیلتیزامی ئیسلامی پەیدابووەو فرچکی بە ئیسلامەتیو رەسەنایەتییەوە گرتووە.

ساڵی (١٩٨٧) لە هێزی (سەلاحەددین)ی بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگەو لە چەندان جەولەو شەڕی پارتیزانی سنوورەکەدا بەشداری کردووە.

ساڵی (١٩٩٢) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (سومەییە) بەجێهێشتووە.

شەهید حەزی لە ئاشنایەتیو تێکەڵاوی خەڵك کردووەو، بەمەبەستی پەیداکردنی بژێوی ژیانیش زۆرجار دەستی داوەتە کرێکاری.

شەهید لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا بووەتە ئامر کەرتو دڵسۆزانە ئەرکەکانی راپەڕاندوون، سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٥) لەکاتی بەرگریکردن لە ئیسلامو رەسەنایەتی کوردستان لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەچێتە ریزی کاروانی نەمرانەوەو هەر لە خورماڵیش تەرمەکەی بەخاك سپێردراوە.
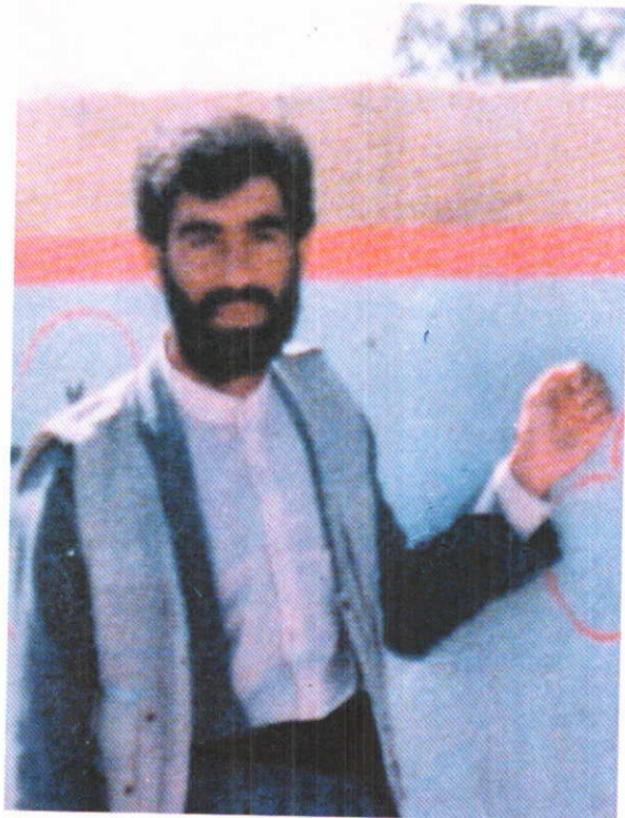
هونەرمەندی شەهید
موحەممەد حەسەن سەعید
ناسراو بە (موحەممەد خەلەکانی)

سەرە بەهاری (١٩٩٢) بوو، پشدەر لە گەشیی‌و رازاوەییدا پێشبڕکێی لەگەڵ ئەستێران دەکردو بە جوانترین شێوە بەهرەی وردەکاریی پەروەردگاری رادەنواند. لە ئاهەنگێکدا کە لەناو ئەو مێرگو زەمەندانەدا بزووتنەوەی ئیسلامی بە بۆنەی جێژنەوەسازی کردبوو، لەناکاو ئاوازی بەجۆش‌و خرۆشی دەنگێکی مەلەکورتی بەسۆز بەسەر گوڵ‌و کڵووك‌و سەوزەگیادا خەرمانەی داو بوو بە پەلکە زێڕینەی بەهار، ئەوە چریکەی گەنجێکی نوورانی بوو، کە بە تفەنگێك‌و هەشت مەخزەنەوە وەك مانگی چواردە لە بەرانبەر جەماوەر دیاریداو هونەری لێدەباری‌و صەفای دەخستە ناو وشە پیرۆزەکانی (شیعاری بەرزی بەڕێز لااله الا الله)و (هەموو هەستن بەجاریّ، دەست بەرزکەن بۆ خودا).

کاتێك لە ئاسۆی بزە ئیمانییەکەیەوە ئەو وشە ناسك‌و ئاوازە بەپێزە بەسەر خەڵکدا دەباری، بەهار رەونەقێکی دیکەی پەیدادەکردو دڵان هێندەی دیکە دەکەوتنە خورپەو لە دەریای نووردا شەڵاڵ دەبوون‌و ئەو ناوە یەکپارچە دەبوو بە ئەوین باران. ئەو لاوە نوورانییە کاك موحەممەد خەلەکانی بوو، کە وەك مێلاقە سوورەی بناری کۆسرەت بەسەر سینگی بەهارەوە دەدرەوشایەوە.

ئاخر تاشەبەردەکانی کۆسرەت جارەهای جار گڕی ئیمانیان لێهەستاوەو رووناکی داوەتە لووتکەو رەوەزە دوورەکان‌و چەندان کاك (جەمال)ی لە ئامێزی خۆیدا رەنێو هێناوە کە مەشخەڵی تاقگەی خوێنە گەشەکەیان پەڕیوەتە سەر روخساری کێلێ‌و سالارەو دارەشمانەو (کانیە زێن)و (گردی حوسنی)و (قولە)و (کوێرەکانی)شیان کردوونەتە چراخان.

ساڵی (١٩٦٩) لە گەرمەی ژانو راچەنینی میللەتەکەماندا منداڵێکی چکۆڵە خۆی هاویشتە نێو باوەشی (کۆسرەت) کە لە دواییدا بوو بە هەوێنی گەورەتر بوونی ئەو کێوە سەربەرزەو وەکو تاجێکی سوور لەسەر سەری داناو ئێستا هەر لە دوورەوە پێی دەناسرێتەوە.

کاك موحەممەد خەلەکانی لە قوتابخانەی سەرەتایی خەلەکان چووەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی لە خەلەکان تەواوکردووەو بۆ ماوەیەك چووەتە قوتابخانەی ئامادەیی دوکانو پاشان گەڕاوەتەوە خەلەکانو لە ساڵی (١٩٨٧) شەشەمی زانستی تەواوکردووە، لە ١٩٨٨/١٠/٧ دەچێتە پەیمانگای تەکنەلۆجی و لە ١٩٩٠/١٠/١٧ بەسەرکەوتوویی کۆتایی پێهێناوە.

شەهید موحەممەد خەلەکانی زۆر تامەزرۆی خوێندنەوەو فێربوونو خۆرۆشنبیرکردن بووەو پەروانە ئاسا بەدەوری چرای زانستدا خولاوەتەوە.

لە کۆتایی هەشتاکاندا وەك لاوێکی رەسەنو هەقخواز جێی شیاوی خۆی دۆزیوەتەوەو لەسەر رێبازی راستەقینەی خەباتی کوردەواریی

قەراری گرتووەو پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە کردوو
ساڵی (١٩٩١) کە شەپۆلی پیرۆزی ڕاپەڕین دامودەزگا
سەرکوتکەرەکانی ڕژێمی سۆشیالیزمی عەفلەقی ڕامالیو جەماوەری
ڕاپەڕیوو و پێشمەرگە قارەمانەکانی بزووتنەوەو لایەنە
شۆڕشگێڕەکانی دی تێکەڵاوبوونو پێك شادبوونەوە، کاك موحەممەدی
دڵ پڕ لە باوەڕو ئومێد لەگەڵ سەدان لاوی خوێنگەرمی دیکە، کە لە
مێژبوو چاوەڕوانی ڕۆژێکی وابوون، بوونە هاوڕێی هەمیشەیی چەكو
پێشمەرگە.

موحەممەد خەلەکانی خاوەنی دەنگێکی دلگیرو بەسۆز بوو، ئێستاش
سروودە بەجۆشەکانی (ئەی گەلی کورد تێبگە)و (پێشەنگم صلاح
الدین)ەو (الله اکبر گوللەی ئاگرین)و (چاوەکانتان پڕبێ لە زیخ، ئەی
بەعسییە خوێن تاڵەکان)، کە لە ساڵانی (٩٢-٩٣) بە کۆرسی
پێشمەرگەوە بۆ تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی ئیسلامی تۆمارکردن، لە
گوێماندا دەزرنگێنەوە، شەهید بەو دەنگە زوڵاڵو رووحە سووکەوەو
بەو قەدو قەڵافەتە بەرزەوەو بەو سیما نورانیەوە بە تونێلەکانی ژیاندا
گوزەری دەکردو نەیدەزانی هونەرو بەهرەی جوان دەکەوێتە ناو
گەرووی خەزانەوەو زریان پەلکی وەنەوشەو نێرگزو مێلاقە
هەڵدەپرۆکێنێ.

دواجار شەوی ٢٥-١٩٩٣/١٢/٢٦ مەدالیای سووری شانازی لە
چوارقوڕنەوە بە ملی کۆسرەتی سەربەرزەوە کردو بەسەر شانی
خەلەکاندا هاتە خواریو ئاوازەکانی ئاوێزانی پشووی شەماڵ بوونو
بەسەر دوندی نەمرییەوە دەشنانەوە، تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی
گوندی (شێخاجی) نزیك (خەلەکان) بەخاك سپێردراوە.

هونەرمەندی شەهید
تەها بابکر ئەحمەد

گوێم لە ئاوازێکی گەرمە

ئەریٚ ئەوە

چرقەی هەناوی بیتوێنە

یان نەعرەتەی

بڵندگۆی رۆژی راپەڕینە؟!

گرمەی رەهێڵەی ماکۆکە

یان چریکەی

ئازاری دوای گەرمە برینە؟!

لرفـو هوڕی

رەشەبای خەزەڵ وەرێنە؟!

یان ئەوانە هیچیان نییەو

هاژەی تاڤگەی سووری خوێنە؟!

ئەو ئاوازە

خوێنی دەماری هەستاوی سروودێکە

هەتا ئێستا نەگوتراوە

خورپەو هەستێکی کێوییەو

هەتا ئێستا

بە کەس دەستەمۆ نەکراوە

قوڵپەو هەنسکی گریانەو

لە نێو گەرووی

(کلکەی کۆڵین)دا تاساوە!

شەهید تەها هەرچەندە بە پێی ناسنامەکەی ساڵی (١٩٧٠) هاتووەتە دونیاوە، بەڵام بە پێی مێژووی دروست ساڵی (١٩٦٩) لە شاری رانیە لەدایکبووە، قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و دواناوەندی هەر لە رانیەو لە قوتابخانەی (بیتوێن)ی سەرەتایی و دواناوەندی (رانیەی کوڕان) تەواوکردووەو دوای تەواوکردنی شەشەمی زانستی لە (مرکز تدریب میهنی) موصلٚ وەرگیراوە، هەر لە ساڵی (١٩٨٧)یشەوە چالاکانە لە ریزی رێکخستنەکانی بزووتنەوەدا دەستبەکاربووەو دەبێتە پردی نێوان شاخ و شارو جار جارە نامەو رێنومایی لە هێزی (حەمزە)ەوە دەگەیەنێتەوە بەشێك لە رێکخستنەکان، لە ١٩٩١/٣/٥دا لە شاری رانیەوە لە ریزی شانە چەکدارەکانی رێکخستنەکانی بزووتنەوەدا تا رزگارکردنی کەرکووك، رۆڵی مەردانە دەبینێت و لەوێشەوە بەتەواوی خۆی بۆ کاری ئیسلامی و خزمەتی میللەتەکەی یەکلایی دەکاتەوەو بوارەکانی رێکخستن و پێشمەرگایەتی و راگەیاندن و هونەر پێکەوەگرێ دەدات و دەبێتە کادرێکی چالاکی راگەیاندنی مەڵبەندی (٣)ی بزووتنەوەو وەك ئەکتەرێکی بەتوانا لە بواری شانۆو نواندن و سروودبێژێکی دەنگخۆش لە تیپی سروودی (باوەڕ)و پێشکەشکارێکی سەرکەوتووی بەرنامەی (لێرەو لەوێ)ی تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی ئیسلامی و پێشمەرگەیەکی گوێڕایەڵ و کراوەو خۆش خولق و خوی مەڵبەند دەردەکەوێت.

شەهید کۆمەڵێك بەرهەمی هونەری جوان لە بواری نواندن و سروودا بە دەنگە زوڵاڵەکەی لەدوای خۆی بۆ سەر خەرمانی هونەری رەسەنی ئیسلامی جێدێڵێ.

دواجار شەوی ٢٥-١٩٩٣/١٢/٢٦ لە کاتی پارێزگاریکردن لە تەقویەی تەلەفزیۆن و رابوونی ئیسلامی کوردستان لە (کلکەی کۆڵێن)ی نێوان

رانیەو چوارقوڕنە شەهید دەبێتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گردی سەغرە)ی گوندی بۆسکێنو ئامێزی بیتوێندا بە خاك دەسپێردرێت.

شایەنی باسە هەرلەو ڕێبازەداو لە ٢٧ـ١٢ـ١٩٩٣ برایەکیشی بەناوی (ئەحمەد بابەکر) لە چیای ماکۆك بەدیلی ڕەمی دەکرێتو بەپلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

شەهید: ناصیح ئەحمەد موحەممەد

ساڵی (١٩٧٥) لە بنەماڵەیەکی سەر بە پیرخدریو لە ئامێزی خانەوادەی (حاجی ئەحمەد گەورە دێیی)داو لە شاری چەمچەماڵ لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (رۆژ)ی سەرەتایی چووەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لەوێ تەواوکردووەو قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی (روناکی) کوڕان تەواوکردووەو پاشان چۆتە ئامادەیی (چەمچەماڵ)و ئەو قۆناغەشی بەسەربەرزی بڕیوەو دواتر لەزانکۆی (سلێمانی) درێژەی بەخوێندن داوە. شەهید ماوەیەك بەمەبەستی فێربوونی زانستەشەرعییەکان لەلای مامۆستا (مەلا موحەممەد) لە مزگەوتی (مەلا عەزیز) لە چەمچەماڵ خوێندوویەتیو شارەزایی لە فیقهدا پەیداکردووەو نزیکەی (١٢) جوزو قورئانی لەبەرکردووە.

شەهید ناصیح گیانی وەرزشیی تێدا بەهێزبووەو لەگەڵ ئەوەشدا زۆر حەزی لە خوێندنەوەش کردووە. ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە بنکەی (شەرەفخان)و لەتیپی (٣٣)ی گەرمیانی بزووتنەوە دەبێتە پێشمەرگەو زۆر بە گورجوگۆڵیو دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیو هەمیشەش ئامادەیماڵبەخشین دەبێت لەپێناو رێبازەکەیدا، هەر بۆیە لە هەموو ئەو مەترسیو پەلامارانەی دێنە پێشیێ بەئەرکی خۆی هەڵدەستێتو سنگی دەکاتە قەڵغانو دەبێتە پەرژین بۆ پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕەکەی، تا سەرەنجام کاکە ناصیحی دڵ پڕ لە باوەڕو حەماسەت بەئاواتی خۆی دەگاتو لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە کەلار بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو بۆ دواجار ماڵئاوایی لە ژیانی دونیا دەکاتو بەرەو بارەگای میهری خودایی دەگەڕێتەوە، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهیدی سەرکردە

مەغدید حسێن ئەحمەد

ناسراو بە (مامۆستا مەغدید)

گوندە لاچەپو دوورە دەستەکانی کوردستان، بەردەوام مەکۆی ئیسلامەتیی و ڕەوشتو ڕەسەنایەتی بوون، هەوێنی بەرەنگاریی و شۆڕش و خەبات، لەو دەشتو ڕەوەزو دوندانەوە، وەکو ئاگری شوانان تروسکەیان هاتووەو کوردەوارییان نورباران کردووە.

مزگەوتو حوجرەکانیان بوونەتە لانەی شێرە پیاوانی خواناسی بەمشوور، کە هەریەکەیان میللەتێك بووە بۆ خۆی و تەمی نەزانی و جاهیلیەتیان رەواندۆتەوەو بیری جەماوەریان روونکردۆتەوە.

چەندەها (شارەزووریی و بێتووشیی و ئیبنوسیرین و ئیبن خەلەکان) لە خەرمانەی ئەو گوندانەوە تریفەیان هاویشتووەو، چاوو دڵی سەرپاکی کوردەوارییان رۆشنکردۆتەوە.

گوندی (رێزێنە)ی دۆڵی (سەرکەپکان)ی پشتی رانیەی دەروازەی راپەڕین ساڵی (١٩٥٣) بووە زێدی منداڵە کوردێکی خنجیلانە، کە لە پاشاندا بووە لاوێکی خواناسی شۆڕشگێڕو، زانایەکی بە مشوورو لە پاش چل ساڵ لە فێربوون و فێرکردن لەسەر ترۆپکی جیهاد تاجی شەهیدیی لەسەرناو لەسەر قەلافەتی کەڵەگەتی (ماکۆك)ەوە گەیشتە سەر لووتکەی مێژوو.

مامۆستای شەهید، لە تەمەنی (٦-٧) ساڵیدا لە شەستەکاندا، هەر لە گوندەکەی خۆیان لای (مەلا کەریم)ی خۆشناو، خرایە بەر خوێندن، کە ماڵیشیان دەچووە کوێستان لای (فەقێ مریەمی رەوەندۆك) دەیخوێندو نەیدەهێشت کاتی بێ فێربوونی زانستو زانیاریی بەزایە بچێت. هەر لەسەرەتاوە زیرەکی و رەوشت بەرزییەکی ئاشکرای پێوە دیاربووە، کە لەسەرجەم دۆستو هاوتەمەنو، تەنانەت لە منداڵەکانی دیکەی بنەماڵەکەشی جیاکردووەتەوە، لەوبارەوە (پوور هەمین)ی دایکی دەڵێ "ئەو لە هەموو منداڵەکانی دیکە جودابوو، تەنانەت کاتێك

لە سکیشمدا بوو، هەستم بە ئارامییەکی رووحیی دەکرد، هەرچەندە ئەلحەمدولیلا دەوڵەمەند بووین، بەڵام زۆرجار بۆ تاقیکردنەوە نانی وشکم لەپێش دادەنا، دەنگی نەدەکردو، سوپاسی خوای لەسەر دەکرد".

هەروەها ماوەیەکیش لای (مەلای سپیی جەلك) دەخوێنیّو، دواتر بۆ خوێندن روودەکاتە گوندی (وەرتیّ)و، لەپێناوی وەرگرتنو فێربوونی زانستدا زۆر تاڵو سوێریی چێشتووە، بەتایبەتی کاتێك هەر بەو مەبەستە دەچێتە گوندی (پشتاشان)ی ئامێزی قەندیلو، بەهۆی بەفرو سەرماوە دەکەوێتە بەر هەڕەشەی مەرگو، بەسەدحاڵ قوتاری دەبێت!

وەك زۆربەی فەقێیانی ئەو سەردەمە، لەپێناوی خوێندندا کاڵەی غەریبی لە گەلێك جێ کردووەتەوەو خۆی گەیاندووەتە بەشە کوردستانی سەر بە ئێرانو، لەم دیویش لە شارەکانی (قەڵادزەو هەولێرو رانیەو کۆیەو چوارقورنەو حاجی هۆمەران)و گوندەکانی (ئەستریلانو مەران) خوێندوویەتیو (مەلا موسای شارۆشییو مەلا عەبدوڵڵای گوڵانیو مەلا خدری مەلەکانیو مەلا تەیبو مەلا سەید کاکە) دەرسیان پێگوتووە.

لە حەفتاکاندا ئیجازەی مەلایەتی وەرگرتووەو، لە مزگەوتی (ناجیەخان) لە رانیە بووەتە مەلا... لەوکاتەدا مامۆستا بۆ خۆی لە ژوورێکی مزگەوتی گەورەدا ژیانێکی زاهیدانەی دەبردەسەرو، ژوورە فراوانەکەی کە کتێبخانە دەوڵەمەندو پڕ لە کتێبەکەی لێدانابوو، بوو بوو بە مەڵبەندێکی لاوانی خواناسی دەڤەرەکەو، خوێندکارانی دواناوەندییو زانکۆ، وەکو پوورە هەنگ لێی خڕ دەبوونەوەو، شیلەی زانستو ئیسلامخوازییان لێدەمژی.

لەوكاتەدا جموجوڵێكی ئیسلامیی بەگوڕ ئەو دەوروبەرەی داگرتبوو، و، مامۆستای شەهید ڕۆڵێكی گرنگی هەبوو لە پێكەوە بەستن و فراوانكردنی بازنە گەشەكانی ڕابوونی ئیسلامیی ئەوكاتەو، ناساندنی ڕێچكەو بەرنامە دەستكردەكان كە بوو بوونە مۆدێل.

له ١٩٨١/١/٥دا خێزانی پێكەوە ناوە، لەو حەدوسەرەدا ڕێكخستنی برایانی مسوڵمان گەیشتووەتە ناوچەكەو، مامۆستاش پەیوەندی پێوە دەكات و، چالاكانە لەو مەیدانەدا هەڵدەسوورێت و، شەووڕۆژ خەریكی قوڵتر كردنی ریشەی ڕابوون و، وریاكردنەوەی لاوانی ناوچەكە دەبێت، هەر لەو سۆنگەیەشەوە لەلایەن بەعسییەكانەوە، كە بۆ بیرە عەلمانییە شۆڤێنییەكەیان بە مەترسییان دەزانی، دووجار دەستگیر كراوە، ساڵی (١٩٨٧)یش كاتێك بەهۆی ستەم و زۆری سۆشیالیزمی عەفلەقییەوە، بزووتنەوەی ئیسلامیی چووە قۆناغێكی تازەوە و، سەدان لاوو مامۆستای شۆڕشگێڕ پێوەندییان پێوەكرد، مامۆستاش ئەو جووڵانەوەی بە بەرجەستەی خەون و ئاواتی خۆی زانی و، ساڵی (١٩٨٨) لەگەڵ پۆلێك لە كوڕانی ئیسلامیی، كە لەسەر دەستی خۆی پەروەردەكرابوون، بەیەكەم هەنگاوی هیجرەت، سام و ستەمی بەعسی داگیركەر پێشێل دەكات و، چەكی جیهادو تێكۆشان

دەکاتە شانو، هێزی (ئازادیی) دەکاتەوەو، دەبێتە ئامر هێز، وەکو تەعبیر کردن لەو کۆچە پیرۆزە، نازناوی (رەوەند) بۆ خۆی هەڵدەبژێرێ‌و، بارەگای هێزەکەی لە بناری قەندیل دادەمەزرێنێ.

لە کۆنگرەی پێنجەمی بزووتنەوەدا لە (درڵی) بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵبژێردراوەو، چەند ئەرکێکی جیا جیای گرتووەتە ئەستۆ، لە راپەڕینە شکۆدارەکەی (١٩٩١) یشدا، وەکو بەرپرسی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوە، رۆڵی دیارو بەرچاوی لە جۆشدانی جەماوەرو، رێکخستن‌و رێنوێنی کردنی شانە چەکدارەکانی بزووتنەوەو هێزی پێشمەرگەدا هەبووە.، نەخاسمە لە رزگارکردنی کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان‌و دواتریش بەرگری لێکردنی لە بەرامبەر سوپای داگیرکەری بەعسدا، لەگەڵ هێزێکی فیداکاری بزووتنەوەدا، کە کاک (ئیبراهیم)ی برای‌و دەستەیەك پێشمەرگەی گیانبازی بزووتنەوە لە ١٩٩١/٣/٢٨ لەو شەڕە نابەرانبەرەدا شەهید بوون‌و، تا دواهەناسەو دوا فیشەك بەگژ داگیرکەردا چوونەوەو، ئیمپریالیزمی عەفلەقی تەنها بەسەر تەرمی لەخوێندا شەلاڵی ئەواندا گەیشتەوە کەرکووکی کوردەواریی.

شەهیدی فەرماندە مامۆستا مەغدید. لە کۆنگرەی شەشەمی بزووتنەوەدا لە (سەرئەشکەوتان) لە ساڵی (١٩٩٢) بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی هەڵبژێردراو، کرایە بەرپرسی مەکتەبی دارایی، ئەو زاتە بەڕێزە، نموونەی بێ فیزیی‌و نەرمونیانی‌و کۆڵنەدان بوو، وتاربێژێکی لێزان‌و، رۆشنبیرێکی بە مشوور بوو، دەستێکی باڵای لە چارەسەرکردنی کێشەو گرفتە کۆمەڵایەتییەکاندا هەبوو.

سالّی (١٩٩٣) ئەندامی ئەو وەفدەی بزووتنەوە بوو، کە سەردانی تورکیاو عەرەبستانی سعودیەی کرد، لەو کاتەدا واجبی حەجی بەجێهێنا، لە کاری خێرو چاکەدا هەمیشە چالاکو پێشەنگ بوو.

مامۆستا، کەم ژیا، بەلاّم هەموو ساتو کاتەکانی ژیانی جێگەی شانازیینو، خالّی گەشن بەنێو چاوانی مێژووەوە، چونکە ئەو لەو کەلّە پیاوانە بوو کە هەر بۆ خۆیان ناژینو، لەبەر رەزامەندیی پەروەردگاریان، خۆیان بە قوربانی خەلّك دەکەنو، خۆشیی‌و ئاسوودەیی خۆیان، لەبەرقەراربوونی دادپەروەریی‌و خۆشگوزەرانیی خەلّکیدا دەبینن، مامۆستا مەغدیدی سەرکردە بەم پەیامو مەشخەلّەوە ژیاو بەم بیرو بەرنامەیەوە تێدەکۆشا، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە بارەگای سەرکردایەتی لە (سەرئەشکەوتان) گەیشتە کاروانی شەهیدانو چووە ریزی نەمرانەوە، مامۆستا لەدوای خۆی دوو کورو سێ کچی بە ناوەکانی (شاکار، سەلاّحەددین، شاناز، شاپەری، شاگولّ) بە دیاری بۆ ئیسلامو کورد بەجێهێشتوون.

هاوکات لەگەلّ شەهیدبوونی مامۆستادا، کاك (عەلی)ی (برا)شی رۆژێك دواتر لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ هەر لەو رێیەدا سەری نایەوە، ئیدی بنەمالّەی مامۆستا بەو سێ شەهیدە سەربەرزەیان، بووە بنەمالّەی شەهیدان.

بەداخەوە سێ جار جەرگ سووتان لە دلّی مام (حاجی حوسێن)ی باوکی مامۆستا بووە کەسەرو سەرەنجام ئەویش لە ١٩٩٧/١٢/١٢دا بەو حەسرەتەوە چاوەکانی لێکناو لە گۆرستانی (مێکوکە) بەخاکسپێردرا. هەزاران سلاّوی خوای پەروەردگاری کاربەجێ لە گیانی پاکی مامۆستا مەغدیدی سەرکردەو کاك ئیبراهیمو کاك عەلی برای‌و مام حاجی حوسێنو سەرجەم شەهیدانی رێگای ئیسلامو مسولّمانانو رێگایان هەر پڕ لە رێبوار بێت.

شەهید: موحەممەد رەحیم فەرەج
ناسراو بە (حەمە شوان)

ساڵی (١٩٥٥) لە گوندی (حاجی حەسەن)ی سەر بە ناحیەی (کۆکۆ) هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەربردووە، لە سەرەتای لاوێتییەوە سیمای پابەندیو ئیسلامەتیی پێوە دیار بووەو حەزی لە دۆستایەتیو تێکەڵاوی خەڵك کردووەو هەرگیز خۆی بە زۆر نەزانیوەو رقی لە خۆبەزلزانین بۆتەوە.

شەهید لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیدا کاری شۆفێری کردووەو لە کارگەی (نەسیج)یش دامەزراوە.

کاکە حەمەشوان ساڵی (١٩٨٠) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی چوار کورو دوو کچی بە ناوەکانی (ئیحسانو عەبدوڕڕەحمانو لوقمانو ئیبراهیمو مەریەمو سنوور) بەجێهێشتووە.

شەهید حەمەشوان ماوەی (٧) مانگ لە ریزی یەکێتییدا ئیشیکردووەو لە ساڵی (١٩٨٧) دا پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووە، لە راپەرینەکەی ئازاری (١٩٩١) دا چەکی پێشمەرگایەتیو ئیسلامەتی لەشان کردووەو رۆڵی بەرچاوی بینیوە لە ئازادکردنی کوردستاندا.

پاشان لە تیپی شەهید (عەلی)ی هێزی گەرمیانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا درێژەی بە خەباتی پێشمەرگایەتی داوەو لەگەڵ ئەوەشدا لای برایانی هاوسەنگەری وانەی ئیسلامی خوێندووەو لەگەڵ قورئاندا تێکەڵاو بووەو چەند جوزئێکیشی لەبەرکردووە.

شەهید بە خۆیو جێبەکەیەوە کە کەسابەتی پێدەکرد لە بارەگادا ئامادە دەبوو ئامادەیی خۆشی بۆ جێبەجێکردنی هەموو ئەرکێك دەردەبڕیو هەمیشە بۆ گیان بەختکردن لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەیدا دەست لەسەر سنگ بوو، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە ژاڵەی سەفەر، لە کەلار، دوای بەدیل گیرانی شەهید

دەکرێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کە[illegible] بەخاك دەسپێردرێت.

خێزانەکەی لە بارەی شەهید حەمە شوانەوە دەڵێت: "من ئاڵتونەکانی خۆم بۆ فرۆشتو پارەکەیو ئەوەی هەشمانبوو دامان بە ئۆتۆمبیلێك، کەچی حزبی بەعس ئۆتۆمبیلەکەی گرتو بردیو ئێمەش زۆر خەفەتمان پێوە دەخوارد، بەڵام ئەو زۆر بەلایەوە ئاسایی بوو دەیگوت قەدەری خوایەو پێی بێتاقەت نابم"، هەروەها دەڵێ: "ڕۆژی شەهیدبوونی نوێژی بەیانی لە خەو هەستام تەماشا دەکەم قورئان دەخوێنێ، پێمگوت خەوم پێتەوە بینیوە، هەر ئەو ڕۆژە بەیانییەکەی وەسیەتی بۆ کردم کە ئەگەر شەهیدبووم قژم بۆ نەڕنیو ئاگات لە منداڵەکان بێت، ئەمە جگە لەوەی کە قەرزەکانی نووسیبوو".

شەهید: ئەرسەلان کاکە عەزیز سلێمان،
ناسراو بە (شەهید)

ساڵی (١٩٧١) لە گەڕەکی (زێویە)ی شاری کەرکووك چاوی بەژیان هەڵێناوە، پاشان لەگەڵ خانەوادەکەیاندا کە خەڵکی گوندی (کوتە فلووسە)ی ناوچەی خۆشناوەتین، لە هەولێری دێرین درێژەی بەژیان داوەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەی سەرەتایی (سۆران)و (کامەران) تا شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی، دواتر وازی لەخوێندن هێناوەو بە کاروکەسابەتو بژێوی ژیانەوە خەریکبووە.

ماوەی شەش مانگ لەلایەن رژێمەوە راپێچی خزمەتی سەربازی کراوەو دواتر وەك گەنجێکی مسولْمان لە گەڕەکی گلْکەندی شاری هەولێر دەردەکەوێتو هۆگری خواناسیو مسولْمانەتی دەبێتو هاتووچۆی مزگەوتی حاجی عەزیز دەکات.

ساڵی(١٩٨٨) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات لە شاری هەولێرو ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێت، هەر لەو ساڵەشدا خێزان پێکەوەدەنێتو دوای خۆشی سێ کچی بە ناوەکانی (ئاشتیو ئاسیاو هودا) بەجێهێشتوون.

شەهید ئەرسەلان کە زیاتر لە (١٠) جوزو قورئانی لەبەربووە، زۆر حەزی لە فێربوونو وەرزشو هاموشۆو تێکەڵاوی خەڵك کردووە.

لە راپەڕینی ئازاری (١٩٩١) و ئازادکردنی هەولێرو کەرکووکیشدا رۆڵی بەرچاوی گێڕاوە، لە زستانی ١٩٩٣دا ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی راپەڕاندوونو هەر لەو بەرگرییەشداو لە (١٩٩٣/١٢/٢٦) لەبەرانبەر بارەگای مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوە گیانی شیرینی خۆی پێشکەشی رێبازو بیروباوەڕەکەی کردو بوو بە ئەستێرەیەکی تروێکی سەروەری، دواتر تەرمی پاکی شەهید ئەرسەلان لە گۆڕستانی (شێخ ئەحمەد) لە هەولێر ئەسپەردەی خاك کرا.

شەهید: عەباس حەمەد حسێن
ناسراو بە (مەلا عەباس)

پێشمەرگەیەکی ئازاو چەلەنگ بووە لە بواری بانگەوازو وریاکردنەوەی منداڵان و لاوانیشدا جێدەستی دیار بووەو هەر لەبەر سەرقاڵیش دەرفەتی پێکەوەنانی خێزانی نابێت.

لە (١٩٩٣) بەمەبەستی تەواوکردنی خوێندن چووەتە هەولێرو سەنگەری زانستو بەرگری پێکەوە گرێدەداتو هەر لە زستانی هەمان ساڵدا بەمەبەستی بەرگریکردن لە ڕێبازو بیرو باوەڕەکەی لەمەڵبەندی چواری هەولێر دلێرانە بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو دڵسۆزانە ئەرکەکانی خۆی ڕادەپەڕێنێ، سەرەنجام لە (٢٦-١٩٩٣/١٢/٢٧)دا گەیشتە ترۆپکی سەروەریی، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (مام ڕەشك)ی مێرگەسەر بە خاك سپێردراوە.

شەهید: شێرۆ ئیبراهیم شەخصە عوسمان

کێ دەیزانی ئەو کۆرپە چاوگەشەی بۆ یەکەمجار لە ساڵی (١٩٦٥)دا لە باوەشی پڕ لە سۆزی شارۆچکەی (هێرۆ)دا چاو بە دیمەنە دڵگیرەکانی کوێستانەکانی پشتی قەڵادزێ هەڵدێنێ، بڵێسەی باوەڕی نێو دڵە گەورەکەی بەگژ شەختەی چەواشەییو زوڵمەوە دەنێتوئەو ناوە دەکاتە چراخانو مەدالیای شەهادەتی لە ملی کێوەڕەش دەکاتو لە بەرزیدا دەیباتە ئاستی دوندەکانی (کەوگەن)و (شێخ شەرۆ).

ساڵی (١٩٧٤) وەکو چەندەها ماڵە کوردی ئاوارەی دیکە ماڵی باوکیان روودەکاتە ئێرانو دوای نسکۆی (١٩٧٥) کە گەڕانەوە رژێم بۆ خوارووی عێراقی راگواستن، هەر بۆیە لە میانەی خوێندندا تاڵو سوێری غەریبی چەشتووەو پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە ئێران خوێندووەو دوای گەڕانەوەشیان تا پۆلی دووەمی ناوەندی لە (فەلوجە) درێژەی بە خوێندن داوەو دوای هاتنەوەشیان بۆ کوردستانی زێدو نیشتمان پۆلی سێیەمی ناوەندی لە قوتابخانەی (ئاسۆس) لە قەڵادزێ تەواوکردووەو لەوەش زیاتر بواری خوێندنی بۆ نەڕەخساوەو بە کارو کەسابەتو ئاسنگەرییەوە خەریك بووە.

ساڵی (١٩٨٥) خێزانی پێکەوەناوەو دوو کوڕو دوو کچی بەناوەکانی (ئیدریسو هیواو سیوەو پەیمان) دوای خۆی بە یادگار بەجێهێشتوون.

ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، ساڵی ١٩٩١ چەکی هەوێنی سەرفرازیو سەروەریی جیهادی لەشان کردوو بوو بە پێشمەرگەیەکی هەڵسوڕاوی تیپی (١)ی برایەتی سەر بە مەڵبەندی (٣) لە شاری قەڵادزێ و لە زستانی (١٩٩٣)یشدا بەوپەڕی دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، تا دواجار لە شاخی

کێوەڕەش‌و لە شەوی (٢٦-١٩٩/١٢/٢٧)٣داو لەکاتی جێبەجێکردنی ئەرکی پێشمەرگەیەتیدا کۆنە لوغمێکی ژەنگاوی سۆژیالیزمی عەفلەقی پێیدا دەتەقێتەوەو شەهیددەبێت‌و لەوێوە پەیامی سۆزو وەفاداریی بە خوێن دەنووسێتەوە، کاکە شێرۆ دوای شەهیدبوونی تەرمەکەی لە (پێماڵك) لە قەڵادزێ بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدولحەمید عەبدوڕڕەحمان ڕەشید
ناسراو بە مامۆستا عەبدولحەمید هەولێری

لە ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (مەلحەوالی)ی راگوێزراوی سەر بە (قوشتەپە)ی هەولێر لەدایکبووە، ساڵی (١٩٧٤) گوازراونەوە بۆ ناحیەی (دبس)دواتر لەوێش لە ساڵی (١٩٧٥) گوازراونەتەوە شاری سلێمانیو دوای ماوەیەك ماڵیان ڕۆیشتوە بۆ هەولێر، لەوێ چووەتە خوێندنگەی ئیسلامی تا لە ساڵی (١٩٨٥) ئامادەیی ئیسلامی تەواودەکات، پاشان دەچێتە (پەیمانگای باڵای ئیسلامی) بەغداو لە ساڵی (١٩٨٦) بڕوانامەی (دبلۆمی باڵا)ی بەدەستهێنا.

ناوبراو لە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی (برایانی مسوڵمان)ەوە کردو لەو رەوتەدا کەوتە کارو چالاکی پەروەردەو رێکخستن، وە لە ساڵی (١٩٨٩) لەبەر راژەنەکردنی بۆ سوپای رژێم، دەبێتە فیرار.

شەهید هەر لە کارەکانی خۆی بەردەوام بوو، تا لە ئازاری ١٩٩١دا هاوکات بەشداری لە راپەڕینە مەزنەکەی گەلی کورد کردو لە مەڵبەندی (٤)ی بزووتنەوەی ئیسلامی لە هەولێر بووە پێشمەرگەی ئیسلامو چەکی شەرەفو بەرەنگاری کردە شانی دژی داگیرکەرو دوژمنانی ئاینو گەلەکەی، مامۆستا (عەبدولحەمید) بەشداری کارو چالاکیەکانی راپەڕینو دامەزراندنی بارەگاکانی بزووتنەوەی کردووەو لە مانگی ٦ی (١٩٩١)دا لە سەربازگەی (سەلاحەددین) لە (کاولۆکان) بەشداری لە خولێکی رۆشنبیری شەرعی کرد، پاشان بە کاری رێکخستن گەڕایەوە ناو هەولێرو لە (١٩٩١/١٠/٢٤)دا بە پلەی (ئیمامو خەتیب) لە مزگەوتی (حاجی عەبدوڵلا) لە تەیراوا دامەزرا.

مامۆستا عەبدولحەمید خاوەنی وتاری گرنگو کاریگەر بوو بەسەر نوێژ خوێنان بەگشتیو لاوانەوە بەتایبەتی، بۆیە لە ئەو مزگەوتە لادراو گوازرایەوە بۆ ئۆردوگای (بنەصلاوە)، لەوێش جارێکی تر لە

(١٩٩٢/٦/٨) نــەقڵی مزگــەوتی (ســەفین) کــرا لــە ســەرمەیدانی شــەقلاوەو زۆر بــە گــەرمی کەوتــە کارکردن بۆ زیاتر شارەزاکردنو پێگەیاندنی مسوڵمانان بە گشتیو توێــژی لاوان بەتایبــەتی، وێــڕای ئەوەش ئەوسا لەلایەن (هــەرێمی یــەکی رێکخــستنی هــەولێر)ی بزووتنــەوەوە بــە بەرپرســی رێکخراوی شارۆچکەی (شــەقلاوە) دانرا، تا لــە (١٩٩٣/٦/٣) دیسان بـۆ جـاری سـێیەم بڕیـاری نقڵـی بـۆدراو گواسـترایەوە بـۆ مزگـەوتی (رەفـاعی)ی هـەولێر، شـەهید لـەوێش دەسـتی کـردەوە بـە کـارو چـالاکییەکانی جـارانی، وەك زانایـەکی پێـشمەرگەو پێـشمەرگەیەکی زانابەوپــەڕی هێــزو توانــاوە درێــژەی بــە بانگــەوازو ڕێکخــستنو پێشمەرگایەتیو خزمەتی ئاینو گەلو نیشتمان دا، تا لـە شـەوی ٢٦-(١٩٩٣/١٢/٢٧) لەکاتی بەرگریکردن لەبیروباوەڕەکەی ئـەم مامۆسـتاو کادیرو پێشمەرگە جوامێرە لە هـەولێر کەوتـە کەمینـەوەو شـەهیدکرا، شـەهید لـەپاش خـۆی سـێ جگەرگۆشـەی لـێ بـەجێماون بـەناوەکانی (بەنانو سومەییەو یاسر)، هاوکات لە هەمان شـەڕو هـەمان شـەودا لـە گونـدی (باخـەمرە)ی بێـستانە کـاك (عەبدولحـەکیم)ی برایـشی کەوتـە (کەمین)ەوەو وەك ئەم شەهیدکراو کچێکی بەناوی (هالە) لەپاش خۆی بەجێماوە.

شەهید مامۆستا (عەبدولحەمید) پیاوێكی ئازاو بەجەرگ بوو، پیاوێكی خوێندەوارو رۆشنبیرو چالاك بوو، پیاوێكی داعیو خەتیب بوو، بەجۆرێ كە لە هەموو ئەو جێیانەی كە باسكران.، لە ماڵو لە مزگەوتەكان، لە ناوەندە كۆمەڵایەتیو رێكخراوەییەكاندا، رۆڵێكی كاریگەرو بەرچاوی هەبوو لە كارو بانگەوازی ئیسلامی.، لە پەروەردەكردنی وەچەی نوێ، بەجۆرێ كە چەندەها خەڵكی بۆ ئیسلام بانگهێشتو دروست كرد، وتارەكانی بەپێزو هەقگۆ بوون، دەرسو دەورەی بۆ خەڵكو بۆ رێكخستنەكان دەكردەوە، هەموو كارێكی خێرو چاكەی بۆ خەڵكو بۆ هاوبیرانی دەكرد، لە هەمانكاتدا پیاوێكی گیانفیداو شۆڕشگێڕ بوو، كادیرێكی كاراو خۆشەویستو ناسراو بوو، پیاوێكی ساغو پاكو شەریفو خواناس بوو، بۆیە خۆی كردە قۆچی قوربانی لەپێناو ئیسلامو رێبازی ئازادی راستەقینەو بەختیاریی هەمیشەییدا.

شەهیدی سەرکردە
شەریف حسێن مستەفا
ناسراو بە (مەلا شەریف)

گـەلێك ترووسـكەی درەوشـاوە هــەن لــە پاشـاندا دەبنــە نوورسـتانی گەرمیان و كوێستان، وەكو خەرمانەی دەوری مانگ لـە دوورو نزیكـەوە دیاری دەدەن و چاو و دڵی ڕێبوارانی ڕێگای ڕاسـتی و سـەرفرازیی ڕوون دەكەنەوە، لەو حاڵەتەدایە خامە سەری خەجاڵەت بەردەداتەوە و وشـە مـات و بێدەنگ دەبێـت و شـیعرو پەخـشان دۆش دادەمێـنن و هەسـت و خوستیان لێنایە... كام پۆلە وشە لەدەستی دێـت ببێتـە چوارچـێوەی ئەو بڵێسە عاشقەی لە هەموو لاوە شەوگار شەق دەكـات و ڕاوەسـتان و پـشوودان نـازانێ و شـەپۆل ئاسـا، مـانی خـۆی لـە جـۆش و خـرۆش و جووڵاندا دەبینێ و وچان بە مەرگ و نەمان دەزانێ؟!

زۆر تاسـەو خورپـە هــەن وەكـو ئــەو دەریایــەن لــە دۆڵكــەی وشــەو دەربڕینـدا جێیـان نابێتـەوە، تــەنها جەزبـە گرتووەكـانی ئـەو حاڵەتــە دەركی پێدەكەن و لە گوتن و نووسین نایەن!

ئـاخر نەخونـچەی نێـو بەسـتەڵەك پێناسـە دەكرێـت و نەئـەو ئـاگرە شـوانانەی لەسـەر دونـدو ڕەوەزانــەوە چـاوی بــەفرانبارو ڕێبەنـدان دەكوڵن، دەستەمۆ دەكرێن!

ئـەو داسـتانانەی وشـە بەوشـە بـەخوێن نووسـراون خامـەو دەربـڕین دەرەقـەتیان نایـەت و هـەر ئەوەنـدە دەكـرێ چـەند سـاتێك سەرسـام و بێـدەنگ لەبـەردەمیان ڕاوەسـتی و بـیر لـە مـەزنیی خاوەنـەكانیان بكەیتەوە! ئەو سەرانەی لە قەندیل و ماكۆك تێپەڕین و لە نێو تەم و مـژو تارمـایی كانوونـدا وەكـو بابـەگوڕگوڕ كوردسـتانیان كـردە چـراخان، دەستی كام شیعرو پەخشان نووسی كەڵەگەتیان دەگاتێ؟!

ئـەو شـەهیدانەی بەوپـەڕی تامەزرۆییـەوە بوونـە ئەسـتێرە گەشـەی ئاسمانی سەروەری، كامەدێڕ دەتوانێ پڕبـە چاوان لێیـان بڕوانـێ و لـە ئامێزی خۆیدا حەشاریان بدات؟!

ئەو زاتانە هەر خوا دەزانێ کێن‌و چەندە بەرزن‌و شایانی چین.، ئێمە هەر ئەوەندەمان لەدەست دێ پێیان بڵێین: سەلامی خواتان لێبێ ئەو ڕۆژەی لەدایك بوون‌و ئەو ڕۆژەی بۆ لای پەروەردگار گەڕانەوەو ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە...

یەکێك لەو شەهیدە قارەمانانە، شەهیدی سەرکردە (شەریف حسێن مستەفا)یە کە بە مامۆستا شەریف ناسراوە....

شەهید مامۆستا شەریف ساڵی (١٩٦٩) لە گوندی (خدران)ی بناری کۆسرەت چاوی بە ئازارو ژانی میللەتەکەی هەڵێناوە... شەهید تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی، پاشان ملی لەبەر کاروکاسبی‌و شوانیی ناوە، لاوێکی مەندو هێمن‌و لەخواترس بووەو بەردەوام رووی لە خێروچاکە بووە...

مامۆستا شەریف لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامییدا، قەندیل

هەر لەسەرەتای هەشتاکانەوە ئاشنایەتیی لەگەڵ کاری ئیسلامیی پەیداکردووەو وەك لاوێکی خوێن گەرمی دڵ پڕ لەئیمان چالاکانە هەڵسوڕاوەو لە تێگەیاندن‌و پێگەیاندنی مسوڵمانانی زەحمەتکێشی نەتەوەکەیدا کاری کردووەو وەکو گزنگ تارمایی تەم‌و گومانی دەوری

ئیسلامی دەڕەواندەوە... هەر لە سۆنگەی ئەو چالاکییە بەردەوامەی بوو کە دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعس خستبوویانە ژێر چاودێریی توند، سەرەنجام فەرمانی گرتنیان بۆ دەرکرد بەلام خوا پاراستی‌و نەکەوتە نێو کەمەندی بەعسیەکانەوە سالی (١٩٨٦) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکات.

سالی (١٩٨٧) کاتێک نەوە ئیماندارەکانی سەلاحەددین مەشخەلی جیهادیان لە گەوەو رەوەزو ترۆپکو لاپالەکانی کوردستانەوە هەلایساندەوەو وەجاخی ئەو شێرە پیاوانەیان رۆشنکردەوە، مامۆستا شەریفی لەخوا ترسی لەخۆبوردوو، خۆیی لە نێو ئاپۆرەی کوڕانی هێزی شافیعی دیتەوەوله (مەلەکان)ەوە وەکو هەنگ بە بێدەنگی کەوتە کاروچالاکیی، مامۆستا لەنێو براکانیدا بە (بێدەنگ)

ناسرابوو.

پاش ئەوەی لە کۆتایی مانگی (٨)ی هەمان سالدا بلێسەی خەبات‌و بەرەنگاریی لە قەلاتووکانەوە زمانەی کێشاو چاو و دلی مسولمانانی

روونکردەوە، مامۆستا چووە نێو هێزی (حەمزە) و بەردەوام هەویلی تەقواو ورەبەرزیی بوو و وەکو قەندیل دامەزراو و نەگۆڕو خۆڕاگر بوو و بۆ براکانی سەرمەشقی بێ فیزیی‌و ئیسلامخوازیی راستەقینەو لێزانی بوو، بەگوفتارو رەفتارە جوانەکانی هەمیشە دەوروبەری بۆ خێرو چاکە رێنوێنی دەکرد، لەبەر لێوەشاوەیی‌و لێهاتوویی لە کۆنگرەی چوارەمی بزووتنەوەدا کە سالّی ()١٩٨٧لە ناوچەی شلێر بەسترا دەکرێتە ئەندامی سەرکردایەتی‌و لە کۆنگرەی پێنجەمیشدا کە لەناوچەی درلّی بەسترا بۆ جاری دووەم بە ئەندامی سەرکردایەتی هەلّدەبژێردرێتەوە... شەهیدی سەرکردە لە نەخشەو بەرنامەڕێژیی راپەڕین‌و جۆشدانی جەماوەردا رۆلّێکی دیارو بەرچاوی هەبوو ، یەکەم مەفرەزەی پێشمەرگە کە گەیشتە نێو جەماوەری راپەڕیوی بیتوێن بەسەرپەرشتی مامۆستا شەریف بوو، مامۆستا نوێنەری بزووتنەوە بوو لە لیژنەی بالاّی سەرپەرشتی راپەڕیندا لەم دەڤەرەداو لە سەرپەرشتی‌و رابەرایەتی کردنی پێشمەرگەکانی بزووتنەوەدا بۆ رامالّینی سۆشیال ئیمپریالیزمی عەفلەقی‌و پاك کردنەوەی کوردستاندا، بێڕاوەستان‌و پشوو شەو و ڕۆژ کاری دەکردو دەورێکی هەتا بلّێی کاریگەری هەبوو.

بۆ جاری سێیەم لە سالّی (١٩٩٢) لە کۆنگرەی شەشەمی بزووتنەوەدا لە سەرئەشکەوتان بە ئەندامی سەرکردایەتی هەلّبژێردرایەوەو کرایە بەرپرسی مەکتەبی عەسکەریی‌و تا (١٩٩٣/١٠/١٢) ئەو ئەرکە قورسەی هەر لەسەرشان بوو.

ماوەیەك بەرپرسی کاروباری مەکتەبی کۆمەلاّیەتی بوو، وەکو هەموو بوارەکانی دیکە لەو بوارەشدا کارودەسکەوتەکانی لەقەدەر پلەی خوێندنی نەبوون‌و بەهۆی ئەو بەهرە مەزنەی لەمەڕ وتاردان‌و گفتوگۆو

لێزانی کە خوا پێی بەخشیبوو، لە دامرکاندنەوەی ئاگری چەندان ئاستەنگو کێشەی کۆمەلآیەتیو بنیاتنانی چەندەها خێزانی تازەدا جێدەستی ئاشکراودیارە.

مامۆستا سەرمەشقی بێ فیزییو تەقواو ورەبەرزییو خۆراگرییو بۆخوا ژیانو بۆ خوامردن بوو و لەهەر جێیەك گیرسابایەوە جەماوەری مسولمانی کوردەوارییی وەکو پەپولە لێی دەهالآنو لە هەلوێستو قسەو وتەشیرینەکانی بەهرەمەند دەبوون، خەمخۆرییو لێبڕانو دڵسۆزیی بەتەواویی لە روخسارە نوورانیو بزە ئیماناوییەکەیدا بەرجەستە بوو و بێ پسانەوە لە هاتووچۆدا بوو بۆ نەهێشتنی دڕدۆنگیو ساردییو پتەوکردنی پەیوەندیی نێوان خێزانەکانو سەردانی مالو کەسوکاری موجاهیدانو شەهیدانو زانایانی ئیسلامو لاوانی ئیسلامخوازو بەتەواوی خۆی بۆ خزمەتکردنی رابوونی ئیسلامیو گەلی کوردی مسولمان یەکلا کردبووەوەو لە هەر شوێنێ هەستی بە کەلێنو درزو پێویستی کردبا لەوێ بوو...

خەلکی بیتوێنو خۆشناوەتی ئێستاش وەکو دیاردەیەکی سەیر دەیگێڕنەوە کە چەندەها جار مامۆستا کە لەنێوان سەرئەشکەوتانو رانیەدا هاتووچۆی دەکرد، ئۆتۆمبیلەکەی پڕدەکرد لەو مندالە چاوگەشە چەوساوانەی بە خۆیانو جانتاو کتێبەکانیانەوە لەسەر رێگا بۆ ئۆتۆمبیل رادەوەستانو جاری واهەبوو بە ئاستەم جێیان دەبووەوەو خۆیان بە شانوپشتی مامۆستاوە هەلدەواسییو وەکو پەروانە لەو چراگەشە دەئالآنو تەنها رووخسارە نوورانییەکەی دەبینرا...

پەناو ئومێدی هەتیوانو هەژارانو چەوساوان بوو، هیواو پشت ئەستوورییو باوەڕ بەخۆبوونی دەخستە دلو دەروونیان...

ساڵی (١٩٩٣) لەگەڵ وەفدێکی بزووتنەوە بەسەرۆکایەتی مامۆستا مەلا عوسمان چووە عەرەبستانی سعودیەو بە زیارەتی حەج شادبوو، شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدیدیش ئەندامی وەفدەکە بوو کە سەردانی تورکیاو عەرەبستانی سعودییە یان کردو زنجیرەیەك دانیشتنیان لەگەڵ بەرپرسانی هەردوو وڵاتو چەندان کەسایەتیی ئیسلامییدا سازداو چاوپێکەوتنو دانیشتنیان ئەنجامدا.

مامۆستا کەسایەتییەکی مەعنەویی‌و رووحانیی ئەوەندە بەهێزی هەبوو، تەنانەت خەڵکی دوور لە ئیسلامیش بەڕێزو شەرمو شکۆوە رەفتاریان لەگەڵ دەکردو دەکەوتنە ژێر تەئسیری وتە راشکاوو شیرینەکانی کە لە دڵەوە دەردەچوونو یەکسەر دەچوونە نێودڵ.، چونکە ئەوەندەی دەیزانی دەیویست بیخاتە نێو چوارچێوەی کردارەوەو لە رەفتارییدا بەرجەستەی بکات، هەرئەوەش بوو وایکردبوو مامۆستا وەکو زاتێکی رووح سووكو خۆشەویست لەنێو دڵی هەموو ئەوکەسانەی دەیانناسی جێی خۆی بکاتەوەو روویەکی گەشی بزووتنەوەی شەهیدانو تێکڕای رابوونی ئیسلامیو مۆری مصداقییەتی حاشالێنەکراوی جموجووڵو کاری ئیسلامخوازانەی کوردەواریی بوو... هەستو هۆشێکی حەساسو بیرکەرەوەو دڵێکی ناسكو ورياو زمانێکی بە زیکری خودا گۆیا، پایەیەکی مەعنەوی تایبەتیان بە مامۆستا شەریف دابوو.

بەڕاستی راهیبیی شەوو سوارچاکی رۆژ تەواو لە مامۆستا دەوەشایەوە... بەردەوام لە فکرو خەمی ئەوەدابوو میللەتی کوردی بەش مەینەتو بێ ئاڵا لەژێر سایەی ئیسلامدا بحەسێتەوەو بە خەونە مێژووییەکانی بگات.، دەشیزانی ئەوە تەنها بە یەکگرتنو یەکڕیزی مسوڵمانان دێتەدیی، لەبەر ئەوە بەوپەڕی توندوتیژیی بەگژ

پەرتەوازەیی‌و کۆمەڵبازییدا دەچووەوەو دوژمنی سەرسەختی ناکۆکی‌و دووبەرەکی بوو...لەوپێناوەشدا لەهیچ مەترسییەك سڵی نەدەکردو شەهیدبوونی بە سەرفرازیی دنیاو رووسووری قیامەت دەزانی، تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ چوار برای تردا بەناوەکانی (مامۆستا حەسەن بابەکرو ئەحمەد بابەکرو موحەممەد یونس‌و حاجی نبی) بە دیلی لەسەر چیای ماکۆك ڕەمی دەکرێت‌و بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، شایەنی باسە لەم کارەساتەدا مامۆستا حەسەن بابەکر دوای رەمی کرانیان رزگاری دەبێت‌و دەبێتە شەهیدی زیندوو! مامۆستا شەریفی سەرکردەو سێ هاوڕێ‌و هاوسەنگەرە قارەمانەکانیشی لەسەر ترۆپکی مێژوی کوردان‌و لەنێو دڵی دەریائاسای شەیدایانی ئازادیی‌و بەختەوەرییدا جێگیربوون.

مامۆستا شەریف کەدوو هاوسەری هەبوو، لە هاوسەری دووەمیان کە لە ساڵی (١٩٨٩)دا خواستبووی کچێك‌و دوو کوڕی بەناوەکانی (ئاشتی‌و شەهیدو موحەممەد) بەدیاری‌و یادگاری بەجێهێشتوون‌و پاش شەهیدبوونیشی تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی چوارقوڕنە بەخاك سپێردراوە.

شەهید: نەبی مینە حەسەن نەبی
ناسراو بە (حاجی نەبی)

ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (بایەوان)ی بناری چیای کونەکۆتری ناوچەی ناودەشتی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتووەتە دونیاوە، چەند ساڵێکی منداڵیشی لەو گوندە بەسەر بردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی (بۆتێ)دەستی بە خوێندن کردووەو لەبەر هەژاریو کارو کەسابەت نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات، دواتر بنەماڵەکەیان بەهۆی راگواستنی گوندەکانی ناودەشتەوە بۆ کۆمەڵگای زۆرەملێی رانیە لەوێ نیشتەجێ دەبێت، بەهۆی تێکەڵاویی لەگەڵ چەند مامۆستاو لاوێکی ئیسلامخوازدا خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی لە دڵدا دەچەسپێتو لە ساڵی (١٩٨٦)ەوە وەك لاوێکی پابەندو پەیوەست بە کاری ئیسلامییەوە دەردەکەوێت.

لە ساڵی (١٩٩١)دا لە ریزی رێکخستنو شانەچەکدارەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا شانبەشانی جەماوەری راپەڕیوو برا پێشمەرگەکانی دەستێکی باڵای لە راپەڕینو رزگارکردنی شارو شارۆچکەکانی کوردستاندا هەبووە، لەبەرپەرچدانەوەی شاڵاوە کوێرانەکەی پیاوەکانی صەدام حوسێندا لەکاتی کۆڕەودا ، زەبری گورچووبڕی لە دوژمنانی کورد داوەو قارەمانانە بەرگری لە چەوساوانی میللەتەکەی کردووە، بەتایبەتی لە داستانی بەناوبانگی (پردێ)دا کە بۆ هەموولایەکی سەلماند پێشمەرگەی ئیسلام پشتوپەنای گەلی کوردستانو تۆقێنەری دوژمنە ستەمکارەکانی میللەتەکەمانن. شەهید حاجی نەبی لەم داستانەدا کە دەستەیەك پێشمەرگەو فەرماندەی قارەمانی ئیسلامی تێدا شەهیدو زامداربوون، رۆڵی جوامێرانەی گێڕا، دوای ئەوە وەك پێشمەرگەیەکی دانسقەی مەڵبەندی (٣)و پاسەوانی تایبەتی مامۆستا شەریفی سەرکردە درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی داو لە نووری رووحانییەتی خاوێنی مامۆستا شەریف

بەتەواوی بەهرەمەند ببوو، بۆیە بە گورجوگۆڵیو شەرمو حەیاو جەماڵی پاکییەوە هەمیشە لە پەنای ئەودا دەتدۆزییەوە.
شەهید لە شەڕە نەخوازراوەکەی کۆتایی مانگی (١٩٩٣/١٢)یشدا هەر لەگەڵ ئەودا ببوو بە پەروانەی دەوری ئیسلامو رەسەنایەتی کوردستانو سەرەنجام لەو رێیەداو لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ شەهیدی سەرکردە (مامۆستا شەریف حوسێنو کاک ئەحمەد بابکرو کاک موحەممەد یونس قادر) لەسەر چیای ماکۆك بە دیلی رەمی دەکرێتو ئەم پۆلە رووحە پاکە بەرەو قاپی پڕ لە میهرەبانی خودا لە شەقەی باڵ دەدەن، بەم پێیە شەهید حاجی نەبی ماڵئاوایی لە ژیان کردو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بە خاك سپێردرا.
شەهید لە ساڵی (١٩٩٣)دا خێزانی پێکەوەناوەو لە دوای خۆشی کیژۆڵەیەکی بە ناوی (مژدە) وەك مژدەی سەرکەوتنی ئیسلامو ئازادی کوردستان بەیادگاری بەجێهێشت.

موحەممەد حەسەن بەگ
ناسراو بە (حەسەن کارەباچی)

ساڵی (١٩٧٣) لە گوندی (خەتێ)ی ناوچەی خۆشناوەتی لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەر لەدایکبووە، لە تەمەنی شەش ساڵیدا چووەتە قوتابخانەی (خەتێ) تا خوێدنی سەرەتایی لەوێ تەواوکردوە، دواتر پۆلی دووەمی ناوەندیی لە قوتابخانەی (کفاح)ی هەولێر تەواوکردووە، شەهید هەر لە هەرەتی لاوێتیدا لاوێکی دیندارو دەستپاك بوو، لە ساڵی ١٩٨٧ قورئانی خوێندووە، لە مانگی ١٩٨٨/٨ هاوکات لەگەڵ هێرشەکانی بەناو ئەنفالو داگیرکردنەوەی ناوچە ئازاد کراوەکان لەلایەن رژێمەوە، ماڵەوەیان لە گوند ئاوارەی (بێرکۆت)ی هەولێر بوون، پاشان لە ساڵی ١٩٩٠ لەوێ چوونە (باداوان) تا لە ١٩٩١/٣/٣١ لەکاتی کۆڕەوەکەی کوردستان پەڕاگەندەی ئۆردوگای (نەسر)ی کوردستانی ئێران بوون، پاشان دوای نزیکەی چوار مانگ گەڕانەوە هەولێر، هەرزوو ناوبراو لە مانگی (١٩٩١/١٠) پەیوەندی کرد بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە بۆ ماوەی چەند مانگێك لەو ریزەدا بە ئیسلام گۆشو پەروەردەکرا، پاشان لەبەر دڵسۆزیو پەرۆشی بۆ ئیسلام لە ناوەڕاستی (١٩٩٢) لە مەڵبەندی هەولێر بوو بە پێشمەرگەی ئیسلامو بوو بە پیاوێکی خواناسو دیندارو پاكو خۆشەویست، بوو بە پێشمەرگەیەکی ئازاو دلێرو جەسوور...

شەهید لە مانگی (١٩٩٣/١٢) خێزانی پێکەوەناوە، بەڵام ئەندازەی ئەجەل بواری نەدا تا لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە کاتی بەرگریکردن لە رێبازو بیروباوەڕەکەی لە شاری هەولێر بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت.

شەهید پیاوێکی خواویستو بەڕێزو بە وەفا بوو، پێشمەرگەیەکی دڵسۆزو گوێڕایەڵو چەلەنگو کارا بوو، بەجۆرێ کە زوو پێگەیشت، پیاوێکی بیرتیژو کارزانو پیشەزان بوو لە بواری ئەلیکترۆنیاتو

كارەباییدا شارەزا بوو، بە كردار ئەندازیاری كارەبا بوو، چاكسازی رادیۆو سەعاتو تەلەفۆنات بوو، هەر بۆیە بە (حەسەن كارەباچی) ناسراوە، هەر لە هەرزەكاریدا جۆرێك لە ئامێری سەركەوتووی تەقەكردنی داهێنا، زۆر پەرەی بە ئەفراندنو داهێنانی ئامێرو ئاسن دەدا، بۆیە لە ساڵی (١٩٩٧) جارێك نارنجۆكێكی پیا تەقییەوەو بووە هۆی بریندار بوونی خۆیو هاوەڵانی، شەهید لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا عەدەد دۆشكەو ئاربیجیو گراد بوو، بەشداری چەندان كارو بارو دەوراتی سەربازی كردووە، تا لەسەر كاتیۆشا خەڵتانی خوێن بووو گەیشتە ترۆپكی سەروەری.

شەهید: سلێمان رەفیق شەریف

وایان زانی (نالی) بڕوا

ئیتر شارەزوور وێرانە

کوردستانم سەرانسەری

کەلاوەو شاری کوێرانە

تەنها ئەستێرەیەک بکشێ

تا قیامەت شەوە زەنگەو

گشت دنیا تاریکستانە

گوڵە مێلاقەیەک بپسێ

دروێنەی گوڵو جوانییەو

لەنێو چەمەندا خەزانە

چڵە بیزایەک هەڵوەرێ

بناری قەندیلو شنروێ

بیابانە

نەیانزانی

لەنێو دەروونی پایزو

دڵی ڕەشی ئەم زستانە

بەهاری جوانو ڕووگەشو

ئامێز پڕ لە گوڵستانە

لە ساڵی (١٩٦٨) لە گوندی (پەلی هێرۆ) لەدایکبووە، ژیان و یاریی و خۆشییەکانی سەردەمی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیدا بەسەر بردووە، خوێندنی سەرەتایی لە گوندی (کەولۆس) تەواوکردووەو ناوەندیی لە کۆمەڵگەی (شانەدەری) نزیك سەیدسادق خوێندووە.

ساڵی (١٩٨٢) پەیوەندی دەکات بە ڕێکخستنەکانی (برایانی مسوڵمان)ەوەو دواتر دەبێتە قوتابیی پەیمانگای ئیسلامیی لە هەڵەبجەو پاشان لە کۆلێژی شەریعەی بەغدا وەرگیراوە، بەڵام لەبەر زەبرو زەنگی ڕژێم نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە تیپی (١١٤)ی مەڵبەندی (٢) دەبێتە پێشمەرگە، شەهید لە ڕاپەڕیندا بەشداری چالاکانەی کردووە، لە گرتنی کەتیبەی مەدفەعییەی (میرەدێ)و شەڕەکانی پاککردنەوەی ڕێگای (عەربەت - سلێمانی)دا نموونەی پێشمەرگەی ئازاو چەلەنگ بووە، هەمیشە بە دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی ڕاپەڕاندووە.

دواتر شەهید لەبەر لێهاتوویی و دڵسۆزیی پۆستی جێگری مەڵبەندی دووی پێدەسپێردرێت، سەرەنجام ڕۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە شارۆچکەی عەربەت لە شەڕی بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عیسا)ی گوندی پەلی هێرۆ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید سلێمان فەرماندەو تێکۆشەرێکی بەئەمەكو دنیا بەکەم گر بووە، زۆرجار لای هاوڕێو هاوسەنگەرانی گوتوویەتی "من بۆ خوا کار دەکەمو بەتەمای پاداشتی کەس نیم، من ئاوا بزووتنەوەدەبمو خەڵکییش خۆیو خوای خۆی".

شەهید: دلێر سەمین رەشید

ساڵی (١٩٧٣) کاکە دلێری سەر بە عەشیرەتی جبور لە (قۆرەتووی) خانەقین چاوی بە ژیان هەڵێناوە، بەڵام ژیانی منداڵی لە کەلار بەسەردەبات، پاشان لە قوتابخانەی (حورییە) قۆناغی سەرەتایی و قۆناغی ناوەندییش لە ناوەندی (شێروانە) دەخوێنێ، ماوەیەکیش لە وەزارەتی بەرگری درێژە بە خوێندن دەداتو پاشان بە جوتیاری و کشتوکاڵەوە لە پێناو پەیداکردنی بژێوی ژیاندا خۆی خەریك دەکات.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لەگەڵ راپەڕینی ئازاری (١٩٩١) دا چەکی پێشمەرگایەتی لە ریزی بزووتنەوەدا دەکاتەشان و دواتر لە هێزی (لێدان) درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو بەهۆی دڵسۆزی و گورج وگۆڵییەوە جێگای خۆی لەناو دڵی برا پێشمەرگەکانیدا دەکاتەوە، لەناو خانەوادەو خەڵکیشدا کەسێکی خاوەن حورمەتو هێمن بووو زۆریش رقی لە زوڵم و ناهەقی دەبۆوەو هەمیشە حەزی لەوەبوو هاوکاری مەزلومان و لێقەوماوان بکاتو تامەزرۆی شەهیدییش بوو.

باوکی سەبارەت بە چاونەترسی کاکە دلێر دەگێڕێتەوەو دەڵێ: "دلێر هێشتا لەناو بێشکەدا بوو کابرایەکی ئێرانی هاتە ماڵمان وتی: "کاك سەمین ئەم کوڕەی تۆ لە گوللە ناترسێ"، وتم "چۆن ئەزانیت" وتی: "هەرچیم لەگەڵ کردووە چاوی نەتروکاندووە"."

کاکە دلێر هەمیشە دەیویست پەرژینی رەسەنایەتی کوردستان بێتو لە پێناو بیروباوەڕەکەیدا گیانی لەسەر لەپی دەست دانابووو دەیزانی ئەو رێبازەی ئەو گرتوویەتی شایانی ماڵ و گیان لەپێناودا بەخشینە. تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ (حەیدەر موحەممەد رەحیم)دا گیانی دەکاتە خەڵاتی بیروباوەڕەکەی و دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوە.

شەهید: سابیر فەرەج فەتحوڵڵا نەسروڵڵا
ناسراو بە (هێمن)

ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (سپیدارە)ی ناوچەی شارباژێڕ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵی هەر لە گوندەکەی خۆیان بەسەربردووە، شەهید قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانە دەخوێنێتو وەك هەمیشە کە مزگەوتو حوجرەکانیش لە کوردستاندا هاوشان خەڵکیان لە خوێندنو زانستو زانیاری بەهرەمەند کردووە، کاکە هێمنیش لە حوجرەو لە لای مامۆستای رەحمەتی مامۆستا (عومەر رێشاوی) وانە ئاینییەکانی خوێندووە.

لە (١٩٨٣/٦/١) هاوسەری ژیان بۆ خۆی هەڵدەبژێرێت، شەهید زوڵمو ستەمی حکومەتی بەعس وای لێدەکات چەکی پێشمەرگایەتی بکاتە شانو لە ریزەکانی یەکێتی نیشتمانیدا بەرگری لە خاكو نەتەوەکەی بکات، ساڵی (١٩٨٧) هەستی دینداری وایلێدەکات پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە بکات، ساڵی (١٩٩١) دەبێتە پێشمەرگەیەکی کاراو هەڵسوڕاوی هێزی (سلێمانی) بزووتنەوەی ئیسلامیو لە راپەڕینەکەی بەهاری ١٩٩١دا بەشدارییەکی چالاکانە دەکات، دواجار هەر بارەگای مەڵبەندی (٢)ی سلێمانی دەبێتە وێستگەی دوایین هەناسەکانی ژیانی شەهید هێمنو لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) رابوونی ئیسلامیو هاوەڵو دۆستانی بۆ دوا جار بەجێدێڵێو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (گردی سەیوان) لە شاری سلێمانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید لەدوای خۆی شەش منداڵی بەناوەکانی (سەربەست، عەبدوڵڵا، بڕوا، ڤیان، هودا، سارا) بۆ خزمەتی دینو وڵات بەجێ دەهێڵێت.

شەهید: حەیدەر موحەممەد رەحیم
ناسراو بە (موحەممەد ئیسلامی)

ساڵی (١٩٧٠) لە خانەقین چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی کوردە هەڵێناوە، ژیانی منداڵییشی هەر لە ئامێزی خانەقینی دەلال دا بەسەربردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (خانەقین)ی سەرەتاییو ناوەندیو دواناوەندیشی لە ناوەندی (خانەقینو سەورە) خوێندووەو دواتر لە بەعقوبە دەچێتە پەیمانگاو درێژە بە خوێندن دەدات.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لە کاروکەسابەتیشدا هاوکاری ماڵی باوکی دەکات.

شەهید حەیدەر موحەممەد حەزی لە هاوکاریو تێکەڵاوی خەڵكو چاکە دەکرد، هەر بۆیە لەلای خەڵکیش خۆشەویست بوو، وەفادارو دڵ ئاوەدانو خۆش خولق بوو، لە کاری ئیسلامیشدا گەنجێکی گورجوگۆڵو خوێن گەرمو ماندوویی نەناس بوو، پەیوەندی لەگەڵ قورئاندا پتەوبوو لە بواری مێژووشدا شارەزاییەکی باشی هەبوو.

ساڵی (١٩٩١) لەگەڵ راپەرینی جەماوەری کوردستان کاك حەیدەری دڵ پڕ لە حەماسەو هیوا پەیوەندی بە بزووتنەوەوە دەکاتو لە هێزی گەرمیان درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتیو خزمەتی ئایینو گەلو نیشتمان دەدات.

زستانی ساڵی (١٩٩٣) بە دڵە پڕ لە بیروباوەڕو ورەکەی، بەرگری لە رێبازو بیروباوەڕەکەی دەکاتو سەرەنجام هەر لەو رێیەداو لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ شەهید (دلێر سەمین)دا دەکەوێتە بەر رقی گوللە قەناسێكو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەبێتە ئەستێرەیەکی گەشی ترۆپکی سەروەریو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕەحمان) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد موحەممەد خضر
ناسراو بە (دانا)

شەهید دانا ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (سەرگەینێڵ)ی بناری قەندیل هاتووەتە دونیاوە، تا تەمەنی هەشت ساڵی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر دەبات، پاشان بە هۆی راگواستنی گوندەکەیان ماڵیان لە چوارقورنە نیشتەجێ دەبێتو هەر لەوێش لە قوتابخانەی (ئالان)ی سەرەتایی قۆناغی سەرەتایی تەواودەکات.

دواتر بۆ فێربوونی زانستە شەرعییەکان دەچێتە حوجرەو لە گوندی خدرانو هەروەها قەڵادزێو سەنگەسەرو چوارقورنە لە لای مامۆستایان (مامۆستا ئەحمەد سینەمۆکیو مەلا خدری پشتاشانو مەلا حەسەنی شیوەڕەزی)دەخوێنێو شارەزاییەکی باش پەیدادەکات.

شەهید ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٨٨)یش بەمەبەستی بەرگری لە ئاینو گەلو نیشتمان لە هێزی (ئازادی) دەبێتە پێشمەرگەو چالاکانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

لە راپەڕینیشدا وەك پێشمەرگەیەکی جوامێر لە ریزی پێشمەرگە جەربەزەکانی ئیسلامدا لە رزگارکردنی شارەکانی کوردستاندا رۆڵی بەرچاو دەبینێ.

کاك دانا ساڵی (١٩٩٢)

خێزان پێکەوە دەنێت‌و تەنها کچێکی بە ناوی (پەیام) لە دوای خۆی جێهێشتووە.

کاتێکیش لە مانگی (١٢)ی ساڵی (١٩٩٣) بزووتنەوە تووشی شەڕێکی نەخوازراو دەبێت شەهید (دانا) بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێت‌و سەرەنجام لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە گوندی (پڵنگان)ی دۆڵی ئاکۆیەتی بە دیلی گوللەباران دەکرێت‌و بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی گوندی (ئەستریلان)ی بناری حاجیلە بە خاک دەسپێردرێت.

ئەحمەد ئەبوبەکر حەسەن ئەحمەد
ناسراو بە (ئەحمەد سێتاقانی)

ساڵی (١٩٧٣) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەربە عەشیرەتی ساداتی باقلانی لە گەڕەکی سێتاقانی شاری هەولێر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (خالیدی کوڕی وەلید) نراوەتە بەر خوێندن، بەڵام بەهۆی کارو کەسابەتەوە بواری بڕینی قۆناغەکانی تری خوێندنی نەبووە، بۆیە بەناچاری لەگەڵ باوکیدا لە گومرگی سەوزەو میوە خەریکی ئیشکردنو پەیداکردنی بژێوی ژیان بووە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا زۆر هۆگری مزگەوت بووەو بەگەرمی هاتووچۆی مزگەوتی (حاجی عەزین)ی گەڕەکی گڵکەندی کردووەو بەمەش زیاتر ئاشنایەتی لەگەڵ ئیسلامو کاری ئیسلامیدا پەیداکردووە، تەنانەت بەهۆی دڵسۆزیو خۆشەویستیی بۆ بانگەوازی ئیسلامیو خۆشبەختی خەڵك، شارەزایی لە وتاردانو وەعزو ئامۆژگاریدا پەیداکردبوو.

کاك ئەحمەد سێتاقانی لە ساڵی (١٩٩٢)دا لە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا دەچێتە سوپای بەرگریو دڵسۆزانە بەشداری خولەکانی مەشقو راهێنان دەکات، لە زستانی (١٩٩٣)شدا وەك پێشمەرگەیەکی لێبڕاو بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێتو سەرەنجام لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێر لەکاتی پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕو رێبازەکەیدا بەپلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (کەسنەزان) بەخاك دەسپێردرێت.

عادل عوسمان ڕەسوڵ ئەمین

ناسراو بە (هیوا)

کاکە هیوا لە (١٩٧٣/٥/١) لە گەڕەکی (مەجیدبەگ)ی شاری سلێمانی هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (ئەمین زەکی بەگ) قۆناغی سەرەتایی تەواودەکات، ئیدی گوزەرانیو ژیانو دەوروبەر بۆ کاکە هیوا لەبار نابن کە کتێبەکانی لەبندەست بنێو پێبەپێ لەگەڵ خوێندندا ڕێگە ببڕێت، ناچار دەچێتە نانەواخانەیەكو سەر سفرەی ماڵان بە نانی گەرم دەڕازێنێتەوە.
شەهید ساڵی (١٩٩٣) بەهۆی کاریگەری براکانیەوە پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگە و لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانیدا کەسێکی وریاو گوێڕایەڵ بووەو لە نێو هاوڕێو دۆستانیدا بە کەسێکی خۆشەویستو ڕۆح سووك ناسرابوو، کەلەهەر جێیەکەوە دەربکەوتایە سەرنجی هەموو دەورو بەری بەلای خۆیدا ڕادەکێشا.
کاکە هیوا کە خێزانەکەیان پەروەردەکاری ڕۆڵەی دڵسۆزو بەئەمەکی دینە، قەدەر ڕێگەی نەدا لەوە زیاتر ئەرکەکانی خۆی درێژە پێبدات، بۆیە هەر لە هەمان ساڵی پەیوەندیکردنیدا واتە ساڵی (١٩٩٣)و لە (١٢ـ٢٧) لە کفری شەهید دەبێتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (دەباشان) لەشاری سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عومەر فازڵ موحەممەد ئەمین

ساڵی (١٩٧٣) کاکە عومەر وەك رۆڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی جاف لە کفری چاوی بە ژیان هەڵێناوەو ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندن و تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی.

لەپێناو دابینکردنی ژیان و گوزەراندا خەریکی کاروکەسابەت و فەلاحەتی بووە.

ساڵی (١٩٩٣) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنیٚ و بەوپەڕی لێبڕاوی و ئامادەیی بەرگری و پارێزگاریی لە رەسەنایەتی کوردستان و بیروباوەڕەکەی دەکات، دواجار کاکە عومەر لەو رێبازەداو لە شەوی (٢٧-١٩٩٣/١٢/٢٨) لە (دەشتی گۆبان) لە کفری شەهید دەبێت و دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی کفری ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید:

سالار مەحمود عەبدولغەفور موحەممەد

ساڵی (١٩٧٨) لە گوندی (زمناکۆ)ی ناوچەی شارەزوورو لە ناو عەشیرەتی ئیمامی سەربە شاری هەڵەبجە هاتووەتە دونیاوە، بەلام هێشتا دوو مانگ بەسەر لەدایك بوونیدا تێپەڕیبوو کە گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسی دڕندەو سەددامی دیکتاتۆرەوە وەکو هەزاران گوندی تری ئەم کوردستانە بەر سیاسەتی دوژمنکارانەی ڕاگواستن دەکەوێتو لە کۆمەڵگای (عەنەب) نیشتەجێ دەکرێن، شەهید هەر لە عەنەب دەخرێتە بەر حوێندنو تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی دەخوێنێت، ساڵی (١٩٨٨) خانەوادەکەیان بەهۆی دڕندەیی رژێمی بەعسو صەددامی دیکتاتۆرو بۆ دەرچوون لە سایەی شوومی بەعسیەکان هیجرەت دەکەن بۆ ئێرانو لە شاری (جوانڕۆ) نیشتەجێ دەبن، لە کوردستانی ئێرانو لە ئاوارەییدا کاکە سالار لە پۆلی چوارەم دەست دەکاتەوە بە خوێندنو هەر لەوێش خۆشەویستی بۆ کاری ئیسلامیو رێبازی ئیسلامی بەدڵدا دەچێتو ئاشنایەتی لەگەڵ پێشمەرگەکانی بزووتنەوەدا پەیدادەکاتو بە چاوی ئومێدەوە لێیان دەڕوانێت.دوای بەرپابوونی راپەڕینو گەڕانەوەی بنەماڵەکەیان لە ساڵی (١٩٩٣) لە تیپی (٢٧)ی مەولەوی سەر بە مەڵبەندی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو هەر لەو ساڵەشدا ئەرکی سەرشانی خۆی لە بەرگریکردن لە ئیسلام رادەپەڕێنێ، شەهید سالار بەمەبەستی بەدەستهێنانی زانستی شەرعی ماوەیەك لەلای مامۆستا (سەید نەجمەددین) لە مزگەوتی (بیلال) لە عەنەب دەخوێنێ. دواجار لە (١٩٩٤/١/٤) لە گوندی (زمناکۆ) ئەو گوندەی کە تێیدا چاوی بە ژیان هەڵهێنا، بەڵام بەهۆی زەبرو زەنگی رژێمەوە تێر نەبووبوو لە دیمەنە جوانەکەی، خانووی بەسەردا دەرووخێتو دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو بە ڕەبەنی ماڵئاوایی لە خانەوادەکەیانو خزمو کەسو کارو هاوسەنگەرانیو رابوونی ئیسلامی کوردستانو شارەزوورو چیای سەرکەشی زمناکۆ دەکات.

شەهید: نەجمەددین عەبدوڵڵا موحەممەد

ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (کانی توو)ی سەر بە قەزای هەڵەبجەی شەهیدو لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەر هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووە، قۆناغی سەرەتاییو ناوەندیی و دواناوەندیی لە هەڵەبجە خوێندووە، لەگەڵ خوێندنی قوتابخانەدا لەلای مامۆستا (مەلا صاڵحی گەورە)ش لە گوندی (تریفە) لە حوجرە خوێندوویەتی، ئەوەش بووەتە هۆی ئەوەی شارەزاییەکی باش لە زانستە شەرعییەکاندا پەیدا بکاتو نزیکەی (١٥) جوزء قورئان لەبەر بکات، دواتر دەبێتە خوێنکاری کۆلێژی شەریعەی زانکۆی بەغداد.

بەهۆی زەبرو زەنگی رژێمی بەعسو بەمەبەستی بەرگریی لە ئایینو نیشتمان لە ساڵی (١٩٨٨) خانەوادەکەیان هیجرەت دەکات بۆ ئێرانو هەر لەو ساڵەدا لە هێزی (نەصر)ی بزووتنەوەی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگەو حاشا لە دیلیو ژێردەستەیی دەکاتو وەڵامی بانگەوازی خوایی بۆ جیهادو تێکۆشان لە پێناوی خواو چەوساواندا دەداتەوە.

شەهید لە راپەڕینە مەزنەکەی ئازاری ١٩٩١یشدا رۆڵی خۆی دەبینێتو لە ساڵی (١٩٩٣-١٩٩٤)دا دڵسۆزانە بەرگری لە ڕابوونی ئیسلامیو رێبازەکەی دەکاتو لەبەر لێهاتوویيو کارامەییش دەبێتە سەرتیپ، تا دواجار لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکێکی پێشمەرگایەتیدا لە شاخی (شنروێ)ی نزیك هەڵەبجە لە زستانی (١٩٩٤) بەهۆی بەفربارینو سەختی سەرماو سۆڵەوە شەهید دەبێتو دەچێتە ڕیزی کاروانی شەهیدانەوە، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی(گوڵانی خواروو) لە هەڵەبجەی شەهید ئەسپەردەی خاك دەکرێت. شایەنی باسە کاکە نەجمەددین کوڕی تاقانەی خانەوادەکەیان بووە.

شەهید نەجمەددین عەبدوڵڵا كە لە ساڵی (١٩٨٩)و لە ژیانی هیجرەتو غەریبیدا خێزانی پێكەوەناوە دوای خۆی كوڕێكو كچێكی بە ناوەكانی (ئومێدو بەنان) بە یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: ئارام مەحمود موحەممەد سەعید

ساڵی ١٩٧٤ لەگوندی (دەڵەمەڕ)ی نزیك هەڵەبجە لەدایكبووە، ژیانو سەردەمی منداڵیی لە زێدی خۆی بەسەردەبات، لە هەڵەبجەی شەهید نراوەتە بەرخوێندنو فێری یەكەمین پیتی شیرینی كوردی دەبێت، قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی هەر لە هەڵەبجە تەواودەكا.

كاكە ئارام هەر لە تەمەنی حەوت ساڵییەوە ئاشنایەتی گەرمو گوڕی لەگەڵ مزگەوتدا هەبووە، هەمیشە یەكێك بوو لە منداڵە پاكوخاوێنەكانی مزگەوتی (دار الصفا).

شەهید لەساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكاتو لە تیپی (٢٧)ی غەزالی دەبێتە پێشمەرگە، لە راپەڕینەكەی (١٩٩١)دا دەوری ئازایانە دەگێڕیو سەربەرزانە بەشداری لە ئازادكردنی وڵاتە ژێردەستەكەیدا دەكات لەدەستی بەعسی داگیركەر.

ئەو كاتەی كاكە ئارام لە گەرمەی دڵخۆشیو بەختەوەریدا بەكارەكەی خۆی، بەو چەكەی كە بۆ خزمەتی بیروباوەڕەكەیو پارێزگاریكردنی لە كوردستان لەشانی كردبوو، لە (١٩٩٤/٥/٢) لەگوندی بەشارەت شەهید دەبێتو دەگەڕێتەوە خزمەتی خوای خۆی، دواتر تەرمەكەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) لەهەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید بەر لەشەهیدبوونی نامەیەك بۆ باوكی دەنووسیو دەڵێ: "ئێستە دڵم خۆشە پێشمەرگەمو خزمەتی ئیسلامو خەڵك دەكەم، چونكە ئەمە كارو پیشەی پێغەمبەران بووە".

ئەحمەد عەبدوڕڕەحمان مستەفا فەتاح
ناسراو بە (دکتۆر ئەحمەد)

ساڵی (١٩٦٧) لە گوندی (باوەکۆچەك)ی نزیك هەڵەبجەی ئیسلام پەروەر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە ئامێزی گوندەکەیاندا بەسەردەبات،قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (باوەکۆچەك)ی سەرەتایی تەواوکردووەوقۆناغی ناوەندی لە ناوەندی (شارەزوور) لە هەڵەبجە تەواوکردووەو پاشان لە ئامادەیی پیشەسازی بەشی میکانیك وەردەگیرێتو ئەویش تەواودەکات.

شەهید ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (نەصر)و ساڵی (١٩٨٨)وەك پێشمەرگەیەك بەشداری دڵگەرمانەی ئازادکردنی هەڵەبجە دەکات لە دەست بەعسی خوێنڕێژو زاڵم.

ساڵی (١٩٩٠) لە ئۆردوگای (کامیاران)و لە غەریبیدا لەگەڵ (گەردە هوسەین)دا خێزان پێکەوەدەنێتو پەروەردگاری مەزن دەیانکاتە خاوەنی کوڕێكو کچێك بە ناوەکانی (کەلسومو ئاسۆ)، شەهید لە راپەڕینەکەی بەهاری (١٩٩١)یشدا بەشداری چالاکانە دەکات.

شەهید کەسێکی هوشیارو بیرکراوە بووەو هەمیشە لە هەوڵی ئەوەدا بوو خۆی بە زانیاری دەوڵەمەند بکات، بۆیە بەشداری چەندین خولی رۆشنبیریی کردووە لەوانە: (معهد اعداد الدعاه)و (زانیاری تەندروستی) لەبەر لێهاتوویی لەو خولەدا شەهید نازناوی (دکتۆر ئەحمەد)ی لێنرا، دواجار لە کاتی بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەیوپارێزگاریکردن لە ئیسلامداو لە رۆژی (١٩٩٤/٥/١٥) لە گوندی (شیرەمەڕ)ی سەر بە ناحیەی (خورماڵ) شەهید دەکرێتو تەرمەکەی لە گوندی (یالانپێ) بە خاك دەسپێردرێتو دواتر دەگوازرێتەوە بۆ گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید.

شەهید: کانەبی رەسوڵ حەمەد

سـالّی (١٩٧١) لـه ئـامێزی گونـدی (ماخۆبزنـان)ی دەڤـەری پـشدەرە رەقەی سەربە شارۆچکەی سەنگەسەر لەدایکبووە، پاشان نراوەتە بەر خوێندن‌و تا پۆلی سێیەمی ناوەندی له سەنگەسـەر خوێندوویـەتی، لـە نێوەڕاستی هەشتاکاندا کاتێـك گوندەکـەیان بـوو بـە مەڵبەنـدێکی رابوونی ئیسلامی بەهۆی لەوێ نیشتەجێبوونی مامۆسـتا عـەلی بـاپیر، لـە هـەموو لایەکـەوە لاوانــی بـە مـشووری دڵ پـڕ لـە ئیمـان روویـان تێدەکردو ئەم حاڵەتەش کاریگەرییـەکی گـەورەی کـردە سـەر خـەڵکی دەروون پــاکی ناوچــەکەو تارمــایی بەرچـاوی چــەندانی وەکـو کاکـە (کانەبی)شی رەواندەوەو بەڕاسـتەقینەی ئیـسلامی ئاشـناکردن، بۆیـە کە دواتر بارەگاکـانی هێـزی (حـەمزە)لـە قـەڵاتووکان‌و بنـاری قەنـدیل کرانەوە، کاك (کانەبی) پەیوەندی خۆی لەگەڵ کاروانە ئیـسلامییەکەدا توندترکردو بوو بە پردی نێوان شاخ‌و شارو لەگەڵ شـەهیدی قارەمـان کاك (فەقێ حەسەنی ماخۆبزنـان)ی ئامۆزایـدا بـوو بـە دەسـت‌و چـاوی پێشمەرگەکانی ئیسلام .

شەهید هەتا بڵێـی چـاونەترس‌و بـە دەسـت‌وبردو قارەمـان بـوو، دوای ئەوەی لە کوێ گومانی هەبوونی مەترسییەك کرابا لەوێ ئامادەبوو، لە دەرەنجامی هەڵکردنی رەشەبای حەزێکی شـێتانە لـە زسـتانی ١٩٩٣دا شەوێکی نوتەك بەرۆکی کوردەواری گرت، کاکە (کانـەبی) لـە دەڤـەری سالارەو دارەشمانەو لە هێزی یەك خۆیی دۆزییەوە، تا سەرەنجام ئـەو پێشمەرگە ئـازاو جەربەزەیـە لەگـەڵ (کـاك عومـەری وەسـتا رەحیمـی قـەڵادزەیی‌و کـاك عـەلی هـەنجیرەیی) لــە (١٩٩٤/٦/١) لـە کوڕەتــاڵ گەیشتە کاروانی شەهیدان‌و دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی سەنگەسـەر لە نێو حوزن‌و ماتەمی کەس‌وکارو خۆشەویستانیدا بەخاك سپێردرا.

شەهید: عەلی عەبدوڵڵا حەمەد ڕەسوڵ

ناسراو بە (عەلی هەنجیرەیی)

بیتوێنی قەڵای دمدمی ئیسلامەتی، لە گیانبازییو فیداکاریی لە پێناوی ئیسلامو رەسەنایەتی گەلی کوردستاندا،بەقەد کێوەڕەش سەربەرزەو هەر دەڵێی دەرسی خۆڕاگرییو سەرکەشی لەوەوە فێربووە کە رمو شیری هەزاران جەنگیزو هۆلاکۆ لەسەرو پرچیدا ژەنگیان هێناوەو ئەو هەروەکو خۆی بەرزو سەختو مەحکەم ماوەو لەوەدا شارو گوندەکان پێشبڕکێ لەگەڵ یەکتر دەکەنو دەبنە مەدالیای شانازییو بەدەروازەی راپەڕینەوە هەڵدەواسرێن.

گوندی (هەنجیرە)ی دامێنی رەوەزە سەختەکانی کێوەڕەش لە ساڵی (١٩٧١) بۆ یەکەم جار کاك (عەلی عەبدوڵلا حەمەد)ی لە باوەشگرت، سەرەتای تەمەنی منداڵی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووەو دواتر تا پۆلی چوارەمی سەرەتایی لەوێ خوێندوویەتیو پۆلی شەشەمی سەرەتایشی لە رانیە تەواوکردووە، لەوەزیاتر بەهۆی هەژاریوسەرقاڵی بە کاروکاسبییەوە دەرفەتی خوێندنی نەبووە.

ساڵی (١٩٨٥) پەیوەندی بە یەکێتییەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگە ساڵی ١٩٨٨ دەگەڕێتەوە داخلو لە راپەڕیندا خۆی ڕەگەڵ ئاپۆڕای پێشمەرگەی بزووتنەوە دەداتو لە راماڵینی بەعسییاندا رۆڵی بەرچاو دەبینێ، ساڵی (١٩٩٢) لە بنکەی پارێزگاری تەقویەی تەلەفزیۆن لەسەر چیای (هەیبەت سوڵتان) دەوامی پێشمەرگایەتی دەکات، زستانی (١٩٩٣)ش بە ئەرکی خۆی هەڵدەستێتو دوای ئەوە بەماڵەوە هیجرەت دەکاتو ماڵی لە ئوردوگای (پیرشێخ)ی سەردەشت نیشتەجێ دەبێت، لە مانگی(٥ی١٩٩٤)لە بەرەی پشتی قەلادزێو لە هێزە (١) درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو هەمیشە لەناخەوە دەیگوت: "خۆزگە خۆمو ماڵەکەم هەمووی فیدای ئیسلام دەبوون".

بەهەق پێشمەرگەیەکی دڵسۆزو چەلەنگ بوو، تا سەرەنجام لە

(کوڕەتــاوڵ)ی نزیــك قــەڵادزێ لەگــەڵ (کانــەبی رەســوڵو کـاك عومەرقەڵادزەیی)دا لە رۆژی (١٩٩٤/٦/١) گەیشتنە کاروانی شەهیدانو تەرمە پاکەکەشی هەر لە گوندی هەنجیرە ئەسپەردەی خاك کراوە.

شەهید عەلی هەنجیرەیی دووجار ژنی خواستووە، یەکەمیان لـە ساڵی (١٩٨٩)و دووەمیـشیان لـە سـاڵی (١٩٩٢)ولـەدوای خۆیـشی کوڕێـكو کچێکی بە ناوەکانی (هەنگاو و پەیمان) بۆ ئیسلامو کوردستان بـەجێ هێشتوون.

شەهید: عومەر رەحیم عەلی خەلیل

ناسراو بە (عومەر قەڵادزەیی) و (عومەری وەستا رەحیم)

ساڵی (١٩٥٧) له قەڵادزێ لەدایکبووه و ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایشی هەر لە قەڵادزێ تەواوکردووە، دواتر هاوتای بنەماڵەکەی بە کاری ئاسنگەرییەوە خەریك بووەو ملی دەبەر کاروکەسابەت ناوە، کاتێك پەی بەو هەموو زوڵمو ستەمە دەبات کە لەسەر شانی میللەتەکەیەتی چاوی بەرایی ناداو لەبەر ئەوە بەمەبەستی تێکۆشان لە پێناو گەلەکەیدا ڕێبازی حزبایەتی دەگرێتەبەرو پەیوەندی بە پارتییەوە دەکات، هەر لەبەر ڕەتکردنەوەی زوڵمو ستەمیش بەماڵەوە هیجرەت دەکاتو لە ئۆردوگای (بێزیلێ)ی سەر بە سەردەشت نیشتەجێ دەبێت.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بەبزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە هێزی (حەسەن بەننا) دەبێتە پێشمەرگە، لە ڕاپەڕینەکەی ئازاری (١٩٩١)دا ڕۆڵی بەرچاو دەبینێتو لە دوای زستانی (١٩٩٣)ش کاك عومەر بەمەبەستی گێڕانەوەی شکۆی ئیسلامخوازان لەبەرەی پشدەر لە هێزی (١) خۆی دەبینێتەوەو بەوپەڕی لێبڕاویو دڵسۆزییەوە تێدەکۆشاو ئەوەی سڵی لێنەدەکردەوە مردن بوو، تا ئەویش لە (١٩٩٤/٦/١) لەگەڵ (کاکە کانەبی ڕەسوڵو کاك عەلی هەنجیرەیی)دا لە (کوڕەتاوڵ)ی نزیك بە قەڵادزێ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە قەڵادزێ ئەسپەردەی خاك کرا.

شەهید عومەر دوو هاوسەری هەبووەو یەکەمیان لە ساڵی (١٩٨٤)و دووەمیانی لە ساڵی (١٩٨٧) خواستووەو دوای خۆشی سێ کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (سۆرانو سامانو هێمنو بەیانو بەهارو سارا) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ هێشتوون.
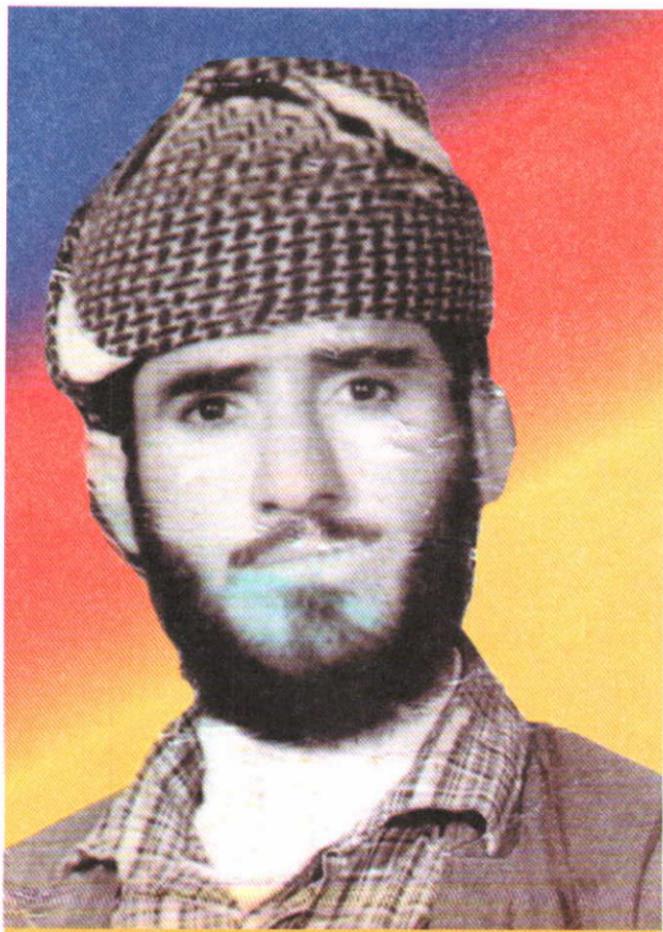
شەهید: شەریف مەجید شەریف

ناسراو بە (عەبدولباست)

ساڵی (١٩٦٢) لە (کانی میران)ی سەر بە قەزای پێنجوێن لەدایکبووە، ژیانی منداڵی لە نێو دیمەن و سروشتی جوانی گوندەکەیاندا دەگوزەرێنێت، تا ئەوکاتەی ڕژێمی بەعسی دڕندە وەك هەموو گوندەکانی کوردستان گوندەکەی کاکە عەبدولباست رادەگوازێتە کۆمەڵگا زۆرەملێیەکان.

شەهید لەبەر سەختیو خراپی بارودۆخو زروف ئەو سەردەمە ناخرێتە بەر خوێندن، بۆیە کاتێك تەمەنی هەڵدەکشێ و هەستدەکات هەموو کەسێك بەلایەنی کەمەوە پێویستی بەوە هەیە بتوانێ بنووسێ و بخوێنێتەوە دەچێتە (قوتابخانەی نەهێشتنی نەخوێندەواری) تا پۆلی شەشەمی نەهێشتنی نەخوێندەواری بەسەرکەوتوویی دەبڕێت، شەهید عەبدولباست بە تەبیعەت کەسێکی رووخۆشو مرۆڤدۆست بوو، هەمیشە گیرفانەکانی پڕ لە چکلێت بوون تا بتوانێت گەر بە چکلێتێکیش بێت دڵی منداڵانو دۆستانی خۆشبکات.

ساڵی (١٩٨٠) هاوسەری ژیانی هەڵدەبژێرێتو زەماوەند دەکات، خوای پەروەردگار چوار کورو کچێکی پێبەخشین بە ناوەکانی (یوسفو یاسینو ئیسماعیلو صادقو هاجەر). ساڵی (١٩٨٤) پەیوەندی بە (بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی)یەوە دەکاتو لە هێزی (فاروق) دەبێتە فەرماندەی هێز، لەتەمەنی پێشمەرگایەتیدا بەشداری زۆربەی مەفرەزەکان دەکات کە دابەزیونەتە کوردستانو لە ڕاپەڕینە پڕ شکۆکەی گەلی کورددا لە پاککردنەوەی پێنجوێن، سەیدسادق، سلێمانی، کەرکوکدا ڕۆڵی کاریگەری دەبێت.

دوای زستانی (١٩٩٣) لەڕیزی هاوسەنگەرانیدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێتو لەپشتی قەڵادزێ وەکو پاسەوانی مامۆستا عەلی باپیر درێژە بەخەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

دواجار لە (٨ ـ ٦ ـ ١٩٩٤) لە قەڵادزێ لە کاتی بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا لەگەڵ (١٠) برای هاو سەنگەریدا شەهید دەبێت و تەرمە پاکەکەشی لەگۆڕستانی (کێوەڕەش) لەڕانیە دور لەماڵ و منداڵی کە لەگوندی (شوێ)ی بانەی کوردستانی ئێران نیشتەجێبوون لەلایەن خێر خوازانەوە بەخاك دەسپێردرێت، بەڵام تا ئێستاش نەزانراوە کامە گۆڕ گۆڕی شەهیدە.

شەهید: میرە عەلی حەسەن
ناسراو بە (ئەبوبەکر)

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (کەورین)ی ناوچەی رەواندوز لەدایکبووە، قۆناغی سەرەتایی هەر لە کەورین‌و رەواندوز تەواوکردووەو قۆناغەکانی ناوەندیی‌و دواناوەندیی لە قوتابخانەی (قضاء الحدیث) تەواوکردووەو لە زانکۆی بەغداد وەرگیراوە.

شەهید ئەبوبەکر چوار ساڵی زانکۆ بەسەرکەوتوویی تەواودەکات‌و دەبێتە مامۆستا، شەهید لاوێکی خوێندەوارو رۆشنبیر بووەو هەمیشە خەریکی خوێندنەوەو شارەزابوون بووە لە ئاینی پیرۆزی ئیسلام، ساڵی ١٩٩٢ لەگەڵ (سەوسەن خان) خێزان پێکەوە دەنێت‌و خوای پەروەردگار دوو کچیان پێدەبەخشێت بە ناوەکانی(پەیام‌و نەمام)، شەهید زرۆجار لەگەڵ هاوسەرەکەیدا باسی شەهیدیی کردووەو دوعای بەدەستهێنانی ئەو بەخششە پیرۆزەی لە پەروەردگار کردووە.

شەهید ئەبوبەکر دوای ئەوە پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو لە راپەرینەمەزنەکەی ساڵی ١٩٩١یشدا بەشدارییەکی گەرم‌وگوڕی کردووەو لە پێشمەرگایەتیشدا دڵسۆزانە ئەرکەکانی ڕاپەڕان‌و ڕاپەڕاندوون‌و دوای زستانی ١٩٩٣ لە پشتی قەڵادزێ لەگەڵ هاو سەنگەرانیدا ئامێز لە چەك‌و چیا وەردەنێتەوەو لەناو برا پێشمەرگەکانیشیدا وەك پێشمەرگەیەکی ئازاو خۆشەویست‌و سەنگین دێتە ئەژمار.

شەهید لەوکاتەی بەرگری لە بیروباوەڕەکەی دەکرد لە ١٩٩٤/٧/١٥ لە نزیك (ئاشی زادە)ی خوار هەڵشۆی سەربە قەڵادزێ دەکەوێتە بۆسەوەو دەستبەسەر دەکرێت‌و لە ژێر ئازارو ئەشکەنجەداندا شەهید دەکرێت، پاشان تەرمەکەی بۆ دواجار لە گۆڕستانی (کەورین)ی‌زێدی باو باپیری بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدولسەلام عەلی عەبدوڵڵا

ساڵی ١٩٦٠ لە گوندی (سیاگوێز) لەدایکبووە، تەمەنی منداڵی لە سلێمانیو بەغداد بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (شێخ مەحمود)و ناوەندی لە (پێنجوێن)و دواتریش ئامادەیی پیشەسازی لە سلێمانی تەواوکردووە.

لەبەر ئەوەی کە شەهید لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەردا پەروەردە دەبێت هەمیشە تینوی فێربوونی زانستی شەرعی بووە، بۆیە لەلای باپیری خۆی (مامۆستا بابە شێخ) ماوەیەك زانستە شەرعییەکان دەخوێنێت.

شەهید بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیان لە کارگەی چیمەنتۆی (تاسلۆجە) دادەمەزرێت، لەگەڵ کارو ئەرکی رۆژانەیدا هەمیشە لە هەوڵدا بووە بۆ بەدەستهێنانی زانیاری زیاتر لە بواری خوێندنەکەی خۆیدا، بۆیە چەندین بابەتی وەرگێڕانو نووسینی لەو بوارەدا هەبووە کە بەداخەوە لە کۆڕەوەکەی ساڵی ١٩٩١دا فەوتاون.

ساڵی (١٩٨٦) خێزانی پێکەوەناوەو بووەتە خاوەنی سێ کوڕ بە ناوەکانی (موحەممەدو میرانو دڵشاد)، عەبدوسسەلام خوێنەرێکی باشی کتێبەکانی (سەید قوتب) دەبێتو پاشان پەیوەندی دەکات بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە لە ساڵی (١٩٨٧)، لە دوای راپەڕینەکەش راستەوخۆ پەیوەندی بە هێزی (سلێمانی)یەوە دەکات، شەهید وەك پێشمەرگەیەکی خاوەن باوەڕو سەنگین لە کاری پێشمەرگایەتی بەردەوام دەبێت تا لە (١٩٩٤/٧/٢٧) لە ناوچەی (پێنجوێن) لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەکی تری هاوڕێیدا لە کاتی بەرگریکردن لە باوەڕەکەیان شەهید دەبێتو دواتر تەرمەپاکەکەشی لە (گردی شەهیدان)ی سلێمانی بە خاك سپێردرا.

شەهید: قادر حەسەن عەزیز میکائیل
ناسراو بە (ئەیوب)

ساڵی (١٩٦٩) لە گوندی (کوڵی متکان)ی سەربە قەزای هەڵەبجە لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی ئێناخی لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە ئاواییەکەی خۆیان بەسەربردووە.

هەر لە هەڵەبجە خوێندنی قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، زیاد لە پێنج ساڵ لە تەمەنی منداڵیدا قوتابی مزگەوتو قورئان بووە لەلای ماموستای شەهید (مامۆستا سەیفەددین).

ساڵی ١٩٨٥ لەگەڵ (هەیبەت خان) ژیانی هاوسەری پێکەوەناوەو لەدوای خۆی دوو کچی بەناوەکانی (بەیانو بەنان) بەجێهێشتووە.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دواتر دەبێتە ئەندامی شورای هێزی (نەصر)و لێپرسراوی تیپی (٨٧)ی مەشخەڵ، لەشەڕەکانی هەڵەبجە لە ساڵی (١٩٨٨)و راپەڕینو بەرگریەکان لە ئیسلامو میللەتەکەی بەشداری کارای کردووە.

شەهید لە (١٩٩٤/٨/٤) لەلای (مەعەسکەری هەڵەبجە)و لەسەنگەرا لەکاتی پێداگریو پارێزگاری لە بیروباوەڕ شەهید دەکرێت، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بامۆك) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: كەمال عوسمان حسێن عەزیز
ناسراو بە (عەبدولهادی)

ساڵی (١٩٧٣) لە شاری رانیەو لە ناو خێزانێكی ئیسلامپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، قۆناغی سەرەتایی و ناوەندی و دواناوەندی لە رانیە تەواوكردووە و ساڵی (١٩٩٢) لە پەیمانگای تەكنەلۆژیای هەولێر وەرگیراوە، بەڵام چووەتە كولیەی (شەریعە)ی دهۆك و زانیاری لەسەر قورئان و زانستە شەرعییەكان پەیداكردووە.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكات و چالاكانە لەو بوارەدا وەكو لاوێكی رۆشنبیرو بەمشوور هەڵسوڕاوە، زستانی ساردی (٩٣)ی بە كورەی دڵە پڕ لە باوەڕەكەی كردە كوانووی نەبەردی و شوورەی قایمی دەورەی ئیسلام و قورئان بوو.

كاك عەبدولهادی هەم كادرێكی لێزانی رێكخستن و هەم پێشمەرگەیەكی قارەمان بوو، لە راپەڕینەوە خەباتی رێكخستن و پێشمەرگانەی ئاوێتەی یەكتر كردبوون و عەوداڵی ئازادی میللەتەكەی بوولە ژێر ئاڵای ئیسلامدا، تا دواجار لە رۆژی (١٩٩٤/٨/٧)دا لە گوندی (دێری)ی پشتی قەڵادزێ لەپێناوی رێبازو بیروباوەڕەكەیدا بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت و تەرمەكەشی لە گۆڕستانی كێوەڕەش لە رانیە بە خاك سپێراوە.

شەهید: عومەر نەبی فەقێ
ناسراو بە (فاروق)

ساڵی (١٩٦٩) لە شارۆچکەی (سەرکەپکان)ی سەر بە رانیە هاتووەتە دونیاوە، قۆناغی سەرەتایی هەر لە سەرکەپکانو ناوەندیو دواناوەندیشی لە رانیە تەواوکردووەو پاشان لە (پەیمانگای تەکنەلۆژی موصلّ) وەردەگیرێ، بەڵام بە هۆی خرۆشانی گیانی شۆڕشگێڕیو بینینی ستەمە یەك لەدوای یەکەکانی بەعسو بە فەرز زانینی جیهادو تێکۆشان دەست لە خوێندن هەڵدەگرێتو لە ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە (١٩٨٨/٦/٢٢)یش رێگای شۆڕشو پێشمەرگایەتی دەگرێتەبەرو لە هێزی (ئازادی)ی بزووتنەوە کە لێپرسراوەکەی مامۆستا مەغدید دەبێت دەبێتە پێشمەرگەو هەروەها لەو هیجرەتو پێشمەرگایەتیەشدا نازناوی (فاروق) بۆ خۆی هەڵدەبژێرێت.

شەهید فارووق کەسێکی چالاكو بە ئاگاو کراوە بووەو لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا خۆشەویستو لەبەر دڵان بوو، لە کاتی راپەرینیشدا رۆڵێکی کاریگەری هەبوو لە بەگژدا چوونەوەی بەعسییانو رزگارکردنی شارەکانی کوردستاندا.

لە دوای راپەرین بوو بە جێگری تیپی (٧)ی راپەرینو لە زستانی (١٩٩٣)شدا وەفادارانە کەوتە سەنگەری بەرگری لە رەسەنایەتی کوردەواریو، هەر لەو ساڵەدا خێزانی پێکەوەناوە، شەهید فاروق کەسێکی هەڵکەوتەو روو خۆشو خۆشەویست بوو لەناو خەڵكو هاو سەنگەرانیداو لەکاتی تەنگانەو نارەحەتیەکانیشدا خاوەنی هەڵوێستی دلێرانەو چاو نەترسو دلێری بووە.

بەم پێیە درێژە بە خەباتو پێشمەرگایەتی دەداتو ساڵی (١٩٩٤)یش لە سالارە وەك فەرماندەیەکی کارامە لە تیپی تایبەتدا رۆڵی خۆی

دەگیرێ، سەرەنجام لە (١٨/٨/١٩٩٤)دا لە پشتی قەڵادزێ شەهید دەبێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (سەرکەپکان) بەخاك سپێردراوە.
شەهید لە دوای خۆی کچێکی بە ناوی (یوسرا) کە شەش مانگ دوای شەهیدبوونی لەدایکبووە بۆ رابوونی ئیسلامیو کوردو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: عومەر قادر سەعید

ناسراو بە (بەهێز)

گوندی (بۆسکێن)ی دامێنی (کێوەڕەش)ی سەربەرز بە بڵندی دوندەکانی ئاسۆس و کێوەڕەش لە رابوونی ئیسلامییدا سەربەرزەو بە پانتایی دەشتی (بیتوێن)ی بەرین لە گیانبازییدا بەخشندەو دڵفراوانەو ئەستێرەیەکی درەوشاوەی ئاسمانی سامالی رابوونە. شەهید عومەر ساڵی ١٩٧٦ لەو گوندە رازاوەیەی سەر بە شاری رانیە چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، هەر لەو گوندە نراوەتە بەر خوێندن، دەستکورتی و نەداری ژیان دەرفەتیان پێنەداوە لە پۆلی چوارەمی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بدات و کەمێکیش لە حوجرە خوێندوویەتی، هەر لە سەرەتای منداڵییەوە وریایی و زیتەڵی پێوە دیار بووە و رووح سووك و قسەخۆش بووە، لە کارو کەسابەتدا هاوکاری ماڵی باوکی کردووە، شەهید زۆر حەزی بە راوی ماسی دەهات. ساڵی ١٩٩٢ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و دەچێتە ریزی سوپای بەرگری ئیسلامییەوە و ساڵی ١٩٩٣ش لە مەڵبەندی (٣) لە رانیە دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ و زستانی (٩٣)ش بەرگری لە رێبازو بیروباوەڕەکەی دەکات، لە دوای ئەوە لە ١٩٩٤/٦/١ خۆیی گەیاندەوە ریزی برا پێشمەرگەکانی و لە تیپی نەورەسی و لە هێزی یەك ئامێزی لە بەژنی تفەنگ و چیا وەرێنایەوە، گیان بەختکردن گەورەترین خەلات و پلەبوو بەلایەوەو وەك هەڵۆ بەسەر سەری سالارەو دارەشمانەوە دەسوڕایەوە، تا سەرەنجام لە شەوی ٢١-١٩٩٤/٨/٢٢ لە گردی (تەرزە)ی پشتی قەلادزێ کەوتە کەمینەوەو گیانە پاکەکەی وەك تیرەئەستێرە بەنێو شەوەزەنگدا کشاو تریفەی بزە ئیمانییەکەی بوو بە خەرمانەی خوێناویی رووحە بێگەردەکەی و لەگەڵ (شەهید فاروق و ئیسماعیل ئەحمەدو عەبدولهادی عوسمان) وەك ئەستێرە بەرەو ترۆپکی سەروەریی کشاو تەرمە پاکەکەشی هەر لە گوندی بۆسکێن بەخاك سپێردراوە.

شەهید: کەماڵ صاڵح مەحمود حەسەن
ناسراو بە (کەماڵ کۆنگۆ)

شەهید ساڵی (١٩٦٩) لە هەڵەبجەی شەهید لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی هەر لە هەڵەبجە بەسەربردووە، دواتر لە قوتابخانەی (شاهۆ)ی سەرەتایی دەنرێتە بەر خوێندن.

ساڵی (١٩٨٨) ڕاپێچی سەربازیی دەکرێت تا ساڵی (١٩٩٠)، شەهید وەرزش وانێکی چالاك بوو لە بواری (کۆنفۆ)داو هەوڵی زۆریشیدا بۆ ئاشناکردن و شارەزاکردنی کۆمەڵێکی زۆر گەنج و لاوی شاری (هەڵەبجەی تازە) بە کۆنفۆو پێگەیاندنیان.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە تیپی (٩٧)ی هێزی (هەورامان)ی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات لە هەڵەبجەی تازە، شەهید لەگەڵ ئەرکی پێشمەرگایەتیدا هەمیشە سەرگەرمی هونەری کۆنفۆش بووەو هەوڵی ئەوەی داوە گەشە بەم هونەرە بدات.

دواجار شەهید کەمال کۆنفۆ لە ڕۆژی (١٩٩٤/٨/٢٣) لەگەڵ شەهید ئاسۆی هاوەڵیدا لە گوندی (مایندۆڵ)ی سەر بە ناحیەی سەیدسادق شەهید دەکرێت و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (زەڕایەن) بە خاك دەسپێردرێ.

شەهید: موحەممەد عەبدوڕڕەحمان رەسوڵ

ساڵی (١٩٧٧) لە گوندی (بایەوان)ی دامێنی چیای (کونە کۆتر)ی ناوچەی (ناودەشت)ی سەربە شارۆچکەی سەنگەسەر لەدایکبووە، هێشتا کاک موحەممەد منداڵێکی بچکۆلە بوو و لە دەریای پاکی و بەستەزمانیدا مەلەی دەکرد کە بەعسیەکان لە درێژەی پیلانە شوومەکانیاندا بۆ کاولکردنی کوردستان و کۆیلەکردنی خەڵکەکەی، ناوچەی ناودەدەشتیان وەکو گەلێك ناوچەی تری کوردستان راگواستو لە ئۆردوگای زۆرەملێی رانیەی نیشتەجێکردن.

پاشان کاك موحەممەد ملی دەبەر خوێندن ناو لە قوتابخانەی (بۆتی)ی سەرەتایی تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی درێژەی بە خوێندندا. لەگەڵ گەورەبوونیدا چاوی بە دونیای سیاسەتو تێکۆشان دەکرێتەوەو ماوەی چەند ساڵێك لە ریزی پارتیدا ئیش دەکاتو چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشان، کاتێکیش نووری نێوچاوانە نوورانییەکان تێکەڵ بە بۆنو بەرامەو شنەی شەماڵی چیاو رەوەزەکانی سالارە دەبێت، لە ساڵی ١٩٩٤دا لە پێناو خەملێنەوەی گوڵە ژاکاوەکاندا. کاك موحەممەدیش هەر لەوێ، خۆی لەگەڵ ئەم کاروانە پیرۆزەداو بە یەجگاری ماچی چەکی ئیسلامو نێوچاوانی ڕەسەنایەتی کردو بوو بە پێشمەرگەی تیپی (نەورەسی) لە هێزی یەكو بەردەوام سوپاسو زەردەخەنە لە سیماو لێوەکانییەوە دادەباریو لە خۆشیان شاگەشکە ببوو بەوەی کە خۆی بەو ناووسیماو سەروەرییەوە دەبینێتەوە. بۆیە هەمیشە ئومێدێکی بەرزو ورەیەکی پۆلایین لە روخساریدا دەخوێندرایەوە، تا سەرەنجام شەوی ٢٣-(١٩٩٤/٨/٢٤) لە سەر شاخی (مانگا کێوی) دامێنی سالارەی پشتی قەڵادزێ لەگەڵ کاك (موحەممەد عەبدوڵلا ئاکۆ)ی هاوسەنگەریدا بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو ئەم لاوە عەوداڵەی راستیو رەسەنایەتی تاجی سەروەری لەسەرناو تەرمە پاکەکەشی لە گۆرستانی کێوەڕەشی رانیە بە خاك سپێردرا.

شەهید: سامی حەسەن حەمە غەریب
ناسراو بە (حەمدان)

له (١٩٧٦/٩/٢٠) لەبنەماڵەیەکی سەربە عەشیرەتی نەورۆڵی چاوی بە دیمەنە جوانەکانی باڵامبۆو شنرویٚو شارەزوور هەڵهێناوە، تەمەنی منداڵیی لە راپەڕینو هەڵەبجەی تازە بەسەربردووە، کاك سامی قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی لە ناوەندی (ئالان) دەبڕێتو دواتریش تا قۆناغی دووەمی ئامادەیی پیشەسازی بەردەوام دەبێت لە خوێندن.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٩٣) دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (١)ی هەڵەبجە، پابەندبوونو چالاکیو رۆح سووکی لە سیفەتە دیارەکانی کاك سامی بوون.

دوا زێدو ماوای کاك سامی گوندی پریسی خوارووی سەربە هەڵەبجە بوو کە لە ساڵی (١٩٩٤) بە هەتا هەتایی دونیای براوەی بەجێهێشتو گەڕایەوە بۆلای پەروەردگار، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵان)ی هەڵەبجە بەخاك سپێردرا.

شەهید: جەبار عەبدولکەریم وەلی
ناسراو بە (عەبدولجەبار)

ساڵی (1968) لە گوندی (دانە سۆڤ)ی سەر بە قەزای چەمچەماڵ لەدایکبووە، لەبەر خراپی گوزەرانی کوردو کوردستانیان لەوسوردەمەدا منداڵان‌و لاوانی کورد بە کەمی توانیویانە بخوێنن یاخود درێژە بە خوێندنەکەیان بدەن، کاکە عەبدولجەبار وەکو هەزاران منداڵی گەلی کورد تەنها تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی دەخوێنێ، لەتەمەنی لاوێتییدا دەستی کردووە بە کاری تەختەبەسی‌و بەوەش گوزەرانی ماڵەوەی دەستەبەر کردووە، لەگەڵ ئەوەشدا دڵی هەر وابەستەی مزگەوت‌و قورئان خوێندن بوو، بۆیە وەك قوتابییەکی قورئان لەلای مامۆستا مەلا (نەجمەددین پیریادی) وانە دەخوێنێ.

عەبدولجەبار بەخاوەن کەسایەتییەکی سەنگین‌و کراوەو رووخۆش دەناسرێت‌و لە (١٩٩٢/٩/١٥) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لە بنکەی (شەرەفخانی بەدلیسی) سەر بە هێزی کەرکووك دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، سەرەنجام لە ساڵی (١٩٩٤) لە چیای (خۆرنەوازان) لەکاتی راپەڕاندنی ئەرکی پێشمەرگایەتیدا شەهید دەکرێ‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ناطق عەلی ئەحمەد حەمە ئەمین

ساڵی (١٩٧٦) لە شاری هەڵەبجە لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە هەڵەبجە بەسەربردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (حەمدوون)ی سەرەتایی تەواوکردووە، قۆناغی ناوەندی لە قوتابخانەی (ئەحمەدی خانی) لە شاری سلێمانیو لە قوتابخانەی (ئەحمەد موختار جاف) لە هەڵەبجەی شەهید تا پێنجەمی ئامادەیی خوێندووە، ناوبراو لە هونەری وێنەکێشاندا سەلیقەیەکی جوانی هەبووە.

شەهید لەگەڵ زیرەکیو لێهاتوویی لە قوتابخانەدا خۆشەویستی جیهادو بەرەنگاری وای لێ دەکات واز لەخوێندن بێنێت، کە لە پۆلی پێنجەمی زانستیدا بووە.مێردمنداڵێکی وردیلە، گەنجێکی بە ئەخلاقو بەویقارو رووخۆشو بەسەلیقە، لەبەر گورجوگۆڵیی کاکە ناتق خۆشەویستی هەمووان بوو.

لە ساڵی (١٩٩٢) شەهید ناتق پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردو لە تیپی ٨٧ی مەشخەڵ بوو بە پێشمەرگە ، شەهید لە کاری پێشمەرگایەتیدا پیاوێکی بە ورەو چاو نەترس بوو، تا ئێستاش چەندین رووداوی ئازایەتیو چاونەترسی شەهید ناتق دەوترێنەوە کە لە کاتی زستانی سەختو شەختەبەندی (١٩٩٣)دا بووە بە قەڵغانی گیانی هاوسەنگەرانیو لە پێناو پاراستنیاندا خۆی خستۆتە مەترسییەوە. هەر ئیشێك کە هاورێکانی سڵیان لێدەکردەوە ئەم دەیوت: "أنا لها". لە هەر رووبەڕووبوونەوەیەکدا بەچەندان مەتر لەپێش پێشمەرگەکانی هاوسەنگەرییەوە هەنگاوی دەنا، تا براکانی دەگەیشتن ئەو پشووی دابوو. زەردەخەنەو پێکەنینەکانی هاوسەنگەرانی خۆشحاڵدەکرد، خۆشەویستو هیوای خانەوادەو بنەماڵەکەیان بوو، دەستڕەنگین بوو لە هونەری خەتخۆشییو

وێنەکێشاندا، بەشداری دوو پێشانگای وێنەکێشانی کردووە لە هەڵەبجەی شەهید.

ئەم لاوە خوێنگەرمەو جوانمەردە لە (١٩٩٥/٩/١) لەگەڵ شەهید (ئیبراهیم موحەممەد صالح)دا کە پێکەوە دوو هاوڕێی خۆشەویستی یەکتربوون، لە گوندی (نەیجەڵە)ی نزیک رووباری سیروان لە دامێنی چیای بالامبۆ بەهۆی تەقینەوەی نارنجۆکێکی دەستی هەردووکیان بە پلەی بەرزی شەهادەت گەیشتن، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەمال موحەممەد موحەممەد عەزیز

ناسراو بە (حەمە بچکۆل)

ساڵی (١٩٧٠) لە ناحیەی (خورماڵ) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، تەمەنی منداڵیی لە خورماڵ بەسەر بردووەو پاشان نراوەتە بەرخوێندن‌و قۆناغی سەرەتایی‌و ناوەندیی هەر لە خورماڵ تەواوکردووە.

شەهید ساڵی (١٩٨٥) هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت‌و دەبێتە خاوەنی کوڕو کچێك.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە ریزی پێشمەرگەکانی ئیسلامەوە دەکات‌و دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (هەورامان)ی بزووتنەوەی ئیسلامی، شەهید رۆڵی گەورەی بینیوە لە بەشداریکردن لە راپەڕینەکەی بەهاری (١٩٩١) ی کوردستان‌و راونانی بەعسییەکان‌و بەکرێگیراوەکانیاندا.

دواجار لە رووداوێکی دڵتەزێنداو بەبێ تاوانی کاکە جەمال لە رۆژی (١٩٩٦/١/٦) لە خورماڵ شەهید دەکرێت‌و پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی خورماڵ بەخاك دەسپێررێت.

شەهید: حەسەن ئەسعەد سەعدی
ناسراو بە (عەبدول غەففار)

ساڵی (١٩٧٦) لە (سماوە)ی سەر بە هەولێر لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی لە شاری هەولێر گوزەراندووەو قۆناغی خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی (سیروان)و ناوەندیو ئامادەیی لە قوتابخانەی (هێرش) خوێندووە، پاشان لە پەیمانگای مامۆستایانی هەولێر وەردەگیرێ.
ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٩٣) لە هێزی (٢)ی سۆرانی بزووتنەوەی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگە، کاك عوبدولغەفار لە کاری پێشمەرگایەتیدا لاوێکی هەڵسوڕاو و گورجو گۆڵ بوو لە خۆشییو تەنگانەدا پێشمەرگەیەکی گەرموگوڕ بوودڵسۆزو خواویستو ئەمەکداری گەلونیشتمان بووەخۆی بۆ خوا ساغ کردبوەوەوتینوی بەختیاریو ئاسودەیی هەمیشەییو سەرفرازبوو. هەر بۆیە کاتێ لە رۆژی (١٩٩٦/٦/١٩) دەیەوێت بگاتە بارەگای مەڵبەندی(٤)ی هەولێر کە چواردەوری بارەگاکە گیرابوو، لەوکاتەدا کاك عوبدولغەفار بریندار دەبێتو پاش ماوەیەك بە هۆی کاریگەری برینەکەیەوە شەهید دەبێت، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (بەردەڕەشە)لە کۆمەڵگای دارەتوویﻯنزیك هەولێر بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدوڕڕەحمان موحەممەد صاڵح
ناسراو بە (عەبدولغەنی)و (هەژار)

ساڵی (١٩٦٢) لە گوندی (کڵاو قوت)ی ناوچەی شوان لە کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان چاوی بە ژیان‌و ناسۆری نەتەوەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆی بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندن‌و قۆناغی سەرەتایی بڕیوەو قۆناغی ناوەندیشی لە کەرکووك تەواوکردووەو دواتر ئامادەیی (کشتوکاڵ)ی لە بەکرەجۆ بەکۆتا گەیاندووە.

شەهید ماوەیەکیش دووچاری سەربازیی بووە.ساڵی (١٩٨١) بووە بە پێشمەرگەو ماوەی (١٥) ساڵ لە ریزی (کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستان‌و یەکێتی)دا بووەو پلەکانی (ئامرکەرت‌و سەرتیپ‌و ئامرهێزو ئامربەتالیۆن)ی بڕیووەو دوو جاریش لە شەڕی نێوان یەکێتی‌و پارتیدا برینداربووەو لەزۆربەی چالاکی‌و شەڕەکانی یەکێتی وەکو (دابان‌و قەندیل) بەشداریکردووە، ناوبراو پێشمەرگەیەکی ئازاو دلێر بووەو زۆر حەزیشی لە هاوکاری‌و بەدەمەوەچوونی خەڵك کردووە. ساڵی ١٩٩٦ دڵی کاکە هەژاری تێکۆشەر زیاتر بە ئیمان‌و باوەڕی ئیسلام ئاودەدرێت‌و پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لە ریزی بزووتنەوەدا درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و هەوڵی شارەزایی‌و تێگەیشتن دەدات لە زانستە شەرعییەکان‌و چەند جوزئێکیش قورئان لەبەردەکات بەهۆی هاتووچۆی بۆ مەدرەسەی (یوسف) لە خورماڵ.

شەهید عەبدوڕڕەحمان ساڵی ١٩٨٤ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی کوڕێك‌و چوار کچی بە ناوەکانی (کاردۆو تاڤگەو ژیوارو سۆماو دانیە) بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەدیاری بەجێدێڵێ.

سەرەنجام ئەم پێشمەگە قارەمان‌و خاوەن ئەزموون‌و دڵ پڕ لە ئیمانە لە (١٩٩٧/١/١٧) لە بازگەی (بەختیاری) لە سلێمانی نەخافڵ شەهید دەکرێت‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: شێخ عەزیز شێخ سەلام سازانی
ناسراو بە (حەمە سەعید)

ساڵی ١٩٦٣ لە گوندی (سازان)و لە نێو بنەماڵەی بە ئیمانو ئایین پەروەری شێخ موئمینی سازانی كە مەولەوی شاعیر لە وەسفیاندا دەڵێ:

مامۆستا عەلی باپیرو شێخ عەزیز سازانیو مامۆستا شەریف

نەتیجەی پاك دین شێخ سازانی
خاس وەتەن نە دڵ مەعدوم سازانی

لەدایكبووە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتاییشی هەر لە قوتابخانەی گوندەكەیاندا خوێندووە، پاشان بە هۆی نەبوونی قوتابخانەی ناوەندی لە گوندەكەیانو سەرقاڵ بوون بە كارو كەسابەتەوە نەیتوانیوە لەوە زیاتر درێژە بە خوێندن بدات، دوای ڕاگواستنو كاولكردنی گوندەكەیان لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە لە كۆتایی حەفتاكانداماڵیان چووەتە (هەڵەبجە)و لە هەردوو قۆناغەكانی منداڵیو لاوێتیشدا زیتەڵو چاونەترسو ئایین پەروەر بووەو لە

هەڵەبجە زیاتر پابەندیو خۆشەویستی بۆ ئیسلامو كاری ئیسلامی تێدا درەوشاوەتەوە.

شەهید حەمە سەعید بە پێچەوانەی كەمی دەرفەتی خوێندنی قوتابخانە، ژیانی خۆی پەیوەست كردووە بە قورئانو ژیانی پێغەمبەرو هاوەڵە بەڕێزەكانیو بەردەوام خەریكی موتاڵاو خۆ رۆشنبیركردنو بانگەوازو ئامۆژگاری خەڵكو هاوڕێ نزیكەكانی بووە.

ساڵی (١٩٧٩) خێزانی پێكەوەناوەو دوای خۆی شەش كوڕی بە ناوەكانی (ئەیوبو ئومێدو ئوسامەو موصعەبو حەمزەو میقداد) بەجێ هێشتوون كە لە خۆشەویستی یارانی پێغەمبەر ناوی ناونو بەو هیوایەی بە ڕێگای ئەواندا بڕۆن، ئەیوبی كوڕی لە دەرەوەی وڵات كۆچی دوایی كردووە.

لەگەڵ ڕاگەیاندنی رابیتەی ئیسلامی بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی لە ساڵی (١٩٨٤)داو ئیعلانكردنی جیهاد دژی رژێمی بەعسی داگیركەرو ستەمكار، شەهید حەمە سەعید وەك قارەمانێكی ئیسلامخوازی میللەت پەروەر دێتە مەیدانەوەو لەگەڵ یەكەمین تەشكیلەی رابیتەدا لە بواری سەربازی كە لە (٣) تیپی (نەصرو خالیدو صلاح الدین) پێكدێ كاك حەمە سەعید دەكرێتە سەر تیپی (تیپی خالیدی كوڕی وەلید)و جوامێرانە ئەركەكانی رادەپەڕێنێتو یەك لەدوای یەك هەڵوێستی مەردانە دەنوێنێ.

دوابەدوای فراوانبوونی بازنەی رابیتەو هیجرەتی دەیان زاناو مامۆستای شۆڕشگێڕو سەدان لاوی جوامێرو دلێر بۆ گۆڕەپانی جیهاد دژی بەعسو گۆڕینی ناوی رابیتە بۆ بزووتنەوە، ساڵی (١٩٨٧) مەیدانو بوارەكانی كاركردن لە هەموو روویەكەوە فراوانیو هەنگاوی گەورەیان بەخۆوە بینی، لە بواری سەربازییدا تیپەكان بوونە هێزو

چەندان هێزی نوێش تەشکیل کرانو دەیان بنکەو بارەگا لە ناو سنوورییەکان دامەزرێنرانو چەندان مەفرەزەی تایبەتی رەوانەی ناخۆ کرانەوە بەمەبەستی ئەنجامدانی چالاکیو جەولەو گەڕانو گەیاندنی پەیامی بزووتنەوە بە جەماوەری ستەمدیدەی گەلی کوردستان، هەر بۆیە لەگەڵ یەکەمینی ئەوهەنگاوانەدا کاك حەمە سەعید بە بەرپرسی دەستەیەك لە پێشمەرگەکانی هەردوو هێزی (نەصرو سەلاحەددین) دیاری دەکرێتو بەرەو ناوچەی قەرەداغ دەکەونەڕێ کە بۆ ماوەی (٦) مانگ لەو ناوچەیەو چەند ناوچەیەکی تردا دەمێننەوەو چەندین داستانو سەروەری تۆماردەکەن کە دیارترینیان نەبەردییەکانی (ناوتاقو کانی هەنجیرو بەردەرەقە)یە.

یەکێك لە هاوسەنگەرانی کاك حەمە سەعید دەگێڕێتەوە کە: " لەو کاتەدا رژێم پەلاماری چڕوپڕی بۆ سەر ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستان دەستپێکردبوو و بەگشتی هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە پاشەکشەدا بوو، لە یەکێك لە بەرگرییەکاندا کاك حەمە سەعید هەر لەناو سەنگەرەکەیدا بوو نەدەکشایەوەو لەناکاو هاوەنێك دای لە سەنگەرەکەیو ئێمە هەموو وتمان شەهید بووە، بەڵام شەهید کاك حەمە سەعید لەناو تەپوتۆزدا هاتەدەرەوەو پێمان وت ئەمە موعجیزەیە تۆ زیندوو ماوی! "

کاتێك رژێم ناوچەکانی گەرمیانو قەرەداغ کیمیایی بارانو ئەنفال دەکات، پرۆسە سەربازییە وەحشیگەرییەکەی بەرفراوان دەکات، ناچار هێزەکانی بزووتنەوەش دەکەونە جێگۆڕکێو ئەو هێزەی کاك حەمە سەعید لێپرسراوی دەبێ بەرە بەرە بە بەرگری کردن دوای (٤٥) رۆژ دەگاتە سنووری بالیسان.

کاك (هەڵمەت شەفیق موحەممەد)ی هاوسەنگەری شەهید کاك حەمە سەعید دەڵێ: "مانگی ١٩٨٨/١ لە قەرەداغ بووین، شێخ عەزیزی سازانی لەسەر چۆنیەتی بەکارهێنانی چەکی قورس فێری دەکردین‌و بێ وچان کاری دەکرد بۆ فێربوونمان‌و ورە بەرزیمان،هەرکات کە مەوعیزەیەکی باس دەکرد چاوەکانی قەتیس دەبوون لە فرمێسك‌و دڵی دەلەرزی‌و دەیگوت ئەم ڕێبازەمان تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوای پەروەردگار گرتووەتەبەر، هەر بۆیە ئامادەین سەرو ماڵمان لە پێناویدا بەخت بکەین، هەرکاتێك لە هەر شوێن‌و لادێیەك بووینایە پێی دەگوتین ئاگاتان لە چاو و زمانتان بێت، دەخیلتان بم بەبێ ئیجازە وەرگرتن نەچنە هیچ ماڵێك‌و بەشەرم بن، کاتێك ئەو شەهیدە بەڕێزە ماوەیەکی زۆر بوو لە قەرەداغ‌و گەرمیان مابوونەوە هەندێك پێشمەرگە ڕۆیشتینە خزمەتیان بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە ناو ماڵ‌و منداڵیان بەڵام شەهید شێخ عەزیزو شەهید حەمە مرادو شەهید حەمە وەیس‌و شەهید عەلی مەسۆیی‌وشەهید ئاسۆ،حاجی مەحمودی قەرەداغی، مامۆستا موحەممەدی رازی، مامۆستا ئیبراهیمی کوڕی مامۆستا عوسمان، شەهید ئەحمەد مەسۆیی‌و کاك عوسمان ناسراو بە کاکە ڕەش‌و کاك نەبەزو کاك فەتاح‌و چەندین پێشمەرگەی تر ، گوتیان ئێمە خوا چاودێری ماڵ‌و منداڵمانە‌و ئێرە ماڵی ئێمەیە، قبوڵیان نەکردو قەرەداغیان بەجێ نەهێشت، هەر بۆیە ئەو پیاوە هەرکاتێك چەکی لەشان دەکرد شێری مەیدان‌و چاونەترس‌و ورەبەخشی براکانی بوو، هیچ کاتێکیش بەرامبەر بە پلەوپایەو دەسکەوتی ماڵی دونیایی کاری نەدەکردو خاوەنی ورەو ویقارو زوهدو تەقواو ئازایەتی بوو،لە هەر کوێیەك لە ڕۆیشتنماندا خەتەرێك لە پێشمانەوە هەبایە شەهید شێخ عەزیز خۆی پێش دەکەوت".

شەهید شێخ عەزیز سازانی بۆ خوا صولْحان‌و تامەزرۆیی شەهیدیی ناخی دڵ‌و دەروونـدا رۆچـوو بـوو، بۆیـە هەمیـشە دەیگـوت "مـرۆڤ بـۆ خواپەرستی دروستکراوەو دونیا کێڵگەی دوارۆژەو ژیان کۆتـایی دێـت، کەواتە با بە شەهیدی بمرین".

شەهید کاتێك بەر لـە شـەهیدبوونی نـەخۆش دەبێـت‌و دەکەوێتـە نـاو جێگا چەند جار ئەم وتەیەی (خالیدی کوڕی وەلید) دووپات دەکاتەوە کە دەڵێ: "دەترسم پاش ئەو هەموو شەڕو نەبەردییانـە لـەناو جێگـادا بمرم" بۆیە زۆر دوعای شیفا دەکات‌و خوای پەروەردگاریش شیفای بـۆ دەنێرێت‌و رزگاری دەبێ لەوەی لەناو جێگادا بمرێت.

شـەهید شـێخ عـەزیز ماوەیـەك پێـشنوێژی مزگـەوتی (عمـری فـاروق) بـووەو مزگەوتەکـەی بـە وتـارو پێـشنوێژییەکانی قـەرەباڵغ‌و رونـاك کردبووەوە.

ئـــەم شـــەهیدە قارەمـــان‌و فەرمانـــدە خواویـــستە لـــە راپەڕینـــە جەماوەرییەکەی گـەلی کوردستانیـشدا بەشـدارییەکی دیـارو بەرچـاوی هـەبووەو لەبـەر چاونەترسـی‌و ئازایـەتی کرایـە لێپرسـراوی میحـوەری (سلێمانی ـ کەرکووك) لەلایەن بزووتنەوەوەو سەرپەرشـتی هێـزی ئـەو میحوەرەی دەکرد کە بەرەو کەرکووك دەڕۆیشتن‌و لە پێشەوەی هێـزی پێـشمەرگەی لایەنـەکانی تـرەوە وەك بـەور دەڕۆیـشتن‌و جگـە لـە ئازادکردنی کەرکووك بەشدارییەکی کاریگەریان لە شـەڕی (مەعەسـکەر خالد)دا کرد، شـەهید هـەر لـەو شـەڕەدا برینـدار بـوو، ئەمـە جگـە لـە شەهیدبوونی دەیان پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلام.

دوای راپـەڕین لـە دامەزرانـدنی مەڵبەنـدی (٦)ی سـلێمانیدا دەکرێتـە بەرپرسـی سـەربازی مەڵبەنـدو کـاتێکیش مەڵبەنـدی (٧)ی گـەرمیان کرایـەوە ئـەمجار لـەوێ لێپرسـراوێتی بەشـی سـەربازیی مەڵبەنـدی

گەرمیانی دەخرێتە ئەستۆو بەم پێیە لەبەر لێهاتوویی تا پلەی بەرپرسی مەڵبەند لێپرسراوێتی پێ دەسپێردرێت.
شەهید شێخ عەزیز هەموو ژیانی پڕبوو لە جیهادو تێکۆشان‌و خزمەتکردنی ئاین‌و گەل‌و نیشتمان‌وبەرەنگاربوونەوەی ستەمی داگیرکەران‌و دوژمنانی ئیسلام‌وکوردی مسوڵمان، هەروەها هەمیشە داوای یەکخستن‌و ڕێکخستنی ریزەکانی دەکردو ڕۆڵی بەرچاوو دیاری هەبوو لە چاکسازیی‌و چارەسەری کێشەو گیروگرفتە ناوخۆییەکاندا.
شەهید لە هەموو ئەو شەڕە نەخوازراوانەشدا کە هاتوونەتە ڕێی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان بە ئەرکی ئیسلامییانەی خۆی هەڵدەستێت‌و بەرگری لەو کاروانە ئیسلامییە دەکات کە لە ساڵی ١٩٨٤وە تێیدا تێدەکۆشێت‌و مێژوویەکی پڕ لە سەروەری‌و قارەمانێتی لە دژی رژێمی بەعس‌و بەرپەرچدانەوەی ستەم‌و زۆرداری تۆمارکردووەو رووبارێك لە خوێنی پاکی شەهیدانی لە پێناودا ڕژاوە.
سەرەنجام بەو هەموو ئەزموون‌و خەون‌و خولیاو ئومێدەوە لە ئێوارەی ١٩٩٧/٤/٧ لە هەڵەبجە لە کاتی بەرگریکردن لە ڕێبازو بیروباوەڕەکەی بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی گوندی (بامۆك) ئەسپەردەی خاك دەکرێت‌و پەیام‌و مەشخەڵ‌و بەیداخە خوێناوییەکەی بە هاوسەنگەران‌و ڕێبوارانی ڕێبازی راستی‌و رەسەنایەتی‌و رزگاری دەسپێرێت‌و بۆ دواین جار سڵاوی پڕ لە ئەمەك‌و خۆشەویستی بۆ ئیسلام‌و کوردو کوردستان دەنێرێت.

شەهید: خدر وسوو عەبدوڵڵا وسوو

ناسراو بە (خەبات)

ساڵی (١٩٧٠) لە (هەڵشۆ)ی دڵڕفێنی سەر بە قەڵادزێ لە دایك بووە، دوای ئەوە دەخرێتە بەر خوێندن تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (بلّفەت) خوێندوویەتی، بەڵام بەهۆی چوونە ناو دونیای سیاسەتو پێشمەرگایەتییەوە هۆشیارو زیرەك بووە، ئەو هەر لە زووەوە لە بیری ئازادیو سەرفرازیی میللەتەکەیدا بووە، ماوەی (٣) ساڵ لە ریزی حزبی سۆسیالیستو ماوەی (٤)ساڵیش لە ناو پارتیدا ئیشی کردووەو جارێکیش لە ناو سۆسیالیستدا بریندار بووە، ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ماوەیەکیش بە خۆیو خێزانەکەیەوە لە ژیانی ئاوارەییو غەریبیدا لە کوردستانی ئێران دەمێنێتەوە. لە راپەڕیندا بەشداری بەرچاو دەکاتو لە شەڕە نەخوازراوەکەی زستانی (١٩٩٣)شدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ، پاشان لە ساڵی (١٩٩٦) لە ناوچەی قەڵادزێ دەوامی پێشمەرگایەتی دەکاتو لەبەر لێهاتوویی کاکە خەبات دەکرێتە ئامر کەرت. شەهید خەبات زۆر تامەزرۆی شەهیدی دەبێت، بۆیە لەپێش شەهیدبوونیدا وێنەیەك دەگرێتو بۆ پۆستەری دوای شەهیدبوونی دایدەنێت. ساڵی (١٩٨٨) خێزانی پێکەوە ناوەو دوای خۆی دوو کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (رێبوارو بەختیارو چنارو سنوورو روخسار) بۆ رابوونی ئیسلامیو کوردستان بەجێهێشتوون. شەهید خەبات مرۆڤێکی دڵسۆزو خاوێنو خۆشەویست بوو تا سەرەنجام لە سەعات چواری دوای نیوەڕۆی (١٩٩٧/٤/٧)دا کە لەگەڵ دەستەیەك لە لێپرسراوو پێشمەرگەکانی ناوچەی قەڵادزێدا دەبێ لە بالیسان دەکەوێتە بۆسەیەکەوەو خۆیو دوو برای تر بە ناوەکانی (یوسف خدر ئیبراهیمو مەریوان بابکر ناصر) دوای تێکشکاندنی بۆسەکە شەهید دەبێتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی هەڵشۆ بە خاك دەسپێرێ.

شەهید: نەریمان بابکر ناصر ئەحمەد بێکڵۆیی
ناسراو بە مەریوان

لە رۆژی (١٩٧٧/١٢/٢٨) لە کەرکووك لە دایك بووە، ئەوەش بەهۆی چوونی ماڵی باوکی بۆ ئەوێ، ژیانی منداڵی لە کەرکووك و ژاراوە بەسەر بردووە، دواتر لە قوتابخانەی (ژاراوە)ی سەرەتایی بەهۆی ڕاگواستنی گوندە (بێکڵۆ) بۆ ئەوێ لەلایەن حزبی بەعسەوە، نراوەتە بەر خوێندن، لە ناوەندی (ئاسۆس) تا پۆلی سێیەمی خوێندووە.

ساڵی (١٩٩٢) پەیوەندی بە ریکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و ساڵی (١٩٩٤)یش لە بارەگای ناوچەی قەڵادزێ بۆتە پێشمەرگەو پاشان بە هۆی لێزانیی و دڵسۆزییەوە دەبێتە عەدەد جیهازی ناوچەو بە رێکوپێکی ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ تا سەرەنجام کاکە مەریوانیش لەگەڵ دەستەیەك لە برایانی ناوچەی قەڵادزێ لە بالیسان و لە سەعات چواری دوانیوەڕۆی ١٩٩٧/٤/٧ دەکەوێتە بۆسەوەو دوای هەڵکەندنی بۆسەکە لەگەڵ دوو پێشمەرگەی تر بە ناوەکانی (یوسف خدر ئیبراهیم و خدر وسوو عەبدوڵڵا) شەهید دەبێت و ماڵئاوایی لە هاوسەنگەرانی و کەس وکارو رابوونی ئیسلامی و کوردستان دەکات و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (گربداغ)لە قەڵادزێ بە خاك سپێردراوە.

شەهید: یوسف خدر ئیبراهیم موحەممەد هێرۆیی

ساڵی(١٩٧٤) لە گوندی (خویێ بیان)ی ناوچەی مەنگۆڕایەتی سەر بە ناحیەی ژاراوە لە دایك بووە، ئەمەش لەبەر ئەوەی ماڵی باوکیان لە گوندی هێرۆوە بەهۆی کێشەو باری نائاسایی کۆچیان کردووە بۆ ئەو سنوورە، شەهید ژیانی منداڵی لە (خویێ بیانو بەستەستێنو حاجیاوا) بەسەر بردووەو تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (شیلان)ی سەرەتایی خوێندوویەتی، پاشان بۆ ماوەی شەش ساڵ لە ریزی پارتیدا ئیش دەکات.

ساڵی (١٩٩٣) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاو ساڵی ١٩٩٥ لە بارەگای ناوچەی قەڵادزێی بزووتنەوە دەبێتە پێشمەرگە، بەهۆی شارەزاییو رەوشت بەرزییەوە دەبێتە شۆفێری ناوچەو بە دڵسۆزیو ئەمانەتەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، دوای ئەوەی بزووتنەوە لە ساڵی (١٩٩٧)دا تووشی شەڕێکی نەخوازراو دەبێتەوەو باری ئاسایی کوردستان تێکدەچێتەوە، شەهید یوسف لەگەڵ دەستەیەك لە برایانی ناوچە لە بالیسان لە سەعات چواری دوانیوەڕۆی (١٩٩٧/٤/٧) دەکەوێتە بۆسەوەو لە ئەنجامدا کاکە یوسفو دوو برای تر بە ناوەکانی (خدر وسوو و مەریوان بابکر) شەهید دەبن، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ وسوو) لە قەڵادزێ بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد حەمید موحەممەد

ساڵی (١٩٥٥) لە گوندی (عەنەب)ی سەر بە قەزای هەڵەبجەی شەهید هاتووەتە دونیاوە، لە هەڵەبجە دەستی بە خوێندنی قۆناغی سەرەتایی کردووە، پاشان بەمەبەستی دابینکردنی بژێوی ژیانی خەریکی کارو کەسابەت بووەو بەو هۆیەوە شارەزایی لە دەڕاسەو ئۆتۆمبیلدا پەیداکردووەو کەمو زۆریش لەگەڵ دوکانداریدا خەریك بووەو ماوەیەکیش لە فەرمانگەی کشتوکاڵی هەڵەبجە دامەزراوە.

شەهید ساڵی (١٩٧٧)خێزانی پێکەوەناوەو شەش کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (بێستونو پشتیوانو بەهمەنو بۆکانو رێبینو بیلالو باخانو ئیمان) دوای خۆی بەجێهێشتووە. ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووە، بەهۆی زەبرو زەنگی رژێمی بەعسەوە هیجرەتی کردووە بۆ کوردستانی ئێرانو لەوێ نیشتەجێ بووە، شەهید هەمیشە وەسیەتی بۆ منداڵو خزمو کەسو کارەکەی ئەوە بووە کە "شوێن رێبازی ئیسلامو بەرنامەکەی خوا بکەونو لێی لانەدەن"، شەهید خۆشەویستی دەوروبەرو هاوسەنگەرانی بووەو زۆر حەزی لە تێکەڵاویی کردووەو لە بەجێ هێنانی سیلەی رەحمو ئاشتەواییو وەلانانی ناکۆکییەکانو چاندنی تۆوی سینگ فراوانیولێبوردەییدا دریغی نەکردووە. ساڵی (١٩٩٣) لە هێزی (تایبەت) وەك پێشمەرگەیەکی خواویست ئەرکەکانی راپەڕاندوون، لە ساڵی (١٩٩٦-١٩٩٧)دا شورەی پاراستنی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان بووە، لەبەر لێهاتوویی کراوەتە فەرماندەی کەرت، دواجار لە رۆژی سێشەممە ١٩٩٧/٤/٢٦ لە گوندی (قەدەفەری)ی ناوچەی شارەزوورو لەکاتی بەرگریکردن لە رێبازو بیروباوەڕەکەی شەهید دەکرێتو دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانی ئیسلامەوەو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان)ی هەڵەبجە بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد هوسەین عەبدولقادر
ناسراو بە (کاروانی)

ساڵی (١٩٧١) لە بنەماڵەیەکی سەربە عەشیرەتی زەردۆیی لە گوندی (نەیجەڵە)ی سەر بە شاری هەڵەبجەی شەهید هاتووەتە دونیاوە، هێشتا لە سەرەتای منالییدا بوو کە گوندەکەیان لەلایەن رژێمەوە بەر شالاوی راگواستنی زۆرەملێ دەکەوێ‌و بنەماڵەکەیان لە کۆمەڵگەی زەمەقیی نزیك هەڵەبجە نیشتەجێ دەکرێن.

یەکەمین پۆلی قوتابخانەی لە گوندی (سازان) دەخوێنێ‌و پۆلی دوو تا شەشی سەرەتایش لە کۆمەڵگەی زەمەقی دەخوێنێ، دواتر پۆلەکانی یەکەم‌و دووەمی ناوەندیش لە ناوەندی (مەولەوی) لە هەڵەبجە تەواودەکات‌و لەوەش زیاترت بواری خوێندنی نامێنێ.

ساڵی (١٩٨٧) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی کوڕێك‌و سێ کچی بە ناوەکانی (ئالاو ئاشناو بەڵێن‌و ئەمەل) بەدیاری‌و یادگاری بەجێهێشتوون.

ماوەی شەش مانگ لە ریزی یەکێتیدا بووە بە پێشمەرگەو ساڵی (١٩٨٨)یش هیجرەتی کردووە بۆ کوردستانی ئێران‌و لە شاری (جوانڕۆ) لە مزگەوتەکانی (فیصل قادرو حاجی سان ئەحمەد) خەریکی وانەوتنەوە بووە.

هەمان ساڵ لە تیپی (٥٦)ی شێخ مەحموودی سەربە هێزی (نەصر)ی بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگە.

شەهید بەردەوام شارەزایی زیاتری سەبارەت بە ئیسلام‌و زانستە شەرعییەکان وەدەست هێناوەو لە بواری ئەدەبیشدا لە ساڵی (١٩٩٠) دەبێتە ئەندامی (کۆمەڵەی ئەدەب دۆستان) لە ئۆردوگای جوانڕۆو گۆڤارێکیان بەناوی (گزنگ) دەرکردووە، کاك موحەممەد بەناوی (کاروانی) بەرهەمی لەو گۆڤارەو گۆڤاری (رابەر)دا بڵاوکردۆتەوە.

شەهید لە بەجێهێنانی ئەرکەکانیدا گورجوگۆڵ بووەو لە ساڵانی (٩٣-٩٤)و دواتریشدا وەك هەمیشە ئامادەی گیان بەخشین بووە کە خۆشەویسترین شتە لای مرۆڤ لەپێناوی پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا.

شەهید دواتر لە تیپی (مەشخەڵ)ی سەربە هێزی (١)ی هەڵەبجە وەك فەرماندەی کەرتێکی ئازاو لێهاتوو دەردەکەوێتو زۆربەی پێشمەرگە هەست بە ئاسوودەیی دەکەن کاتێك لەژێر فەرماندەیی ئەودا تێبکۆشن.. هەربۆیە بە ئەندازەی هەریەك لە منداڵەکانی خۆی بەخەم ئەو پێشمەرگانە بوو کە لێپرسراویان بوو، ئەمەش ڕێزو پلەیەکی زیاتری پێبەخشیبوو. شەهید لەگەڵ نەبوونیو دەستکورتیو قەرزاریدا بەردەوام حەزیدەکرد ماڵەکەی هەوارگەی دۆستو خۆشەویستانی بێت. تەنانەت لەپاش شەهیدبوونیش پارچە کاغەزێك لە گیرفانیدا بوو کە لێی نووسیبوو "ئاخ لەدەست قەرزاری". کە قەرزەکانی تێدا تۆمارکردبوو، بەئەندازەی (٧٥٠٠) حەوت هەزارو پێنج سەد دیناری سویسری.

شەهید کاروانی کەسێکی هەژار دۆست بووەو زۆر حەزی لە تێکەڵاویو هاوکاری خەڵك کردووە، جارێکیان لە بەرەجەژنانێکدا کە پێڵاو بۆ منداڵەکەی دەکڕێتو دێتەوە ماڵەوە منداڵی جیرانێکیان دەبینێ سەیری پێڵاوەکان دەکات، ئەویش جەرگی بۆی دەسووتێتو سەرباری نەبوونیو قەرزاریی خۆی یەکسەر دەچێت جوتێك پێڵاویش بۆ ئەو دەکڕێت. تادواجار لەکاتی بەرگریکردن لەڕێبازو بیرو باوەڕەکەی لە شەوی ٢٧-١٩٩٧/٤/٢٨ لە گردی (بێژنەسەری) ناوچەی نەورۆڵیو بەدەم خوێندنی ئایەتی (إن الله اشتروا من المؤمنین أنفسهم وأموالهم بأنّ لهم الجنّة)و لەکاتی تەقاندنی گوللە (R.B.G)یەکدا فیشەکێك بەر

سنگی دەکەوێتو پاش چەند دەقیقەیەك گیانی بەرزەفڕی بەرەو بارەگای پەروەردگار لەشەقەی باڵ دەداتو دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوە. پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بامۆك) لەئامێزی شەهید (مامۆستا سەیفەددین)و شەهید (تەها)دا بەخاك دەشپێردرێت.
ئەم پارچە شیعرەی خوارەوە نموونەیەکە لە شیعرەکانی (کاروانی) کە لە ئایاری ١٩٩١ دا بەناوی (بۆ گزنگ) بۆ گۆڤاری گزنگی نووسیوە:

گزنگی بەربەیان دەرکەوت شەوی تاریک پێچایەوە
شەوی رەشپۆش بەسەردا چوو رۆژی رووناک گەڕایەوە
کە گزنگی بەختیاری هەڵهات لەسەر ئاسۆی ئیسلام
رەشبەڵەکی نەفامی چوو دەنگی ژین هاتەکایەوە
زۆر دەمێکە کزین ئێمە، دەناڵێنین لەژێر غەمدا
خودا یاربێ ئەبێ ئیتر خەریک نەبین بەوکایەوە
جارێکی تر خۆناکوژین بۆ تاغوتان بە نەزانی
ئەنجامیشمان لەپاشەڕۆژ وەک بتێک بین بەلایەوە
وا ژیان دەستپێدەکاتو (گزنگ)یش هەر لەبۆ ژیان
سوپاس بۆ خوا کەوا پەردەی لەڕووی گشت شت هەڵدایەوە
گزنگ پاشەڕۆژی دیارە ئاشکرایە لەخۆی روونتر
نەفامی ملهوڕ ئیتر با بناڵێو بەخەتایەوە
(کاروانی) وا گزنگ دیارەو هاوار ئەکا لەدەم ئاسۆ
ئەڵێ کێیە مشتەری ژین وا ژیان دێتەکایەوە

شەهید: خالید سلێمان موحەممەد

ناسراو بە (خالد بنزێری)

ساڵی (١٩٧٦) لە گوندی (گرتکی) دەڤەری پشدەرەڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە دایك بووە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان و دواتر لە گەڕەکی (٥)ی ئازادی سەنگەسەر بەسەر بردووە پاش ئەوەی ساڵی (١٩٨٠) ماڵیان هاتووە بۆ ئەوێ، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئاشوران) تەواوکردووەو تا پۆلی یەکەمی ناوەندیشی لە ناوەندی سەنگەسەر خوێندووە، بەڵام مەخابن نەداری و دەستکورتی وەکو چەندان منداڵە کوردی خێر لەخۆنەدیوی تر ڕێی خوێندنی لێدەگرن و ناهێڵن چیدی بەردەوام بێ، دیارە هەر لە سەنگەسەر ماوەیەکیش لە حوجرە خوێندوویەتیئەمجارە بەهۆی ڕاگواستنی پشدەرەوە لەلایەن ڕژێمەوە ماڵیان لەکۆمەڵگەی زۆرە ملێی (جەدیدە) نیشتە جێ دەبێت، ساڵی (١٩٩٠) کە باوکی کۆچی دوایی دەکات باری لە ئاست بەرپرسیارێتی خانەوادەکەیاندا قورستر دەبێت، کاتێکیش لە ئازاری (١٩٩١) ڕقی پیرۆزی جەماوەری مسوڵمانی کورد بە رووی عەفلەقییە خوانەناسەکاندا تەقییەوە، کاکە خالد رۆڵێکی بەرچاوی لە راپەڕیندا بینی لە کۆمەڵگەی زۆرەملێی (جدیدە) لەگەڵ ئاپۆڕەی راپەڕیوی میللەتدا هەڵی کوتایە سەر دوژمن و پاشان لە رزگارکردنی کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستاندا شانبەشانی سەدان پێشمەرگەی تری ئیسلامی مەردایەتی دەنواند، دوای راپەڕین لە تیپی (٩١)ی شەهیدان لە بارەگای پارێزگاری تەقویەی هەیبەت سوڵتانی تەلەفزیونی بزووتنەوەی ئیسلامی درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات، لە زستانی (٩٣)دا بەرگری لە قورئان و رەسەنایەتی کوردان کردو وەکو هەڵۆیەکی دڕیی دوندی (هەیبەت سوڵتان) بە زامداری کەوتە ناو قەفەسی دیلی و دوای مانگ و نیوێك لە ئەسارەت و زامداری بەرەو گەوەو قەدپاڵەکانی سالارەو دارەشمانە لە شەقەی باڵی

دایەوەو ماڵو خێزانیشی وەك زۆر پێشمەرگەی تر دوچاری هیجرەتو ئاوارەیی بوون.

ساڵی (١٩٩٥) گەڕایەوە سەنگەسەرو پاشان ژیانو نەداری دوچاری ئەوەی کرد، ماوەیەك بۆ کارو کەسابەت رووبکاتە ئێران، بەڵام بەداخەوە وردە وردە کۆنەبرینەکەی هەیبەت سوڵتانی لێهەڵدایەوەو بەوهۆیەوە لە ١٩٩٧/٦/٥ گیانە بەرزەکەی بەرەو لای خوای مەزن گەڕایەوە، دواتر تەرمەکەی هێنرایەوە زێدو نیشتمانی خۆییو لە نێو پێشوازی گەرمی دۆستو براو هاوسەنگەرانیداو بەوپەڕی رێزەوە لە سەنگەسەر بە خاك سپێردرا.

کاك (خالید سلێمان) لە کۆتایی ساڵی (١٩٩٢) خێزانی پێکەوە نابوو و دوای خۆی تەنها کوڕێکی بە ناوی (سلێمان) بە یادگاری بەجێهێشتووە، کەپاش شەهید بوونی لەدایکبووە.

شەهید: فەتاح ئەحمەد ڕەشید

ساڵی (١٩٦٥) لە گوندی (نەوێ)ی بناری چیای سورێن لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە نێو دەشتە دڵگیرەکەی شارەزوورو گوندی نەوێدا بەسەردەبات، هەر لە گوندەکەی خۆیان قۆناغی سەرەتایی دەخوێنێت.

ساڵی (١٩٨٢) (چیمەن مەحمود) دەبێتە هاوسەری ژیانیو دەبنە خاوەنی سێ کورو چوار کچ، شەهید ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە راپەرینە جەماوەرییەکەی (١٩٩١)دا بەشدارییەکی چالاکانە دەکات، بەتایبەتی لە ئازادکردنی شاری کەرکوکدا.

ساڵی (١٩٩٣) دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (١١٤)سەربەمەڵبەندی (دوو) شەهید فەتتاح لە کاری پێشمەرگایەتیدا هەمیشە لێبڕاوو دڵسۆز بووە، دواجار لە بەرواری(١٩٩٧/٨/١٢) لە گوندی (سیامێوە) لەگەڵ دوو پێشمەرگەی خۆشەویستیدا شەهید دەکرێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (وارس عابان) لە گوندی (نەوێ)ی زێدی خۆی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: یوسف کەریم ئەحمەد
ناسراو بە (عەلی)

ساڵی (١٩٦٧) لە گوندی (قەرەوەیس)ی سەر بە ناحیەی قەرەهەنجیر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گوندی قەرەوەیس بەسەربردووە، شەهید هەر لە قۆناغی سەرەتاییدا واز لە خوێندن دەهێنێتو لە تەمەنی لاویدا دەست بە کارو کاسبی دەکاتو ساڵی (١٩٩٢) خێزان پێکەوە دەنێتو دەبێتە باوکی تاقە کچێك بە ناوی (ئەسما).

ساڵی (١٩٩٣)دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی کەرکووكو بنکەی (شەرەفخان).

شەهید کەسێکی کۆمەڵایەتیو کراوەبووە، لە سەردانو هەواڵپرسینو دۆستایەتیدا نموونەیەکی جوانی رەوشت بەرزی بوو، دواجار شەهید عەلی لە ساڵی ١٩٩٧ لە (ملەی عامموورە)ی بناری سورێن شەهید دەبێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (خورماڵ) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم حەمە عەبدوڕڕەحمان هەمزە

ساڵی (١٩٧٢) لە (هەڵشۆ)ی رازاوەو دڵڕفێنی دامێنی چیای بڵفەتو لە پشدەری مەڵبەندی شۆڕش‌و رەسەنایەتی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، سەرەتای ژیانی منداڵیی هەرلە هەڵشۆ بەسەر بردووە بەڵام بەر لەوەی تێر لە دیمەنە رەنگینەکانی رامێنێ‌و تام لە ئاوی سازگاری سەرچاوەکانی بکات، (هەڵشۆ)ش وەکو هەموو گوندەکانی تری کوردستان دەکەوێتە بەر رقی شێتانەی رژێمی بەعسی عەفلەقی‌و ساڵی (١٩٧٨) دەگوازرێتەوە بۆ ئۆردوگای زۆرەملێی (تووەسووران)کاکە ئیبراهیم لەوێ لە قوتابخانەی (ئاوان) دەست بە خوێندن دەکات‌و تەنها تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی بواری درێژەدان بە خوێندنی دەبێت‌و پاشان سەرقاڵی کارو کەسابەت دەبێ.

لە دوای راپەرینەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی یەکێتییەوە دەکات تا ساڵی (١٩٩٤)، هەر لەو ساڵەدا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لە ناوچەی قەڵادزێ دەبێتە پێشمەرگەو بە دڵسۆزییەوە ئەرك‌و فەرمانەکان رادەپەڕێنێ.

لە نیسانی ساڵی (١٩٩٧)دا کاتێك بارودۆخێکی ئاڵۆزو نائارام دێتە پێشەوە کاك ئیبراهیم لەگەڵ ژمارەیەك لە هاوسەنگەرانیدا بەرەو سنوور تێدەکشێ‌و مەخابن لە دیوی ئێران بە رووداوی ئۆتۆمبیل لەمانگی (٤)ی (١٩٩٧)بە کۆمەڵێك خولیاو ئاواتی مەزن‌و هیوای گەڕانەوەیەکی سەربەرزانە ماڵئاوایی لە ژیان دەکات‌و دەچێتە ریزی شەهیدانەوە، دوابەدوای ئەوە تەرمەکەی دەهێنرێتەوەو هەر لە (هەڵشۆ)ی زێدی خۆشەویستی باب‌و باپیرانیدا بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەبوبەکر ئەحمەد وەیس موحەممەد
ناسراو بە (مەلا سەلمان)

ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی (زەمەقی خواروو)ی سەر بە هەڵەبجەی شەهید لە ناو عەشیرەتی هاروونی چاوی بە ناسۆرو مەینەتیەکانی گەلی کورد هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەر بردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندنو تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی گوندەکەیان خوێندوویەتی، لەوەش زیاتر بواری بۆ نەرەخساوە بخوێنێو ناچار لەگەڵ خێزانەکەیدا خەریکی کارو کەسابەتو کشتوکاڵو پەیداکردنی بژێوی ژیان بووە.

ساڵی(١٩٩١) وەك لاوێکی خواناس دەرکەوتووەو لە ساڵی (١٩٩٢)دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە تیپی (٩٩)ی زمناکۆ لە مەڵبەندی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگە، شەهید لەناو هاوسەنگەرانیدا خۆشەویستو لە دڵدا شیرین بووە، هەمیشە ویستوویەتی پەرژینی ئیسلام بێتو تەنانەت لە گیان بەخشینیشدا رژدی نەنوێنێت، هەر ئەم بیروباوەڕەش بووە کە پاڵی پێوەناوە لە ساڵانی (١٩٩٣-١٩٩٤-١٩٩٧)دا رۆڵی خۆی لە پارێزگاریکردنی ئیسلامدا ببینێو دڵسۆزانە ئەرکەکانی راپەڕێنێت، تا سەرەنجام هەر لەو رێگایەداو لە ساڵی ١٩٩٧و لە (گردەگرێ)ی نزیك گوندی (شیرەمەڕ)ی سەر بە خورماڵ لەگەڵ کاك مەشخەڵو کاك حەمە مورادداەبێت کە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەبێتە ئەستێرەیەکی گەشی ترۆپکی سەروەریی‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵان)ی هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید مەلا سەلمان خێزاندار بووە دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (موحەممەدو کۆسار) بە دیاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ هێشتوون.

شەهید: سالم طاهر خارو
ناسراو بە (هەڵمەت)

ساڵی ١٩٧٣ لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەری سەربە هۆزی زراری گوندی (وسوو ملیان)ی سەربە شاری هەولێر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیشی لە گوندەکەیان بەسەربردووە.

کاکە هەڵمەت تەنها ماوەیەك لای چەن مامۆستایەك لە هەولێر هەندێك وانەی ئایینی خوێندووە، پاشان بە کاروکەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیانەوە خەریك بووە.

ساڵی (١٩٩٢) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووەو خۆشەویستی خواو ئیسلامو کاری ئیسلامی لەدڵدا چەسپیوە، شەهید زۆر هۆگری مزگەوت بووەو کەسێکی رووخۆشو کراوە بووە لەگەڵ خەڵکدا.

ساڵی (١٩٩٣) لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگەو لە زستانی هەمان ساڵدا بووە بە شوورەی دەوری بیروباوەڕەکەیو هەر ئەوسا لەناو بارەگای مەڵبەندا جارێك بریندار بووە.

کاکە هەڵمەت هەمیشە ئەرکەکانی خۆی بە دڵسۆزییەوە جێبەجێ دەکردنو پێشمەرگەیەکی خۆشەویستو گوێڕایەڵ بووە لەناو هاوڕێیانیدا.

تا سەرەنجام ساڵی (١٩٩٧) لە (بەستۆرە) بەناهەق دەستڕێژی لێکراو شەهید بوو، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بێرکۆت) لە هەولێر بەخاك سپێردرا.

شەهید: عاسی موحەممەد فەرەج مارف
ناسراو بە (ئوسامە)

ساڵی (١٩٧١) لە شاری چەمچەماڵ لەدایكبووە، ژیانی منداڵیی لە چەمچەماڵ گوزەراندووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایيو ناوەندیی تەواوكردووە.

ساڵی ١٩٩٣ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكاتو دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (كەركوك)و جوامێرانە ئەركەكانی خۆیی راپەڕاندووە.

شەهید ساڵی (١٩٩٥) هاوڕێو هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێتو خوای پەروەردگار كچێكی جوانكیلەی پێدەبەخشێت بە ناوی (ئاسیا)، شەهید عاسی پێشمەرگەیەكی پابەندو سەر راستو سەنگین بوو.

كاكە ئوسامە لە (١٩٩٨/٢/٢) لەگەڵ پۆلێك لە براپێشمەرگەكانیدا لە كاتی بەجێهێنانی ئەركی پێشمەرگایەتی لە گوندی (گردی گۆ) بەكارەساتی وەرگەڕانی ئۆتۆمبیل شەهید دەبێتو پێكەوە دەگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگاری هەمیشەزیندووی خۆیان، دواتر تەرمی پیرۆزی ئەو كۆمەڵە موجاهیدە تێكۆشەرە لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە شاری چەمچەماڵ بەخاك سپێردران.

شەهید: حسێن موحەممەد صالح
ناسراو بە (مەلا شافیعی)

شەهید لەساڵی (١٩٦٤) لە گوندی (گورگەیی) سەر بە چەمچەماڵ لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی (بێتوش)ی سەرەتایی دەنرێتە بەر خوێندن‌و پاشان قۆناغی ناوەندی‌و دواناوەندی لە دواناوەندی (چەمچەماڵ) تەواودەکات، دواتر لە پەیمانگای نەوت لە شاری کەرکووك درێژە بە خوێندن دەدات.

ساڵی ١٩٨٥ ئاشنایەتی‌و هاتوچۆی گەرم‌وگوڕ لەگەڵ مزگەوت پەیدادەکات‌و بە گەرمی دڵی وابەستەی قورئان دەبێت، ساڵی ١٩٨٨ هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت‌و هەر هەمان ساڵ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، ساڵی ١٩٩١ دەبێتە ئامرکەرت لە بنکەی (شەرەفخان) لە چەمچەماڵ‌و لە ریزەکانی بزووتنەوەدا درێژە بە کاروانی کاری ئیسلامی دەدات تا بەرواری ١٩٩٨/٢/٢ لەگەڵ حەوت هاوڕێیدا لە گوندی (گردی گۆ)ی ناوچەی شارەزوور بە کارەساتی ئۆتۆمبیل لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکی پێشمەرگایەتیدا گیان لەدەست دەدات‌و بۆ دواین جار ماڵئاوایی لە دونیا دەکات‌و دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگار، کاکە مەلا شافیعی لەگەڵ هاوڕێکانیدا لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: سالار کاکەبرا عەبدولکەریم
ناسراو بە (موجاهید)

ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (تەوەکەڵ)ی سەر بە قەزای چەمچەماڵ هاتووەتە دونیاوە، لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا نراوەتە بەر خوێندن و لە قوتابخانەی (تەوەکەڵ) قۆناغی سەرەتایی و قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی (تەکیەی کاکەمەند) تەواوکردووەو پاشان لە بەشی ئەلیکترۆن لە ئامادەیی (پیشەسازی) چەمچەماڵ وەرگیراوەو تەواوی کردووە. شەهید ماوەیەکیش لەلای مامۆستا (شێخ موحەممەد) لە تەکیە خوێندوویەتی و شارەزایی لە عەقیدەو شەریعەتدا پەیداکردووەو نزیکەی (٢٠) جوزو قورئانیشی لەبەرکردووە.

کاکە موجاهید کاتێك ماڵیان لە تەکیەی کاکەمەند دەبێت بەهۆی هاتووچۆی مامۆستایان و لاوانی ئیسلامخوازەوە پەیوەندی و پابەندی بە ئیسلام و فەرمانەکانی خواو پێغەمبەری خواوە مەحکەم دەبێت و خۆشەویستی ئیسلام و ئیسلامخوازانی بەدڵ و دەروونیدا رۆدەچێت، بۆیە لە ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و دواتر لە هێزی (حەمرین) دەبێتە پێشمەرگەو ماوەیەکیش وەکو لێپرسراوی تیپ لە تیپی تەکیە درێژە بەخەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.لە مێژووی (١٩٩٤/١٢/١٦) خێزان پێکەوەدەنێت و دوای شەهیدبوونی کچێك و کوڕێك بە ناوەکانی (رەیان و عەبدوڵڵا) بە دیاری بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێدێڵێت. شەهیدی موجاهید زۆر حەزی لەوەدەکرد کە منداڵی کورد شارەزای قورئان و ئیسلام ببێت، بۆیە وانەی ئایینی بە منداڵانی کوڕو کچ دەوتەوە، لە پێشمەرگایەتیشدا پێشمەرگەیەکی خۆشەویست و گورج وگۆڵ و لێهاتوو بوو، تا سەرەنجام لە ١٩٩٨/٣/١٤ چاوەکانی لێکنان و گەیشتە کاروانی شەهیدان و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (کانی بناو) لە تەکیە بەخاك سپێردرا.

شەهید: سیروان سەلام سەعید
ناسراو بە (بیلال ئاغجەلەری)
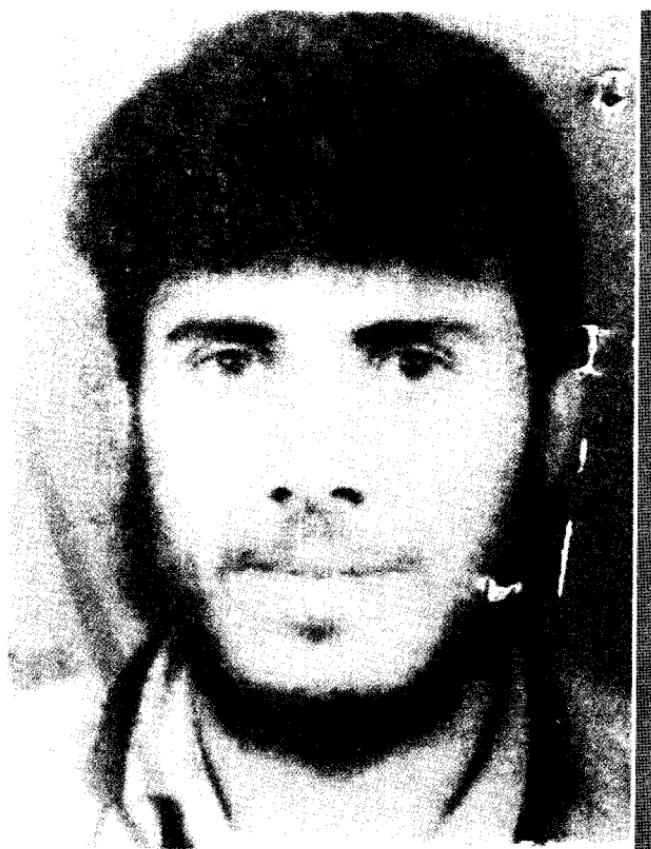
لە رۆژی ١٩٧٨/٧/١٣ لە ناحیەی (ئاغجەلەر) لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە ئاغجەلەرو ناحیەی (تەکیە) بەسەر بردووە، لەبەر ناڕەحەتی ژیان و گوزەران کاکە سیروان تا پۆلی سێیەمی ناوەندی دەخوێنێ، دواتر لەلای مامۆستا سالار قورئان و چەند وانەیەکی تر دەخوێنێ.

شەهید سیروان مانگی (٨)ی ١٩٩١ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و لە تیپی تەکیەی سەر بە هێزی (سلێمانی) دەبێتە بەرپرسی جیهازی بێتەل، کاکە سیروان لە جێبەجێکردنی کارو ئەرکەکانیدا دەست و بردی تەواوی هەبووە، شەهید لە (١٩٩٧/١١/٢)دا ژیانی هاوسەریی دەست پێدەکات.

دواجار لە ١٩٩٨/٦/١٥ لە گوندی (شیرەمەڕ)ی سەربە ناحیەی خورماڵ بەکارەساتێکی دڵتەزێن هاوڕێ و خزم و دۆستانی بەجێهێشت و گەڕایەوە بۆ بارەگای خودا، پاشان تەرمەکەشی لە ناحیەی (ئاغجەلەر) بەخاك سپێردرا.

بەختیار موحەممەد تاهیر مەجید

١٩٧٦/٤/١ لە سەردەمێکی تاریكو نوتەك کە گەلی کورد دوای نسکۆی شۆڕش گوزەری پێدادەکرد، لە گوندی (کوڵە جۆ)ی زەنگاباتی کەلار چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو تا شەشەمی سەرەتایی درێژە بە خوێندن دەدات.

شەهید بەختیار کوڕێکی کراوە بووو حەزی بە هاوکاریو تێکەڵاوی خەڵك دەکرد، لەسەرەتای لاوێتییەوە پەیوەندی بە پارتییەوە دەکاتو گیانی نیشتمان پەروەریو خزمەتکردن بە میللەتی تێدا پەرەدەسێنێو تێدەگات کە دەبێت لەپێناو بەختەوەریو رزگاری میللەتەکەیدا تێکۆشێت.

شەهید کە لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەردا پێگەیشتبوو، خواستی بنەماڵەکەشیان وابوو کە کاکە بەختیار بەو چوستو چالاکیو هۆشیاریو دڵسۆزییەوە زیاتر ئامێز بە ئیسلامدا بکاتو بەناو خۆشییەکانی باوەڕدا بکەوێتە گەشت.

هەربۆیە جگە لەوەی وەك لاوێکی تامەزرۆی کاری ئیسلامی پەیوەندی لەگەڵ کاروانی رابوونی ئیسلامیدا گرێدابوو.

ساڵی ١٩٩٨ یش لە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو لەماوەیەکی کەمدا دەبێتە جێگای متمانەی تەواوی هاوسەنگەرانیو بە گیانی هەستکردن بە لێپرسراوێتیو دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی بەزیادەوە رادەپەڕێنێ.

شەهید جارجارە بەمەبەستی سەردانی ماڵەوەیان لە شارۆچکەی (رزگاری) مۆڵەتی لە فەرماندەی هێزەکەیان دەخواست.

تا جارێکیان مۆڵەت دەخوازێ بۆ ئەوەی سەردانی کەلار بکاتەوە، بەڵام هەرگیز کاکە بەختیار نەیدەزانی ئەمە دوایین جاری مۆڵەت

دەبێتو ئـیتر ماڵئـاوایی لـە ژیـانی دونیـا دەکـات، بۆیـە لـەم سـەفەرو سەردانەیدا لە ١٩٩٨/١٠/٢٤ لە کەلار دەڕفێنرێتو دەستبەجێ شەهید دەکرێو دوای ئەوە تەرمەکەی لای تەقویەکەی کەلار دەدۆزرێتەوەو ئەمجار لەلایەن کەسوکارو هاوڕێو دۆستو خۆشەویستانیەوە بەڕێزو پەرۆشی قووڵەوە کاکە بەختیاری دڵ پڕ لە باوەڕو هیوا ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید: موحەممەد موحەممەد وەیس ڕۆستەم

ساڵی ١٩٥٢ لە دەڤەری هەورامانو لە شارۆچکەی ئیسلام پەروەری خورماڵی دامێنی چیای سەربڵندی (سورێن)ی قەڵای شۆڕشو پێشمەرگایەتی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، خوێندنی قۆناغی سەرەتایی لە خورماڵ دەستپێدەکات.

لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا تێکەڵاوی ژیانی کولەمەرگیو سەربازیو کاروکاسپی دەبێت، شەهید ساڵی ١٩٧٧ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی چوار کورو چوار کچی بە ناوەکانی (زاناو داناو تواناو ورياو گۆناو رۆشناو سومەییەو روئیا) بەدیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کورد بەجێهێشتوون.

ساڵی ١٩٨٧ لە سلێمانی ماوەیەك لەلایەن رژێمی بەعسەوە گیراوە.

ساڵی ١٩٨٨ وەك زۆرێك لە دۆستو هاوەڵانو خەڵكی دەڤەرەكە هیجرەت دەكاتو حاشا لە سایەی شوومی بەعسییەكان دەكاو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی، لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا بەشداری دلێرانە دەكاتو لە رزگاركردنی كەركووكدا رۆڵی خۆی دەبینێ.

بەم پێیە كاكە موحەممەد ژیانێكی پڕ لە هەورازو نشێو دەباتەسەرو سەرەنجام لە ئۆردوگای (باراماوا)ی كوردستانی ئێران لە ١٩٩٩/٤/٧ ماڵئاوایی لە دۆستانو هاوسەنگەرانی دەكاتو پاشان تەرمەكەی دەهێنرێتەوە خورماڵو لە زێدی لەدایك بوونی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سەردار ئەحمەد موحەممەد پیرک

شەهید سەرداری سەر بە عەشیرەتی (جمور) لە ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی (پەروێزخان)ی سەر بە قەزای خانەقین چاوی بە ژیانو کوردستانی رەنگین هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو دەربەندیخان بەسەربردووەو سەرکەوتووانە قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی دەبڕێتو پاشان تا قۆناغی شەشەمی زانستی درێژە بە خوێندن دەدات.

ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووە، ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ رێکخستنە جوامێرو پێشمەرگە چەلەنگەکانی بزووتنەوە، لەگەڵ پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکانو جەماوەری راپەڕیودا بەشداری راپەڕینی کردووەو لە رزگارکردنی خانەقینو کولەجۆو مرواریو شەڕەکانی کفریو شکاندنی هێرشی بەعس بۆ سەر کەلار رۆڵی بەرچاوی بینیوەو وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانی هێزی گەرمیان دەهاتە ئەژمار.

شەهید لە بەدەنگەوە چوونی هەژارانو چارەسەری کێشە کۆمەڵایەتییەکاندا ئەوەی بۆی کراباو بەدەستییەوە هاتبایە درێغی نەدەکرد، کەسێکی میوان نەوازو دڵ کراوەو رووخۆش بوو، لەلای برایانی هاوسەنگەریو لێپرسراوەکانی خاوەنی ئەوپەڕی رێزو متمانە بوو.

لە کاروکەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا بەپێی گونجان کاروکەسابەتو کڕینو فرۆشتنی ئەنجام دەدا، شەهید زۆر حەزی لە ژیانی سەربەرزانە بوو ، لەبەر لێهاتوویيو دڵسۆزی لە پێشمەرگایەتیدا تا پلەی (سەرتیپ)و (ئەندام هێز)ی بڕیوە.

ساڵی ١٩٩٥ خێزانی پێکەوەناوەو دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (عەبدوڵڵاو عەبدوڕڕەحمانو سانا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

کاك سەرداری قارەمان کە بەخۆیو خێزانەوە لە خورماڵ ژیانی بەسەردەبردو ئەرکی پێشمەرگایەتی ئەنجام دەدا، مەخابن ئەو پێشمەرگە فەرماندە خواویستە لە ڕووداوێکی نەخوازراودا، لە دوای ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی لە ٢٠٠١/٨/١ لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بەرلوت) لە شاری کەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید: فاتیح مستەفا رەحیم حمە ئەمین کۆکۆیی

لەساڵی ١٩٥٣ لەگوندی (چنار)ی کۆکۆیی سەربە قەزای هەڵەبجە لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیو هەرزەکاری لەگوندەکانی چنارو سەرچاوگ بەسەربردووەو تا قوناغی سەرەتایی خوێندووە.

ساڵی ١٩٦٩ دەبێتە پێشمەرگە لەگەڵ باوکیدا، هەر لەوساڵەدا. تاکو نسکۆی شۆڕش لەساڵی ١٩٧٤ پێشمەرگە بووە، بەشداری شەڕەکانی (زۆزكو حاجی هۆمەران)ی کردووە. پاش نسکۆی شۆڕش سەرگەرمی بەدەستهێنانی بژێوی ژیانی خۆییو خانەوادەکەیان دەبێت.

ساڵی ١٩٧٠ لەگەڵ (پیرۆز عەبدوڕڕەحمان) ژیانی هاوسەری پێکدەهێنن، پاش سەرهەڵدانەوەی شۆڕش پەیوەندی بە یەکێتی نیشتمانی کوردستانەوە دەکات، ساڵی ١٩٨٠ لەڕێگەی چەند مامۆستایەکی ئاینی ناوچەکەو خانەوادەکەیانەوە لەگەڵ بانگەوازی ئیسلامیدا ئاوێزانی یەکتر بوون، ئیتر لەو بەروارە بەدواوە بەیەکجاری پابەندی عەقیدەی ئیسلامی بووەو لەگەڵ ئەوەی تەنها تا قۆناغی سەرەتایی خوێندووە بەڵام هەموو قورئانی خەتم کردووەو شارەزاییەکی سەرەتایی لەشەریعەتی ئیسلامیدا وەدەست هێناوە. هەموو هەوڵو کۆششێکی بۆ بانگەوازی ئیسلامی بووەو بەو شێوە بەردەوام بووە تا راپەڕینەکەی مانگی (١٩٨٧/٥)ی شاری هەڵەبجەی شەهید کە جەماوەری راپەڕیوی هەڵەبجە لەدژی زوڵمو ستەمی بەعس هەستا، کە مامۆستایانو زانایانی ئایینی دەوری سەرەکییان تێدا بینی. دوابەدوای راپەڕینەکە رژێمی بەعس هەستا بەسەرکوتکردنی راپەڕینەکەو وێرانکردنو تەقاندنەوەی گەڕەکی (کانی عاشقان)ی ئەو شارە، شەهیدی فەرماندەش بەماڵو منداڵەوە کۆچیان کردو چیدی توانای مانەوەیان نەما لەژێر چنگی بەعسی کافرو دڕندەداو روویان لەکوردستانی ئێران کردو لە ئۆردوگای (سەریاس) نیشتەجێ بوونو

ئەمجار خۆیی‌و براکانی لەڕیزی بزووتنەوەی ئیسلامیدا مەردانە قۆڵی جیهادو تێکۆشانیان دژی زوڵم‌و ستەمی ڕژێمی بەعس لێهەڵماڵی‌و وەك پێشمەرگەو فەرماندەیەکی جەربەزە بەشداریان کرد لەو جیهادەدا، سەرەتا لەهێزی (نەصر) وەك فەرماندەی کەرت‌و لەگەڵ کردنەوەی یەکەم بنکەو لەناوچەی هەڵەبجەو لەگوندی (چنار) بەشداربوو، ئیتر لەو ڕۆژەوە فەرماندەیەکی لێهاتووی ماندوویی نەناس بووەو لەهەموو ئەو ڕووبەڕووبوونەوانەی کە لەسنورەکەدا لەگەڵ ڕژێمدا ڕوویاندەدا، شەهید فاتیح ڕۆڵی بەرچاوی دەبینی، هەروەها بەهۆی خۆماندووکردن‌و عەزیەتدانی زۆری خۆیەوە لەدروستکردنی خانووو کردنەوەی بنکەکانی هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەدا لەساڵی ١٩٨٨ تووشی نەخۆشی فەقەرات دەبێت‌و بەو هۆیەشەوە لەشاری (کرماشان)ی کوردستانی ئێران نەشتەرگەری بۆ دەکرێت. لەکاتێکدا بەتەواوی چاك نەبووبووە هێرشی ئێران‌و هێزی پێشمەرگە بۆ ئازادکردنی شاری هەڵەبجە دەستی پێکرد، بەو حاڵەشەوە گەڕایەوە ناو برایانی پێشمەرگەو یەکێك بوو لەبەشداربووان، هەرچەندە لەوکاتەدا لەسەر بڕیاری سەرکردایەی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوسا ڕاستەوخۆ لەم شەڕەی هەڵەبجەدا بەشدارنەبوو ئەمەش بەهۆی مەترسی لەڕوودانی کارەساتی دڵتەزێن لەو شارەدا، بەڵکو دواتر بڕیاریدا لەسەر دابەزاندنی هێزەکانی بۆ بەهاناوەچوونی لێقەوماوان‌و ئاواران لەدوای کارەساتی کیمیایی بارانکردنی ئەو شارە لەڕۆژی ١٩٨٨/٣/١٦، پاشترو دوای وەستانی شەڕی (٨) ساڵەی نێوان (ئێران-عێراق)و دوای ئەوەی ڕژێم چەند جارێك لێبوردنی گشتیی دەرکرد بۆ کوردەکان کە لەئاوارەییدا ژیانیان بەسەردەبردو لەدەستی ڕژێم هەڵهاتبوون. ئەوەبوو زۆرێك لەهاوڵاتیان پاش ئەوەی ماندوو

بووبوون لەژیانی ئاوارەیی تەسلیم دەبوونەوەو دەگەڕانەوە نـاو ڕژێم
بەڵام کاکە فـاتیح لەبەرامبـەردا دەیگوت: "باشـە ئـەم خەڵکـە هـاتنی
لەچیو گەڕانەوەی لەچـی، ئایا نەیانـدەزانی ژیـانی ئـاوارەیی چـەندە
سەختەو دەبێ خۆیانی بۆ ئامادەبکەن!، پاشان چۆن دەبـێ ڕژێمێـك
سـتەمی لەئێمـە کردبـێو مـاڵو خـانووی وێـران کـردبێن هێـشتا ئـەو
لێبـوردن بـۆ ئێمـە دەربکـات؟ بـەڵکو دەبـێ ئێمـە لێبـوردن بـۆ ئـەو

دەربکەین کە ئەمەش نابێت، بۆیە دەیگوت: تا رژێم لەدەسەلاتدا بمێنێ ناگەڕێمەوە، مەگەر بەسەر بەرزیو بەچەکی شانمەوە نەبێ بۆ تۆڵەسەندنەوە".

کاك فاتیح لە درێژەی ژیانی پێشمەرگایەتیدا لەهاوینی (۱۹۸۸) بوویە لێپرسراوی تیپی (۱۱)ی سلمانو بەردەوام بەوپەڕی دڵسۆزیو مشورخۆرویەوە بەتەنگ پێشمەرگەکانیەوە بوو، حەزی دەکرد پێشمەرگە بەردەوام چالاكو وریابێتو لەراپەڕاندنی ئەرکەکانیدا کەمتەرخەم نەبێت.

لەڕاپەڕینی ئازاری (۱۹۹۱)یشدا وەك فەرماندەیەکی لێهاتووو کارامە بەشداری ردوەو لە ڕزگار کردنی شارەکانی (کەلارو کفریو صمود) داکرد لەدەستی هێزەکانی رژێمو رۆڵی کاریگەرو مەردانەی بینیوە.

دواتریش وەك فەرماندەیەکی دیارو کارای بزووتنەوەی ئیسلامی لەناوچەی هەڵەبجە لەپێناو پاراستنی بیرو باوەڕو ڕێبازەکەیدا درێغی نەدەکردو دڵسۆزانە تێدەکۆشا.

ساڵی (۱۹۹۷) بووەتە فەرماندەی هێزی (۱)ی هەڵەبجەو ئەو لێپرسراوێتییەی لەئەستۆدابوو تا راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیو لەگەڵ راگەیاندنی (کۆمەڵ)یشدا لەبەر دڵسۆزیو کارامەیی خۆی کرایە ئەندامی مەکتەبی عەسکەریو لەگەڵ ئەوەی خاوەنی منداڵی زۆربوو بەڵام هەرگیز خۆشەویستی بۆ ماڵو منداڵی ڕێگر نەبوو لەبەردەم ئەنجامدانی ئەو ئەرکو چالاکییانەی کە دەخرانە ئەستۆی.

کاك فاتیح لەبەرامبەر هەر کەمتەرخەمیو نادادگەرییەکدا خاوەن هەڵوێستو دەنگی دلێرانە بوو، وە لەبەرامبەر هەر دڵسۆزیو چاکەیەکدا ڕووخۆشو بەئەمەك بوو.

ئەو شەوەش کە بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی کەوتنە بەر پەلاماری زاڵمانەی هێزەکانی ئەمریکا، کاك فاتیح لە کۆبوونەوەیەکی ئەندامانی مەکتەبی عەسکەریدا بووو پاش تەواوبوونی کۆبوونەوەکە دەڵێ: "بەخوا چەند ساڵە ئێمە لەگەڵ رژێمدا شەڕ دەکەینو ئاواتی ئەو رۆژە دەخوازین کە تێیدا سەرنگوم بێت، وا ئەو رۆژە بە ئومێدی خوا نزیکە بەڵام دەترسم پێکەوە پێچ بکەینەوە!!".

ئەوەبوو ئەو شەوە لە ٢١- ٢٠٠٣/٣/٢٢ پاش ئەوەی بارەگای هێزی راپەڕین بەر مووشەکی یەکەم دەکەوێتو کاك فاتیح کە لەگەڵ ژمارەیەك لە برایانی هاو سەنگەری لە بارەگای مەکتەبی عەسکەری دەبێ دەڵێ: "مەترسنو مشەوەش مەبنو بەهێمنی خۆتان کۆبکەنەوەو بیناکە بەجێ بهێڵن، لەم کاتەدا مووشەکێك بەر مەکتەبی عەسکەری دەکەوێتو کاك فاتیحو دەستەیەك لەبرایانی پێشمەرگە بەر دەکەوێتو بەپلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

دواتر تەرمی پاکی ئەو فەرماندە دڵسۆزو قارەمانە لەگۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بە بەرگی جیهادو سەرفرازییەوە بەخاك سپێردرا.

شەهید فاتیح لەدوای خۆی چوار کوڕو چوار کچی بەناوەکای (هونەرو هەڤاڵو صەفائەددینو نەصرەددینو کەژاڵو بەیانو ژیانو بەنان) بەدیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتون.

شەهید: ئازاد سوارە حەمەد

ساڵی ١٩٨١ لە گوندی (قەڵات)ی سەر بە قەزای دوکان هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەربردووە، لە (خەلەکان) دەستی بە خوێندنی سەرەتایی کردووە، ساڵی ١٩٨٩ بەهۆی راگوێزانی گوندەکەیانەوە لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پیرەمەگروون) نیشتەجێ دەبن، لەوێ تا پۆلی چوارەمی گشتی لە دواناوەندی (سوسێ)ی کوڕان درێژە بە خوێندن دەداتو ماوەی دوو ساڵ لەگەڵ خوێندکاراندا خەریکی کاری رێکخراوەیی دەبێت، ساڵی ١٩٩٥ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات، شەهید لە ٢٠٠١/٩/٨دا خێزان پێکەوەدەنێتو قۆناغێکی نوێ لە ژیانیدا دەست پێدەکاتو دەست بە کارو کەسابەت دەکات.

ساڵی ٢٠٠٣ لە هێزی (راپەڕین)ی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگەو ئەرکەکانی پێشمەرگایەتیی بە رێکوپێکیو دڵسۆزییەوە بەجێدێنێ، شەهید بە کۆمەڵێك خولیاو هیوای رەنگینەوە دەژیاو چاوی لە ئاسۆی روونی کاروانی ئیسلامی کوردستانو میللەتەکەی بڕیبوو، تا سەرەنجام لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ناو بارەگای هێزەکەیاندا بەر موشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکا دەکەوێتو لەگەڵ پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی ئیسلامدا دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (پیرەمەگروون) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدوڵڵا حاجی عەبدوڵڵا
ناسراو بە (عەبدوڵڵا ریشە)

ساڵی ١٩٧١ لە گوندی (شێخ مەنصوریان)ی سەربە قەزای دوکان چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتاییشی لەوێ خوێندووەو بەهۆی کۆسپەکانی ژیانەوە نەیتوانیووە لەوەزیاتر درێژە بە خوێندن بدات.

ساڵی ١٩٩٠ خێزان پێکەوە دەنێتو دوای خۆی یەك کوڕو دوو کچی بەناوەکانی (موحەممەدو رۆشناو ریبان) بە یادگاریو دیاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە. شەهید ماوەی (٥) ساڵ لە ریزی یەکێتییدا ئیشیکردووەو لە راپەڕینیشدا رۆڵی خۆی دەبینێ.

شەهید عەبدوڵڵا ریشە ساڵی ١٩٩٥ کە ماڵیان لە شارۆچکەی حاجیاوا دەبێت پەیوەندی بە بزووتنەوەوە دەکاتو هەر ئەو ساڵەش دەبێتە پێشمەرگەو لە هێزی هەندرێن کە بارەگاکەی لە حاجی ئۆمەران دەبێت دەوام دەکات، کاتێکیش لە ساڵی ١٩٩٧دا بزووتنەوە دووچاری شەڕو ئاستەنگ دەبێت شەهید عەبدوڵڵا ریشە بە ئەرکی خۆی هەڵدەستێتو بەرگری لە رەسەنایەتی کوردان دەکات، کاتێکیش کە هێزی راپەڕین دادەمەزرێ لەو هێزەدا وەك پێشمەرگەیەکی قارەمان درێژە بە ئەرکەکانی دەداتو بە هۆی لێوەشاوەییەوە دەکرێتە فەرماندەی تیپ، تا سەرەنجام ئەو پێشمەرگە چەلەنگەی ئیسلام لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢دا لە خورماڵ لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا بەهۆی موشەکبارانی ئەمریکاوە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، دواتر تەرمەکەی لە زێدی بابو باپیرانی لە گوندی (شێخ مەنصوریان) بە خاك دەسپێردرێت.هاوسەرە بەڕێزەکەی لە دیمانەیەکدا دەربارەی عەبدوڵڵا ریشە دەڵێت: "ئەو پێش شەهیدبوونی قەرزی خەڵکی لەلابوو لە هەموو شتێك ئاگاداری کردمو هەڵسوکەوتی زۆر غەریب بوو، دڵم زۆر لەدووی بوو".

شەهید: سۆران رەسوڵ خدر

ساڵی ١٩٨٤ لە گوندی (خەندەکە)ی پشدەر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، دوای تەواوکردنی قۆناغی سەرەتایی دەیەوێت زیاتر درێژە بە خوێندن بدات، بۆیە دەچێتە قۆناغی ناوەندیو لە شارۆچکەی حاجیاوا تا پۆلی سێیەمی ناوەندی دەخوێنێ، ماوەیەکیش بەمەبەستی فێربوونی زانستە شەرعییەکان چووەتە حوجرەو وەك لاوێکی خواناسو دڵبێدارو هۆشیار لە ناو خەڵکدا دەردەکەوێو کاتێك بە ناخی خواناسیو مسوڵمانەتیدا شۆڕدەبێتەوە زیاتر هەست بە بەرپرسیاریو ئەرکی سەرشانی دەکات بەرامبەر ئایینو گەلو نیشتمان، بۆیە لە ساڵی (٢٠٠٢)دا چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشانو لە هێزی (راپەڕین)ی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ,

کاکە سۆران شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ئەنجامی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە ناوچەی هەورامانو خورماڵ لەگەڵ پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی قارەماندا لە بارەگای هێزی راپەڕین شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوای خواروو بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد عەبدوڕڕەحمان خدر جەلکی
ناسراو بە (وریا)

ساڵی ١٩٧٨ لە شارۆچکەی (قەصریٚ) هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی تا ساڵی ١٩٨٣ هەر لە قەصریٚ بەسەر بردووە، لەدوای ئەو ساڵەوە ماڵیان دێتە چوارقوڕنەو لە قوتابخانەی (ئالان) قۆناغی سەرەتاییو یەکەمی ناوەندیش لە ناوەندی (چوارقوڕنە) دەخوێنیٚ.

شەهید وریا کوڕێکی دەنگ خۆشو خۆشەویست بووە لە ناو خەڵکیدا، لە ڕاپەڕینەکەی ئازاری (٩١)یش کە تەمەنی تەنها (١٣) ساڵ بووە بەشداری گرتنی فیرقەی چوارقوڕنە دەکات.

ساڵی ١٩٩٥ پەیوەندی بە ڕێکخستنی بزووتنەوەی ڕاپەڕینی ئیسلامییەوە دەکات، پاشان لە ساڵی ١٩٩٧ لە هێزی (پشدەر)ی بزووتنەوەی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگە .

جگە لە کاری پێشمەرگایەتی زۆر خولیای کاری وەرزش بووە بەتایبەتی تۆپی پیٚ، دوای ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی لە ریزی هێزی (ئازادی)دا درێژە بە کاری پێشمەرگایەتی دەدات، تا دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ بە هۆی موشەکبارانی ئەمریکاوە بۆ سەر بنکەو بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت.

شەهید وریا کە لە ساڵی ٢٠٠٢ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کۆرپەیەکی بە ناوی (عەبدوڕڕەحمان) بۆ ڕابوونی ئیسلامی کوردستان بە دیاری بەجیٚ هێشتووە.

شەهید: خدر حەمەد عەبدوڵڵا خدر
ناسراو بە (مەلا خدر هەرتەلی)

ساڵی ١٩٥٧ لە گوندی (هەرتەل)ی ناوچەی خۆشناوەتی هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەی خۆیان بەسەربردووەو هەر لەویش نراوەتە بەر خوێندن، بە هۆی سەرقاڵی بە کارو کەسابەتەوە دەرفەتی زیاتری نەبووە درێژە بە خوێندن بدات، بەڵام شەهید هەمیشە خولیای فێربوونی زانست بووە، بۆیە لەلایەکی ترەوە لەگەڵ خوێندندا ئاوێتە دەبێتەوەو لە لای مامۆستا مەلا عەبدوڕڕەحمان لە حوجرە دەخوێنێت، شەهید مەلا خدر کەسێکی کراوەو تێکەڵاوی خەڵك بوو، هەمیشە دەیویست سوود بە گەلەکەی بگەیەنێتو ئاسوودەییان بۆ بەدی بێنێت. بۆیە تێکەڵاوی کاری ڕێکخراوەیی دەبێتو لەسەرەتادا ماوەی دوو ساڵ لە ڕیزی پارتیدا کار دەکات دوای ئەوە بەر لە ڕاپەڕینو لە ساڵی ١٩٨٧ەوە پەیوەندی بە ریزی ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە ڕاپەڕینیشدا ڕۆڵی خۆی دەبینێت، هەر لەو ساڵەشدا لە تیپی (شەهید عەبدولقادر)درێژە بە دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات، لە زستانی (٩٣)ێشدا بەوپەڕی لێپرسراویو دڵسۆزییەوە پارێزگاری لە قورئانو رابوونی ئیسلامی کوردستان دەکات. ساڵی ١٩٩٤ خێزان پێکەوەدەنێت، شەهید دوای خۆی یەك کوڕو سێ کچ بە ناوەکانی (موحەممەدو کەلسومو سومەییەو بوشرا) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان جێدێڵێ. شەهید مەلا خدر لە هێزی (ڕاپەڕین) وەك کادرێکی بە تواناو دڵسۆزو خۆشەویست لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا لەسەر کاری پێشمەرگایەتیو بانگەواز بەردەوام دەبێت، تا سەرەنجام لە پەلامارێکی ستەمکارانەی ئەمریکادا بۆ سەر بنکەو بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەگەڵ (٤٣) فەرماندەو پێشمەرگەی تردا لە خورماڵ بە مووشەك شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی گردی شکارتە بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد عەبدوڵڵا ئەحمەد ئیسماعیل

ناسراو بە (ئەحمەد هورێوەیی)

ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (هۆرێوە)ی سەر بە قەڵادزێ چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەكەیان بەسەربردووەو پاشان لە قوتابخانەی گوندی (دارەشمانە) نراوەتە بەر خوێندنو چەند ساڵێك دەخوێنێت بەڵام هەر لە قۆناغی سەرەتاییدا وازی لە خوێندن هێناوەو بەناچاری مل دەبەر كارو كەسابەت دەنێت، دوابەدوای راگواستنی گوندەكەیان لەلایەن رژێمی بەعسی خوێنخۆرەوە لە كۆمەڵگای (پێماڵك) لە تەنیشت قەڵادزێ نیشتەجێ دەكرێن، ساڵی ١٩٨٦ خێزان پێكەوە دەنێتو سێ كورو پێنج كچی بەناوەكانی (عەبدوڵڵاو سامانو هاورێو شۆخانو پەیمانو ئاسیاو ڤیانو پەنا) لە دوای خۆی بە یادگار بۆ ئیسلامو كوردستان بەجێ دێڵێت.

دوای راپەڕین بۆ ماوەی سێ ساڵ دەبێتە لایەنگری پارتی.

ساڵی ١٩٩٤ پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكات، ساڵی ٢٠٠١ لە هێزی راپەڕین دەبێتە پێشمەرگەو چەكی پارێزگاریی لە ئیسلامو گەلو نیشتمانەكەی دەكاتەشانو لە خۆبوردوانە ئەركەكانی رادەپەڕێنێ، سەرەنجام لەو رێیەداو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە خورماڵ بە ناهەق بەر موشەكبارانی ئەمریكا دەكەوێتو لەگەڵ پۆلێك لە هاوسەنگەرانیدا گیانی پاكی بەرەو بارەگای میهرەبانی خواپەرواز دەكات. دواتر تەرمەكەی هەر لە گوندی (هۆرێوە)ی زێدی بابو باپیرانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد حەسەن خدر وسوو
ناسراو بە (جوتیار)

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (ئالاوە)ی سەر بە قەڵادزێ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، دوایی ماڵەکەیان بە هۆی راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی داگیرکەری بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پێماڵك) لە قەڵادزێ نیشتەجێ دەبن، لەوێ لە قوتابخانەی (بلفەت)ی سەرەتایی دەست بە خوێندن دەکاتو لەوەش زیاتر بواری خوێندنی نابێت، خولیای کوردایەتییو خزمەتی میللەتەکەی دەچێتە کەللەیەوەو ماوەی چەند ساڵێك لەگەڵ لایەنەکانی (پارتیو یەکێتیو سۆسیالیست)پەیوەندیو سەروکاری هەبووە.

ساڵی ٢٠٠١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکاتو لە ساڵی ٢٠٠٢ش لە هێزی (راپەڕین) دەبێتە پێشمەرگەو جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوەو بە دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، دواجار لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە خورماڵ بەهۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا بۆ سەر بارەگای هێزەکەیان لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تردا شەهید دەبێتو تەرمە پیرۆزەکەشی لە گۆڕستانی پێماڵك بە خاك سپێردراوە.

شەهید جوتیار کە لە ساڵی ١٩٨٩ خێزانی پێکەوەنابوو سێ کوڕی بە ناوەکانی (ئەردەڵانو خدرو رێبان) بە یادگار بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: عومەر حەمە ئەحمەد مستەفا
ناسراو بە (پێشڕەو)

ساڵی ١٩٧٥ لە گوندی (بێناسە)ی سەر بە شارۆچکەی هێرۆی ناوچەی پشدەرو لە ئامێزی (گردەبێناس)دا لە دایك بووە، بەهۆی راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسەوە ماڵی باوکیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پێماڵك) نیشتەجێ دەبن‌و لە قوتابخانەی (بلفەت)و (ئاسۆس) قۆناغەکانی سەرەتایی‌و ناوەندی تەواودەکات.

ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و دوایی لە تیپی (١)ی برایەتی سەر بە مەڵبەندی (٣) کە بارەگاکەی لە قەڵادزێ دەبێت دەبێتە پێشمەرگەو بە دڵسۆزی‌و رێکوپێکی ئەرکەکانی رادەپەڕێنێت، لە زستانی (١٩٩٣)دا دەبێتە پارێزەری ئیسلام‌و شوورەی دەوری کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان. دوای ئەوە لە ناوچەی قەڵادزێ درێژە بە کاری پێشمەرگایەتی دەدات، پاشان لە هێزی راپەڕین وەك پێشمەرگەیەکی ئازاو چاك‌و رووخۆش لەناو براو هاوسەنگەرانیدا دەردەکەوێت‌و لە پێناو شەکانەوەی ئالای ئیسلام‌و گەلە چەوساوەکەیدا شان وەبەر ئازارو ناخۆشییەکانی ژیان دەدات، تا لەو رێیەداو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە خورماڵ بەهۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا بۆ سەر بارەگای هێزەکەیان لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تردا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات‌و پاشان تەرمەکەی لە پێمالك بە خاك دەسپێردرێت، شەهید پێشڕەو کە ساڵی ٢٠٠٠ خێزانی پێکەوەنابوو دوای خۆی کوڕێك‌و کچێك بە ناوەکانی (ئومێدو یوسرا)بە یادگار بەجێدێڵێ.

شەهید: موحەممەد عەبدوڵڵا سلێمان کامەلا
ناسراو بە (مەڕوان)

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (بێگەلاس)ی ئامێزی (مامەندە)ی سەرکەشی پشتی قەڵادزێ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، بنەماڵەکەیان دوای راگواستنی گوندەکان لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پێماڵك) نیشتەجێ دەبن و لە قوتابخانەی (زرنگ) دەخرێتە بەر خوێندن و قۆناغی سەرەتایی تەواودەکات و قۆناغی ناوەندیش لە ناوەندی (ئاسۆس) دەخوێنێ و دواتر دەچێتە ئامادەیی پیشەسازی رانیە، هەستی شۆڕشگێڕی و میللەت پەروەری لە دڵدا جۆش دەخوات و بۆ ماوەی چوار ساڵ لە ریزی پارتیدا کاردەکات.

ساڵی ١٩٩٤ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و هەر لەو ساڵەشدا لە ناوچەی قەڵادزێ دەبێتە پێشمەرگە، بەوپەڕی دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ و لە دەمی ئاستەنگ و ئاڵۆزییەکانیشدا ئامادەو بە دەستوبردو گورج و گۆڵ دەبێت.

ساڵی ١٩٩٨ ژیانی هاوسەری پێکدێنێت و دوای خۆی کوڕێك و کچێك بە ناوەکانی (ئومێدو پەیام) بە یادگاری بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێدێڵێت.

شەهید (مەڕوان) لە درێژەی کاری ئیسلامیداو بەهۆی جموجوڵ و گورج و گۆڵییەوە ماوەی (٢٤) رۆژ دەگیرێت، بەڵام ئەوە سوورتری دەکات لەسەر کارو بانگەوازی ئیسلامی، بۆیە لە هێزی (راپەڕین) کە بارەگاکەی لە ناوچەی شارەزوور دەبێت درێژە بە ئەرکی پێشمەرگایەتی دەدات، تا لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ بەرمووشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا دەکەوێت و دەبێتە ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریی و تەرمەکەشی لە پێماڵك بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عومەر حەمەد عەبدوڵڵا
ناسراو بە (عومەرە سوور)

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (بەلك)ی ناوچەی پشدەری لانکەی شۆڕش‌و بەرخودان چاوی بە ژیان‌و ناسۆرەکانی گەلەکەی هەڵهێناوە،دوای راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسی دیکتاتۆرەوە بنەماڵەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی حاجیاوا نیشتەجێ دەبێ‌و لە قوتابخانەی (چواس)ی سەرەتایی دەنێردرێتە بەر خوێندن‌و تا پۆلی سێیەمی ناوەندیش لە قوتابخانەی ناوەندی حاجیاوا درێژە بە خوێندن دەدات، گرفت‌و ناهەمواریيەکانی ژیانی سیاسی‌و ئابووری کوردستان رێگەنادەن زیاتر لەسەر خوێندن بەردەوام بێت.

ساڵی ١٩٩١ وەك لاوێکی خواناس دەردەکەوێت‌و ساڵی ١٩٩٢ بەشداری سوپای بەرگری بزووتنەوەی ئیسلامی دەکات‌و دواتر لە هێزی دووی هەولێر دەبێتە پێشمەرگەو پاشان لە هێزی (هەندرێن) کە بارەگاکەی لە (حاجی هۆمەران) بوو درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و وەك پێشمەرگەیەکی گورج‌و گۆڵ ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، لە زستانی ١٩٩٣دا بەرگری لە ئیسلام‌و رەسەنایەتی کوردستان دەکات، ساڵی ١٩٩٤ لە دارەشمانەو سالارە دەبێتە شوورەی دەوری رابوونی

ئیسلامی کوردستان، دوای رووداوە ناهەموارەکان لە هێزی (راپەڕین)
کە بارەگاکەی لە ناوچەی شارەزوور دەبێت بەردەوام دەبێت لەسەر
بەجێهێنانی ئەرکی پێشمەرگایەتی، شەهید لە ژیانی پێشمەرگایەتییدا
بەهۆی لێوەشاوەیی تا پلەی (سەرتیپ) بەرپرسیارێتی
پێدەسپێردرێت. دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەناو بارەگای
هێزی راپەڕیندا بەهۆی مووشەکبارانی بەناهەقی ئەمریکا لەگەڵ دەیان
فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانی تری کۆمەڵی ئیسلامیدا بە پلەی
بەرزی شەهیدی دەگات.

شەهید عومەر لە ساڵی ١٩٩٥ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی
کوڕێك‌و دوو کچی بە ناوەکانی (موحەممەدو ئیلهام‌و سوهام) بە دیاری
بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.

هاوسەرەکەی لەبارەی شەهید عومەرەوە دەڵێت: "شەهید عومەر
مایەی هیدایەتم بوو و زۆر هانی دەدام بۆ کاری ئیسلامی، بەر لە
شەهیدبوونی پێی وتم گەردنم ئازادبکە هەقی تۆم زۆر بەسەرەوەیە،
دەزانی لاقێکم لەم دونیایەیەو لاقێکیشم لەو دونیایە" .

تەرمە پیرۆزەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوای خوارو ئەسپەردەی خاك
کراوە.

شەهید: سەعید حەسەن صاڵح ڕەشید

ساڵی ١٩٥٤ لە گوندی (عەنەب)ی نزیك هەڵەبجە لەدایكبووە، لە قوتابخانەی گوندەكەی خۆیان نراوەتە بەرخوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوكردووە.

لەسەردەمی لاوێتییدا دەبێتە فەرمانبەری شارەوانی هەڵەبجە وەك موراقبی چاودێرەكان.

ساڵی ١٩٧٦ لەگەڵ (گەلاوێژ خان)دا ژیانی هاوسەری پێكدێنێتو دوای خۆی كوڕێكو چوار كچ بەناوەكانی (هیوا، نیان، هودا، پەیام، ڕۆژگار) بەدیاری بۆئیسلامو كوردستان بەجێدەهێڵێت.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ڕێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكاتو لە ساڵی ١٩٨٨ دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (نەصر)، دواتر دەچێتە دەفتەری (كرماشان)ی بزووتنەوەی ئیسلامی لە كۆماری ئیسلامی ئێران.

شەهید لە ڕاپەڕینەكەی ١٩٩١ دا دەوری كاریگەری بینیوە، لە ڕێگەی پاراستنو بەرگریكردنی لە بیروباوەڕەكەشیدا خەباتو ماندووبوونی زۆری دیوە، هەر لەبەر لێهاتوویىو دڵسۆزی ماوەیەك ئەندام هێز بووە لە هێزی شەهید عومەری بزووتنەوە لە هەڵەبجە، دوای ڕاگەیاندنی كۆمەڵی ئیسلامییش بووە بە ئەندام بەشی مەكتەبی عەسكەری.

دواجار لە تاوانەكەی دژ بە كۆمەڵی ئیسلامی لەلایەن ئەمریكاوە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ كە بارەگاكانی كۆمەڵ لە خورماڵ مووشەكباران كران، سەعید حسێن یش لەگەڵ كۆمەڵێك لە دۆستو هاوبیرانیدا دەچێتە ریزی شەهیدانەوەو بۆ دواجار ماڵئاوایی لە خزمو كەسو كارو هاوسەنگەرانی تری دەكات، پاشان تەرمەكەی لە گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەکرەم موحەممەد ساڵح

سالّی ١٩٦٩ لە گوندی (خولامی)ی سەربە قەزای هەڵەبجەی شەهید لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەری سەربە عەشیرەتی هاروونی چاوی بە ژان‌و ناسۆری گەلە ستەمدیدەکەی هەڵێناوە، پاشان ماڵی باوکی چۆتە هەڵەبجەو ژیانی منداڵیی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (حەمدوونی سەرەتایی) نێرراوەتە بەر خوێندن‌و قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو لە ناوەندی (مەولەوی)ش تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندووەو دواجار لە ساڵی ١٩٨٤ وازی لە خوێندن هێناوە.

بەهۆی ئەو جولانەوە ئیسلامییەی لە دەڤەری هەڵەبجەو هەورامان‌و شارەزووردا هەبووە، شەهید (ئەکرەم)یش پابەندی ئیسلامیی زیاتر بووەو لەلای مامۆستایانی هەڵەبجە وانەی ئایینی لە حوجرکاندا خوێندووەو خۆشەویستی کاری ئیسلامی چۆتە دڵیەوە.

کاکە ئەکرەم ساڵی ١٩٨٨ لەکاتی کیمیایی بارانی هەڵەبجەدا ئاوارەی ناحیەی وارماوا (زەڕایەن) بووەو پاشان لە شارۆچکەی هەڵەبجەی تازە نیشتەجێ بووە، لە کاتی کۆڕەوەکەی گەلی کورد لە بەهاری ١٩٩١ دا دووبارە ئاوارە بۆتەوەو ڕووی لە کوردستانی ئێران کردووەو لە ئۆردوگای (دووئاو) نیشتەجێ بووە.

شەهید ئەکرەم دوای گەڕانەوەی لە ئێران لە هەمان ساڵدا واتە ساڵی ١٩٩١ پەیوەندیی بە ڕیزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو لە هێزی (یەک)ی سەربە مەڵبەندی (یەک)ی هەڵەبجە بووە بە پێشمەرگەو لە ئیش‌و کارەکانیدا، پێشمەرگەیەکی زۆر گورج‌و گۆڵ‌و چالاك بووەو زۆر بە دڵسۆزی‌و لێبراوانە ئەرکەکانی سەرشانی ڕاپەڕاندووە، لە زستانی (١٩٩٣)دا لەگەڵ برا پێشمەرگەکانیدا بەرگریی لە بیروباوەڕەکەی کردووە، ساڵی (١٩٩٧)یش لە (ملەی دارێ)دا دەوری بەرچاوی بینیوەو بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەستاوە.

کاکە ئەکرەم کەسێکی زۆر رۆح سووكو گورجو گۆڵو چالاك بووەو لە نێو خزمو کەسوکارو برا پێشمەرگەکانیدا زۆر خۆشەویست بووە، زۆر حەزی بە سەردانو بەجێهێنانی سیلەی رەحم کردووە.

شەهید لە ساڵی ١٩٨٨ لەگەڵ (گوڵاڵەخان) خێزانی پێکەوەناوەو لەدوای خۆی دوو کورو سێ کچی بە ناوەکانی (شنۆو سەلمانو مەروانو شێنێو شەیدا) بۆ خزمەتی ئیسلامو کوردو کوردستان بەجێ هێشتووە.

کاکە ئەکرەم بە مەبەستی پەیداکردنی بژێوی ژیانی ماڵو منداڵی، لە ژیانیدا چەندین جۆر کاری کردووە لەوانە (کشتوکاڵو کرێکاریو وەستا بەنایی).

پاشان شەهید ئەکرەم بووە بە (ئەندام بەشی مەکتەبی عەسکەری)و تا رۆژی شەهیدبوونی ئەرکەکانی سەرشانی زۆر بە زیادەوە راپەڕاندوون، سەرەنجام لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەکاتی بۆردومانکردنی بەناهەقی بنەکەو بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە

سنووری خورماڵو ئەحمەدئاوا لەلایەن ئەمریکاوە، کاکە ئەکرەم موحەممەد لەگەڵ کۆمەڵێك لە کادیرو برا پێشمەرگەکانیدا بەبێ تاوان شەهید دەکرێتو بۆ دواجار ماڵئاوایی لە ژیانی پڕ لەناسۆرو میحنەتی دونیا دەکات دەگەڕێتەوە لای خوای پەروەردگار، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم ڕەشید ئەحمەد
ناسراو بە (سەفوان)

ساڵی ١٩٥٨ لە گوندی (حەسەن ئاوا)ی نزیک هەڵەبجە لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیدا بەسەربردووە.
لە تەمەنی لاوێتییدا شەهید ئیبراهیم دەبێتە فەرمانبەری حکومەت و لە (فەرمانگەی ئاگرکوژێنەوەی هەڵەبجە) دادەمەزرێت.
ساڵی ١٩٨٣ هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت و پێدەنێتە قۆناغێکی نوێی ژیانییەوەو دوای خۆی دوو کوڕو چوار کچ بەناوەکانی (کەنعان، کاروان، خێلان، نگین، بوشرا، ئیمان) بەدیاریو یادگاری بۆ ئیسلام و کوردستان جێدێڵێ و کەمێك دوای شەهید بوونیشی کاکە کەنعان بەڕووداوی ئۆتۆمبێل کۆچی دویی دەکات. ساڵی ١٩٩١ دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی، دواتر لەبەر دڵسۆزیو لێبڕاویی دەکرێتە ئەندامی هێز لە هێزی (٢) لە سکرتاریەتی رابەری گشتی، پاش راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە ئەندام بەش لە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجە.

دواجار لە سەرەتای بەهاری کوردستان و لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ دا لە بارەگای مەکتەبی عەسکەری کۆمەڵی ئیسلامی لە شارۆچکەی (خورماڵ) کەوتە بەر درندەترین هێرشی موشەکەکانی ئەمریکاو کۆمەڵێك لە فەرماندەو پێشمەرگەکانی کۆمەڵی ئیسلامی شەهید کرد کە کاکە ئیبراهیم یەکێك بوو لەو شەهیدانە، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گولانی خواروو) لە هەڵەبجە بەخاك سپێردرا.

شەهید: عومەر موحەممەد سەعید شەریف
ناسراو بە (حاجی عومەر)

ساڵی ١٩٥٢ لە گوندی (دەڵەمەڕ)ی سەر بە شاری هەڵەبجە لەدایکبووە، هەر لە گوندەکەی خۆیاندا ژیانی منداڵیی بەسەربردووە، پاشان لە گوندی (عەبابەیلیێ) نراوەتە بەر خوێندن.

کاك حاجی عومەر لە ساڵی ١٩٨١ دەگیرێت بە سەربازو بۆ ماوەی دوو ساڵ لە گوندی (بەڵخە)ی ناوچەی هەورامان سەربازیی کردووە.

سەرەتای پابەندبوونو ئاشنایەتی شەهید لەگەڵ کاری ئیسلامیو قورئانو مزگەوتدا دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٩٧٠ بەهۆی نزیکیو دۆستایەتیی لەگەڵ بەڕێز مامۆستا مەلا عوسمان رابەری گشتی بزووتنەوەی ئیسلامیدا.

ساڵی ١٩٧١ کاك حاجی عومەر لەگەڵ (عائیشە خان)دا دەبنە هاوسەری یەکترو ژیانێکی نوێ پێکدێننو دوای خۆشی چوار کوڕو پێنج کچ بەناوەکانی (یەحیا، وریا، سەحەر، کەوسەر، زانا، سەناء، هەوار، دانا، چنور) بەجێهێشتوە.

ساڵی ١٩٨٨ لەگەڵ کۆمەڵێکی زۆر لە مسوڵمانانی شاری هەڵەبجە هیجرەت دەکاتو چەکی ئیسلامەتی لەشان دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی، دواتر دەبێتە فەرماندەی تیپی (٢٧)ی غەزالی هێزی (نەصر).

شەهید لە راپەڕینەکەی ١٩٩١ دا رۆڵێکی کاریگەری هەبووەو بەشداری لە ئازادکردنی کوردستاندا کردووەو تا رۆژی شەهیدبوونی بەبێ ماندووبوون بەرگری لە رێبازوبیروباوەڕەکەی کردووەو ساڵی ١٩٩٧ بەرپرسیارێتی فەرماندەیی تیپو ئەندامێتی هێزی بەئەستۆوە بوەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی راپەڕاندون.

دوای راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی شەهید عومەر دەکرێتە ئەندامی مەکتەبی کۆمەڵایەتی، پاش تەشکیلاتی لەشکرەکانی مەکتەبی

عەسکەری لەبەر دەستپاکیو ئەمینداری دەکرێتە ئەندامی لەشکرو بەرپرسیارێتی بەشی دارایی لەشکری (صلاح الدين أيوبی)ی دەخرێتە ئەستۆ.

شەهید حاجی عومەر پیاوێکی مسوڵمانو ئارامو لەسەرخۆو سەنگینو بەویقاربوو، ئەوکاتەی بەرامبەرەکەی تووڕە دەبوو ئەم بە زەردەخەنەیەك وەڵامی دەدایەوە، لەبەرئەوەی لە کۆتایی حەفتاکانەوە زیارەتی ماڵی خودای کردبوو، بەڕاستی حاجییەکی راستەقینە بوو، پابەندی بنەماڵەکەیان بە ئیسلامەوە هۆکارێکی کاریگەربوو لەسەر پەروەردەکردنی کاك حاجی. دواجار شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لە (خورماڵ)، لە ئەوەڵ دەمی بەهاردا بەغەدر دەکەوێتە بەر موشەکبارانی هێزەکانی ئەمریکاو لەگەڵ پۆلێك لە هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا شەهید دەکرێت، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

جەزا ئەحمەد صاڵح

ناسراو بە (پێشڕەو)

سالّی ١٩٧٠ لە گوندی (پریسی سەروو)ی ناوچەی نەورۆلّیی نزیك هەلّەبجە لەدایکبووە، ژیانی مندالّیی لەگوندەکەی خۆیانو شاری هەلّەبجە بەسەربردووە، دواتر لە قوتابخانەی (سەرکەوتن) دەنرێتە بەرخوێندن، دوای تەواوکردنی قۆناغی سەرەتایی دەچێتە (ناوەندی ئیسلامی) لەهەلّەبجە.

سالّی ١٩٨٨ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیەوە دەکاتو لە هێزی (نەصر) دەبێتە پێشمەرگە، دواتر لەبەر لێهاتوویی دەبێتە فەرماندەی هێز، شەهید لەکاتی راپەڕینو رزگارکردنی کوردستاندا لەسالّی ١٩٩١ دەوری بەرچاوی بینیوەو لەشەڕەکانی (کەلارو کفریو کەرکووك)دا بەشداری چالاکانەی کردووە.

دوای راگەیاندنی کۆمەلّی ئیسلامی دەبێتە ئەندام بەشی مەکتەبی عەسکەی.

شەهید لەسالّی ١٩٩٦ خێزانی پێکەوەناوەو لەدوای خۆی دوو کچی بەناوەکانی (بینایيو هێڤی) بۆ خزمەتی ئایینو گەلو نیشتمانەکەی بەجێهێشتووە.

شەهید جەزا بە بەردەوامیو بێ ماندووبوون پانزە سالّ لەخزمەتی بیروباوەڕەکەیو خاکەکەیدا بوو تا دواجار لە سەرەتای بەهارو لەشەوی (٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢)دا لەکاتی مووشەکبارنی ستەمکارانەی

ئەمریکا بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لەناوچەی (خورماڵو ئەحمەدئاوا)، لەگەڵ پۆلێک لەکادیرو پێشمەرگە دلێرەکانی کۆمەڵی ئیسلامدا شەهید دەبێتو دەگەڕێتەوە بەر بارەگای خوای بەدیهێنەری جیهانیان، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵانی خواروو) لە هەڵەبجە بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: ئیسماعیل حاجی ئیسماعیل
ناسراو بە (کاك زانای پیرەمەگرونی)

ساڵی ١٩٦٩ لە ناحیەی (خەلەکان)ی دامێنی چیای سەرکەشی کۆسرەت چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی خەلەکان تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی.

لە ساڵی ١٩٨٥ەوە لەگەڵ کاری ئیسلامیدا تێکەڵاوی پەیداکردووەو ماوەیەك لە گوندی (قەمتەران)و پاشان لە پیرەمەگروون نیشتەجێ بووەو لە پێناو پەیداکردنی بژێوی ژیانیشدا وەستاییو دوکانداریی ئەنجامداوە. شەهید لە ژیانیدا دوو خێزانی خواستووە، یەکەمیان لە ساڵی ١٩٨٥و دووەمیشیان لە ساڵی ١٩٩٩و پاش خۆی چوار کوڕو پێنج کچی بە ناوەکانی (ئیدریسو تەحسینو ئاکارو ئاکامو ژیانو جیهانو بەنانو رەییانو سیما) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون. شەهید (زانا) لە قۆناغەکانی پێشمەرگایەتیدا سەرەتا لە هێزی (سلێمانی)دەبێتە پێشمەرگەو ماوەیەکیش لەبەر لێهاتوویی لە مەڵبەندی (سلێمانی) دەبێتە ئەندامی مەڵبەند، دواتر لە هێزی (راپەڕین) بە کێوێك لە وورەو بڕواو یەقینەوە درێژە بە خەباتو خزمەتو پێشمەرگایەتی دەداتو بە دڵ روونییەوە بەر لە شەهیدبوونی حساباتو قەرزدارییەکانی دەنووسێتو سێ سەعاتیش بەر لە شەهیدبوونی باسی چوونە بەهەشتو شادبوون بە خۆشییەکانی بەهەشت بۆ هاوڕێکانی دەکاتو دەڵێ "حۆرییەکان چاوەڕێمان دەکەن" تا سەرەنجام بەو بڕواو یەقینەوە، بەم وورە بەتینەوە، بەم دڵی پڕ لە ئومێدو ئەوینەوە لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ بەهۆی مووشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکاوە بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە خورماڵو دەوروبەری دەگاتە کاروانی شەهیدانو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (پیرەمەگروون) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: خالید عەبدوللەتیف تۆفیق

ساڵی ١٩٧٥، ساڵی نەهامەتیو نسکۆی شۆڕشی کوردان لە گوندی (تیمار)ی سەر بە قەزای دوکان لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو دوکان بەسەردەباتو پاشان دەچێتە بەر خوێندنو تەنها تا پۆلی دووەمی ناوەندیێ لە ناوەندی (دوکان) دەخوێنێو ماوەیەکیش لای مەلا (خدری مەلا رەسوڵ) واتە (مەلا راستگۆ) دەخوێنێ.

ساڵی ١٩٩٣ پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی ١٩٩٨ چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شانو لە هێزی سلێمانی دەوام دەکاتو دواتر دەگوازرێتەوە بۆ هێزی (راپەڕین)، ساڵی ١٩٩٩ خێزانی پێکەوەناوەو زۆر حەزی لە سەردانو تێکەڵاویی و بواری کۆمەلایەتی بووەو لە ئامۆژگاری کردنی خەڵك درێغی نەکردووەو ویستوویەتی بە عەقیدەیەکی پاكو راستەوە دینداریو مسوڵمانەتی بکرێ، شەهید لەناو پێشمەرگەکانی هاوڕێیدا هەمیشە دەم بە خەندەو خۆشەویست بوو، تا دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢دا لە بارەگای هێزی (راپەڕین) لە نزیك خورماڵ بەهۆی مووشەکبارانی بەناهەقی ئەمریکاوە بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لەگەڵ دەیان پێشمەرگەی قارەمانی تردا شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە (دوکانی خواروو) ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید: خدر رەسوڵ مستەفا
ناسراو بە (مەلا راستگۆ)

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی (شارستێن)ی ناوچەی جافایەتی سەر بە ناحیەی بنگرد لەبەری مەرگە لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەرو زانست دۆست هاتووەتە دونیاوە، شەهید لەسەرەتاوە لەو بنەماڵەیەوە کە بنەماڵەی مەلا رەسوڵ مەلا مستەفایە فێری رەوشتەبەرزەکان بووەو بە رەسەنایەتی کۆمەڵی کوردەواری ئاشنابووەو هێشتا هەر لە تەمەنی منداڵیدا بووە کە مەلا رەسوڵی باوکی بە تۆپبارانی کوێرانەی رژێمی داگیرکەری بەعس شەهید دەبێت، شەهید تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە گوندەکەی خۆیان دەخوێنێت، پاشان خێزانەکەیان وەك هەزاران ماڵە کوردی دیکە لە ساڵی ١٩٨٨ ئاوارەی دیوی کوردستانی ئێران دەبێتو حاشا لە سایەی رەشی رژێم دەکاتو لە ئۆردوگای (بناوە)ی سەر بە شاری (سەردەشت) نیشتەجێ دەبنو لەوێ لە ساڵی ١٩٨٩ لای مامۆستا مەلا بەکر عەبدوڵڵا قورئانی پیرۆزو عەوامل جرجانی دەخوێنێو ئەمجار لای مامۆستا مەلا رەسوڵ بناوەیی درێژە بە زانستە شەرعییەکان دەدات.

ساڵی ١٩٩٣ خێزانەکەیان گەڕاوەتەوە کوردستانو لە هاوینە هەواری دوکان نیشتەجێ بوونەتەوەو هەر لەو ساڵەشدا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لە دوکان ماوەی ساڵێك لای مامۆستا مەلا قادر حەمە ئەمین دەخوێنێو ئەمجار لە ساڵی ١٩٩٧ لە پەیمانگای (عەبدولعەزیز) بۆ زانستە شەرعییەکان لە هەڵەبجەی شەهید لە قۆناغی دووەم وەردەگیرێو بەشێوەیەکی مەنهەجی باوەش بە زانستەکاندا دەکات، لە ساڵی ٢٠٠٠ دوا قۆناغی پەیمانگای عەبدولعەزیز تەواو دەکات ولە مەراسیمێکدا لەمزگەوتی منیرە قەهدلەهەڵەبجەی شەهیدبڕوانامە وەردەگرێت.

لــــه ســــاڵی ١٩٩٩ هاوكـــاتی خوێندنه‌كـــه‌ی لـــه هێـــزی (ســــــلێمانی)شــــــه‌هید وه‌ك پێـــشمه‌رگه‌یه‌كی دامـــه‌زراوو كارامه‌، خه‌باتی پێشمه‌رگایه‌تی ئاوێتـــه‌ی زانـــستو مه‌عریفـــه ده‌كـــــاتو بـــه‌و زانـــستو زانیارییـــه‌ش كـــه فێـــری بـــووه رۆڵێكــــــی گـــــرنگ لــــــه هوشـــیاركردنه‌وه‌و پێگه‌یانـدنی هاوسه‌نگه‌رانیدا ده‌بینیٚ، دواتـر ده‌چێته هێزی راپه‌ڕینو درێـژه بـــه خـــه‌باتی پێـــشمه‌رگایه‌تی خۆی ده‌دات، تا سه‌ره‌نجام له شه‌وی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ له ناو باره‌گـای هێزی راپه‌ڕیندا له خورماڵ به‌ر مووشـه‌كبارانی سته‌مكارانه‌ی ئـه‌مریكا ده‌كـه‌وێتو له‌گـه‌ڵ ده‌یـان فه‌رمانـده‌و پێـشمه‌رگه‌ی گیانفیـدای تـری كۆمه‌ڵی ئیسلامیدا به پله‌ی به‌رزی شه‌هیدی ده‌گات، پاشان ته‌رمه‌كه‌ی له گۆڕستانی (دوكان) به خاك ده‌سپێردرێت.

شـــه‌هید مـــه‌لا راســـتگۆ كه‌سـێكی كـراوه‌و تێكـه‌ڵاو بـه رووی خـه‌ڵكو خۆشه‌ویستی براپێشمه‌رگه‌كانی بوو هه‌میشه وه‌كو مامۆستاو دڵسۆزێك لێیان ده‌ڕوانی، ئه‌مه جگه له‌وه‌ی كه شه‌هید مه‌لا راستگۆ وه‌كو ئه‌ندام هێزێك رۆڵی لێپرسراوێتی ده‌بینیو به‌رپرسی به‌شی پـه‌روه‌رده بـوو وه به‌رپرسی تیپی پیره مه‌گروون بـوو دوای ئـه‌وه ئـه‌و تیپـه خرایـه سـه‌ر هێزی ڕاپه‌ڕین، ئـه‌م مامۆسـتا شـه‌هیدو عـه‌زیزه‌مان لـه كۆتـایی سـاڵی

٢٠٠٢دا خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی کوڕێکی بە دیاری بۆ ئیسلام و کوردو کوردستان بەجێهێشتووە.

خاتوو ئاشتی هاوسەری لەو بارەوە دەڵێ: "تەمەنی هاوسەرێتیمان لە پێنج مانگ تێپەڕی نەکردو شەهید تا بڵێی پیاوێکی لەسەرخۆو پارێزکار بوو، هاوخەمم بوو، منداڵەکەشمان کە دوای شەهیدبوونی لەدایکبووە، ناوم ناوە (راستگۆ)و هیوادارم جێگای ئەو بگرێتەوەو شانازییش بە شەهیدبوونی هاوسەرەکەمەوە دەکەم".

شەهید: ئاسۆ نەجیب عەلی

سالّی ١٩٨٥ لە شارۆچکەی (سەیدصادق)ی ناوچەرگەی شارەزوور هاتووەتە دونیاوە، سەرەتای ژیانو منداڵیی لە سەیدصادقو ئۆردوگای زۆرە ملێی برایەتی بەسەربردووەو پاشان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە ئۆردوگای برایەتی تەواوکردووە، دواتر بەهۆی نارەحەتی بارودۆخو گوزەرانی ژیانەوە دەستی لەخوێندن هەلّگرتووەو ناچار خەریکی کارو کەسابەت دەبێت.

سالّی ١٩٩٩ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، تا سالّی ٢٠٠٢ دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (سەیدسادق)ی کۆمەڵی ئیسلامی کوردستان.

لەگەڵ یەکەم هەناسەکانی بەهاری ٢٠٠٣ داو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ بەهۆی مووشەکبارنی نارەوای ئەمریکای داگیرکەر بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی کاکە ئاسۆ بەهاری تەمەنی هەلّدەوەرێتو لەگەڵ کۆمەڵێك لە براو هاوسەنگەرانیدا شەهید دەبێت، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی سەیدسادق بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: حەسەن حسەین عەبدوڵڵا رەحیم تاوگۆزی

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (پشتە) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی تاوگۆزی چاوی بە ژانو ناسۆری میللەتەکەی هەڵێناوە، شەهید ژیانی منداڵیی لە گەلێ شوێنو جێگای جیاوازی ئەم دیووو ئەودیووی کوردستانی عێراقو ئێران بەسەربردووە وەك: گوندی (ڕەجەوی)و ئۆردوگای (ئەنزڵ)و (سەرپێڵ)و ئۆردوگای (عەوادل)ی سەر بە قەزای حەمزەو شاری (حللە) لەناوەراستی عیراقو پاشان لە هەڵەبجە، قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی (حەمدوونی ئیسلامی) سەرەتاییو ناوەندیی لە ناوەندی (دیراساتی ئیسلامی) هەڵەبجەو قۆناغی دواناوەندیشی لە شاری هەولێر ئۆردوگای (گردەچاڵ)و سلێمانی تەواوکردووە،پاشان لە کۆلێژی شەریعەی زانکۆی دهۆك وەرگیراوە، بەڵام بەهۆی بارودۆخی تایبەتییەوەو تاقانەیی ماڵەوەیان ڕێگەی تەواوکردنی خوێندنی لێگیراوە.

شەهید لە مانگی ١١/ ١٩٩١ پەیوەندی بە بزووتنەوەوە کردووەو لە تیپی (مەشخەڵ)ی سەر بە مەڵبەندی (١)ی هەڵەبجە بوەتە پێشمەرگە، دواتر لە هێزی (١)ی هەڵەبجە درێژەی بە کاری پێشمەرگایەتی داوە.

شەهید خاوەنی کەسایەتییەکی سەنگینو خۆشەویست بوو لەلای خزمو کەسوکارو دۆستو ناسراوانی بەگشتیو براپێشمەرگەکانی بەتایبەتی، کاکە حەسەن شارەزاییەکی باشی لە زانستە شەرعییەکاندا هەبوو.

ساڵی ١٩٩٤ لەگەڵ (زوهرەخان) ژیانی هاوسەری پێکەوەدەنێتو لەدوای خۆی سێ کچی بەناوەکانی(سایەو سۆماو سۆزیار) بە دیاری بۆ خزمەتی ئیسلامو مسوڵمانان بەجێ دەهێڵێت.

شەهید حەسەن لەگەل ئەوەی تاقانەی ماڵەكەیان بووە، ئەمە وای لێنەكردووە لە چالاكیو دڵسۆزیو ئیشوكار كەمتەرخەمی بكات، لەبەر دەستپاكیی دەبێتە ژمێریاری دارایی مەكتەبی عەسكەری بزووتنەوەی ئیسلامی، پۆستەكەی وای لێناكات تەنها هەنگاوێك لە پێشمەرگایەتی دوور بكەوێتەوە، پاشان دەبێتە ئەندامی مەكتەبی دارایی كۆمەڵی ئیسلامی... رۆژێك پێش مووشەكبارانەكە لەگەڵ ئەوەی (كاك فاروق علی) تەكلیفی لێدەكات لەشاری هەڵەبجە بمێنێتەوە و نەڕوات بۆ (ئەحمەدئاوا) بەلاّم ئەو دەڵێ: چۆن لە براكانم دابڕێم"، پاشانیش لەگەڵ ئەوەی ئەندامی مەكتەبی دارایی بووە، دەبوو شەو لە مەكتەبی دارایی بمایەتەوە، بەلاّم دیسانەوە هەڵوێستی جوامێرانەی رێگردەبێ لە براكانی دوور بكەوێتەوە، هەر بۆیە دیسانەوە دەڕواتە بینایەی مەكتەبی عەسكەری كۆمەڵی ئیسلامیو خۆی لە فەرماندەو برا پێشمەرگەكانی جیاناكاتەوە.

تا سەرەنجام بەر مووشەكبارانی ستەمو داگیركاری دەكەونو لەگەڵ پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی ئیسلامدا لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لەناو بینایەی مەكتەبی عەسكەریی كۆمەڵی ئیسلامیدا لە خورماڵ شەهید دەبێو تەرمەكەی لەگەڵ هاوسەنگەرانیداو لەگەڵ برا شەهیدەكانیدا لە گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

پێرست